Kun. D-ras K. Matulaitis, M. I. C.

SIELOS TAKAI TOBULYBEN

Sielos Takai
Tobulybēn

Parašė

Kun. D-ras K. Matulaitis, M. I. C.

"Draugas," Pub. Co., 2334 South Oakley Avenue,
CHICACO, ILLINOIS
1931

NIHIL OBSTAT

Sac. F. Kudirka, M.I.C.,

Censor librorum.

Februarii 23 d., 1931.

IMPRIMATUR

✝ *George Cardinal Mundelein,*

Archiepiscopus Chicagiensis

Februarii 24 d., 1931.

SIELOS TAKAI TOBULYBĒN.

Įvadas.

Šv. Lukas rašo, kad Išganytojas Jėzus Kristus, buvo įėjęs į vieną sodžių. „Tenai viena moteriškė, vardu Morta, priėmė jį į savo namus. Ji turėjo seserį vardu Mariją, kuri atsisėdo prie Viešpaties kojų ir klausėsi jo žodžių. Morta turėjo daug visokio darbo su patarnavimu. Ji sustojo ir tarė: Viešpatie, tau nerūpi, kad mano sesuo palieka tarnauti mane vieną? Sakyk jai, kad ji man padėtų. Viešpats atsakydamas jai tarė: Morta, Morta, rūpiniesi ir esi nerami del daugelio dalykų. Reikia gi tik vieno. Marija išsirinko geriausiąją dalį, kuri nebus iš jos atimta." (Luk. 10, 38-42). Morta rūpinosi daugeliu dalykų, ruošdama Išganytojui vaišes, o Marija, sužavėta amžinųjų tiesų, klausėsi atsisėdus prie Viešpaties kojų. Ji rūpinosi tik vienu dalyku — suprasti tiesą, pažinti Dievą. Geras ir naudingas buvo Mortos patarnavimas, bet geresnė Marijos dalis. Vaišės greit praeina, gi Dievo pažinimas pasilieka.

Kartais atsitinka, jog rūpestis laikinaisiais dalykais yra netinkamas ir neleistinas. Kada tai įvyksta?

1. Kuomet prisiriša žmogus prie menkniekių ir jų taip pageidauja, it jie būtų jo gyvenimo tikslas. Pav. šokiai, žibučiai, rūbai, valgis ir t.t. Kas padaro iš jų savo gyvenimo tikslą, — netinkamai ir neleistinai elgiasi.

2. Jei ieško žmogus laikinų gėrybių, (per daug jomis susirūpinęs), net apleisdamas savo dvasios reikalus: „šio pasaulio rūpesnis ir turtų apgaulė nusmelkia žodį, ir jis pasidaro nevaisingas'' (Mat. 13, 22).

3. Kuomet žmogus, apimtas nereikalingos baimės, mano nustosiąs laikinųjų gėrybių, jei tik rūpinsis būtiniausiais, t. y. sielos reikalais. Savo širdį atiduoti žemės menkniekiams, jais tik rūpintis ir del jų drebėti iš baimės, — nėra protinga. Ne jie yra mūs gyvenimo tikslas.

V. Dievas suteikė žmogaus kūnui ir sielai didžiausių dovanų, įvairiausių gėrybių. Jisai parūpino kaip geriausias tėvas brangiausių mums malonių. Jo nustatytos gamtai tvarkos klauso visa pasaulio gyvija, nereikalaudama žmogaus pagalbos, o be to, Dievo Apvaizda viską apima ir visu kuo rūpinasi, — tai kam rūpintis mums? Stabmeldžiai ir kurie nepažįsta V. Dievo pirmiausia rūpinasi laikinaisiais gėriais, visai nepaisydami savo sielos reikalų, o tikintieji Išganytojo sekėjai pirmiausia rūpinasi išganymu, Dievo garbe ir savo amžinąja laime.

Nenykstančių, amžinųjų gėrybių, įsigyti, jomis puošti savo sielą, prie jų prisirišti, jo-

mis rūpintis ir bijoti jas prarasti, — tai išmintingojo žmogaus kilniausias darbas.

Kas padeda žmogui dvasia tobulėti, kas pažadina jame Amžinosios Meilės ugnį, kas pakelia jo sielą prie artimiausio bendravimo su V. Dievu, tas sielą priartina prie Dievo, tas protingiausiu būdu patarnauja artimui. Tikroji ir aukščiausioji artimo meilė privalėtų būti į šią sritį pakreipta. Išganytojas švelniai įspėja Mortą: "rūpiniesi ir esi nerami del daugelio dalykų. Reikia gi tik vieno." (Luk. 10· 41).

Gi kai žmogus rūpinasi daugeliu dalykų, tai jo pastangos, jo širdies norai išblaškyti į visas puses. Mylinti Viešpatį sielą gali tobulai vienytis su Dievu.

1. Kai visus savo veiksmus tikrumoje pakelia prie V. Dievo, „nes ar gyvename, gyvename Viešpačiui, ar mirštame, Viešpačiui mirštame." (Rom. 14, 8.)

2. Kai pažįsta siela Dievą, kaip Jis gali būti pažintas. „Kuomet gi ateis, kas yra tobula, paliaus buvę, kas yra dalimis... Dabar mes matome (V. Dievą) atspindyje lyg mįslę, tuomet gi veidu į veidą. Dabar aš pažįstu dalimi, tuomet pažinsiu, kaip ir esu pažintas." (1 Kor. 13, 10-12). Tobulas V. Dievo pažinimas ir dalyvavimas Jo gerume, — tai mūsų amžinoji tėviškė, vienintelaiai pageidautinas dalykas.

Du keliai veda sielą į amžinąją tėvynę: meilės ir pasiaukojimo kelias.

1. M e i l ė s K e l i a s. Norėdami pelnyti amžinąją laimę, turime laikytis Viešpaties įsakymų, nes: „Kas turi mano įsakymų ir juos laiko, tas mane myli. Kas gi mane myli, bus mano Tėvo mylimas; taip pat aš jį mylėsiu ir pats jam apsireikšiu.'' (Jon. 14, 21). Be to, turime saugotis nuodėmių, ir savo širdies nepririšti prie dalykų, kurie Dievo yra uždrausti.

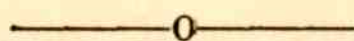
2. Antras į amžinąją Tėvynę kelias yra tai savęs išsižadėjimo, pasiaukojimo kelias. Jisai yra aukštesnis už paprastąjį bendravimą su Dievu. Juo eidamas žmogus atitraukia savo širdį nuo nykstančių laikinųjų dalykų ir vis labiau artinasi prie V. Dievo. Juo labiau mažėja noras turėti laikinų gerybių, juo labiau įsigali sieloje meilė Amžinajam Gėriui — Dievui.

Visi trokštame amžinosios laimės. Visi norime pažinti V. Dievą kiek galint geriau ir visa širdimi Jį mylėti. Laimingos yra tos sielos, kurios, begyvendamos ant žemės, sugeba pakilti prie Dievo ir jausti amžinosios laimės pradžią. Jos pasidaro tuomet tikrosios Dievo bažnyčios, kaip sako apaštalas: ''Jūs esate Dievo bažnyčia ir Dievo Dvasia gyvena jumyse'' (1 Kor. 3, 16). Kad V. Dievas mumyse apsigyventų, kad mūsų širdį apsirinktų savo

bažnyčia, reikia musų sielą: 1. apvalyti nuo nuodėmių ir ydų, 2. puošti dorybėmis. Šie būdai ruošia sielą prie artimesnio susivienijimo su Dievu.

Tat visas žmogaus dvasios tobulėjimas skirstomas į tris kelius: 1. apsivalymo kelią, 2. apsišvietimo kelią ir 3 susivienijimo kelią.

Šioje knygoje noriu Jums, Brangūs Skaitytojai, suprantamiausiu būdu išdėstyti sielos apsivalymo kelią ir paskatinti, kad visą žemiškojo gyvenimo laiką ieškotumėte amžinosios laimės ir garbės, apie kurią šv. Povilas apatšalas taip sako: „Ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas parengė tiems, kurie Jį myli.'' (1 Kor. 2, 9).

PASTABA. Ši knyga „Sielos Takai Tobulybėn,'' tikiuosi, padės šimtams sielų geriau save pažinti, apsivalyti nuo ydų, netobulybių ir teisingai suprasti bei pasinaudoti V. Dievo siunčiamomis sunkenybėmis. Ji parašyta prisilaikant R. P. Fr. Naval'o veikalo: „Theologiae Asceticae et Mysticae cursus.'' Apima vien apsivalymo kelią ir yra tęsinys 1929 m. išleistos knygos: „Kristaus Patarimų Keliais.'' Kuriais kitais rašytojais naudojausi berašydamas šią knygą, pažymėjau tekste.

Būkit malonūs pasimelsti už šios knygos autorių.

Kun. K. Matulaitis, M. I. C.

PIRMOJI DALIS.

1. Apsivalymo Kelias.

Šios dalies turinys. Sielos tobulėjimo pirmasis žygis, vadinamas *apsivalymo kelias.* Jis nagrinėja ir turi savyje dviejų rūšių klausimus: 1. požymiai ir nuostatai, reikalingi dvasios vadovybei; 2 pratimai, kuriuos tenka pačiam žmogui atlikti.

Žmogus, pradėdamas dvasiškai gyventi, privalo savo sielą apvalyti nuo nuodėmių. Nuodėmės yra neapsakomai didelės kliūtys žmogaus dvasios gyvenime. Jos atitraukia laisvą žmogaus valią nuo Dievo, nuo dorybių ir nuo protingo pagal Dievo įsakymus gyvenimo. Pav. išdidumas. Pačioje gyvenimo atmainos pradžioje žmogui tenka valyti, gryninti savo dvasią. Tasai valymas būna dvejopas:

1. patsai žmogus savo pastangomis, Dievo padedamas, valo nuo nuodėmių ir ydų savo dvasią; 2. Dievas leidžia išvidinių ir išorinių sunkenybių, kurių dėka apvaloma žmogaus siela. Pirmasis sielos valymo būdas — yra apsivalymas, arba *aktyvis* valymas, o antrasis vadinasi *pasyvis.* Pav. vaikas pats nusiprausia, apsivalo, jo veiksmas vadinasi aktyvis valymasis. Jei jį nuprausia motina, ar kas kits, jo apvalymas vadinasi pasyvis.

Bet pirmiau negu kalbėti apie aktyvį ir pasyvį sielos valymą, teks pasvarstyti ir išsiaiškinti apsivalymo kelio svarbiausieji pagrindai, būtent: a) kurios sielos eina šiuo apsivalymo keliu, b) priemonės sielai valyti, c) apie krikščioniškąjį apsimarinimą, o paskui d) ką turi daryti dvasios vadovas, kaip padėti sieloms, kurios eina šiuo keliu. Antroje dalyje panagrinėsime, a) kaip naikinti stambiausias ydas, b) kaip sutvarkyti pojūčius ir sielos galias.

Trečioje dalyje pasirūpinsime pažinti Dievo valančią ranką, būtent: pagundas, atšalimus, skrupulus ir išorinius sunkumus.

2. Vadovavimo požymiai ir sąlygos.

Apie ką bus kalbama? Ši dalis turės du paragrafu: 1) apie svarbiuosius pagrindus sieloms, kurios pradėjo eiti apsivalymo keliu; 2) vadovavimo pagrindai.

Svarbu yra suprasti sielai Bažnyčios mokslas apie naudotinas priemones apsivalymo kelyje. Svarbu yra patirti, ką apie tai kalba šventieji ir ką rodo daugelio amžių pamaldžiųjų gyvenimas. Jų patyrimas — mūsų lobis. Reikia tiktai susipažinti. Tai supratę, lengvai sugebėsime prisitaikyti prie teikiamų bendrųjų dvasios vadovybei nuostatų.

§1. *Apsivalymo kelio svarbesnieji nuostatai.*

3. Pradedantieji.

3. Dvasinis ir antprigimtinis žmogaus gyvenimas prasideda su pašvenčiamąja Dievo malone. Tą malonę gauname šv. Krikšto Sakramente. Ji žmogaus sielą apvalo nuo nuodėmių ir pats žmogus gauna Dievo vaikelio teises, būtent — atsiekti amžinąją laimę. Žmogus, sunkiai V. Dievui nusikalsdamas, netenka pašvenčiamosios Dievo malonės, o kartu netenka teisės įeiti į dangų. Kad silpnutis žmogus nenusimintų ir kad nežūtų už jį pralietas Išganytojaus Kraujas, Jėzus Kristus įsteigė Atgailos Sakramentą. Jis davė Bažnyčios vadams teisę Dievo vardu nusidėjėliams, kurie graudžia širdimi tikrai nori taisytis, dovanoti jų nuodėmes, atleisti jų nusikaltimus ir jų sieloms grąžint i pašvenčiamąją Dievo malonę ir dvasios ramybę.

Pirmoji sąlyga norintiems pradėti tikrai dvasinį gyvenimą, — tai apsivalymas nuo nuodėmių Atgailos Sakramente.

Dievo malonėje esanti siela teisingai nori Dievo meilėje pasinerti. Ji trokšte trokšta apsivalyti nuo visų negerumų ir mylėti V. Dievą labiau už viską. Toji dieviškoji meilė yra lyginama su ugnimi.

„Aš atėjau ugnies siųsti į žemę ir kogi norėčiau, jei ne kad kūrentųsi?" (Luk. 12, 49).

Išganytojas atnešė tą dievišką ugnį, kuri valo žmonių sielas nuo kalčių ir paklylimų, ir ugdo dorybes. Toji ugnis — tai dieviškoji meilė. „Maža ugnis... didelį mišką uždega,'' sako Jokūbas apaštalas. (Jok. 3, 5.) Ji yra veikli ir niekad nepasakys g a n a. (Priež. 30, 16). Ką ugnis paliečia, — į liepsną pakeičia. Atradusi kliūtį, ji trumpam laikui prigęsta, kad tą kliūtį ugnimi paverstų. Panašus uždavinys yra sielos apsivalymo kelyje. Paslaptingoji ir galingoji sielą valanti ugnis — tai Dievo meilė. Toji meilė turi apimti sielą, pradedančio kovoje su klaidomis, prietarais, netvarkingais geidavimais, pojūčių palaidumu ir dvasinių jėgų pakrikimu. Jis turi kovoti su išvidiniais ir išoriniais savo priešais, su prislėgta nusiminimo dvasia. Jis turi pasiduoti Dievo Apvaizdai, kuri apvalys, pakels ir palaikys sieloje tą nuostabią ugnį — Dievo meilę. Ši dvasinė kova kartais būna labai smarki, kartais eina lėtai. Ją randame ir kituose tobulėjimo keliuose. Bet ypač ji pastebima pradedančiuose dvasišką gyvenimą. Ji palaiko sielą įgytų dorybių aukštumoje.

Kituose tobulėjimo laipsniuose apsivalymas yra vien pagelbinė priemonė. Gi dvasišką gyvenimą pradedantiems jis yra svarbiausias darbas. Jis turi sielą apvalyti nuo nuodėmių, ypač sunkių, atitraukti ją nuo nusikaltimų pavojų. Jis turi sutvirtinti dvasią, kad

lengvai neatkristų į pirmiau darytas klaidas. Nors pradedantieji nekenčia sunkių, mirtinųjų nuodėmių ir jų saugojasi, bet atleistinųjų kasdieninių nuodėmių nevengia. Tai yra jų dvasinės silpnybės įrodymas ir ne greitas pasiryžimas kovoti su prigimtais, ar įprastais palinkimais. Tai visa sutvarkyti, apvalyti, yra pirmasis pradedančių dvasinį gyvenimą uždavinys.

4. Kurios sielos eina šiuo keliu?

Rimtai į dvasinį gyvenimą žiūrintieji rūpinasi savo sielos išganymu ir tobulinimu. Jie pradeda eiti apsivalymo keliu. Eina, bet ne visi vienodai. Todėl sielas, šį kelią pasirinkusias galime suskirstyti į tris rūšis: *atgailaujantieji, nekaltieji ir pažangos nedarantieji.*

A t g a i l a u j a n t i e j i yra žmonės, kurie pirmiau gyveno atsitraukę nuo Dievo įsakymų sunkiuose nusikaltimuose, bet, pažadinti Viešpaties malonės į tobulesnį dorovinį gyvenimą, gailia širdimi apverkia savo nusikaltimus ir padarytas klaidas. Jie yra einančių apsivalymo keliu tikras pavyzdys. Jie atvira širdimi grįžta prie Dievo, rūpinasi atlyginti praeities klaidas ir nuodėmes. Jie patvariai kovoja su savo blogais įpročiais, netvarkingais palinkimais, kad tie iš naujo neįtrauktų jų į nusikaltimus.

Maloniu aidu jiems skamba Viešpaties posakis: „Aš neatėjau šaukti į atgailą teisiųjų, bet nusidėjėlių'' Luk. 5, 32). Dėl to, jie drį-

sta artintis prie gerojo Jėzaus ir prašyti, kad Jo karaliavimas apimtų jų sielas. „Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti.'' (Mat. 3, 2); „jei nedarysite atgailos, visi... pražūsite'' (Luk. 13, 3). Atgailaujanti siela nuoširdžiai pildo Viešpaties valią, išgirdusi įspėjimą: „Atsimink, iš kur išpuolei, daryk atgailą ir daryk pirmuosius darbus; jei ne, aš tau ateisiu ir pajudinsiu tavo žibintuvą iš jo vietos, jei nedarysi atgailos.'' (Apr. 2, 5).

Šventieji gerai suprato, kad atgaila būtinai reikalinga. Šv. Jonas Auksaburnis rašo. „O atgaila, tu gailestingumo motina, dorybių mokytoja, kaip kilnūs tavo darbai, kurių dėka kaltes naikini, silpnuosius stiprini, nupuolusius pakeli ir nusiminusiems grąžini viltį.''

Šv. Pranciškus La Salietis sako: „Tu privalai būti visai kitokis žmogus savo išvidine ir išorine išvaizda. Ši didelė atmaina pakeis visiškai tavo nusistatymus.'' Šv. Gregorius Didysis klausia: „Kiek privalo žmogus iškentėti už save, jei Dievas tiek daug kentėjo už žmones? Tegu mūsų gyvenimas bent trumpai patiria atgailos aitrumą, kad nesusilauktume amžinos bausmės aitrumo.'' (Pal. Tugendschule, J. Janssen S. V. D. t. I p. 37).

Taip jautė ir kalbėjo šventieji. Prie šios atgailaujančiųjų rūšies negalima priskaityti tų sielų, kurios yra apvalytos, bet kenčia piktosios dvasios pagundas. Pirmu pažvelgimu, jos

atrodo lyg būtų pradėjusios dvasiškai gyventi. Tačiau jos yra tyros, apvalytos. Tai lengva pastebėti, nes jos greitai pergali priešą ir yra ištikimos V. Dievui. Jo akivaizdą prisimindamos, jos vengia ir mažiausių nusikaltimų ir jų gyvenimas tyras, šventas.

N e k a l t o s s i e l o s. Yra žmonių, kurie turi gerą, ramų būdą, nėra sugadinti klaidingu mokslu ar bloga pasaulio įtaka, bet eina apsivalymo keliu. Toki yra visi tie, kurie nesimokė patys save valdyti, kurie niekad rimtai nesistengė įgyti maldos dvasios, kurie nesirūpino ugdyti krikščioniškų dorybių. Jie blogai nesielgia, bet dar neišmoko ir gera daryti. Prie jų priskaitomi dvasiškai nesugadinti vaikai ir doras jaunimas. Jie yra pamaldūs, dori. Bet nepasižymi nepaprastomis Dievo malonėmis, užtat jų veikimas ir elgesys yra nepastovus ir paviršutinis, lengas.

Šv. Aloyzas Gonzaga pasakė. „Niekas negali pasidaryti savęs ir savo palinkimų valdovas, jei jis nėra maldos vyras" (pal. Tugendschule, J. Janssen t. I p. 31). „Mylimiausieji," sako šv. Jonas apaštalas: „Jei mūsų širdis nepeikia mūsų, mes turime pasitikėjimo Dievu ir, ko nors prašytumėm, gausime iš jo." (I Jon. 3, 21). Nekaltosios sielos, panorėjusios tobuliau Dievui tarnauti, privalo sutvarkyti savo išorinius pojūčius. Pasitaikomus nemalonumus, pažeminimus, niekinimus, troškimus ir

pasiilgimus, nepalankumą ir nenorą užsiimti dvasinėmis pratybomis jos kenčia atgailos ir aukos dvasia.

P a ž a n g o s n e d a r a n č i o s s i e l o s. Jų yra minių minios. Tai vis pamaldūs žmonės, bet nenaudojantieji apsimarinimų, kad galėtų savo ydų šaknis pašalinti. Jie nėra visiškai atsidavę V. Dievui, nes nesistengia suvaldyti savo blogą, sugadintą nusiteikimą. Tų pačių ydų nuolatos vedami, jie nė nesirūpina ką nors geresnio padaryti. Kai kada pakreipia savo dvasios jėgas į dorybės kelią ir maždaug su tyra intencija atlieka kai kuriuos gerus darbus, bet tai daro atsitiktinai, nepastoviai. Jie iš dorybių kelio aiškiai nesitraukia atgal. Bet taipgi savo dvasios galių nestiprina apsivalymo pratimais.. Užtat visados pas juos rasime menkutes ir labai nepastovias dorybes. Prie šios sielų rūšies reikia priskaityti drungnasias sielas, t. y. atvėsusias ir nepaisančias savo dvasiško gyvenimo, nors pirmiau su dideliu uolumu ėjusias Kristaus patarimų Keliais. Jeigu šios sielos išnaujo nesiims drąsiai dvasinių pratimų -- kasdien blogės. Jos mano, jog esančios dvasioje turtingos ir nieko neprivalančios daugiau daryti. Tačiau Kristus joms sako: „Nežinai, kad tu esi nelaimingas ir apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas. Aš tau patariu pirktis iš manęs ugnyje ištirto aukso, kad pasidarytumei tur-

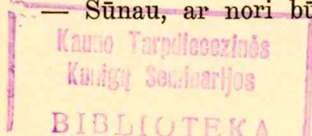
tingas, būtumei apvilktas baltais rūbais... Kuriuos aš myliu, tuos baudžiu ir plaku. Taigi, būk uolus ir daryk atgailą'' (Apr. 3, 17-20).

Visos šios trys žmonių rūšys: atgailaujantieji, nekaltieji ir pažangos nedarantieji eina pradedančiųjų taku. Bet iš tikrųjų apsivalymo keliu aiškiai žengia tik atgailaujantieji, nes jie vieni rimtai nusistatę apvalyti savo dvasią nuo ydų. Kiti pasiliks visą gyvenimą žemiausiame tobulumo laipsnyje, jei nesirūpins pakilti iš dvasinio apsnūdimo. Bet atsiranda sielų, kurios yra pasiekusios tobulumo aukštumų ir nenusikalsdamos dorybėms, imasi apsivalymo kelio priemonių. Jomis yra tos sielos, kurios kenčia nepaprastas pagundas, ar aplinkumos skaudžias sąlygas. Šios palaimintos sielos, gyvenančios veikliu bendru gyvenimu, pav. vienuolynuose, negali būti priskaitytos į pradedančiųjų dvasiškai gyventi eiles. Jų tik pratybos maždaug sutampa su pradedančiųjų, kol bus pašalintos varginančios sielą pagundos, ar pakeista gyvenimo aplinkuma.

5. Kristus ragina tobulėti.

Atsiklaupęs prieš Jėzų prikaltą ant kryžiaus, savo širdies gilumoje gali išgirsti Jo raginimus apvalyti tavo sielą. Jėzus kalba:

— Sūnau, ar nori būti tobulas? Atidaryk

maldai savo burną, o aš malonėmis pripildysiu tavo širdį. Alk ir trokšk teisybės ir būsi pasotintas. Pageidauk patarimų ir gausi supratimą. Kilnių dalykų ieškok ir pripildysiu tave išminties dvasia. —

Jei karštai trokšti tobulybės -- tuo pasiryžimu, kuris tave nuolatos degintų, greitai įgysi dorybių ir prieisi prie šventojo Sijono kalno, kur su tavo Dievu būsi artimai susivienijęs. —

— Karštai norėk pasiryžk tvirtai tobulėti. Tą norą ir pasiryžimą kasdien, kas valandą panaujink. Skubiai užsidegęs, trumpai liepsnosi. —

— Jei nori būti tobulas, kiekviename savo darbe norėk vienam man įtikti. Kiekvieną tavo darbą pradėk gryna intencija, noru patikti man, mane mylėti. —

— Jei tokia dvasia norėsi visuomet man įtikti, aš žinosiu, jog mane myli visa tavo širdimi, visa tavo siela, visa mintimi, visomis jėgomis. —

— Tuomet gyvensi ir tobulai gyvensi. Nes kas myli, — išpildė įstatymą. Saugokis, sūnau, kad tavo teisybės nedarytum žmonių akivaizdoje, idant jų būtum matomas. Nuo jų gausi užmokestį, bet nustosi tobulybės. Saugokis, sūnau, ir dabokis, kad, man tarnaudamas, nebūtum apsileidęs. Ne tobulas, bet pra-

keiktas yra, kuris Viešpaties Dievo darbus atlieka apsileidusiai. —

— Jei nori būti tobulas, rūpinkis, sūnau, suprasti ir jausti, jog aš tave visados ir visur matau. Būk mano akivaizdoje. Visuomet atsimink, jog aš esu Dievas, kuris viską žinau, visus tavo širdies ir minties nukrypimus matau. Ką tik kalbi, mąstai, trokšti, nori, ar darai, visa tai mano akivaizdoje kalbėk, galvok, pasiryžk ir daryk. Vaikščiok mano akivaizdoje ir būk tobulas. —

Sūnau, jei nori būti tobulas kiekvieną savo darbą taip atlik, it jisai būtų tavo gyvenime paskutinis, it jį padaręs, tuojau turėtum mirti. O, jeigu šitaip darytum, sūnau, su kokiu uolumu klausytum šv. Mišių, mano Aukos Aukščiausiam Tėvui! Su kokiu dideliu kartumu apverktum tada savo nuodėmes! Su kokiu persiėmimu melstumeis! Sūnau, nereikalauju nuo tavęs sunkių, ar negalimų dalykų, kad būtum tobulas. —

— Esi mano išrinktasis. Turi melstis, sąžinę kvošti, prie šv. Sakramentų eiti, šv. Mišių aukoje dalyvauti, mokytis, dirbti. Visa tai daryk tobulai, ir būsi tobulas. —

—Jei nori būti tobulas, dažnai atsimink, sūnau, kur esi ir dėl ko mano tarnų eilėsna įsirašei. Ar ne tam, kad man įtiktum, kad savo išganymu būtum tikras? Tai atsimindamas pasiskatink prie uolumo. Nuolatos dirbk uoliai,

nuolatos pradėk; pašalink apsileidimą, suvaldyk pageidimus, sutvarkyk iškrypusius troškimus. —

— Taip besirūpindamas tobulumu, būsi priskirtas prie tobulų. Bet jei, sūnau, suklysi, ar mažiau pažangos padarysi, negu norėjai, nenuliūsk, tik nusižemink ir verk. Pirmas laipsnis į tobulybę tai suprasti, jog nesi tobulas. —

— Jei nori būti tobulas, sūnau, nuženk į tavo sielos gelmes ir ten, prisiminęs mano akivaizdą, nuoširdžiai tirk savo širdies paslaptis. —

— Pamatyk ir nuodugniai apsvarstyk visas tramdančias tobulėti kliūtis. Jas pašalink. Pastebėk tavo ydų ir netobulybių šaltinį. Gal tau kliudo tobulėti puikybė, godumas turtų įsigyti, paleistuvystės dvasia, piktumas, persivalgymas ar tingėjimas man tarnauti? —

— Štai prieš tave stovi Galijotas, tavo priešas: nugalėk jį, t. y. pasirūpink apgailėti savo ydų svarbiausią priežastį. —

Matai, sūnau, ieškančius pelno pirklius. Pastebėk, kaip jie kasdien kiek nors prideda prie savo turtų. Ir tu krauk turtus, bet dvasinius, kasdien kiek nors juos padaugindamas. Ieškok nevystančios garbės vainiko. Būk mano akivaizdoje ir būsi tobulas. —

6. Pradedančiųjų dvasiniai pratimai.

Pradėjusios sielos dvasiškai gyventi pirmiausiai lavinasi šiuose pratimuose: 1. rūpinasi palaikyti karštą norą tobulėti; 2. išsirenka sau dvasios vadovą; 3. meldžiasi mintimi ir žodžiais; 4. naudoja baudžiamąsias pratybas, apsimarinimus; 5. rūpestingai atlieka dvasinį skaitymą ir dvasinius pasikalbėjimus; 6. mąsto apie Dievo tiesas ir stengiasi į jas pasinerti kontempliacijoje; 7. visados atsimena Dievo akivaizdą; 8 atlieka savaitinę išpažintį; 9. du kartu dienoje daro sąžinės kvotimą; 10. dalyvauja kasdien šv. Mišių aukoje ir dažnai eina prie šv. Komunijos; 11. myli savo dangaus Motiną, Šv. Mergelę Mariją ir Šventuosius; 12. užlaiko pasiimtą gyvenimo tvarką.

Šiuos dvasiškus pratimus, tiesa, vykdo ne vien pradedančios sielos dvasiškai gyventi, bet ir didelio tobulumo pasiekusios, bet tik įvairiu būdu. Pažymėtini ypatingieji pradedančiųjų požymiai.

1. *Mąstymas.* Pradedantieji ieško mąstyme reikalingų tiesų, jas priima, atsižvelgdami į savo naudą, ar būtinumą ir siekia sužadinti jausmus. Dievo baimės, gailesčio už nuodėmes. Todėl dažnai apmąstinėja apie paskutiniuosius dalykus: mirtį, teismą, pragarą, dangų ir tas tiesas, kurios parodo visą nuo-

dėmių biaurumą. Iš karto jų mąstymas privalo būti panašus į lėtą dvasinį skaitymą, pridedant trumpus svarstymus apie amžinąsias tiesas, arba apie mirtį ar Kristaus Kančią. Toliau tiek įpranta mąstyti, jog tai gali daryti ir be knygos. Panašiai vyksta su šv. Mišių klausymu, su padėka po šv. Komunijos ir t. t.

2. *Ypatingas sąžinės kvotimas* iš vyraujančios ydos, ar išorinio netobulumo, kuriuo erzina ir piktina kitus. Sąžinės kvotimas yra labai didelės svarbos. Jei kas jį apleidžia, — vargu pasieks aukštesnį gyvenimo laipsnį. Tokie visados pasilieka pradedančiųjų eilėse.

3. *Kūno baudimai* dvasiniame gyvenime yra naudingi ir reikalingi. Jais atsilyginame už nuodėmes. Jie tvarko mūsų pamėgimus, ir maldą daro našesne. Jie yra nešėjai Viešpaties suraminimų. Jie padeda pergalėti priešus ir pasiaukoti Dievui. Jais prilygstame kenčiantį Jėzų. Jie yra sielos mąstymas ir mūsų apaštalavimo vaisingumas. Savęs nugalėjimas ir apsimarinimai pradedančiųjų dvasinį gyvenimą yra menkučiai ir daromi nepatvariu būdu.

Tą patį galima pasakyti apie visus kitus dvasinius lavinimus.

Bet svarbiausias pradedančiųjų reikalas, tai savo pojūčių ir galių sutvarkymas. Ši apsi-

marinimo rūšis yra ypatinga einantiems apsivalymo keliu.

Kaip šie dalykai yra naudingi sielai, matome iš sekančio atsitikimo.

Joh. Jansen S. V. D. pasakoja savo veikale „Tugendschule'' I t. 73 p. kaip Išganytojas pamokęs šv. Teresę apie kentėjimų vertę: „Ar manai, mano dukte, kad nuopelnas yra pasitenkinime arba džiaugsme? Oi ne, bet *veikime, skausme ir meilėje.* Tu jau girdėjai, kad šv. Povilas tik vieną kartą patyrė dangiško džiaugsmo, o daugelį kartų daug kentėjo. Tu matai mano gyvenimą, kaip jis buvo pilnas skausmų. Vieną kartą ant kalno Tabor girdėjai mane džiaugsme buvusį. Štai mano motina, benešiojanti mane. Nemanyk, kad ji šį džiaugsmą turėjo be skausmų. Nuo tos valandėlės, kada Simeonas jai pasakė pranašingą žodį, suteikė mano Tėvas jai supratimo šviesų spindulį ir ji pažino, kiek aš turėsiu kentėti. Didieji šventieji darė didelius atgailos darbus. Jie smarkiai kovodavo su pagundomis, su savo blogais palinkimais ir gana dažnai pasilikdavo be dvasios suraminimo. Tikėk, dukte, kurį mano Tėvas labiau myli, tam teikia daugiau vargų ir pagal juos įvertinama meilė. Ir kuo galiu tau geriau įrodyti mano meilę, jei nesuteikdamas tai, ką aš pats sau pasirinkau? Pažvelgk į mano žaizdas. Niekuo-

met tavo skausmai nebus taip dideli. Tai yra tiesos kelias."

Šv. Teresė, supratusi skausmų ir vargų naudą, sakydavo: „Arba kentėt, arba mirt." „Juo daugiau kentėjimų, juo daugiau pergalėjimų."

Verta prisiminti čia Išganytojo žodžiai: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka manimi." (Luk. 9, 23).

„Savo kantrumu jūs laimėsite savo sielas" (Luk. 21, 19.)

Šv. Povilas apaštalas sako: „Žodis apie kryžių tiems, kurie žūna, tiesa, yra paikybė; bet tiems, kurie išganomi, jis yra Dievo galybė" (1 Kor. 1, 18). „Saugok, Dieve, kad aš kuo nors girčiaus, kaip tik mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kryžiumi. Per jį man pasaulis yra prikaltas ant kryžiaus ir aš pasauliui" (Gal. 6, 14).

7. Krikščioniškasis apsimarinimas.

Krikščioniškas apsimarinimas yra tai veiksmų eilė, kurių pagalba žmogus stengiasi savo kūno pojūčius ir sielos galias paduoti teisingo protavimo ir tikėjimo reikalavimams (palyg. „Kristaus Patarimų Keliais" p. 106 ir toliau).

Apsimarinimas tikrumoje nėra dorybė. Jis yra paskatinimas ir moralė jėga, daugeliui do-

rybių, ypač tvirtybei ir susiturėjimui. Apsimarinimai žmoguje pasireiškia dvasios kova, apie kurią rašo šv. Povilas apaštalas, kova tarp seno žmogaus sulig Adomu ir naujo žmogaus sulig Jėzumi Kristumi. Jisai sako:

„Kūnas geidžia prieš dvasią, dvasia gi prieš kūną; nes tuodu yra vienas antram priešingu,'' (Gal. 5, 17). „Nusivilkite nuo savęs senąjį žmogų su jo darbais ir apsivilkite nauju, tuo, kurs yra atnaujinamas pažinimui, einant paveikslu to, kurs jį sutvėrė'' (Kolos. 3, 9-10). „Mes juk žinome, jog senasis mūsų žmogus yra draug prikaltas ant kryžiaus, kad būtų sunaikintas nuodėmingas kūnas ir kad mes daugiau nebevergautumėm nuodėmėms.'' „Aš tiesa, gėrėjuos Dievo įstatymu, žiūrint išvidinio žmogaus, bet matau savo nariuose antrą įstatymą, pasipriešinantį mano proto įstatymui ir darantį mane belaisvį nuodėmės įstatymo, kurs yra mano nariuose.'' (Rom. 6, 6; 7, 23.).

Senasis žmogus, apie kurį kalba apaštalas, tai suprantama čia žmogaus blogųjų palinkimų rinkinys. Tuos palinkimus atjaučia žmogus savyje. Jų sutvarkymas ir apmarinimas dažnai vadinama yra senojo žmogaus mirtimi. Šv. Povilas ap. sako: „Todėl mes nenustojame drąsos; nes nors viršutinis mūsų žmogus genda, tačiau išvidinis atsinaujina iš dienos į dieną'' (2 Kor. 4, 16). Tasai išvidinis arba

naujas žmogus — tai krikščionis, kuris pavergė savo bloguosius palinkimus. Jis seka Jėzumi Kristumi, kuris iš tikrųjų dvasia, buvo naujas, pradėjo šventėjimo kelią ir pasidarė žmogiškosios prigimties kilnus pavyzdys.

Krikščioniškas apsimarinimas yra vadinamas ir kitais vardais, pav.: savęs atsižadėjimas, savęs nekentimas, savęs pergalėjimas ir t. t. Bet jie nereiškia žmogiškos prigimties kokį sunaikinimą, gadinimą. To tikrumoje nėra. Jais mūsų prigimtis vien apvaloma, nors joje pasilieka pageidimų šaknys. Krikščioniškas apsimarinimas nėra tikras savęs nekentimas, arba neprotinga. nerimta kova. Reikia skirti. 1. apsimarinimai reikalingi geiduliams ir palinkimams sutvarkyti. 2. apsimarinimai *atsižadant* kai kurių leistinų dalykų, kuriais turėjome teisės naudotis.

Šv. Povilas apaštalas sako: "Kas kitaip moko ir nesilaiko sveikų mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus žodžių ir to mokslo, kurs atitinka maldingumą, tas yra puikus, nors jis nieko nežino, bet sirguliuoja ginčijimais klausimais ir žodžių kova, iš kurių kilsta pavydai, barniai, piktžodžiavimai, pikti įtarimai, susirėmimai sugedusio išmanymo ir tiesos nustojusių žmonių... tie, kurie nori pralobti, įpuola į pagundą ir į velnio žabangus, į daugelį nenaudingų ir žalingų pageidimų, paskandinančių žmones į prapultį ir į žuvimą (1

Timot. 6, 3-9). "Geriausia yra sutvirtinti širdį malone, ne valgiais" (Žyd. 13, 9).

Šv. Teresė rašo, kad atgailos pratimuose paklusti nuodėmklausio patarimams yra Viešpačiui patinkanti valios auka. "Kartą galvojau apie dideles ir smarkias atgailas, kurias darė vienas dvasiškas asmuo. Ir su pasiilgimu maniau, jei Viešpats leistų, aš padaryčiau smarkesnių atgailų, jei tik nereikėtų būti paklusniai dvasios tėvui. Tuomet įstrigo mintin, ar nebūtų geriau, jei aš neklausyčiau jo šiame atvejuje. Bet Viešpats man pasakė: "Ne taip, mano dukte! tu keliauji geru ir tikru keliu. Ar tu matai visas kitų daromas atgailas? Aš daugiau įvertinu tavo paklusnumą" (pal. Tug. t. I p. 39).

8. Apsimarinimų rūšys.

Krikščioniškąjį apsimarinimą skirstome į dvi rūšis: *išvidinį* ir *išorinį*. Išvidinis apsimarinimas apima mūsų sielos galias, k. a. vaizduotės, medžiaginės atminties, ar būdo jautrumo suderinimą su tikėjimu apšviesto proto reikalavimais. Pav. protas mėgstančiam pasigerti sako, kad pavojinga ir negera mąstyti bei svajoti apie svaigalus. Jei jis tų svajonių nesisaugoja ir savo vaizduotės netvarko, jis greitai nusikals. Kas prisimena ir mąsto apie skanius valgius, kuriais buvo apsirijęs,

— ieškos naujos progos jų gauti ir vėl persivalgyti. Tikėjimu apšviestas protas privalo sutvarkyti sielos išvidines galias. Tų galių sutvarkymas vadinasi išvidinis apsimarinimas.

Išorinis apsimarinimas apima kūno pojūčių sutvarkymą ir išorinį savęs baudimą. Žmonės daug nusikalsta nevaldydami savo pojūčių. Pav. perka brangius kvepalus, jais apsišlaksto, kad nuolat galėtų džiaugtis jų kvepėjimu. Bet toji tuštybė ir pojūčio nevaldymas sielai greitai padaro apgailėtinos žalos.

Išorinis savęs baudimas pasireiškia pasninkais, kietu guoliu, budėjimais, ašutinėmis, savęs plakimais ir panašiai.

Išviršinį apsimarinimą dalijame į *paties žmogaus noru* pasirinktą, arba aktyvį ir be žmogaus noro, kitų sudarytą — pasyvį.

Aktyvio esme — pavartojimas valios ir kūno jėgų save tobulinti. Jis apsivalymo kely yra svarbiausia pratyba. Pasyvio esme, — kantrybė ir prisilaikymas. Kas kantriai neša gyvenimo nemalonumus, tas pildo pasyvų apsimarinimą. Ir viena ir antra apsimarinimų rūšis yra labai svarbi.

Jei apsimarinimą vaizduosimės kaip kovą, tai turėsime *gynimosi* ir *puolimo* kovą. Žmogaus sielos priešai: velnias, pasaulis ir paties žmogaus aistros. Jie smarkiai puola sielą. Siela ginasi. Iš čion turime gynimosi apsimarinimą.

Gi kada siela, atsisakydama leistinų daly-

kų pati rūpinasi nusikratyti nuodėme, sutvarkyti geidulius, išrauti blogų palinkimų šaknis — turime sielos kovojantį arba puolimo apsimarinimą.

Šv. Teresės raštuose randame jos atpasakojimą apie šv. Petro iš Alkantaros apsimarinimus. Jisai buvo kurį laiką šv. Teresės dvasios vadovas ir sunkiose liūdnumo valandose ramintojas. Šv. Petras iš Alkantaros darė didelę atgailą ir apsimarinimus per 47 metus. Kaip pats šv. Teresei prisipažinęs, kad miego nugalėjimas buvęs jam sunkiausias. Miegodavęs po pusantros valandos ir tai sėdėdamas. Visą laiką išbuvęs basas ir savo galvos nepridengdavęs nei karščių, nei šalčių metu. Valgydavęs kas trečia diena, ir kartais rečiau. Jo rūbai buvę menki, iš maišo pasiūti. „Kuomet man būdavo šalta, — pasakojo jisai, — nusiimdavau apsiaustą, atidarydavau duris ir kambario langelį. Kai paskui prisidengdavau apsiaustu ir duris uždarydavau pajusdavau, kad pasidarė šilčiau ir kūnas nusiramindavo'' (žr. J. Janssen Tugendsch. I, p. 39).

Kaip kovos metu saviškiai ginasi nuo priešų, sakome, jog jie defensyvos laikosi, o kuomet patys puola priešus, sakome, jog padarė ofensyvą. Taip panašiai tojo gynimosi ir puolimo būdas taikomas yra žmogaus apsimarinimams.

9. Apsimarinimo būtinumas.

Būtinai reikia žmogui susivaldyti, sutvarkyti savo palinkimus, žodžiu, apsimarinti. Savęs pergalėjimas ir baudimas būna išvidinis ir išorinis, puolantis ydas ir besiginąs nuo jų. Bet kodėl tai reikalinga? Nes:—

1. Esame krikščionys. O Kristus paskelbė. „Jei kas nori paskui mane eiti (t. y. jei nori būti Kristaus mokinys, krikščionis), teišsižada pats savęs, (t. y. apsimarina) tegul kasdien neša savo kryžių (t. y. nukenčia kitų suteikiamas sunkenybes) ir teseka manimi (t. y. įgyvendina Kristaus dorybes savo gyvenime). „Aš vynmedis, jūs vynmedžio šakelės... „Kiekvieną vynmedžio šakelę manyje nenešančią vaisiaus, jis (Tėvas) atima, ir kiekvieną, kuri neša vaisiaus, jis apvalo, kad neštų daugiau vaisiaus.'' (Jon. 15, 1-2). Tą gerai suprato apaštalai. Šv. Povilas ap. sako: „Kurie yra Kristaus, tie prikalė ant kryžiaus savo kūną draug su ydomis ir geiduliais'' (Gal. 5, 24). „Mes visuomet nešiojame savo kūne Jėzaus marinimą, kad ir Jėzaus gyvybė apsireikštų mūsų kūnuose.'' (2 Kor. 4, 10). Taigi, apsimarinimo moko mus pats Kristus ir Jo apaštalai. Tai reikalinga kiekvienam krikščioniui. Juo labiau apsimarinimai reikalingi sie-

loms, siekiančioms dvasinės tobulybės. Protingas žmogus stato namą ant stiprių pamatų. Be pamatų pastatytas namas greitai griūtų. Dvasinės tobulybės dailusis namas taipgi reikalingas yra gerų pamatų. Juos iškasame, išraudami, išmesdami iš valios ydas ir geidulius, kūno aistras ir bloguosius palinkimus ir jų vietą pripildome gerais įpročiais, protingais norais, šventais troškimais.

Sielą galime lyginti su dirva. Jeigu dirva neišarta, neįdirbta, tai geriausia sėkla neatneš vaisių, nes piktžolės nustelbia viską. Savęs ir V. Dievo pažinimas nedaug sielai padės prie tobulybės, jei ji pasiliks netvarkinga, neapsimarinus. Šv. Teresė sako: „Tikėti, kad Dievas priims į savo draugystę ištaigose ir be skausmų gyvenančius, yra neprotinga.'' (Cam. de perf. c. 18, n. 1). Tomas a Kempis sako: „Tiek pažangos padarysi, kiek save priversi'' (Apie Krist. Sekimą, I, c. 25).

2. Apsimarinimas yra protingumo išdava. Kas nori protingai gyventi, privalo vengti visa, kas kliudo teisingą dalyko sprendimą ir laisvą žmogaus norą. Pojūčiams atsidavęs žmogus, k. a. skonies, palytėjimo ir t. t., pasidaro panašus į neprotingą gyvulį. Prisiminkite skanių valgių nepasotinamus rijūnus, girtuoklius, išlepintus tinginius ir t. t. Juose įsigalėjęs pojūčių gyvenimas: juos valdo aistros, bet ne pro-

tas. Jų valia silpna, nes neturi proto paramos. Tokie žmonės pripildo kalėjimus, ištvirkėlių namus, plėšikų lindynes.

Krikščioniškas dvasiškas gyvenimas yra paremtas protu, o ne aistromis. Užtat dvasiško gyvenimo nėra ten, kur nėra savo ydų, netinkamų jausmų, kūno pojūčių suvaldymo. Kas suvaldo savo kūną ir visus netvarkingus norus, tas aiškiai supranta, kad susivaldymas, apsimarinimas jam teikia daugiau proto ir visas gyvenimas pasidaro protingesnis.

Nebūtų tvarkos pasaulyje, jei žmones pradėtų valdyti gyvuliai. Taip-gi nėra tvarkos žmoguje, kai kūno geiduliai įsakinėja dvasiai, o ne protas ir laisva valia. Kūno pojūčiai negali jausti dvasinių dalykų: Jie turi savo sritį ir joje pasilieka. Akis negali girdėti, nė paragauti. Ausis, ar nosis negali matyti. Negalime iš karto visa matyti, visus balsus girdėti, visus kvapsnius užuosti ir t. t. Savo kūno pojūčius kreipiame prie atskirų pavienių dalykų. Iš jų sudarome sau vaizdą, kuris veikia mūsų mintį ir valią. Protas ir valia apima didžiausius plotus, kilniausias mintis. Gi kūno pojūčiai vien pavienius, medžiaginius daiktus. Tie medžiaginiai dalykai kartais tiek paveikia jausmus, kad žmogus, mažiau mokėdamas susivaldyti, beregint padaro neprotingą veiksmą. Pav. girtuoklis.

Jis tvirtai buvo pasižadėjęs namiškiams nebegerti svaigalų. Bet štai netikėtai pakviestas pas gerą kaimyną gauna progos ir tuoj pasiduoda pagundai. Tą galima pasakyti apie kiekvieną ydą ir geidulį.

Kūno pojūčiai ir dvasios jėgos — tai du viename žmoguje kovotojai. Jei kūnas nugalės, — siela su savo galiomis: protu ir valia tarnaus kūnui. Jei dvasia nugalės, — kūnas padės sielai eiti prie Dievo. Tą kovą jautė savyje tautų Apaštalas, šv. Povilas. Jisai apie save rašo: „Aš, tiesa, gėrėjuos Dievo įstatymu, žiūrint išvidinio žmogaus, bet matau savo nariuose kitą įstatymą, pasipriešinantį mano proto įstatymui ir darantį mane belaisvį nuodėmės įstatymo, kurs yra mano nariuose'' (Rom. 7. 22-23).

Kol pirmasis žmogus, būdamas rojuje, laisva valia nesuardė pirmojo savo teisingumo, kol buvo ištikimas V. Dievui, tai savyje nejautė pojūčių kovos su protu. Bet suardęs savo dvasios pusiausvyrą, panorėjęs išbandyti blogybę, pakrypo priešais Dievo įsakymą ir prieš sveiko proto parodymus. Jis pajuto visą blogybę ir kovą. Tą kovą ir mes esame paveldėję. Jeigu nenorime tapti panašūs į neprotingus gyvulius, turime pavartoti visą dvasios jėgą, savo geiduliams suvaldyti. Dvasinės kovos išvada yra svarbi: nusileisime pojūčiams — būsime jų vergai,

Visa tai mums įrodo, kad krikščioniškas apsimarinimas yra reikalingas ne vien visuomenei, bet ypač atskiriems asmenims, norintiems padaryti dvasinės pažangos dorybėse.

10. Marinimosi Laipsniai.

Dvasinio gyvenimo knygų rašytojai įvairiu būdu skirsto marinimosi laipsnius. Bet jei marinimąsi imsime kaip priemonę apvalyti sielą, — tinkamiausia bus padalyti jį į tris laipsnius, prisilaikant šv. Ignoto rekolekcijų pažymėtų trijų nuolankumo laipsnių vadovėlyje.

Pirmas laipsnis reikalauja, kad žmogus persigalėtų ir būtų greičiau pasirengęs visa nustoti, negu sunkiai nusikalsti Dievui.

Antras laipsnis siekia aukščiau. Jis reikalauja, kad žmogus būtų pasirengęs visa nustoti, negu V. Dievui nors mažu kuom nusikalsti.

Trečias laipsnis siekia tobulųjų. Jie dažnai imasi sunkesnių ir didesnių nepatogumų, kad per juos būtų panašesni į Jėzų Kristų, arba kad jų dvasia būtų toli nuo neleistinų dalykų.

Pamaldusis Tomas a Kempi apie šventųjų apsimarinimus rašo: „Prisižiūrėk gyviems šventųjų tėvų pavyzdžiams, kuriuose žibėjo tikra tobulybė ir tikėjimas ir pamatysi, kaip maža ir beveik niekis yra tai, ką mes darome.

Šventieji ir Kristaus prieteliai tarnavo Viešpačiui alkdami ir trokšdami; kęsdami šaltį ir neturtą, dirbdami ir ilsdami, pasninkaudami ir budėdami maldose bei šventuose mąstymuose, persekiojimuose bei išjuokimuose.

O, kaip daug ir kaip sunkių persekiojimų kentėjo Apaštalai, Kankiniai, Išpažintojai, Mergelės ir visi kiti, kurie norėjo eiti Kristaus keliais!..

O kaip aštrų ir skaudų vedė gyvenimą šventi tėvai tyruose!

... O mūsų ataušime ir apsileidime, kad taip greitai pirmojo karščio netenkame, ir dėliai to ataušimo ir apsileidimo ilgu darosi gyventi.'' (Apie Kristaus Sekimą, I k. 18 sk.) Šventieji vengė visa širdimi net mažiausios nuodėmės. Užtat jie pakilo į aukščiausią marinimosi laipsnį. Jie ir mus ragina nesibijoti marinimosi.

„Sūnau, džiaukis varguose, kuriuos patiri, nes jie teikia garbingus vaisius,'' — sako šv. Antonius, vienuolis. O šv. Jonas Auksaburnis: „Vėtrų dėka medžiai tvirtėja; lygiai siela išmėginimuose.''

„Rūpesčiai atidaro iš naujo širdies duris, kurias dažnai laimė buvo uždariusi,'' sako šv. Gregorius popiežius.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus moko: „Malda ir Kristaus kryžius, kurie savyje turi nusižeminimą ir marinimąsi, tai ginklai, kuriais Die-

vo tarnai apgali pasaulį, velnią ir kūną" (pal. J. Jansen, Tugendschule, I, p. 79).

11. Kaip ilgai pasilieka siela apsivalymo kelyje.

Apsivalymo kelias, paprastai, tol tęsiasi, kol žmogaus dvasia nėra apvalyta. Apvalyta, sustiprėjusi siela be sunkenybių suvaldo netvarkingus aistrų geismus, pergali pagundas, išvengia sunkių nuodėmių ir labai retai įpuola pilna sąmone į lengvus atleidžiamuosius nusikaltimus.

Jeigu norėtume nustatyti, kiek laiko siela pasilieka apsivalymo kelyje, būtų sunku tai padaryti, nes kiekvienas žmogus kitaip rūpinasi savo dvasios gerove. Bendrai imant, labai daug priklauso sielos pasilikimas apsivalymo kelyje, nuo šių trijų sąlygų:

1. Kiek yra įsisenėjusios ydos? Koks yra geidulių smarkumas, nes dorybių kelias su tais dalykais nesuderinamas.

2. Kiek stengiasi ir dirba pati siela apsivalydama ir sunkenybes kentėdama?

3. Dievo malonių didumas ir jų gausumas. Jos teikiamos yra įvairiems asmenims įvairiu gausumu, bet visiems pakankamai, kad galėtų dorybėse augti.

Praktiškai sprendžiant šį klausimą tenka daugiausia atsižvelgti į antrąją sąlygą, būtent

į žmogaus norą ir stengimąsi apvalyti savo dvasią. Lengvai galime suprasti, jog apsivalymo pratybomis naudotis subrendusių asmenų nekaltoms sieloms gana bus kelių mėnesių.

Kitaip yra su atgailaujančiomis sielomis. Jei jos nuoširdžiai ir tikrai imasi atgailos ir visą laiką geriausiu būdu sunaudoja, tai ir joms gali pakakti vienerių metų, kad sutvarkytų savo išorę ir vidų, t. y. savo pojūčius, geismus, palinkimus, ydas. Tingios ir apsileidusios dvasios žmonės gali net visą gyvenimą pasilikti apsivalymo kelyje ir nepakilti aukščiau.

Tačiau tenka priminti, jog iš vienos dvasios būklės, iš žemesnio kelio į aukštesnį pakilimas nėra staigus. Jis yra vos apčiuopiamas, sunkiai patiriamas.

§2. Vadovybei nuostatai.

12. Vadovybė apsivalymo kelyje

Žinome, kad dvasios vadovas, kunigas, norėdamas vadovaujamąjį atnaujinti Kristuje, privalo tai daryti antgamtine intencija. Šv. Povilas apei save sako: „Mano kalba ir mano skelbimas nesusidėjo iš įtikinančių žmonių išminties žodžių, bet iš dvasios ir galybės parodymo, kad jūsų tikėjimas nesiremtų žmonių išmintimi, bet Dievo galybe'' (I Kor. 2, 4).

Dvasios vadovas, tėviška širdimi pakeldamas valovaujamąjį, tarsi, Evangelijos Samarietis (Luk. 10, 33), gydo jo dvasios žaizdas. Jis tvirtai ir su tvarka nustato jo kasdieninį gyvenimą, atmindamas šv. Rašto žodžius: „būk tvirtas Viešpaties kelyje'' (Eccli. 5, 12). „Visa tebūnie daroma padoriai ir tvarkingai.'' (1 Kor. 14, 40).

Tai visa dvsios vadovas pajėgs atlikti, tik kiaurai pažinęs vadovaujamojo dvasią, nusiteikimus, dorybes ir ydas, jei vadovaujamasis juo pasitiki.

Žinome, kad tobulybės pradžia ir pamatai — tai savų pareigų geras atlikimas. „Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie! įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę'' (Mat. 7. 21). Pirmutinis sielos vadovas yra Dievas Šv. Dvasia: Dievas kiekvienam teikia malonių ir parenka kelią į tobulybę: „Kiekvienas turi sau tikrą dovaną iš Dievo; vienas tokią, kitas kitokią,'' (1 Kor. 7, 7) sako Apaštalas. Užtat dvasinė vadovybė turi į tai atsižvelgti ir prisitaikyti kiekvienos sielos dorybių laipsnio: „Aš daviau jums gerti pieno, ne valgį, nes dar negalėjote priimti,'' (1 Kor. 3, 2) kalba šv. Povilas Korintiečiams.

Reikia panaudoti visus ir vadovaujamojo savumus. Jo būdą, prigimties ypatybes reikia

taip pakreipti, kad jis siektų dvasios tobulybės su džiaugsmu ir malonumu, per daug neskubėdamas, vengdamas nepaprastumų. Tada vadovaujamasis supras, jog reikia melstis ir visą savo širdį valią atiduoti V. Dievui. Dievą vieną mylėti labiau už viską ir paskiau visa kita.

Taip nusiteikusias sielas dvasios vadovui bus lengva suraminti, pakelti ir paskatinti prie didesnės Dievo meilės.

Didžiausias darbas yra pradžioje, kai siela rimtai pasiryžta tobulėti ir ieško pas dvasios vadovą pagalbos. Toji pagalba gali būti penkeriopa:

1. *pradėti* sieloje pamaldų gyvenimą, jei pamaldumas nėra žinomas, nebandytas ir be vadovo neįmanomas.

2. *Pamokyti* sielą dvasiško gyvenimo, nes ji kol kas yra dvasios tamsybėse, mažai ką supranta šioje srityje, kol pasieks apšviestojo kelią.

3. *Padėti* geram nusiteikimui, dorybėms ir vadovaujamojo luomui tinkamus pamaldumo *pamatus,* ant kurių vėliau būtų galima pastatyti dvasiško šventėjimo rūmai.

4. *Sutvarkyti* jų užsidegimus ir didžius užsimojimus, paliekant jų išsilavinimo ribose.

5. *Palaikyti* juose drąsą ir entuziazmą, kaip patyrusieji kovotojai tai palaiko naujokuose.

Šie dalykai pradedantiems labai svarbūs.

Juos pataria dvasios gyvenimo žinovai. Todėl plačiau juos ir pasvarstysime.

13. Pamaldaus gyvenimo pradžia.

Sielos, kurios pasiryžo pradėti dvasišką pamaldų gyvenimą, turėdamos prityrusį dvasios vadovą, greitu laiku daug pažangos padarys. Bet toji dvasinė vadovybė nevisada patenkina dvasią. Kad pačioje pradžioje nepadarius klaidų, verta prisiminti žinovų nurodymai.

1. N e s i v a d o v a u k j a u s m a i s. Pačioj dvasiško gyvenimo pradžioj siela yra mažai patyrusi. Būtų klaida baugintis būsimais sunkumais, kovomis, dvasiško gyvenimo aštrumais. Bet taip gi būtų klaida manyti, jog siela patirs be galo daug džiaugsmo, didelių suraminimų, stebuklingų Dievo malonių. Nors visa tai gali būti, bet vienomis galimybėmis negalime remtis. Kaip perdėta baimė, taip ir įsivaizduotas džiaugsmas trukdo dvasios pažangą.

2. G y v e n k p r a d ž i o s g y v e n i m u. Pradėjęs dvasišką gyvenimą, skaityk ir svarstyk, jog privalai Dievui tarnauti, gražiai krikščioniškai gyventi. Mąstyk apie dorybių kilnumą ir jų reikalingumą įsigyti, ieškok sąžinės ramybės, ir sugebėsi rimtai galvoti, kokiu būdu reikia pačiam šventėti, tobulėti, vartoti marinimąsi.

3. Nevargink savo dvasios. Neįpratusiai sielai į dvasiškus pratimus, k. a. ilgus mąstymus, maldas, sąžinės sąskaitas ir t. t. patartina pradžioje trumpais pratimais ugdyti savyje pamaldumo dvasią. Gera yra, kai pradedančioji siela turi nuolatinę globą, gauna patarimų, nurodymų, pastabų ir už apsileilimus pabarimų.

4. Naudokis maldaknygėmis. Savo dvasiškus pratimus pradžioje atlik su knygų ir maldaknygių pagalba. Sąžinės sąskaitą ir mąstymus geriau ir greičiau išmoksi atlikti naudodamasis dvasios gyvenimo žinovų nurodyta tvarka. Pradedančiam mąstymas yra daugiau panašus į dvasinį skaitymą, negu į tikrą gilių tiesų ieškojimą su tinkamomis savo būklei išvadomis. Šiuose mąstymuose daromi pasiryžimai neturi būti gausūs ir greitai įvykdytini.

5. Nebūk įkyrus. Dvasiško gyvenimo pradžioje žmogus nedaug nusimano apie tuos reikalus ir nuolatos kreipiasi su tais pačiais klausimais į dvasios tėvą. Bet neįkyrėk savo dvasios vadovui. Neužimk jam be reikalo laiko. Užsirašinėk jo nurodymus ir vykdyk duotus patarimus. Padaręs klaidą, pasisakyk, ir jis duos tolimesnių nurodymų.

6. Nenusidėk. Venk nuodėmės, kaip kirmėlės. Žiūrėk, kad tavo siela būtų skaisti, nekalta. Žinok, — kiekvienas tavo

valios nukrypimas prieš V. Dievo valią, nors būtų mažiausiame dalyke, yra tokia blogybė, kuri, jei neatgailosi ir neatsilyginsi už ją — Dievo teisingumui, tau išplėš amžiną laimę ir gal ilgiems metams įmes į skaistyklos kančias Visas abejones pasisakyk nuodėmklausiui Pasidalytas sunkumas nustoja varginęs sielą, ir nuodėmklausio raminantis žodis sugrąžina ramybę.

14. Mokymas ir mokinimasis.

Jei žmogus nori suprasti kokį nors darbą, išmokti amato ar sužinoti ir išmokti svetimų kalbų, jisai privalo mokytis. Nesimokęs nieko neišmoks. Panašiai yra dvasios srityje.

Pirmiausia reikia išmokti gerai krikščioniškai gyventi. Po to, reikia išmokti pamaldžiai gyventi, ir paskui siekti tobulybės aukštybių. Šiame reikale dvasios tėvas daug gali palėti. Bet galima naudotis ir sekančiais nurodymais.

1. P a s i s t e n k s u p r a s t i, k a s y r a t i k r o j i k r i k š č i o n i š k a t o b u l y b ė. Daug nemokytų žmonių klaidingai mano, jog tobulas žmogus esąs tas, kuris atlieka įvairias pamaldumo išorines pratybas ir gali jausmingai ir su dideliu malonumu pasimelsti. Kiti tą krikščionišką tobulybę klaidingai ieško išoriniuose

darbuose, kurių pagalba dvasia atpalaiduoja nuo pagundų, ar aistrų: Kiti vėl klaidingai mano, tobulybę esant pasitaikomuose proto apšvietimuose. Bet tikroji tobulybė nėra pagundų, priešybių ar sunkumų stoka, ar nepaprastų suraminimų ir Dievo malonių gausumas. Ji pasireiškia tikra Dievo ir artimo meile, kurią išaugina ir palaiko krikščioniškųjų įsakymų laikymasis ir tobulas savo pareigų atlikimas. Kristus pasakė: „Tu mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo galia. Tai pirmasis įsakymas. Antras į jį panašus: mylėsi savo artimą, kaip pats save. Kito didesnio už tuodu įsakymu nėra.'' (Mor. 12, 30-31).

2. Pažink, kas tau kliudo tobulėti. Neužtenka žinoti ir suprasti, jog tikroji krikščioniška tobulybė remiasi Dievo ir artimo meilės įsakymais. Reikia tuos įsakymus pildyti ir jų laikytis: mylėti V. Dievą už viską labiau, o artimą kaip pats save. Jei niekas nekliudytų žmogaus dvasiai kilti toje meilėje, žmogus greitai taptų tobulas. Bet yra dalykų, kurie sukliudo tą dievišką meilę žmogaus sieloje. Tas kliūtis reikia šalinti, naikinti. Kas-gi jos yra? Tai netvarkoje atsiradę pojūčiai, aistros, ydos ir netobulybės. Šias kliūtis pažink pats ir būk dėkingas kiekvienam, kuris tau jas nurodys: ar nuodėmklausys, ar tavo namiškiai, ar draugai. Ko-

dėl? Nes dvasios skaidrumu reikia daugiau rūpintis, negu savo veido švara. Savo veido dėmes, nevarumus, rūpinamės tuoj pašalinti vos tik kas suspėjo mums jas nurodyti. Taip pat turime elgtis, kai mums nurodo dvasios ydas ir netobulybes.

3. Pažink didžiausią savo ydą. Ji yra tavo nuodėmių šaltinis. Štai, turi savo vieną smarkią ir didžiausią ydą. Kovok su ja nuoširdžiai, jei nori dvasia tobulėti. Jos nenugalėjęs, veltui dirbsi, kovodamas su kitomis ydomis, kurios yra didžiausios ydos talkininkės.

Kaip pažinti, kuri ydų tavyje vyrauja?

1. Atsimink, už ką tave daugiausia bardavo tėvai, globėjai, mokytojai, kiti žmonės. Ar jie nesakydavo tau, jog esi išdidus, pavydus, paleistuvingos dvasios, piktas, valgių rijūnas, girtuoklis ir tinginys?

2. Turi labai negerą vieną įprotį, kurį norėtum nuo kitų paslėpti. Labai įsižeidi, kas pajudina tavo paslaptį, nors tikrumoje niekam tai nėra paslaptis. Visi mato tavo blogą įprotį, pav. jei esi godus turtams, be galo mėgsti būti giriamas, didelis esi tinginys ir t. t. Gal dar to blogo įpročio neturi, bet jauti į jį didelį pilinkimą ir nenorą su juo kovoti. Savo draugams kartais nusiskundi, jog su palinkimu tau sunku kovoti, kad tas blo-

gas įprotis tau pasidarė it žmogiškos prigimties dalis.

3. Eini išpažinties, darai prieš tai sąžinės sąskaitą ir kiekvieną kartą matai, jog viena nusikaltimų rūšis kartojasi. Tau tie dalykai nejauku sakyti. Norėtum, kad jų nebūtų, bet su jais mažai kovoji. Įžvelgęs giliau matai, kad iš to palinkimo eina visos kitos nuodėmės. Čia yra tavo didžiausioji yda.

4. Atsižvelgk į kylantį tarpais sieloje džiaugsmą ir nuliūdimą. Jei pasitaikomieji dalykai pataikauja tavo vyraujančiai ydai, — tada džiaugiesi, o jei yra jai priešingi — tada jauti liūdesį.

5. Sielos liūdesys, pasireikšdamas kiek stipriau, veda prie nusiminimo. Jisai gali kilti arba dėliai kurios kūno ligos, arba iš vyriausios ydos kūniškumo.

6. Kartais pats prisipažįsti tuos, ar kitus darbus netinkamai atlikęs. Tačiau vyresniųjų pabartas įsižeidi ir teisinies. Žinok, kad čia slepiasi tavo vyirausioji yda.

7. Apsvarstyk savo temperamentą ir būdą. Matai kaip švelnūs žmonės dažnai švelnina, teisina kitų net dideles nuodėmes; kaip protingieji ima dažnai nepasitikėti kitais; veiklieji per daug skubinasi ir net apleidžia maldą, gi jautrios širdies žmonės per daug prisiriša prie sutvėrimų.

8. Nuoširdžiai panagrinėk savo nusiteiki-

mą, kad surastum vyraujančią ydą. Daugelis nuodėmingų veiksmų kyla iš vyraujančios ydos, o ir ji pati mėgsta slėptis nuo sąžinės akių. Gerai bus kartais pasiteiriauti dvasios vadovo, kad nurodytų vyraujančią ydą. Laikykis jo nuomonės.

Pažinęs vyraujančią savyje ydą, pasirūpink ją išnaikinti, nes ji yra daug baisesnė dvasiai, negu kraujo sugedimas—gangrena kūnui. Jeigu jos neišnaikinsi, — ji tave įstums į sunkius nusidėjimus ir į amžiną prapultį.

Savo dvasios ydoms naikinti reikia panaudoti visus dvasiškus pratimus, — k. a. pasiryžimus, sąžinės sąskaitas, mąstymus, maldas, budėjimus ir apsimarinimus. Ypač daug čia padės *dalinė sąžinės* sąskaita. Ją daryk iš vienos ir tos pačios ydos taip ilgai, kol *visai ją savyje išdildysi.* Pajutęs, jog per ilgesnį laiką nė karto nepasitaikė į tą ydą atkirsti, imkis kitos. Nenusimink, jei tenka kovoti su ta pačia yda daug metų: budėk, pasidrąsink ir kovok, o laimėsi.

Paprastai žmogus turi įvairių ydų savo būde. Norint jas iš savo dvasios pašalinti, tenka imtis tam tikros tvarkos. Dvasios dalykų žinovai pataria pirmiausia naikinti savyje tas ydas, *kurios piktina kitus*, pavyzdžiui: nepadorūs ir nemandagūs judesiai, šiurkštus, storžieviškas elgesys per daug kalbėjimas, nepadorūs juokai etc.

Tas apgalėjęs, imkimės taisyti ne taip aiškiai kitų pastebimas mūsų ydas, k. a.: nusikaltimai pasiimtoms pareigoms, gyvenimo tvarkai, religinės bendrijos įstatams ir t.t. O jau toliau galime imtis daryti sąžinės sąskaitą iš pasitaikomų netobulumų ir ydų mūsų mąstymuose, sąžinės sąskaitose, išpažinties atlikime ir t.t.

4. Sutvarkyk pojūčius ir savo aistras. „Pabėk, jei nori pergalėti," pasakė šv. Augustinas, (Serm. 250 de Tempore) kalbėdamas apie kūno ydas. Bėk nuo nuodėmingų vaizdų, saugok savo pojūčius, jei nenori atsidurti nuodėmingų aistrų sūkuryje. Negali būti derybų su nekaltybės priešais. Pabėk nuo jų. Kitus savo geidulius, pav. tuščios garbės troškimą ir t.t. galima apgalėti dviem būdais: ginantis nuo jų ir juos puolant. Ginimosi būdas bus tada, kada žadiname savo širdyje priešingus sukilusiai aistrai dorybės aktus. Pav. sukilo tuščios garbės geismas. Tada stenkimės sužadinti nusižeminimo aktą, arba stačiai patirtą pasisekimą, dėl kurio ieškome pagyrimų, aukojame didesnei V. Dievo garbei.

Netvarkingus geismus tiesioginiai imamės naikinti, puolimo būdu, pav. piktumo, pavydo ir t.t Numatydami, kad tie geismai kils, tuoj numatome, kokiu būdu pergalėsime. Žinodami jų kilimo priežastis ir, jei sukils, mokėsi-

me jų atsikratyti, darydami visai priešingus toms aistroms veiksmus. Prieš piktumą statome švelnų mandagų elgesį, prieš pavydą — gero velijimą, dovanų teikimą, maldą už juos ir t. t.

Visoms ydoms ir geismams nugalėti reikia naudoti ir bendrąsias priemones, k. a. maldą, budėjimą, sąžinės sąskaitas, kūno varginimus, pasninkus, kietą guolį ir kitus dalykus, pritartus mūsų dvasios vadovo.

Išorinius mūsų pojūčius privalome diktatoriškai tvarkyti. Gi išvidinius geidulius sutvarkome diplomatiškai it politikuodami su jas.

5. M e l s k i s i r m ą s t y k. Reikia dažnai pakelti savo mintį ir širdį prie Dievo bent trumpais atodūsiais, trumpomis maldelėmis. Išmok mąstyti. Naudokis patartu dvasios vadovo vadovėliu. Sutvarkyk dvasinių pratimų laiką, kad būtų galima turėti iš mąstymų, dvasinių skaitymų ir panašių dalykų daugiausia dvasinės naudos. Tam pagelbės dažnas ėjimas prie šv. Sakramentų, šv. Mišių klausymas, ražančiaus malda ir t.t.

O apie maldos galybę pats Išganytojas moko: „Iš tikrųjų, sakau jums, kas nors tartų šitam kalnui. Persikelk ir meskis į jūrą, ir nesvyruotų savo širdyje, bet tikėtų, įvyksiant visa, ką tik sako, tai jam ir įvyks. Todėl sakau jums: ko nors melsdamies prašote,

tikėkite, kad gausite, ir bus jums'' (Mor. 11, 23-24).

Dvasinio gyvenimo pradžioje, norint geriau suprasti V. Dievo valią ir išmokti dvasiškai gyventi, reikia melstis.

15. Pamaldumo pamatai.

Labai svarbu, kad pradedantieji dvasiškai gyventi pačioje pradžioje suprastų ir panorėtų padėti stiprius pamatus krikščioniškajai tobulybei, kad neatsitiktų kaip su tuo Evangelijoj paminėtu žmogumi, kurs pastatė savo namus ant smilčių. „Lijo lietus, upės patvino, pūtė vėjai ir puolė ant tų namų, ir jie sugriuvo, o jų griuvimas buvo didelis'' (Mat. 7, 27). Siela privalo būti įsitikinusi, jog tada padarys tobulybėje pažangos, kada 1. bijos V. Dievo, 2. atgailą darys už praeitį, 3. nekęs nuodėmės, 4. nuoširdžiai ieškos V. Dievo ir 5. tikrai įvertins teikiamas Dievo malones.

1. D i e v o b a i m ė yra krikščioniško gyvenimo ir išminties pradžia. Norint padaryti pažangos tobulybėje, reikia išminties ieškoti išminties šaltinyje — Dievuje. Tą išmintį žmogus randa su Dievo malone dvasiškame gyvenime, savo visą veikimą palenkdamas Dievo valiai. Kodel? Dievas — tai amžinoji Išmintis, kuri sukūrė dangų ir žemę. Kas

vykdo Dievo valią, tas eina išminties keliais. Taigi, mūsų laisva valia Dievo valios vykdymas, yra išminties pradžia. Kadangi mums tą dalyką nurodo tikėjimo tiesos, o jos yra pirmieji išminties žiedai, tai sakome, jog tikėjimas šiuo žvilgsniu yra išminties pradžia. Taip atrodo išminties pradžia savo esmėje.

Bet išminties pradžia savo sekmėse bus tada, kada išmintis ims veikti. O tasai pirmasis išminties veiksmas yra Dievo baimė. Ji yra dviguba: viena vergiškoji baimė, kita sūnaus baimė. Vergiškoji baimė vien atsižvelgia į tai, kad už kiekvieną nusikaltimą, nuodėmę teks bausmė kentėti. Tikrai būsiamos bausmės baimė sulaiko juos nuo nusidėjimų. Skausmas, bausmė yra sielai išorinis veiksnys. Užtat ši vergiškoji baimė yra išminties pradžia pagal išorinį veiksmą. Išvidinis sieloje Dievo baimės veiksmas glūdi Dievo meilėje. Ši Dievo baimė yra vadinama tyra, šventa, sūnaus baimė. Abi Dievo baimės rūšis gerai atskiriame gyvenime. Vienas sūnus klauso savo tėvo, nes jisai savo tėvą myli ir nenori kuo nors jo įžeisti. Kitas sūnus klauso savo tėvo bijodamas bausmių, o visai nepaisydamas kas patinka ar nepatinka tėvui. Abudu bijo ir klauso, bet didelis tarp jųdviejų skirtumas.

Sūnaus tyroji baimė yra tikrosios išminties pradžia. Ji yra išminties pirmas padarinys, nes protinga ir išmintinga žmogui tvar-

kyti savo gyvenimą V. Dievo nurodymais. Iš jų turime imti pradžią, bijodami V. Dievo ir Jam visai atsiduodami.

Šv. Raštas mums tai liudija. „Išminties pradžia — Viešpaties baimė'' (Ps. 110, 10) „Viešpaties baimė yra pati išmintis'' (Job. 28, 28) „Jeigu nuolatos nesilaikysi Viešpaties baimėje, tuoj suirs tavo namai'' (Eccli. 27, 4).

Dievo baimė palaiko žmogaus dvasią reikalingame nuolankume, nusižeminime. „Dažnai apmąstant Viešpaties baimę, širdis nusižemina ir susigraudina,'' sako šv. Teresė (Avisos n. 61). Iš meilės, bijodami nusikalsti, reiškiame Dievui pagarbą, Jam pavedame, atsiduodame. Tojo gi Dievui atsidavimo padarinys yra baimės dovana. Dievo bijąs žmogus neieškos žmonių pagarbos. Jis nori būti pagerbtas paties Dievo. Savo širdies neatiduoda išoriniems gėriams: turtui, išdidumui, jausmų džiaugsmams, užtat įsigali jo sieloje šventas neturtas. Tokius neturtėlius dvasioje Išganytojas vadina palaimintais, nes tasai teisingas sielos nusiteikimas kyla žmogaus valiai bendrai veikiant su Šv. Dvasios malonėmis. „Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų dangaus karalystė'' (Mat. 5, 3).

Kad toji Dievo baimė mūsų širdyje visada būtų veikli, gyva, dažnai pamąstykime apie paskutinuosius dalykus: mirtį, teismą, pragarą ir dangų. Nuolat kartokime savo šir-

dyje: „Dievas mato mane''; „dirbk amžinybei''; „mane teis visažinantis Dievas,'' ir panašius išsireiškimus.

2. Atgaila už nuodėmingą praeitį yra antras kertinis akmuo pamaldumo rūmuose. „Jei sakytumėm, kad neturime nuodėmės, mes patys save suvedžiojame, ir nėra mumyse tiesos,'' sako apaštalas (1 Jon. 1, 8). Visi esame nusikaltę V. Dievui: vieni mažiau, kiti labai daug. Vienas tik Išganytojas galėjo pasakyti: „Kas iš jūsų gali parodyti manyje nuodėmę?'' (Jon. 8, 46). Mes gi vien galime pakartoti šv. Povilo žodžius: „Jėzus Kristus atėjo į šį pasaulį išganyti nusidėjėlių, kurių pirmasis aš esu'' (1 Timot. 1, 15). Pamaldi siela gailisi už savo nuodėmingą praeitį, ir tas gailestis ją skatina prie pamaldumo. Bet žmogus gailisi negerai pasielgęs tik tada, kada aiškiai supranta savo veiksmo negerumą. Todėl jis nuodėmingos praeities gėdisi ir norėtų, kad jos nebūtų buvę. Todėl verta bent trumpai prisiminti nuodėmės daromas sielai blogybes ir bus lengva tada sužadinti širdyje gailestį už praeitį. Nuodėmė atitraukia žmogų nuo Dievo ir pritraukia prie žemės, prie sutvėrimų. Nusidėjėliai yra panašūs į ligonių minias, begulinčias ant žemės: „Jėzus ėjo... gydydamas visokias ligas ir visokias negales. Matydamas gi minias, Jis jų gailėjosi, nes buvo nuvargintos ir gulėjo kaip avys, neturin-

čios piemens.'' (Mat. 9, 35-36). Nusidėjėliai — yra dvasios ligoniai. Bet tų ligonių yra labai daug, nes, kaip sako Išminčius: „Nedorėliai sunkiai pataisomi, ir kvailųjų yra begalinis skaičius'' (Eccl. 1, 15). Nusikaltę išminčiai tampa neprotingais ir eina plačiu pražūties keliu. Išganytojas ragina: „Įeikite per angštus vartus, nes erdvi vartai ir platus kelias, kurs veda į prapultį, ir daug tų, kurie juo eina'' (Mat. 7, 13).

Nusidėjimai susirgdina žmogaus valią. Tai pažinęs, šaukia atgailaujantis: „Pasigailėk manęs, Viešpatie, nes sergu... Parodyk savo veidą, Viešpatie, ir išgelbėk mano sielą.'' (Ps. 6, 3.).

Žmogaus protas, pritardamas pageidimams ir aistroms, aptemsta. Mąžta ir nyksta teisingas dalykų sprendimas. Todėl nusidėjėlis pasidaro nepastovus. Jis mėtosi, it raišas šlubuodamas. Tada jį ima dvasios tinginystė, išdžiūsta pamaldumo likučiai.

Žmogaus siela yra Dievo paveikslas. Ji papuošta dieviškąja išminties ir malonės šviesa. Tos malonės ir dieviškos išminties šviesos netekimas aptemdo protą. Nusidėdamas žmogus suklysta, aptemdo valią, nes ją pakreipia prieš Dievo valią. Žodžiu, nuodėmė suteršia sielą. Grįžti prie Dievo siela gali tik per atgailą ir gailestingiausiam Viešpačiui padedant gausia savo malone. Die-

vo malonėje esančiai sielai ramu ir gera, nes ją pripildo dieviškoji išmintis su malone. Kitaip yra nusidėjėliams. Apatšalas sako: „Sielvartas ir suspaudimas kiekvieno žmogaus sielai, kur daro pikta" (Rom. 2, 9). Piktai daryti, reiškia nusidėti.

Nusidėjimų vaisiai yra aitrūs, nes trejopa žmogaus valiai laikytina tvarka, trejopa teikia bausmę: 1. žmogaus prigimtis reikalauja, kad būtų užlaikoma savo proto tvarka, kad visi žmogaus veiksmai būtų protingi; 2. išoriniai žmogus valdomas nustatytomis žmogiškomis teisėmis dvasiniuose ir laikinuose reikaluose, visuomeniniuose ir ekonomi niuose; 3. taip-gi privalo laikytis Dievo nustatytos bendrosios visuotinės tvarkos. Ir kuomet žmogus nusikalsta vienai šių trijų privalomų tvarkų, nusideda ir protingumui, ir žmogiškai ir dieviškai teisei. Užtat jis pajunta trilypę bausmę: sąžinės išmetinėjimus, žmonių bausmę ir Dievo bausmę.

Sunkiai nusikaltęs kuriai nors šių trijų užlaikytinų tvarkų, sunkiai nusikalsta V. Dievui. Nusidėjėlio dalis, — amžinas atmetimas, baisesnis negu mirtis: „Ir eis šitie į amžinąją kančią" (Mat. 25, 46).

Protas mums rodo, jog sunkiai nusidėjusieji privalo būti amžinai baudžiami, nes 1. jie nusikalsta Dievui, be galo dideliam pasaulio Kūrėjui. Padarytas Jam įžeidimas yra

be galo didelis, užtat ir bausmė prasikaltėliui turi būti lygi kaltei.

2. Savo valią pakreipia prie uždraustų, nuodėmingų džiaugsmų, dėliai kurių žmogus paniekina V. Dievą. Ir jei nusidėjėlis galėtų, jis amžinai norėtų nusikaltimams pasiduoti, visada blogame tesėti. Jis tik aplinkumos verčiamas, ar bausmės išsigandęs, atsitraukia nuo nuodėmės. Už tą valios nukrypimą į blogą, sunkiai nusikalstant Dievui, žmogus vertas amžinos bausmės.

3. Sunkiai nusikaltęs, nustoja pašvenčiamosios Dievo malonės. Velnio tarnu tapęs, negali būti Dievo sūnelis. Aišku, nusidėjėlis nustoja antprigimtinio sielos gyvenimo. Pasirinko klaidą ir blogybę, ją ir turi. Gi be Dievo malonės negali būti kaltė dovanota. Taigi, jei žmogus užbaigia žemės kelionę sunkiai nusikaltęs, amžinai pasiliks su kalte, nes ten nėra kalčių dovanojimo. Kas-gi turi amžinai kaltę, turi turėti amžinai ir bausmę.

Nusidėjėlis linkęs yra manyti, kad jo nusikaltimas tęsėsi trumpą valandėlę, tat ir bausmė būsianti trumpa. Taip nėra, nes bausmė seka kaltės didumą, o ne laiko ilgumą. Tarp žmonių girdime įvykus tragedija: viename akimirksnyje vienas kitą nužudė. Nors žmogžudystė tęsėsi labai trumpai, bet bausmė tęsiasi ilgai, keliolika metų sunkaus kalėjimo, kartais iki gyvos galvos, o kartais net nuteisiama mirti

už žmogžudystę, t. y. visuomenė amžinai nori atsikratyti doroviškai sugedusio žmogaus. Tame yra dieviškos bausmės atvaizdas.

Žmogus ilgesnį laiką pasilikdamas nuodėmėje, nuodėmę pasirenka, tarsi savo tikslu. Nusikalsta, ne iš atžvilgio į tai, kiek laiko, ar net visą gyvenimą nuodėmėje tūni, bet kadangi nuodėmę savo tikslu apsirenka. Jis tuomi parodo, tarsi, nori amžinai nuodėmėj būti. Nedorėliai norėtų be galo ilgai gyventi, kad be galo ilgai galėtų nuodėmėse skęsti, mokina šv. Tamas Akvinietis (pal. 1, 2. q. 87, a. III, ad 1.).

Mirtis nusidėjėlio neatmaino. Jisai amžinai pasilieka su savo sunkia nuodėme ir bausme. Vien tik Dievo malonė ir žmogaus atgaila už nuodėmingą praeitį gali sielą apvalyti nuo nuodėmių ir apsaugoti nuo amžinų bausmių.

Jeigu dabar, protu supratęs nuodėmės blogumą ir apgailėtinus jos padarinius, norėtum sužadinti širdyje tikrą norą atgailauti už nuodėmingą praeitį, pats vienas pasilikęs savo kambaryje, klaupk prie kryžiaus ir kalbėk graudžia širdimi.

— Šventasis Kristaus Kryžiau! prabilk į kurčią mano sielą Jėzaus skausmų ir meilės garsais, parodyk, kiek gerasis Mokytojas numylėjo mokinį.

Geriausias Jėzau, kas-gi Tave privertė taip

skausmingas kančias už mane kentėti? Tu esi gyvybės teikėjas, o štai, prikaltas esi prie kryžiaus; iki mirties tapai paklusnus. Tu esi Dievo Sūnus, bet žmogaus prigimtį prisiėmęs, ant Kryžiaus prikaltas, kenti prisiimtame kūne be galo žiaurias kančias!

O maloniausias Jėzau, Tu ištemptas skausmų ant kryžiaus, savo kraują ir gyvybę už mane aukoji. Štai Tavo perdurtas ietimi šonas ir širdis; kojos ir rankos vinimis prikaltos; išdžiūvusios lūpos gailestingą dovanojimo žodį taria, o kraujais ir prakaitu aptemdintos akys man amžiną šviesą žada! Išskėstos rankos, kraujais aptekėjusios, kviečia mane prie savęs. Išganytojau, Nekaltasis Dievo Avinėli, Tu už mane kenti ir miršti, piktadariu apšauktas!

Gaila man, jog negalėjau matyti angelų Viešpatį nusižeminusį ir kenčiantį, kad pakeltų žmones prie angelų! Gaila man, jog nemačiau paniekinto Dievo mirštant, kad nusidėjėliai gyventų!.. Bet raminkis, mano širdie, nes nebūtum atlaikiusi verkdama to reginio. Dabar verk, raudok, dejuok, nes tu buvai Jo skausmų priežastis.

O mano siela, tu nusikaltai, o teisusis už tave nubaustas; tu nusidėjai, o nekaltas už tave kentėjo. Ką tu užsipelnei, Išganytojas iškentėjo. Tu buvai išdidi, o jis tapo pažemintas; tu nepaklusni, o jis tavo nepaklusnybės dėmę savo paklusnybe nuplovė.

O mano siela, kuomi gi atsilyginsi Dievui už taip didelę meilę, pasišventimą ir maloningumą? Ar gali savo širdyje ką-nors atrasti, kas būtų į tas Jėzaus malones panašu? Tikrai, nesugebėsi išgalvoti, ką galėtum palyginti dieviškam gailestingumui, ne bent tik graudingoj širdy gali surasti dėkingumą Išganytojui.

O Jėzau, sopuliai man širdį veria! Tavo Širdies skausmą prisiminus, karštos ašaros suvilgė mano blakstienas. Tu už mane verkei. Tavo erškėčių vainikas nulenkė mano galvą prie Tavo kojų, Dangaus ir Žemės Karaliau, mano Išganytojau, o sopulingas kryžius atskyrė mano širdį ir ją pakėlė iš nuodėmių Pamačiau savo praeitį ir išsigandau, kad tiek Tau nedėkingumo esu parodęs. Viešpatie, sustiprink mano silpstančią širdį, kad išvengčiau visų nusidėjimų, kad pasitaisyčiau iš visų ydų ir nuodėmingų norų, kad, Tavo meile užsidegęs, nepabijočiau reikale gyvybės už Tave atiduoti, nes Tu esi mano Dievas, mano laimė, mano viskas.

3. *Nuodėmių nekentimas.* Pamaldumo sieloje nebus, kol širdis skęs nuodėmėse. Nuodėmė ir tikras pamaldumas nesuderinami, nes pamaldumas yra ištikimybė D i e v u i, o nuodėmė — Jam neištikimybė. Dideliuose dalykuose neištikimybė Dievui yra sunki, mirtinoji nuodėmė, mažesniuos — kasdieninė, atleistinoji nuodėmė. Panašiai į kūno gyvybę:

vienos ligos atima kūnui gyvybę, o kitos gyvybę išstato pavojun.

Svarstydami nuodėmingą žmogaus praeitį supratome sunkios nuodėmės blogybę iš atžvilgio į Dievą ir į mus pačius. Taip gi, sužinojome, kad už mirtiną nuodėmę žmogaus protas ir Dievo teisingumas reikalauja nusidėjėliui amžinos bausmės. Nutarėme greičiau kūno gyvybės nustoti, negu sunkiai Dievui nusikalsti.

Sąžinės skaistumo ir ramybės siekdami, privalome savo sielos gyvybės neišstatyti tyčiomis į pavojų. Kas nepaiso mažų dalykų, greitai dideliuose nusikalsta. Kas nepaiso kasdieninių nuodėmių ir jas tyčia daro, greit sunkia nuodėme suterš savo sielą. Negana gailėtis už blogą praeitį. Reikia, kad ir dabartis nebūtų nuodėminga. Jei kūno ligos nepakenčiame ir gydomės, — nepakęskime ir sielos ligų — kasdieninių nuodėmių ir iš jų gydykimės. Nedarykime nė vienos nuodėmės tyčiomis, nors ji būtų mažiausia. Apvalykime savo dvasią nuo visų blogybių, palaikykime savyje teisingą, tikrą, gerą sąžinę. Tokią sąžinę palaikyti galime vien gerai ją supratę.

K a s y r a s ą ž i n ė ? Yra tai proto sprendimas apie dorovinę veiksmo vertę. Sąžinė mums nekalba, ar tasai, ar kitas veiksmas yra naudingas, tinkamas, lengvai atliekamas. Ji nurodo į dorovinę veiksmo vertę,

t. y. ar jisai yra geras, ar blogas ar sutinka su teisingu protavimu, ar priešinasi.

Vienus veiksmus sąžinė sprendžia jiems neįvykus, nurodydama, kas darytina, kitus įvertina jiems įvykus. Jei pasidarė koks nuotykis, kurį sąžinė smerkia, bet negerą darbą atlikęs asmuo prieš tai, visai nepagalvojo, kad veiksmas galėtų būti nuodėmingas, — nuodėmės nebuvo.

Pav. smarkiai paleisdamas duris, prispaudė tarpduryje kitam pirštus. Veiksmas negeras, blogas, neapgalvotas. Bet, jei jis be blogos valios, netyčia padarytas, — nuodėmės nėra.

Kadangi sąžinė yra proto praktinis veiksmas, o pats protas gali būti ir netobulas, užtat ir šis proto veiksmas gali būti: teisingas ir klaidingas. Klaidinga sąžinė seka klystantį protą, kuris klaidą ima už tiesą. Jeigu toji klaida protui neapgalima, nesuprantama, — sąžinė pasilieka teisinga. Pav.: kas ketvirtadienyje įsivaizduotų, kad tai penktadienis ir žinodamas, jog penktadieniais reikia susilaikyti nuo mėsos, imtų ir valgytų mėsą, — nusikalstų, nes pasielgtų prieš sąžinę. Be to, sąžinė yra tikra, kai žmogus neabejoja apie veiksmo gerumą, ar blogumą, ir yra abejojanti sąžinė, kai žmogus negali įvertinti veiksmo padorumą. Abejones privalo išsiaiškinti, ir paskui veikti, kad sąžinė ir įstatymai nekaltintų apsileidime.

Be to, gali būti sąžinė suvaržyta ir palaida. Suvaržyta, skrupuliatiška sąžinė be priežasties abejoja apie veiksmo gerumą; kur nėra nuodėmės, — ten ji mato nusikaltimą, kur maža kaltė, ten įsivaizduoja didelę nuodėmę. Palaidoji sąžinė dėl menkos priežasties pateisina blogą darbą. Pav. sekmadienyje pradėjo dvelkti lietus ir palaidos sąžinės žmogus pats pasiteisino, kad jisai tą dieną laisvas nuo pareigos išklausyti šv. Mišias bažnyčioje.

Palaidoji sąžinė padaro iš žmogaus arba nuodėmingos laisvės šalininką, arba užkietėjusį sunkiose nuodėmėse kaltininką, arba veidmainį. Pav. jeigu tvirtintų, kad visi įstatymai varžo žmogui laisvę, ir kas juos moka apeiti, gerai daro, — tai būtų neteisingas palaidos sąžinės sprendimas.

Arba pav. vagystėje, girtybėje būtų užkietėjęs, ir save teisintų, kad tai mažmožiai.

Veidmainiai, fariziejai, turi dar palaidesnę sąžinę. Jie sunkius įstatams nusikaltimus nelaiko nuodėme, o savo išgalvotus papročius svarbiais dalykais, kurių jei kas nesilaikytų — smerktinas.

Išganytojas tiems sako: „Deja jums... veidmainiai, kurie duodate dešimtinę iš mėtos, dilių ir kmynų, apleidžiate gi svarbesnius įstatymo dalykus, teisingumą, pasigailėjimą ir ištikimybę... kurie kopiate, kas yra iš viršaus taurės ir bliūdo, viduje gi esate pilni plėšimo ir nešvarumo... veidmainiai, nes jūs panašūs

į pabaltintus kapus, kurie iš oro pusės rodosi žmonėms labai gražūs, viduje gi pilni mirusiųjų kaulų ir visokių puvėsių.'' (Mat. 23, 23-28).

Teisingoji, tikra ir gera sąžinė seka teisingą, išmintingą ir neveidmainingą protą ir jo praktišką veiksmų įvertinimą. Iš to suprantame, kaip svarbu yra turėti daug šviesos, supratimo protė. Jis temdomas nusikaltimais. Jo sprendimai iškreipiami nuodėmių, nes nusidėjėlis ieško pasiteisinimų, užtat svarbu nenusikalsti tyčiomis.

Kasdieniai nusikaltimai sielai daro daug žalos.

Atleidžiamoji nuodėmė stabdo Dievo malonių veikimą sieloje, silpnina uolumą, atvėsina maldą, atitraukia žmogų nuo sakramentų, nenori išgirsti skelbiant dieviškąsias tiesas, Dievo žodį.

V. Dievui nepatinka žmogaus neištikimybė, kadangi kiekviena nuodėmė yra žmogaus valios pasipriešinimas Dievo valiai. O Dievas yra visos gamtos Kūrėjas ir visatos Viešpats. Žmogus nesuras sau kito kelio į laimę, negu tą, kurį Dievas savo Apvaizda sutvarkė. Kiekvienas iškrypimas nuo kelio į laimę yra žmogui pačiam nuostolis ir nedėkingumo pareiškimas V. Dievui.

Dievas yra pats šventumas ir gerumas. Kaip šviesa nepalaiko savyje tamsos, taip gerumas

nepalaiko savyje blogumo. Dievas yra gerumo versmė. Kas daro blogą, atitolsta nuo gerumo versmės, nes Dievas Šventas yra. Šv. Povilas apaštalas sako: „Kitados jūs buvote tamsybė, dabar esate šviesa Viešpatyje. Elkitės kaip šviesos vaikai. Nes šviesos vaisiai apsireiškia visokiu gerumu, teisybe ir tiesa'' (Efez. 5, 8).

Dievas yra didžiausias mūsų geradaris. Iš jo malonės, o ne patys iš savęs, esame, gyvename, veikiame. Ką gero įstengiame padaryti: ar tai bus dideli darbai, ar mažyčiai, smulkūs, — iš Viešpaties malonės padarome. Už viską privalome Jo šventą valią įvykdyti: ir dideliuos dalykuos ir mažuos. Tautų Apaštalas ragina: „visuose dalykuose jūsų prašymai tesidaro žinomi Dievui malda ir maldavimu su dėkojimu.'' (Pilyp. 4, 6) „Dėkokite visuose atvejuose; nes ta yra jums visiems Dievo valia Jėzuje Kristuje.'' (1 Tesal. 5, 18) „Nesitaikinkite prie šio pasaulio, bet patys save perdirbkite savo dvasios atnaujinimu, kad ištirtumėte, kas yra Dievo valia, kas gera, kas įtinka ir kas tobula'' (Rom. 12, 2). Šv. Jonas apaštalas nurodo į šventųjų danguje teikiamą Dievui dėkojimą: „jie parpuolė ties sostu ant savo veidų ir pagarbino Dievą, tardami: Amen. Palaiminimas, garbė, išmintis ir padėka, pagarba, galybė ir stiprybė mūsų Dievui per amžių amžius. Amen.'' (Apr. 7, 11-12).

Išganytojas liepia užlaikyti ir mažiausius

Dievo paliepimus, sakydamas: „kas panaikintų vieną šitų mažiausių paliepimų ir taip mokintų žmones, bus vadinamas mažiausias dangaus karalystėje'' (Mat. 5, 19). Kas pilnai užlaiko Dievo valią, tuos Jėzus Kristus vadina savo broliais ir savo seserimis. „Kas nors daro valią mano Tėvo esančio danguje, tas mano brolis, ir sesuo, ir motina'' (Mat. 12, 50).

Išganytojas negali vadinti tais švelniais vardais tų, kurie nepaiso Dievo valios, kurie tyčiomis nusikalsta Dievui. Nusikaltimai, nors jie būtų mažiausi, sulaiko sielą nuo amžinos laimės. Kristus pasakė: „Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie! įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę'' (Mat. 7, 21). Iš skaistyklos gi siela neišeis, kol visiškai neatsilygins savo kentėjimais už padarytą nusikaltimą: „ištiesų, aš sakau tau, tu neišeisi iš ten, kolei neatiduosi paskutinio skatiko'' (Mat. 5, 26).

Viešpats Dievas smarkiai baudė net už mažus nusikaltimus, parodydamas žmonėms aiškiai, kaip Viešpats biaurisi žmogaus valios iškrypimais.

Loto žmona, gailėdamosi paliktų Sodomoje gėrybių, atsižvelgė atgal. Už bausmę neteko gyvybės ir pavirto druskos stulpu (pal. Gim. 19, 26; Luk. 17, 32).

Mozės sesuo, Marija, pradėjo murmėti prieš

Mozę. Dievas smarkiai ją nubaudė. Apreiškė jai jos kaltę ir ji pasijuto raupais apiberta. Pamatęs mirtinai susirgusią seserį, Mozė maldavo Viešpaties pasigailėti. Per septynias dienas ją naikino raupai, tik po to Dievas grąžino jai sveikatą. (žr. Skait. 12 sk.).

Mozė ir Aaronas paabejojo, ar maištą keliantiems žmonėms tikrai parodys Dievas gailestingumo, iš uolos suteikdamas vandens, — tapo nubausti: nei vienas jųdviejų neįėjo į pažadėtąją žemę. (Žr. Skait. 20 sk.)

Ananijas ir Sapyra veidmainingai pasielgė, meluodami apaštalui Petrui. Dievas juodu mirtimi nubaudė už tą melagystę. (Žr. Apd. 5 sk.)

Kiekviena nuodėmė yra baisesnis dalykas, negu kūno mirtis, nes ji yra Dievo įžeidimas ir sau baisesnių už mirtį bausmių pasiėmimas. Didžiausias mūsų išganymo priešas, — mūsų padaryti nusikaltimai. Nusikaltimai yra tikra blogybė ir jų mes turime nekęsti, kadangi nekenčia jų pats Dievas. Šv. Teresė sako, jog dvasinių rūmų „pirmasis akmuo tegu būna gera sąžinė ir iš visų jėgų vengimas atleistinųjų nuodėmių'' (Cam, de perf. c. 5, n. 2).

Visas pragaras negali padaryti mums tiek žalos, kiek padarome patys sau, Viešpačiui nusikalsdami. Reikia vengti pasitikėjimo savimi ir artimų nusikalsti aplinkybių. Dažnai sužadinkime ramaus tikro gailesčio aktą, už pada-

rytas nuodėmes atgailaukime, žinodami, jog reikia saugotis nuodėmės labiau, negu kirmėlės.

4. Nuoširdus noras patikti Dievui. Ketvirtasis pamaldumo rūmų kertinis akmuo, — tai tikras noras visame patikti V. Dievui. Pamaldumo pratybose privalome ieškoti ne savęs, ne mūsų garbės, ne pasirodymo, ar jausmingojo pasitenkinimo, bet paties Dievo. Vien del žmonių akių kas gera daro, nuo žmonių gali tikėtis ir atlyginimo. Išganytojas mokina: „Žiūrėkite, kad savo teisybės nedarytumėte žmonių akivaizdoje, idant jų būtumėte matomi; kitaip jūs neturėsite užmokesnio pas savo Tėvą, kurs yra danguje.

Taigi, duodamas išmaldos, netrimituok ties savim trimitu, kaip kad veidmainiai daro sinagogose ir gatvėse, kad būtų žmonių gerbiami. Tau gi duodant išmaldos, tegul tavo kairioji nežino, ką tavo dešinioji daro, kad tavo išmalda būtų slaptoje, ir tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, tau atlygins.

Ir kad meldžiatės, nebūkite kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad būtų žmonių matomi. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokesnį. Tu gi, kada meldies, įeik į savo kambarį ir, užsidaręs savo duris, melsk savo Tėvą slapčia; ir tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, tau atlygins.'' (Mat. 6, 1-6) „Dievas yra dvasia, ir jo garbintojams reikia garbinti dvasioje ir tiesoje'' (Jon. 4, 24).

Tai visa yra taikoma prie mūsų privataus pamaldumo. Viešame Dievo pagerbime, maldose, apeigose dalyvaujame, žadindami savitarpiai pamaldžius jausmus, ir atiduodame visą garbę Dievui, mūsų geriausiam Tėvui. „Ir jūs, atlikę visa, kas jums paliepta, sakykite: Esame nenaudingi tarnai, darėme ką turėjome daryti'' (Luk. 17, 10). Šv. Katarina Sienietė sako: „Kas meldžiasi, tegul nemano kad dėl savo nuopelnų bus išklausytas, bet del Dievo gerumo.'' (pal. Tugendschule I p. 29.). Pradedantieji dvasinį gyvenimą privalo naudotis viešomis maldomis, giesmėmis ir šventomis apeigomis savo dvasiai stiprinti, pamaldumui ugdyti. Savo gi širdyje, dažnai prisimenant Dievo akivaizdą, trumpais aktais pagerbti visur esantį V. Dievą. Kas nori pasiekti šventumo, turi šalintis doroviniai sugedusių žmonių, laikytis tylos ir dvasios ramybės.

Šv. Makaras senesnysis rašo. „Šalinkis žmonių, pasilik savo kambaryje, apverk savo nuodėmes ir nenorėk susidėti su sugedusiais žmonėmis ir tu būsi šventas.'' (pal. Tug. I, p. 27). Nuoširdžiai norėk patikti visame V. Dievui, ir kur tavo jėgos netesės, Dievas priims tavo gerą norą vietoje darbo. Gausiomis malonėmis Dievas pažymi tuos, kurie visai jam atsiduoda. Nesibaugink reikalaujamos aukos iš tavo pojūčių ir valios Dievui, nes šimteriopas atlyginimas užtikrintas.

5. **Dievo malonių įvertinimas** ir dažnas jų prisiminimas vainikuoja pamaldumo rūmą..Be Dievo malonės mes nieko gero negalime padaryti. O Dievui padedant, sunkiausius dalykus galime gerai atlikti. „Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti'' (Jon. 15, 5). Užtat Apaštalas apie save kalba: „Aš visa galiu tame, kurs stiprina mane'' (Pilyp. 4, 13). „Nelaimingas aš žmogus! kas mane išliuosuos nuo to mirtingo kūno? Dievo malonė per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų.'' (Rom. 7, 24-25). O Dievo malones gauname, jų prašydami, nuoširdžioj maldoje. Reikia melstis. Kas-gi sunkiai nusikalsta V. Dievui, — malonių nustoja; kas nusikalsta atleidžiamomis nuodėmėmis, — Dievo malones sau sumažina, it suserga. Todėl, negalime pasitikėti savimi; bet visą savo viltį turėkime Dievuje, kaip skatina Psalmistas: „Pakėliau mano akis į aukštybes, iš kur ateis man pagalba, pagalba man nuo Viešpaties, kuris padarė dangų ir žemę'' (Ps. 120, 1).

Mąstymų ir maldos metu dažnai prisiminkime be galo didelį Dievo gerumą ir savo nepastovumą. Mūsų maldos ir mąstymų metu padaryti pasiryžimai pakels sielą prie pamaldumo ir atgailos; jų gi sekmė — dvasinis džiaugsmas ir susiraminimas.

Tą tiesą galime aiškiai suprasti iš Viešpa-

ties pasakyto prilyginimo apie žmogų ir jo du sūnu. „Jaunesnysis iš jųdviejų tarė tėvui: Tėve, duok man lobio dalį, kuri man tenka.'' Jis padalijo jiedviem lobį. Po kelių dienų jaunesnysis sūnus visa surinkęs iškeliavo į tolimą šalį ir išeikvojo tenai savo lobį, gyvendamas išdykusiai. Jam visa išeikvojus, kilo anoje šalyje smarkus badas, ir jis pradėjo stokoti. Taigi, jis nuėjo ir pristojo pas vieną anos šalies gyventoją; tas jį pasiuntė į savo ūkį kiaulių ganyti. Jis geidė pripildyti savo pilvą kiaulių ėdamomis žliauktėmis, bet niekas jam jų nedavė. Apsimąstęs pats sau vienas, jis tarė: Kiek tai samdininkų mano tėvo namuose turi apsčiai duonos, aš gi čia badu stimpu! Kelsiuos, eisiu pas savo tėvą ir jam sakysiu: Tėve, aš nusidėjau dangui ir tau, jau nebesu vertas vadintis tavo sūnumi; laikyk mane kaip vieną savo samdininkų. Taigi, jis kėlėsi ir grįžo pas savo tėvą. Bet jam dar toli tebesant, jo tėvas pamatė jį ir buvo gailestingumo sujudintas, pribėgęs jis puolė jam ant kaklo ir jį pabučiavo. Sūnus jam tarė: Tėve, nusidėjau dangui ir tau; jau nebesu vertas vadintis tavo sūnumi. Tačiau tėvas tarė savo tarnams: Greitai išneškite gražiausį drabužį ir apvilkite jį; duokite jam žiedą ant rankos ir kurpes ant jo kojų; atveskite taip pat penėtą veršį ir papjaukite; valgykime ir pokyliaukime, nes šitas mano sūnus buvo miręs ir at-

gijo, buvo pražuvęs ir atsirado" (Luk. 15, 11-24).

Supraskime, branginkime ir nepražudykime Dievo malonės savo nusikaltimais.

16. Pageidavimų tvarkymas.

Dvasinio gyvenimo pradžioje dažnai pasitaiko sieloms patirti jausmingojo pamaldumo malonumą ir atjausti dieviškųjų malonių gausumą. Kai kurios sielos tada įsivaizduoja, kad jos yra šventos, tobūlos. Aiški klaida. Šventieji niekad nemano, kad jie yra šventi, nes mato savyje daug įvairių ydų, nusikaltimų, jaučia nuolatinę kovą, net nevisada gali jausmingai melstis. Jausmingoji malda yra gera. Ji daro didesnį įspūdį pačiam žmogui. Bet malda, iš tikrųjų, yra minties ir širdies pakėlimas į Dievą. Savo gausiomis malonėmis veikia V. Dievas sielą, rengdamas ją prie naujų darbų, pasiaukojimo, vargų, dvasios valymo. Bet kurios sielos tą Šv. Dvasios veikimą supranta, save nelaiko šventomis.

Jausmų sujaudintas žmogus dažnai padaro klaidų protavime. Tas atsitinka su pradėjusiomis dvasinį gyvenimą sielomis. Jausmingame pamaldume užsidegusios, išeina į kraštutinumą: pasižada Dievui daryti daugiau, negu tikrumoje sąlygos leidžia, apsisunkina pamaldumo pratybomis, imasi gausiai vartoti kūnui

baudžiamąsias priemones: pasninkus, ašutines, nemiegą, plakimąsi ir t.t.

Visi tie karštos širdies pamaldūs pasiryžimai bus geri, jei juos naudoti leis ir pritars dvasios vadovas. Jo pareiga yra įstatyti sielą į tikrąjį pamaldumo kelią, sutvarkant tuos pamaldžius pageidavimus.

Kaip juos reikia sutvarkyti? Imkime tuos pamaldžios sielos pageidavimus atskiromis rūšimis.

1. Į ž a d a i . Jie yra — sąmoningas pasižadėjimas Dievui atlikti bet kurį geresnį darbą. Gali būti laikini ir amžini; daromi pasaulyje gyvenančių žmonių ir vienuoliški įžadai.

Čia kalbame apie tuos pasižadėjimus Dievui, kurie nėra vienuoliški įžadai, bet gali būti daromi ir pasaulyje gyvenančių asmenų ir vienuolių; pav., visiškai negerti svaigalų, nerūkyti, nevalgyti mėsos; kasdien kalbėti Ražančiaus dalį ir t.t. Tie pasižadėjimai gali būti lengvi išpildyti ir sunkūs; pav. kasdien kalbėti 3 Sveika Marija, laimingos mirties prašant, nėra sunku įvykdyti. gi aplankyti Šv. Žemę, Išganytojo kančios vietas, stoti vienuolynan ir t.t. yra gana sunkūs įvykdyti.

Dvasios vadovas, atsižvelgdamas į vadovaujamos sielos būklę, į visuomeninį asmens stovį, gali leisti ir gali uždrausti, ypač sunkius įvykdyti įžadus; kitus gali pakeisti tinkamesniais, sutrumpinti juos, leidžiant mėnesiui, ar pusei metų savo stiprybę ištirti.

Daug svarbiau yra sielai gerai atlikti maldas, negu daug maldų pasižadėjus kalbėti, blogai jas atlikti. Dvasios vadovas privalo įžvelgti į šią vadovaujamojo silpnybę ir neleisti per daug apsisunkyti jam vis naujai pasižadėtomis kalbėti maldomis. Kada išmoks gerai melstis, tada daug melsis.

2. K ū n o v a r g i n i m a i. Sujaudintas žmogus dvasiško gyvenimo malonumais, jei dvasios vadovo neatsiklaus patarimo, gali greitai klaidingu keliu nueiti. Kūno varginimai, įvairūs apsimarinimai privalo būti tvarkomi. Jie nėra dorybės, o priemonės dorybėms įsigalėti. Kad būtų protingas mūsų tarnavimas Dievui, reikia atminti, kad:

1. apsimarinimai neprivalo aiškiai kenkti sveikatai;

2. neprivalo sukliudyti gero pareigų ėjimo;

3. juos reikia daryti slaptomis, gavus dvasios vadovo pritarimą;

4. nuolanki širdis daugiau patinka Dievui už auką, — tat reikia klausyti šiuo žvilgsniu dvasios vadovo, ar Vienuolijos vyresniųjų nurodymų. (Žr. plačiau. ''Kristaus Patarimų Keliais'' p. 111).

Dvasios vadovas ištiria sielos pageidavimus, atsargiai apsvarsto, pamaino skaudžius apsimarinimus lengvesniais, bet reikalingesniais vadovaujamai sielai.

3. A p r e i š k i m ų p a g e i d a-

v i m a i. Pasitaiko, kad nepatyrusios sielos labai trokšta antprigimtinių, stebuklingų dalykų. Jos greitai įtiki į savo svajones ir iš sapnų padaro tikrumą. Tas dalykas dažnai pasitaiko lakios vaizduotės sieloms, dar nesuspėjusioms dorybių pažinti ir jose sutvirtėti, bet daug skaičiusioms mistinio turinio knygų.

Dvasios vadovas nurodo į jų klaidas, atitraukia nuo apreiškimų troškimo, kadangi žmogaus dvasinę vertę parodo atsiektos dorybės, o nepaprasti dvasios gyvenime įvykiai.

17. Pagalba sunkenybēse.

Pradedantieji dvasinį gyvenimą dažnai patiria pradžioje priešingus pamaldumui jausmus: kaip tai atšalimai, aitrumai ir įvairios prie šenybės. Jeigu siela nemoka ir nežino kaip tais atvejais elgtis, ir patarimų neieško pas savo dvasios vadovą, greit apleis pasirinktą tobulybėn kelią, arba visiškai apsileis pamaldumo pratybose.

Sukilusias sieloje neramybes, siekiantį nebvilties savimi nepasitikėjimą, kuris laužo žmogaus atsparą ir stumia į dvasios sumišimą ir ydas, būtinai reikia nugalėti. Bet kaip?

1. Prisiminkime V. Dievo suteiktus amžinosios laimės pažadus ir amžinąjį gyvenimą. Išganytojas apie save kalba: ''Kaip Mozė pakėlė aukštyn žaltį tyruose, taip turi būti aukš-

tyn pakeltas žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kurs Jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.'' (Jon. 3, 14-15). Taigi, tikintieji nežus. ''Ateina valanda, kurioje visi esantieji kapuose išgirs Dievo Sūnaus balsą; kurie gera darė, išeis, kad atsikeltų į gyvenimą...'' (Jon. 5, 28-29). ''Ta yra mane siuntusio Tėvo valia, kad kiekvienas, kurs mato Sūnų ir Jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą, ir kad aš jį prikelčiau paskutinėje dienoje'' (Jon. 6, 40). Tą tiesą V. Jėzus pabrėžė, sakydamas Mortai: ''Aš atsikėlimas ir gyvybė; kas tiki į mane, nors ir būtų miręs, bus gyvas.'' (Jon. 11, 25). Tasai amžinas gyvenimas, amžinoji laimė — tai Dievo pažinimas ir jo matymas; ''Tai yra amžinas gyvenimas; kad jie pažintų tave, vienatinį tikrąjį Dievą, ir kurį tu siuntei, Jėzų Kristų.'' (Jon. 17, 3.) Laimės teikėją per amžius matyt, — yra tai be galo didelė laimė. Šv. Povilas taip ją piešia: „Ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas parengė tiems, kurie jį myli.'' (1 Kor. 2, 9). O šv. Jono Apreiškime skaitome: ''štai Dievo padangtė su žmonėmis, ir jis gyvens su jais; jie bus jo tauta, ir pats Dievas bus su jais jų Dievas. Dievas nušluostys nuo jų akių kiekvieną ašarą; mirties daugiau nebebus, nei dejavimo, nei šauksmo, nei skausmo nebebus daugiau; nes kas buvo pirma, išnyko.'' (Apr. 21, 3-4).

Būsimosios, pažadėtosios laimės viltis teisingojo širdį uždega prie naujų aukų, kovų ir pergalių.

2. Žinokime, kad mus neramybės ir sielvartai amžinai nevargins. Jie baigsis, nes Viešpats neleis amžinai svyruoti teisingajam, sako Psalmistas (Ps. 54). Kaip žiemai praėjus, turime malonų ir gražų pavasarį, taip dvasios atšalimams ir aitrumams pasibaigus, džiaugsimės Viešpaties malonės diena. Nebūkime panašūs į tuos, "kurie išgirdę su džiaugsmu priima žodį; bet jie neturi šaknų; jie tiki iki laikui ir pagundos metu jie atsitraukia" (Luk. 8, 13). Daugiau reikia vilties ir maldos, kad susilauktume Dievo malonės, o ne pabarimo: "Ko miegate? Kelkitės, melskitės, kad neįpultumėte į pagundą." (Luk. 22, 46).

3. Esame Kristaus mokiniai. O mokinys negali būti aukštesnis už mokytoją. Išganytojas kentėjo už mus ir mums reikia kiek nors pakentėti už save. "Jei kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka manimi" (Mat. 16, 24). "Įeikite per ankštus vartus, nes erdvi vartai ir platus kelias, kurs veda į prapultį, ir daug tų, kurie juo eina. Kaip gi ankšti vartai ir siauras kelias, kurs veda į gyvenimą, ir maža tų, kurie jį randa!" (Mat. 7, 13-14). Šv. Jokūbas apaštalas drąsina, sakydamas: "laikykite, mano broliai, tikru džiaugsmu, kuomet jūs pa-

tenkate į įvairius išmėginimus, žinodami, kad jūsų tikėjimo ištyrimas daro kantrumą. Kantrumas gi turi būti tobulas savo darbu, kad jūs būtumėte tobuli ir pabaigti, kuriems nieko netrūksta. O jei kam jūsų trūksta išminties, tegul prašo Dievą, kurs duoda visiems apsčiai ir neprikaišioja, ir jos bus jam duota'' (Jok. 1, 2-5). ''Mylimieji, nesistebėkite karštymečiu, kurs įvyksta jums išmėginti, lyg kad jums atsitiktų kas nepaprasta; bet dalyvaudami Kristaus kentėjimuose, džiaukitės, kad ir jo garbės apsireiškime džiauktumėtės ir linksmintumėtės... ir tie, kurie kenčia Dievo valia, tepavedie gerais darbais savo sielas ištikimam Sutvertojui,'' mokina šv. Petras apaštalas (1 Petr. 4, 12-13, 19). Jeigu norime turėti amžiną garbę ir laimę, privalome ją užsitarnauti savo kantrumu, nuoširdumu atsidavimu Dievui, gerais darbais. Dievo valia ištikusieji mus skausmai ir sielvartai, jei tik yra su kantrumu perkentėti, daugiau mums patarnauja, negu nepaprastai gausios Dievo malonės, pav. stebuklų darymas. Už šias malones turėtume jaustis be galo daug Viešpačiui skolingi. Gi vargą nešdami ir kentėdami iš Dievo rankos mums teiktus sielvartus, Sutvėrėją darome mūsų skolininku.

4. Neapleiskime paprastųjų dvasinių pratybų. Nors šioj dvasios būklėje nejaučiame pasitenkinimo atlikdami apmąstymus, sąžinės

sąskaitas, dvasišką skaitymą, aplankymą Šv. Sakramento ir t.t., bet darytume stambią klaidą tuos pratimus apleisdami dėl pasitaikomų sunkumų, nenoro, ar nuotaikos stokos. Ieškokime pirmiausia Dievo garbės, o ne savęs, ar pamaldų nusiteikimą patenkinti. Jei butume apleidę kurią pratybą, iš naujo imkimės jos. Tuo būdu greičiau nugalėsime visus mūsų ataušimus, dvasios apsnūdimus.

Pamaldus Tomas a Kempi rašo: "Niekur neradau taip švento ir maldingo žmogaus, kurį malonė niekumet nebūtų apleidusi, arba kuris kartais nebūtų jutęs šiek tiek atšalimo.

Nė vienas šventasis nebuvo taip aukštai iškeltas ir apšviestas, kurs pirmiau, ar paskiau nebūtų buvęs gundytas. Nes nevertas yra aukštose apie Dievą mintyse skrajoti, kurs dėl Dievo jokio prispaudimo nekentėjo. Nes paprastai užpuolanti pagunda yra būsimo suraminimo ženklas. Pagundose išmėgintiems yra žadama: "pergalėtojui duosiu valgyti nuo gyvenimo medžio" (Apr. II, 7.) (Žr. apie Kristaus Sekimą II knyga, 9 sk.) Kitoj vietoje jisai rašo: "Nešk savo kryžių ir sek Jėzumi, o įeisi į amžinąjį gyvenimą.

Jis ėjo pirma, nešdamas kryžių ir numirė dėl tavęs ant kryžiaus, idant ir tu neštum savo kryžių ir trokštum ant kryžiaus numirti. (Apie Kr. Sek. II, 12 sk.). "Nes jei draug mirėme, draug būsime ir gyvi; jei draug

kentėsime, draug ir viešpatausime,'' (2 Tim. 2, 11-12) mokina tautų apaštalas.

Negalima todėl liūsti, pajutus sieloje priešingus pamaldumui dalykus. Tuomet juo labaiu reikia parodyti Dievui ištikimybės, kantriai kenčiant visus aitrumus ir prieštarivimus, nes jie pagelbės sielai kilti į tobulumo aukštybes.

ANTROJI DALIS.

APSIVALYMO PRATIMAI

18. Dvasios apsivalymas.

D v a s i n i o   a p s i v a l y m o   t ū r i s apima gana daug dalykų. Pati siela privalo apsivalyti tinkamomis pratybomis savo pojūčius ir dvasines galias, privalo apsivalyti nuo nuodėmių ir visų elgesio ir būdo ydų. Platus tai ir painus darbas. Tenka tat sielos apsivalymo (aktyvį) darbą paskirstyti, sutvarkyti. Besirengdami apvalyti savo pojūčius ir išvidines, dvasines galias, randame, jog pirmiau privalome apsivalyti nuo ydų ir nuodėmių. To nepadarę, nepajėgsime sėkmingai apvalyti kūno ir sielos galių, kurių iškrypimai sudaro svarbiasias ydas ir visas nuodėmes. Taigi, svarstydami savo dvasios apsivalymo būdą, pirmiausia panagrinėkime pasitaisymą iš žymiausiųjų ydų, paskui veikiančiųjų mumyse galių teisingumą šia tvarka: *didžiausios nuodėmės, išoriniai pojūčiai, išvidiniai jausmai, sielos galios.*

Verta pažymėti, jog čia nenorima nustatyti sieloms, norinčioms apsivalyti, ar dorybių įsigyti, būtinas, laipsniais suskirstytas takas tobulybėn, arba kad pamaldžioji siela turėtų laikytis nurodytos tvarkos pirmiausia nugalėdama svarbiausias ydas, paskui sutvar-

kydama pojūčius, nugalėdama išdidumą, gobšumą ir t.t. Ne. Kitas yra dalykas šiuos reikalus moksliškai svarstyti, kitas — juos praktikuoti.

Gamtoje matome daug įvairiausių medžių, nesuskaitomą daugybę jų lapų. Bet kas rado bent du lapus lygiai tokius pat?

Sielos gyvenimas ir jos reikalai yra įvairesni negu lapų išvaizda. Viena siela į kitą maža panaši, nes kiekvienas žmogus turi savo dorybes ir savo ydas. Ydas naikindamas žmogus; ypač kovodamas prieš galingiausiąją savo ydą, arba rūpindamasis įsigyti kurią nors dorybę, netiesioginiu būdu kovoja prieš visas savo ydas ir įdiegia sielon įvairiausias dorybes. Tasai apsivalymo darbas pas atskirą asmenį tikrumoje savaip prasideda. Bet moksliškai svarstydami šiuos dalykus, turime laikytis tvarkos, suskirstyti į poskyrius, ir šiuos į atskirus laipsnelius.

Kadangi mus į nuodėmes traukia vyraujanti mumyse yda, ar net jų keletas, tai pirmiausiai panagrinėsime, kaip apsivalyti nuo vyraujančių mumyse ydų. Paskui žiūrėsime kokios yra naudotinos priemonės kūno pojūčiams sutvarkyti. Trečioje vietoje svarstysime kaip sutvarkyti išvidinius pojūčius: vaizduotę, jausmingumą. Pabaigoje bus kalbama apie atminties, proto ir valios ydas ir jų taisymą.

19. Vyraujančių ydų naikinimas.

P a s t a b o s. Kiekviena yda yra sielos liga. Tos dvasinės ligos būna įvairiausios. Kitokios yra pamaldaus, Dievą mylinčio ir norinčio tobulėti žmogaus, kitokios yra ydos nenorinčio tobulėti. Pamaldi siela gyvena visai kitokiu dvasišku gyvenimu, negu nutolusi nuo Dievo ir nuodėmėse paskendusi.

Mūsų uždavinys siekia tik pamaldžių sielų pasirodančias dvasios ligas. Todėl čia nebus nurodinėjamos visos ydos, kurios gali pasitaikyti žmogaus dvasioje, bet vien tie netobulumai ir ydos, kurie dažniausiai vargina pamaldžias sielas. Tas dvasios ligas turime gydyti. Pirmiausia reikia jas pažinti, susekti. Paskui pritaikinti tinkamiausius vaistus, gydymosi priemones. Tos priemonės yra dvejopos: a) s u p r a t i m a s, kodėl mes turime iš tosios ydos išsigydyti; b) p r i e š i n g i y d a i v e i k s m a i. Šie veiksmai prasideda paprastai menkniekiais ir pamažu pasiekia tobulų darbų.

Todėl, nagrinėdami ydas, kurios pasitaiko pamaldžioms sieloms, prisilaikysime sekančios tvarkos: 1. ydos pasireiškimai sieloje; 2. pajudos dėl ko turime tą ydą naikinti; 3. kokiais veiksmais ir kuriuo būdu tinkamiausia yra kovoti su ta yda.

Čia tenka pastebėti, jog bendrosios priemo

nės prieš visas sielos ydas yra trys: 1. mąstymas; 2. Sąžinės sąskaita, ir 3. apsimarinimai. Apie tai buvo plačiau kalbėta pirmiau.

Mąstymams čia naudojame svarbiausias tikybines tiesas, kad sieloje kiltų tikroji Dievo baimė, gailestis už nuodėmes ir nuodėmių nekentimas. Tuo tikslu skaitome ir mąstome apie Jėzaus Kristaus kančią ir mirtį, apie žmogaus tikslą, teismą ir amžinybę.

Sąžinės sąskaitas pusiaudienį ir vakare darydami, nuolatos patys save saugojame, kad nieko blogo nepadarytume.

Kūno varginimai, pojūčių suvaldymas ir visi kiti apsimarinimai padeda mums tikresniu būdu nugalėti įsivyravusias sieloje ligas.

20. Žymiausios ydos.

Yda — tai blogas paprotys, kuris traukte traukia į blogą. Pav. kai kurie vyrai taip papranta rūkyti, jog vienos dienos negali praleisti, nesuteršę aitriais dūmais savo plaučių. Toji ir panašios valios silpnybės yra dvasinės ligos, ydos.

Bet yda ydai nėra lygi, kaip nelygios yra viena kūno liga kitai. Kaip iš vienos kūno ligos gali kilti daug įvairių kitų ligų, taip iš žymesniųjų ydų kyla smulkesnės.

Žymesnės, arba svarbiausios ydos yra tos, kurios yra šaltiniai visoms kitoms ydoms. Tų

svarbiausių ydų yra septynios: puikybė, apsirijimas, paleistuvystė, godumas, piktumas, pavydas, tingėjimas.

Tos ydos yra mirtinųjų nuodėmių versmės. Pamaldžios sielos, panorėjusios Kristų sekti ir jau pataisiusios praėjusį nuodėmingą gyvenimą, tiesa, nenusikalsta V. Dievui sunkiomis nuodėmėmis, bet tų septynių žymiausiųjų ydų šaknys, nors apmarintos, pasilieka juose. Vienos tų ydų aiškiau pasireiškia, kitos ne taip aiškiai. Tačiau su visomis privalome kovoti ir jas nugalėti, jei nenorime netikėtai nusikalsti.

Y d ų s ą r y š i s. Ydos ir nuodėmės turi labai didelį savitarpio sąryšį. Didžiausios nuodėmės sueina į netvarkingą žmogaus savimeilę. Be galo save mylėdamas, žmogus tas ydas ir nuodėmes savyje supina, kad viena nuodėmė kitą traukia.

Savimeilis save aukština, kitus žemina; save skaito nepaprastų gabumų, mokslo žmogumi, kitus nepilno proto; save skaito šviesiu, garbingu — kuriam turėtų visi stebėtis, lenktis ir garbinti.

Čia yra *puikybės* yda, kuri paskui save į sielą įveda pulkus kitų ydų ir nuodėmių.

Ieškodamas džiaugsmų ir pasitenkinimo, puikuolis nukrypsta prie jausmingų džiaugsmų, nesusivaldo valgyje ir gėrime, apsiryja, pasiduoda palaidumo dvasiai — *paleistuvystei*. Kūno džiaugsmų puikuoliui duoda turtai. Jisai

kreipia savo širdį prie turtų, jų netvarkingai geidžia, pasidaro *godus*. Kadangi tam jo norui daug kas prieštarauja, nenori pasiduoti, todėl to žmogaus širdyje sukyla *rūstybė*. Rūstybę seka *pavydas*. Jis mato, kaip kiti yra gerbiami, turtingi, gražūs, sveiki, godojami, negali prilygti ir pyksta.

Tais pranykstančiais mažos vertės žibučiais užsiėmusios sielos sugadina savo dvasią. Jos nesuranda net laiko pamąstyti apie amžinuosius dalykus. Tuomet atvėsta valia tikybiniams dalykams, pažeidžiama sąžinė ir žmogus grimsta į dvasinį *tinginį*. Iš šių žymiausių ydų kyla visų žmonių niekšystės, nuodėmės. Jomis remiasi nedorų žmonių gyvenimas. Be saiko save mylėdami pradeda neapkęsti geriausio savo Tėvo, buities ir gyvybės Davėjo, Dievo.

K o d ė l r e i k i a n e a p k ę s t i n u o d ė m i ų ? Nes jomis žmogus nusikalsta geriausiam Dievui ir sau paruošia amžiną nelaimę. Tos septynios didžiosios nuodėmės, kurios milijonus žmonių amžinai pavergia pragaro slibinui, turi būti nugalėtos pamaldžiojo žmogaus širdyje. Negalime tarnauti V. Dievui ir velniui. Dievui tarnaujame Jo šventą valią vykdydami. Jei pasipriešiname Dievo valiai, — patenkame piktosios dvasios vergijon.

Šv. Jono apreiškime randame vaizdžiai apsakytą nuodėmės slibiną, kuris trečdalį angelų pavertė velniais: „kitas ženklas buvo ma-

tomas danguje: štai didelis rausvas slibinas, turįs septynias galvas ir dešimtį ragų, ir ant savo galvų septynis vainikus. Jo uodega vilko trečią dangaus žvaigždžių dalį ir metė jas žemėn.'' (Apr. 12, 3-4).

Nusidėjėlių gyvenimas yra sunkus. Jų keliai nedorybėmis pažymėti. Šv. Antoninas (Summa p. 1. tit. 5, c. 3, §1) gražiai paaiškina Išminčiaus žodžius. „vaikščiojame sunkiais keliais'' (Išm. 5, 7), sakydamas: „Septyni yra sunkūs keliai: kalnuoti išdidžiųjų; erškėčiuoti godžiųjų; klampūs palaidųjų; tamsūs pavyduolių; griausmingi piktųjų; brangūs išsilepinusiųjų; nuobodūs tinginių.'' Visi nusidėjimai temdo žmogui protą, silpnina valią, traukia bausmes, įžeidžia Dievą. Nuodėmė — tai didžiausia žmogaus nelaimė. Jos vengti reikia visomis jėgomis. Geriau mirti, negu subiaurinti savo sielą nuodėme, nes nuodėmė didesnė yra nelaimė už pačią mirtį.

P r i e š i n g i e j i v e i k s m a i. Kaip ydos įsigali sieloje nuodėmingais veiksmais, taip jos nugaliamos priešingais veiksmais. Prieš visas ydas bendrieji veiksmai yra šie:

1. tobulas savęs pažinimas. Jisai parodo visas, net slapčiausias ydas.

2. Vos tik pajusi pagundą į blogą, tučtuojau pasipriešink, nesiderėk ir neatidėliok. Tomas a Kempi moko: „reikia budėti, ypač

pagundos pradžioje, nes tuomet yra lengviau priešą nugalėti, jei niekaip neleidžiame jam įeiti pro mūsų proto duris, bet už durų, vos pradės dunksnoti, jį pasitiksime.

Nes iš pradžios paprasta mintis, paskui stipresnis atjautimas, toliau pamėgimas ir pageidimas, pagalios sutikimas. Taip palengva piktas priešas visai įeina, jei iš pradžios jam nesipriešini.'' (Apie Kristaus Sekimą 1 kn. 13 sk. n. 5). Pagunda veikia kaip ugnis: neužgęsysi iš karto — sudegins tave.

3. Nepraleisk dienos be apsimarinimų. Negali jų daug daryti, tai bent daryk kai kuriuos, ypač sąžiningai savo pareigas eidamas, daug dirbdamas ir nuoširdžiai melsdamasis. Be apsimarinimų praleista dienelė, tai veltui praleista, be naudos. Nebijok pakelti sunkenybių už save, nes daug didesnių iškentėjo Kristus už tave.

21. Puikybė.

K a s y r a p u i k y b ė, arba išdidumas? Yra tai neteisingas noras save aukštinti. Tasai noras ir polinkis prie išdidumo nėra teisingas, nes nesuderinamas su sveiko proto nurodymais. Kadangi prigimtus žmogaus polinkius tvarko protas, tai nukrypimai nuo protingumo bus ydos. Tai geriau suprantama bus su valgio polinkiu. Jis yra mums prigimtas. Bet

kiekvienas nukrypimas nuo teisingo proto nurodymo: ar per mažai valgant, ar per daug valgant, sudaro neprotingą veiksmą. Savigarbos polinkis yra žmogui prigimtas. Jei žmogus nei kiek savęs negerbia, tada nei kitų negerbia ir pasidaro niekšas. Jei per daug ieško sau neužsitarnautos pagarbos — pasidaro išdidus, įpuola į puikybę.

Išdidus visame ieško sau garbės. Todėl jo nusikaltimai prasideda puikybe. Iš puikybės kyla visi nusidėjimai, nes puikybė yra nuodėmių pradžia. Ji pasireiškia dvejopai: 1. žmogus ieško ir be tvarkos geidžia save išaukštinti; 2. žmogus iš puikybės ima nekęsti Dievo. Toji neapykanta pas išdidųjį būna dvilypė: a) tikrai neapkenčia V. Dievo ir tai rodydamas tyčia nusikalsta Jo įsakymams; b) savo širdies blogume palinkęs yra V. Dievo nekęsti. Ir šiuo žvilgsniu puikybė yra visų nuodėmių pradžia. Kadangi nusikaltimus apreikštai Dievo valiai sudaro žmogaus laisvos valios veiksmai, priešingi V. Dievo valiai, tai nusidėjimų šaknis glūdi bloguose palinkimuose, o nusidėjimų pradžia — puikybėje.

Laisvos valios veiksmai šiuo žvilgsniu yra du 1. intencija ir 2. įvykdymas. Intencija duoda kryptį ir tikslą. Tikslas siekia laikinųjų gėrių. Jų trokšta išdidusis įsigyti, kad turėtų kuomi didžiuotis. Ir šiuo atveju puikybė yra

kiekvienos nuodėmės pradžia. Kitaip yra su įvykdymo noru. Turtai — geidimų tikslas. Godumas jų — visų blogybių šaknis.

Dėl aiškumo įsivaizduokite, jog matote jums gerai pažįstamą puikuolį. Įsigilinkite į jo mintis ir elgėsį. Jisai vien save gerbia. Nuolatos kalba apie save; savimi sužavėtas. Jo širdis daugiau neieško Dievo. Niekam jis nenori nusilenkti, nei tarnauti. Jis norėtų, kad jam pats Dievas tarnautų, o ne jis V. Dievui. Puikybės apimta siela ieško vien savo norų patenkinimo, visai nepaiso Dievo valios ir todėl visos nuodėmės prasideda puikybe.

Puikybė sieloje dažnai pasireiškia įvairiomis ydomis. Iš puikybės kyla tuščios garbės ieškojimas, panieka, išdidumas ir pagarbos troškimas, nudavimai, kitų smerkimas, neapykanta su visomis savo išdavomis.

P u i k y b ė s y d a pamaldžiose sielose pasireiškia šiais būdais.

1. Išvidinis nepasitenkinimas, jog Dievas jų neišklausąs, ar kad per maža atlyginąs už padarytus nuopelnus.

2. Tuos nepasitenkinimus ima reikšti žodžiais, pasiguozdamos ar ieškodamos kitų žmonių pritarimo.

3. Nori visur pasirodyti, visus nustebinti ir vadovauti kitiems, ypač dvasiškuose dalykuose.

4. Nenusileidžia svetimai nuomonei ir aštriai kritikuoja dvasios vadovą, nes tariasi geriau išmaną tuos dalykus už visus kitus žmones.

5. Dvasioje liūdi, jog kitiems pavesta atlikti žymios pareigos, o ne joms.

6. Visus teisia, apkalba ir smerkia diktatoriškai.

7. Su pamėgimu pasakoja apie savo garbingus darbus, visur iškeldamas savo asmens kilnumą.

Visos šios puikybės ydos gali įvairiai reikštis pamaldžiuose žmonėse. Vienuose tos ydos labai nežymios, kituose aiškiai pastebimos; vienuose jos pridengtos artimo gerove, kituose aiškiai prasimuša savigarba ir savoji nauda. Pukybės ydos yra apipynusios žmogų šimtais nuodėmingų siūlų, rišančių jo šrdį prie žemės, prie savo asmens, kliudančių sielai pakilti nuoširdžios maldos sparnais prie V. Dievo.

22. **Puikybės nuodėmės didumas.**

Šv. Gregorius sako, jog pasmerktųjų žymė — puikybė, o išrinktųjų — nuolankumas. Tikroje prasmėje paimta puikybė yra sunkus nusikaltimas Dievui, nes puikuolis nenori Dievo viršenybės pripažinti, nenori Jo valios klausyti. O tai sudaro visišką savo sielos nukrei-

pimą nuo Dievo. Taigi, puikybė yra Dievo nustojimas ir mirtinoji sielai nuodėmė. Bet kai kurios iš puikybės einančios ydos, kurioms protas nevisai pritaria, yra atleidžiamos nuodėmės. Kiekvienoje nuodėmėje pastebime du dalyku: a) savo širdies palenkimą prie laikinojo gėrio ir b) savo širdies nukreipimą nuo Dievo, savo amžinosios laimės. Kituose nusidėjimuose gali žmogus šiek tiek teisintis, kad nežinojęs, bet puikuolis neturi pasiteisinimo, nes jis stačiai eina prieš Dievą ir Jo šv. valią, Dievą niekindamas ir pareikšdamas nenoris Jam tarnauti. Tuo būdu puikybės nuodėmė yra sunkiausia mirtinųjų nuodėmių tarpe. Užtat: „Dievas priešinasi puikiems, nuolankiems gi duoda malonės'' (Jok. 4, 6).

A t s i m i n k i m e, jog puikybės nuodėmė yra visų nuodėmių pradžia (Eccli, 10, 15) velnių nuodėmė (Iza. 14, 15); pasibiaurėtinas dvasios aklumas: „nes tu sakai: Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko neprivalau; o nežinai, kad tu esi nelaimingas ir apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas'' (Apr. 3, 17).

Popiežius Inocentas III sako, jog puikybė sugriovė pilis, sumaišė kalbas, nugalėjo Galijotą, pakorė Amaną, nužudė Nikanorą, pražudė Antiochą, paskandino Faraoną, numarino Sennacheriba, nukirsdino galvą Holofernui. (De cont. mundi 1.2. c. 31). Nuodėmių biaurus

tvanas skandina žmonių milijonus, atitraukia nuo Dievo, nuo nesibaigiančios laimės. Tą-gi nuodėmių tvaną pradėjo puikybė. Jei norime išsivaduoti iš piktosios dvasios vergijos, turime atidėti puikybę šalin. Sekime Išganytoju, kuris yra mūsų mokytojas ir pavyzdys. Jo dvasia — nuolankumo dvasia. Kas nori paskui Kristų eiti, turi savęs išsižadėti, savo puikybę mesti, ir su nuolankumu vykdyti Dievo valią žemėje. Išganytojas mus ragina: "imkite ant savęs mano jungą, ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; taip jūs rasite savo sieloms atilsio. Nes mano jungas saldus ir mano našta lengva" (Mat. 11, 29-30).

P r i e š i n g i e j i a k t a i. 1. Atsimink, jog ką gera padarai, tai vien Dievui padedant padarai ir be Dievo malonės nieko gera negali padaryti. Pats sau vienas paliktas nebegalėtum veikti, gyventi, nes net gyvybę palaikyti nėra žmogaus galėje. Jeigu kitaip būtų, žmonės galėtų tūkstančiais metų gyventi, bet taip nėra. Užtat Apaštalas klausia: „ką turi, ko nėsi gavęs? o jei gavai, ko giries lyg kad nebūtumei gavęs" (1 Kor. 3. 7.). V. Dievas suteikia kiekvienam žmogui gabumų, talentų, leidžia jais naudotis, kad užsitarnautų sau laimę. Bet V. Dievas pareikalaus apyskaitos iš duotos mums paskolos — savo malonių. Nelaimė bus tam, kas Dievo

malones išeikvos, arba pasisavins, savomis paskaitys.

2. Pasitrauk nuošaliau nuo žmonių, nuo garbingos vietos, poaukščio, ar garbingų pareigų. Slėpkis su savo gerais darbais, jei tiesioginė pareiga, ar artimo meilė kitaip nereikalauja.

3. Įsigilink į save, pažink save ir savo dvasią suprask, ir rasi, jog nėsi vertas, kad tave V. Dievas globotų. Priešingai, — esi daug kartų nusipelnęs skaudžių bausmių, gal net amžino pragaro.

4. Pasiduok kitų vadovaujamas. Prisitaikink prie jų nuomonės, užleisdamas kitiems garbingesnes vietas, tylesniu balsu kalbėdamas, su nuolankiaisiais bendraudamas.

5. Patarnauk vargšams. Jei gali, aplankyk juos jų lušnose, paguosk. Jei yra prieglaudose, ar ligoninėse, ir ten suteik jiems ramios paguodos. Žinok, jog „nesiliaujanti ramybė yra nusižeminusio širdyje, o pasipūtėlio širdyje dažnai yra pavydas ir rūstybė'' (Apie Kristaus Sekimą 1 kn. 7 sk. 3.)

Ar nori sekti Kristumi ir į Jį panešėti? Taip, atsakysi savo širdyje. Klausyk, tad, ką sako Kristus tau nuo kryžiaus.

— Sūnau, dėl ko aš nužengiau iš dangaus? Aišku, ne tam, kad įsigyčiau karalystę: mano karalystė ne iš šio pasaulio. Tai del ko? Kad išganyčiau tuos, kurie buvo pražuvę. Tu esi

mano mokinys, tarnas, — tarnauk mano broliams vargšams ir ligoniams; būk visų tarnas. Bet tu savo išdidume nori būti visų vyriausias, nei už vieną nemažesnis; visiems įsakinėti, o nei vieno neklausyti, nei vienam nepatarnauti. Ieškai savo garbės, bet ne tavo Išganytojo garbės. Tuščia yra tavo garbė! Ji greit pranyksta. Kur yra tie, kurie džiaugėsi žmonių pagarba? Jų nėr; jų garbė baigėsi. Sūnau, ieškok mano garbės, ieškok naudingo darbo. Neprisirišk prie žemės, nes visa praeina. Jeigu pagarba apsuptas gyveni, sūnau, ką ji tau padėtų, jei šią valandą mirtumei? Pažink mano valią ir tai kas man patinka. Iš tikrųjų sakau tau, palik save, rasi mane. Žinau, sūnau, kas yra tau naudingiau. Palik visa man, aš visa sutvarkau maloningai, kiekvienam skirdamas vietą mano Bažnyčioje. Daugiau aš rūpinuos tavimi, negu tu išgali rūpintis savimi. Aš — garbės Karalius; bet ant žemės buvau erškėčiais vainikuotas, išjuoktas ir užmuštas. Už tave kentėjau, kad tau nereikėtų amžinai kentėti. Nori būti garbėje su manim, — sek manimi, nes aš esu romios ir nužemintos širdies. Tik nuolankumo keliu eidamas atrasi širdžiai ramybės.

23. Tuščia garbė.

Puikybės nuodėmė yra visų kitų nuodėmių pradžia ir vadovas. Artimiausiai ją seka tuš-

čios garbės yda. Ši yda įvairiai pasireiškia pamaldžiose, Dievui atsidavusiose sielose. Reikia, tad, pirmiausia žiūrėti, kas yra tuščia garbė, paskui tos ydos nuodėmingumas, įvairūs pasireiškimai, laipsniai ir kaip su ja kovoti.

Kas yra tuščia garbė? Ji yra netvarkingas troškimas, kad žmonės mus gerbtų, tariamuosius nuopelnus pripažintų, garbintų, stebėtųsi, ir be teisingos priežasties aukštintų, garbintų. Plačiau paimtas garbės supratimas reiškia kiekvieną gėrį, kurį kiti mumyse pastebi ir jį pripažįsta. Garbė yra to, kuris gerbia, o ne to, kuris gerbiamas už kokį nors veiksmą, savybę, gerą darbą. Nors kartais pasitaiko, negerbiant kitiems, pats žmogus save labai gerbia, sužavėtas tariamais savo gerais veiksmais.

Jeigu tikrumoje kas gera ką daro ir tai pats mato ir pripažįsta, — ten nėra nuodėmės. ''mes gavome ne šio pasaulio dvasią, bet Dvasią, kuri yra iš Dievo, kad žinotumėm, kas mums Dievo suteikta'' (1 Kor. 2, 12).

Taip gi nenusidės žmogus, jei jisai norės, kad jo geri darbai būtų skaitomi gerais: „tegul šviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje,'' sako Išganytojas. Taigi, užsitarnautos pagarbos noras savyje nėra nuodėmingas. Bet kitaip yra su noru būti gerbiamam, neužsitarnavus gerais darbais, gerais veiksmais.

Trys dalykai padaro, kad ieškomoji garbė yra neteisinga, tuščia.

1. Kuomet žmogus ieško pagarbos dėliai tokio veiksmo, ar dalyko, kuris nevertas pagarbos; pav. už melagystes, ar nežymius, nepastovius gėrius, — k. a. mažos išmaldos suteikimas.

2. Kuomet žmogus ieško sau garbės pas tą, kuris nepajėgia teisingai įvertinti jo tariamų gerų veiksmų. Pav. jei kas norėtų būti giriamas apsvaigusio, ar nepilno proto asmens.

3. Kuomet patsai žmogus tos garbės norą nepakelia aukštesniam tikslui, būtent: didesnei Dievo garbei, ar artimo naudai.

Užtat, jei žmogus nori būti giriamas už tokius dalykus, kurie nėra verti pagarbos, ar nuo tokių asmenų, kurie nepajėgia daromos blogybės suprasti, arba jei ne Dievo garbės, bet savo garbės ieško geraisiais darbais, — ten yra tuščia garbė.

T u š č i o s g a r b ė s t r o š k i m o n u o d ė m i n g u m a s i r l a i p s n i a i . Kaip puikybės nuodėmė yra neteisingas noras save išaukštinti, neatsižvelgiant į priemones, taip tuščios garbės ieškojimas yra dvasios yda, kuria žmogus nori, kad visi jį garbintų. Tuščia garbė liečia vien žmones. Ir kadangi kiekvienam žmogui yra įgimta geru savo veiksmu džiaugtis, tai toji garbė ir jos pripažinimas yra labai masinantis, patraukiantis.

Tuščios garbės ydoje randame tris laipsnius. 1. Yda v a l d o žmogaus veiksmus, kitaip sakant, žmogus viską daro vien tuščios garbės ieškodamas. 2. Toji yda d r a u g a u j a geriems žmogaus darbams kaip antraeilis jo veiksmų tikslas. 3. Tuščia garbė, vos pasirodžiusi sieloje, t a r n a u j a žmogui, kai jis pataiso intenciją.

Bloga yra, kada yda viešpatauja žmogaus dvasioje. Visi tie geri žmogaus darbai pas Dievą yra be tikros vertės. Jeigu tuščia garbė pasilieka sieloje antraeiliu veiksmų tikslu, — gerų darbų vertė sumažėja. Jeigu-gi tasai palinkimas į garbę atitaisomas geros intencijos ir patarnauja žmogui veikti, — geri darbai pasilieka savo vertės pilnumoje. Tuščia garbė gali būti mirtinas nusidėjimas, nes gali prieštarauti meilei dvejopai: 1. kuomet žmogus sau ieško garbės dėl blogo darbo, ar laikiną gėrį labiau vertina negu Dievą; arba daugiau tiki žmonėms, negu V. Dievui; 2. kuomet tuščios garbės ieško, užmiršdamas savo gyvenimo svarbiausią tikslą ir net dorybių veiksmus palenkdamas savigarbai patenkinti, visai neatsižvelgdamas į V. Dievo įsakymus.

Šiais atvejais žmogus sunkiai nusikalsta.

T u š č i o s g a r b ė s p a s i r e i š k i m a i pamaldžiose sielose būna įvairūs.

1. P a s i g y r i m a i. Jie gali būti

pareikšti žodžais, veiksmais, gestais. Jei geras veiksmas tikrai buvo, tai juomi žmogus nori sukelti kituose nuostabą, naujenybių ieškojimą; bet jeigu to gero veiksmo nebuvo, dėliai kurio pasigiria, tada yra prigavimas, nudavimas, melagystė. Pasitaiko, kad žmogus netiesioginiu būdu ieško sau garbės. O tai įvyksta:

2. u ž s i k e r t a n t savo nuomonėje ir nenorint tikėti geresnei nuomonei. Tas visa prote nepasilieka, bet paliečia valią ir taip kyla —

3. n e s u t i k i m a i, nenoras nusileisti kitų valiai. Nesutikimai pasireiškia žodžiais, ir iš čia kyla —

4. g i n č a i, b a r n i a i. Didžiai pakeltu balsu kalba, ginčijasi su savo artimu. Jeigu tasai artimas yra vyresnysis, tėvas, motina, ar bendrijos viršininkas, — tada tuščia garbė pasireiškia

5. n e p a k l u s n u m u, nenoru daryti tai, kas yra įsakyta padaryti.

Tuščios garbės norą reikia nugalėti. Tasai žmonių pagarbos troškimas labai yra apgaulingas, nuodijantis visus geruosius žmogaus darbus ir stumiantis sielą į nuodėmes. Šv. Bazilius sako tuščia garbė yra „malonus priešas, dorybių kirminas, paslėpti nuodai,“ o šv. Jonas Krizostomas sako, jog tuščia garbė yra

dangiškųjų turtų kandis; ji yra iš vardo garbė, bet tikrumoje negarbė.

Išganytojas mokina šalintis tuščios garbės, ir būti nuolankiais: „Žiūrėkite, kad savo teisybės nedarytumėte žmonių akivaizdoje, idant jų būtumėte matomi; kitaip jūs neturėsite užmokesčio pas savo Tėvą, kuris yra danguje.

Taigi, duodamas išmaldos, netrimituok ties savim trimitu, kaip kad veidmainiai daro sinagogoje ir gatvėse, kad būtų žmonių gerbiami. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokestį. Tau gi duodant išmaldos, tegul tavo kairioji nežino, ką tavo dešinioji daro, kad tavo išmalda būtų slaptoje, ir tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, tau atsilygins.

Ir kad meldžiatės, nebūkite kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad būtų žmonių matomi. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokestį'' (Mat. 6, 1-5).

Kas nori už gerus darbus gauti gausų atlyginimą pas Dievą, tas privalo neieškoti žmonių garbės, Dievas geriausiai žino visus mūsų darbus, mūsų sielos veiksmus ir intencijas. Jis gausiai žada atsilyginti. „Aš neieškau savo garbės; yra kas jos ieško ir teisia,'' sako Išganytojas: „Iš tikrųjų, ištikrųjų sakau jums, jei kas laikys mano žodžius, tas nematys mirties per amžius... Jei aš pats save garbinu, mano garbė niekai. Yra mano Tėvas, kurs

mane garbina, apie kurį jūs sakote, kad jis esąs jūsų Dievas'' (Jon. 8, 50-54).

Šv. Povilas apaštalas ragina Kolosiečius ir visus krikščionis: „Pamėgkite tai, kas yra aukštai, ne kas žemėje. Nes jūs esate numirę, ir jūsų gyvenimas yra paslėptas su Kristumi Dievuje. Kai pasirodys Kristus, jūsų gyvybė, tada ir jūs pasirodysite draug su juo garbėje... apsivilkite jūs, kaip Dievo išrinktieji, šventieji ir mylimieji, širdingu gailestingumu, maloningumu, nuolankumu, kuklumu ir kantrumu.'' (Kol. 3, 2-4, 12). „Taigi, ar valgote, ar geriate, ar ką kita darote, visa darykite Dievo garbei.'' (1 Kor. 10, 31).

Tuščia garbė neduoda nė kokios naudos. Net priešingai, gerus mūsų darbus nenaudingais padaro. Žmonių garbė veikia it svaiginanti dūmai, ir greit pranyksta, it dūmai, be naudos: „iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokestį.'' Jeigu savo gerais darbais ieškai sau, o ne Dievui garbės, gal jos ir įgysi pas pataikaujančius tau žmones, bet ką-gi padės tau toji garbė Dievo teisme?

P r i e š i n g i y d a i v e i k s m a i. Visa, kas buvo nurodyta kaip kovoti su puikybe, tinka ir čia. Be to, 1. Nekalbėk apie save nei gerai, nei blogai, ''nes burna kalba iš širdies gausumo'' (Luk. 6, 45). Kas moka pastebėti kitų kalbas, tas greitai pamato visą jų menkumą.

2. Saugokis nepaprastumų, ypatingumų tiek savo išoriniame užsilaikyme, tiek savo rūbuos, kalboj, eisenoje ir t.t. Kitų dėmesį norėdamas į save atkreipti, stiprini vien savo garbės troškimą.

3. Paprask dažnai atnaujinti kilnesnę intenciją, kurios dėliai tą gerą veiksmą darai. „Visa darykite Dievo garbei'' (1 Kor. 10, 31), sako apaštalas. Visus, tad, savo darbus paveskime didesnei Dievo garbei.

4. Neužsiimk tuščios garbės mintimis. Ne dėl žmonių garbės imiesi gero darbo, ne dėl žmonių garbės jį nustosi dirbęs.

5. Tikrai bijok, kad Dievas neatlygintų tau už gerus darbus žmogiškąja pagarba, kuri neturi nė kokios amžinybėje vertės; arba kad V. Dievas neatitrauktų nuo tavęs tas malones, kuriomis tu žibi žmonių akivaizdoje ir esi jų gerbiamas. Dėkok V. Dievui už gautas malones, būk nuolankus, žinodamas, jog „Dievas priešinasi puikiems, nuolankiems gi duoda malonės'' (1 Petr. 5, 5).

24. Godumas.

K a s y r a g o d u m a s? Godumas yra per didelis noras —pamėgimas turėti turtų; netvarkinga turtų meilė. „Jūsų elgesys tebūnie be godumo, jums pasitenkinant tuo, ką turite,'' sako Apaštalas (Žyd. 13, 5). Bū-

tinai reikalingų dalykų įsigijimas, noras juos turėti teisėtu būdu, kad su jų pagalba lengviau būtų galima siekti tkslą, nėra godumas. Jis bus, jei geidžia žmogus turtų per daug juos pamėgęs, arba artimui skriaudą darydamas.

Godumas yra nuodėmė prieš septintąjį ir dešimtąjį Dievo įsakymus. O jeigu jisai įsiskverbia Dievui pasišventusio asmens širdin, — sudaro nusikaltimų prieš neturto įžadą ir dorybę. „Nevok ir negeisk nė vieno daikto, kuris yra tavo artimo."

Godus žmogus nepasotinamas pinigais. Jo visos mintys nukreiptos į tai, kaip daugiau įsigytų žemės turtų. Tie rūpesčiai, įsigyto turto pamėgimas ir džiaugimasis juo, visai nuslopina Dievo žodį godaus žmogaus sieloje.

Godumo yda yra dvasinė yda, nes dvasia džiaugiasi įgytais turtais. Nesuvaldomas turtų pamėgimas teikia sielai daug nuostolių, dažnai net įtraukia ją į mirtinąsias nuodėmes.

K a i p p a s i r e i š k i a g o d u m a s ? Jisai pasireiškia įvairiomis ydomis ir nuodėmėmis. Godus nesitenkina tais turtais, kuriuos turi, bet rūpinasi vis naujų įsigyti. Stai iš godumo paeinančios ydos: 1. išdavystė. Judas Iskarijotas nenumalšino savo godumo ir tapo išdavikas. 2. Suktybė. 3. Prigavimas. 4. Melagystės. 5. Melagingos prisiegos. 6. Didis susirūpinimas turtais.

7. Plėšimai ir 8. Negailestingumas arba širdies kietumas: nors daug turi, bet vargstančiam nenori pagelbėti. Iš godumo einančios ydos ir nuodėmės yra visiems bendros. Pamaldžiose sielose ši nemaloni yda pasireiškia kiek skritingesniu būdu. Jose įsivyrauja dažnai: 1. Neprotingas taupumas, pav. valgyje, rūbuose, kad daugiau pinigų atliktų nebūtiniems reikalams. 2. Ginčai dėl atsilyginimo už įvairius patarnavimus. 3. Panaudojimas sunkios artimo būklės, k. a. vargšų, darbininkų, kaimiečių, ir jų vertimas pigiau, negu teisingumas reikalauja parduodant savo daiktus, ar liekant darbus. 4. Džiaugsmas brangenybėmis, k. a. minkštu, brangiu guoliu, pinigais, šventais, bet nepaprastais, nebūtinais pamaldumo daiktais. 5. Per didelis susirūpinimas medžiaginiais daiktais, jų ieškant, įsigyjant, užlaikant. 6. Negailestingumas vargšams.

G o d u m a s y r a n u o d ė m ė ir iš jos kyla visas spiečius kitų nuodėmių. Tasai nuodėmių šaltinis atitraukia žmogaus sielą nuo aukščiausiojo tikslo, ir panardina turtų neprotingame pamėgime, dažnai su žymia skriauda artimui. „Ar jūs nežinote, kad neteisingieji nepaveldės dangaus karalystės? Neklyskite!... nei vagys, nei godūs, nei girtuokliai, nei... plėšikai nepaveldės dangaus karalystės'' (I Kor. 6. 9-10). „Nes žinokite ir supraskite, kad nė vienas... gobšas... neturi

Kristaus ir Dievo karalystėje tėvainystės" (Efez. 5, 5). Kai godus neteisėtu būdu ima ir laiko svetimą turtą, — nusikalsta sunkiai prieš teisybę, k. a.: plėšdamas, vogdamas ir t.t. Sunkus nusikaltimas yra ir tada, kada žmogus taip pamėgsta turtus, kad dėl jų nusikalsta prieš Dievo ir artimo meilę. Bet jei tasai turtų pamėgimas neužvaldo tiek žmogaus širdies, kad dėl jų drįstų nusikalsti Dievui ir artimui, — šiuo atveju godumas yra ateildžiamoji nuodėmė. (pal. S. T. 2. 2. q. 118, a. 4.)

Reikia saugotis godumo. Jei norime būti ištikimi Kristaus mokiniai, privalome vengti visų nuodėmių ir savo širdies neatiduoti turtams. Išganytojas pasakė: „kiekvienas jūsų, kurs neišsižada viso, ką turi, negali būti mano mokytinis" (Luk. 14, 33). „Deja jums turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą" (Luk. 6, 24) „Nes tie, kurie nori pralobti, įpuola į pagundą ir į velnio žabangus, į daugelį nenaudingų ir žalingų pageidimų, paskandinančių žmones į prapultį ir į žuvimą. Nes visų piktumų šaknis yra godulystė. Kai kurie jai pasidavę nuklydo nuo tikėjimo ir įsipainiojo į daugelį skausmų." (1 Tim. 6, 9-10).

Godumas sukelia nuolatinius ginčus, nesutikimus, barnius. Godusis nesitenkina turimais daiktais, bet jis svetimus grobia.

Iš čia kyla vaidai. Įsigalėjusi godumo yda atstumia kitus žmones nuo gobšo. Visi jį niekina, nekenčia, žmonių ėdiku—parazitu vadina, jo vengia, bijodami skriaudos. Gobšai elgiasi it nepilno proto žmonės. Jie grobia svetimą naudą, daro tolimai ateičiai savinau džius planus, nors mirtis jų čia pat. Išganytojas pasakė: „Veizdėkite ir saugokitės visokio godumo, nes gyvybė nepareina nuo lobio apstumo, kurį kas turi... Paikas, šią naktį bus pareikalauta iš tavęs tavo sielos; kieno gi bus, ką tu prirengei? Taip yra tam, kurs sau krauna turtų, bet nėra turtingas pas Dievą'' (Luk. 12. 15, 20-21). „Nes ką padeda žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, savo gi sielai kęstų nuostolį.'' (Mat. 16, 26).

Prie ko godumas priveda baisų pavyzdį turime Judo Iskarijoto išdavystėje ir savižudystėje. Iskarijoto pėdomis eina visi gobšieji. Jie, nustoję tikėti Dievą, visą savo viltį turėdami piniguose ir turtuose, dažnai nepakelia įvykusios nelaimės, palieka bepročiais, o kartais net save žudo. Taip rodo kasdieninis gyvenimas.

V. Dievas smarkiai baudžia gobšus. Ananijas ir Sapyra pamelavo šv. Petrui pasilikdami už dirvą gautų pinigų dalį. Šv. Petrui sakė jie viską atiduodą. Ananijas ir Sapyra tą pačią dieną mirė. (žr. Apd. 5. 1-10).

Išganytojas įsako neprisirišti prie tur-

tų, bet didinti savo nuopelnus danguje: „Nekraukite sau turtų žemėje, kame rūdys ir kandys gadina ir kame vagys iškasa ir vagia, bet kraukite sau turtus danguje, kame nei rūdys, nei kandys negadina ir kame vagys neiškasa ir nepavagia. Nes kame tavo turtas, ten ir tavo širdis'' (Mat. 6, 19-21) „Mes nieko neatsinešėme į šį pasaulį, abejonės nėra, kad nieko negalime ir išsinešti. Turėdami gi maisto ir apdaro, tuo tenkinkimės,'' (1 Tim. 6, 7-8) mokina šv. Povilas apaštalas. Šv. Jokūbas apaštalas sako: „turtingieji, verkite dejuodami dėl nelaimių, kurios jums ateis. Jūsų turtai supuvo, ir jūsų drabužiai kandžių suėsti. Jūsų auksas ir sidabras surūdijo, ir jų rūdis bus liudijimas prieš jus ir suės jūsų kūnus, kaip ugnis. Jūs krovėte sau rūstybės turtus paskutinėse dienose.'' (Jok. 5, 1-4).

Išganytojas pamokino visus savo pavyzdžiu, jog nereikia savo širdies atiduoti turtams. Jisai — Dievo Sūnus, neturėjo kur galvos priglausti, vargšu tapo, kad per Jo vargą mes turtingi būtume; pasirinko sau vargingo gyvenimo sunkenybes, kad mes galėtume lengviau dangų siekti.

Tavęs, gal, Jisai nešaukia prie neturto, t. y. išsižadėti viso ir neturte Juo sekti, nes tu esi silpnas, kaip tas, Evangelijoje minimas, jaunikaitis. Neatiduok bent savo širdies tur-

tams, nes negali tuo pačiu laiku tarnauti turtams ir Dievui.

Priešingi godumui veiksmai. Priklausai kuriam nors žmonių luomui. Eini tam tikras šeimynoje ar visuomenėje pareigas. Taigi 1. rūpinkis prisitaikinti užimamai vietai ir tiems žmonėms, kurie yra to paties luomo. Kurie jų yra tauresni, paprastesni, tuos imki sau pavyzdžiu. Brangūs rūbai, triukšmingos puotos, aistringi žaidimai nuslopina sielą. Per juos lengvai įsigali godumas ir su juo kartu visa virtinė kitokių nusikaltimų.

2. Turtai neturi tavo širdies nuslopinti. Jie duoti tam, kad tinkamu laiku juos Viešpačiui Dievui grąžintum su nuošimčiais ar per vargšų, našlaičių rankas, ar per Kristaus Bažnyčią ir jos įstaigas. Turtai privalo padėti save išganyti. Todėl saugokis, kad dėl jų išganymo neprarastum.

3. Atsisakyk nuo visų nereikalingų, ištaigingų daiktų; neturėk su savim nei pinigų, nei kitų brangenybių, be kurių gali laisvai šiandien apsieiti.

4. Nenusimink ir neliūsk vargą vargdamas. Turi rūbą, esi sotus, turi kur pernakvoti. O tavo Išganytojas mažiau turėjo. Pasitenkinusi savo būkle vargšo širdis laimę jaučia, o godaus turtuolio širdis nerimastauja.

5. Jei turi iš ko, kas metai skirki savo

turto dalį gailestingiems darbams, tikybinėms apeigoms papuošti ar Vienuolijoms, mokykloms etc. padėti. Šiuo atveju verčiau didink savo aukas, negu mažink.

6. Ne dėl pinigo gyveni ir ne už pinigus perkamas tavo gyvenimas. Gėdinkis atiduoti savo dvasią pinigams ir turtams. „Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų dangaus Karalystė,'' sako Išganytojas (Mat. 5, 3).

7. Daugiau pasitikėk Dievo Apvaizda, negu savo sumanumu. Būsi teisus pas Dievą, Jis tavęs neapleis; bet savo gėrybėmis tave apdovanos. „Ieškokite visų pirma Dievo Karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta.'' (Mat. 6, 33).

8. Savo neturte sek neturtingu Išganytoju, Dangaus ir žemės Viešpačiu, kuris pasakė apie save: „lapės turi urvų ir dangaus paukščiai lizdų, žmogaus gi Sūnus neturi kur galvos priglausti.'' (Mat. 8, 20).

25. Paleistuvystē.

K a s y r a p a l e i s t u v y s t ė? Yra tai kūniškų džiaugsmų netvarkingas mėgimas, jų geidimas. Paleistuvystės nuodėmės, jų rūšys visiems žinomos. Jos reiškiasi nusikaltimais šeštam ir devintam Dievo įsakymams.

Pamaldžios sielos vengia paleistuvystės nuodėmių, kaip ugnies. Vienos labai retai, o ki-

tos pamaldžios sielos nė kartą gyvenime nenusideda sunkiai prieš tuos du Dievo įsakymus. Užtat nėra reikalo plačiai apie paleistuvystės nuodėmes aiškinti. Bet yra dvasios ydų, kurios arba yra ištvirkusios dvasios padariniai, arba prie to veda. Nuo jų apsisaugoti tam yra sunkiau, kuris jų nesupranta. Pažvelgsime tat 1-a koki yra paleistuvystės dvasios padariniai žmogaus prote ir valioje; ir 2. kokios ydos veda prie tų baisių nuodėmių.

1. Skaudūs paleistuvystės padariniai apima žmogaus visą asmenį, ypač gi pasireiškia proto ir valios veiksmuos. Keturi yra proto ir du valios veiksmai kiekviename protingo žmogaus darbe. Protas nurodo į siektiną tikslą, į priemones prie jo, kaip ir kada tas priemones naudoti. Valia gi panori atsiekti tariamąjį gėrį ir sutinka naudoti nurodytas priemones. Kūniškoji žmogaus prigimties dalis, ieškodama vien kas kūnui teikia smagumo, dirba taip smarkiai palaido nusiteikimo asmenyse, jog sugadina visus žmogaus proto ir valios veiksmus. Prote tas pasireiškia: a) *proto aklumu*, nes klaidą ima už tiesą ir valiai rodo kaip siektiną gėrį; b) *dirba skubotai*, ieškant priemonių, kad atsiektų tariamą tikslą; c) *mažai svarsto* kas darytina, dirba neapgalvotai, nukreipdami savo mintį klaidon ir nenorėdami prisiminti teisingų žmonių patarimų (pal. Dan. 13, 9.); d) pasižymi

dideliu proto sprendimo *nepastovumu.* Pasiryžta taisytis, pasižada nenusikalsti prieš šeštąjį, ir devintąjį Dievo įsakymus, bet tik su dideliu vargu tą pasiryžimą išlaiko; dažniausia gi atkrinta.

Žmogaus valioje pasidaro netvarkingas dvilypis noras: a) numatomojo gėrio, kaip siektino tikslo ir b) priemonių noras, kad tariamąjį tikslą atsiektų. Pirmu atveju žmogus, kuris netvarkingai pamėgęs kūniškus džiaugsmus ir jų siekia, yra *savimyla.* Kadangi V. Dievas draudžia palaidumą, — toksai asmuo *ima nekęsti V. Dievo.* Antru atveju, paleistuvingos dvasios asmuo *myli šį pasaulį,* ir be galo *bijosi amžinybės.*

Toki yra prigimti padariniai žmogaus prote ir valioje. Kas nepaiso Dievo įsakymų, tas, pamylėjęs klaidą ir kūno smagumus, brenda į nuodėmes.

2. Ydos, kurios veda į paleistuvystę. Pamaldžios sielos, siekdamos tobulybės, kartais nepastebi, kaip jų elgesio ydos pamažu ima skverbtis į savitarpius santykius ir kartais prieina prie didelių pagundų prieš angelišką dorybę. Tat negana žinoti, koki yra padariniai prote ir valioje, bet ypač reikia saugotis elgesio ydų ir progų nusikalsti.

1. Per didelis draugiškumas. Saugokis per didelio draugiškumo su

kitos lyties asmenimis. Geriau bus gyventi su visais iš toliau, be reikalo nesiguodžiant su savo vargais kitiems, neprisirišant netinkamai širdimi nė prie vieno žmogaus. Pamaldžios sielos nori mylėti V. Dievą už visa labiausiai, Tą meilę yra pažadėjusios Išganytojui. Todėl neprivalo kam kitam savo širdį atiduoti. „Taigi, kas tariasi stovįs, teveizdi, kad nepultų'' (1 Kor. 10, 12).

2. Y p a t i n g o s b i č i u l y s t ė s. Saugokis ypatingų draugiškumų su sau lygiais. Ypač venk tokių draugiškumų, kurie nėra kilę iš tikrosios Dievo ir artimo meilės.

Šv. Jonas nuo Kryžiaus sako, jog yra žmonių, kurie savitarpiai tariamai dvasiniu tikslu susidraugauja; bet dažniausiai jausmingumas, o ne pamaldumas jų širdis jungia. Tai galima pastebėti iš to, jog šis draugiškumas nepadaugina nei Dievo meilės jų širdyse, nei Dievo akivaizdos jiems neprimena. Priešingai, juo tas draugiškumas labiau įsigali, juo mąžta Dievo meilė ir Jo akivaizdos prisiminimas. Jie greit visai pamiršta Dievą ir suteršia savo sąžinę.

Šv. Vincentas a Paulio pastebi, jog ypatiengieji susibičiuliavimai baigiasi skaudžiai abiem ir suardo tikybinį bendrijos gyvenimą. (Pal. J. Janssen, S. V. D. Tugendschule I, c. 30 p. 359). Šv. Povilas apaštalas ragina: „Nekęskite pikto, laikykitės to, kas gera. My-

lėkite kits kitą brolių meile. Pagerbimu kits kitą pralenkite. Uolumu nebūkite tinginiai; būkite karšti dvasia; tarnaukite Viešpačiui.'' (Rom. 12, 9—11). Jausmingi susibičiuliavimai, slaptingos kalbos veda prie dvasinio atšalimo ir blogų veiksmų.

3. N e t i n k a m i s k a i t y m a i. Jeigu neturi pareigos mokytis literatūros, ar pamokas ruošti, neskaityk apysakų, romanų, žodžiu, tokių raštų, kurie įžeidžia šventą nekaltybės dorybę. Savo vaizduotę suteršęs biauriais vaizdais net ilgiems metams praslinkus, jų neatsikratysi, bet dejuosi, jog tie vaizdai žadina tavyje biaurias pagundas. Yra be galo daug gerų, tau naudingų ir reikalingų knygų persiskaityti; jas skaityk. Kaip vengi blogo draugo, lygiai nesusidraugauk su bloga knyga. Nepasitikėk savo dorybe. Suteršta vaizduotė atnaujins gašlius vaizdus, tada, kada būsi mažiausiai pasirengęs nugalėti pagundą.

4. A k i ų i r k a l b o s n e a p m a r i n i m a s. Saugok savo akis ir savo žodžius. Neišsistatyk patsai pavojun, ir savo nepadoriu žodžiu negundyk kitų. „Joki pikta kalba teneišeina iš jūsų burnos'' (Efez. 4, 29). „Paleistuvystė... tenebūna nė minima jūsų tarpe, kaip pritinka šventiesiems; nei begėdystė, nei paikos šnekos, nei juokavimai, kas nepritinka, bet velyk dėkojimas. Nes žinokite ir su-

praskite, kad nė vienas paleistuvis... neturi Kristaus ir Dievo karalystėje tėvainystės.'' (Efez. 5, 3—5.). „Taigi, broliai, mes nėsame kūno skolininkai, kad gyventumėm kūniškai. Nes jei jūs gyvensite kūniškai, numirsite; o jei dvasia marinsite kūno darbus, būsite gyvi.'' (Rom. 8, 12—13). Taip kalba mums Dievas šv. Povilo ap. žodžiais. Kas nesaugoja savo akių, kalbos, pojūčių, — greitai nusikals šventai nekaltybės dorybei.

5. P a t a i k a v i m a s p o j ū č i a m s. Nepataikauk savo kūnui, ypač rūbais, minkštu guoliu, skaniais valgiais, saldumynais ir t. t. Šiuose dalykuose sau pataikavimas veda prie palaidos dvasios. Nors privalome dėvėti savo luomui ir užimamai vietai tinkamus rūbus, bet tegul jie nebūna brangūs, ištaigingi. Minkštas guolis, švelnus rūbas ir skanumynai išlepina žmogų. Kūnas ima vyrauti ir su dideliu sunkumu imasi apsimarinimų ir atgailos.

Tuo tarpu privalome nepamiršti, jog atgailą turime daryti, kad atsilygintume už nuodėmingą savo ir kitų praeitį: „jei nedarysite atgailos, visi ... pražūsite'' (Luk. 13, 3). „Taigi, atsimink, iš kur išpuolei, daryk atgailą ir daryk pirmuosius darbus; jei ne, aš tau ateisiu ir pajudinsiu tavo žibintuvą iš jo vietos, jei nedarysi atgailos'' (Apr. 2, 5).

6. N e s u t v a r k y t a p a l a i d a

v a i z d u o t ė. Sutvarkyk savo vaizduotę, nes jos palaidumas tave nuolatos išstato į tikrą pavojų. Šv. Dvasia mokina: „tavo širdis vaizdais apsunkinta... neatiduok jiems savo širdies: nes daugelį suklaidino sapnai'' (Ekkli. 34, 6—7.). „Sūnau, netikėk savo jausmams. Kas dabar yra, netrukus persimainys.... reikia apvalyti mintys, kad būtų teisios ir teisingos, ir reikia, viską aplenkus, prie manęs skubintis'' (Apie Kristaus Sekimą III k. 23 sk.) Kas neboja savo vaizduotės, ji tam asmeniui netarnauja ir neprimena Išganytojo kančios, nei kitų tikybinių dalykų, bet tempia į nuodėmes.

7. T e i s i n g o s b a i m ė s s t o k a sudaro didelį sielai pavojų. Nepaisydama siela mažų dalykų, pamažu įpranta už maža ką laikyti net stambius nusikaltimus.

R e i k i a u ž l a i k y t i s k a i s t y b ę. Skaistybė yra angeliška dorybė, pamaldžių sielų pažiba. Išorinis drovumas padeda skaistybei ir nekaltybei išsilaikyti sieloje. Pamaldžios sielos, siekdamos Dievo gilesnio pažinimo, savo tobulumo ir artimo naudos, ir pažadėjusios V. Dievui savo nekaltybę, yra visų žmonių gerbiamos, Dievo mylimos. „Kas nevedęs, tas rūpinasi Viešpaties dalykais, kaip įtiktų Dievui. O kas vedęs, tas rūpinasi pasaulio dalykais.'' (1 Kor. 7, 32-33).

Priešingai įvyksta su ištvirkėliais žmonė-

mis. „Jie randa sau pasimėgimo dienos gėriuose; jie yra purvai ir susitepimas... Jų akys pilnos svetimoteriavimo ir nesiliaujančios nuodėmės. Jie suvedžioja svyruojančias sielas; jų širdis išlavinta godumu; jie prakeikimo vaikai... Nes jie, kalbėdami puikius, tuštybės pilnus dalykus, vilioja kūno geiduliais ir ištvirkimu tuos, kurie buvo truputį atsitraukę nuo gyvenančiųjų paklydime. Jie žada jiems laisvę, patys būdami sugedimo vergai.'' (2 Petr. 2, 13-14; 18-19). Nė viena yda tiek sielų neatitraukia nuo Dievo, nuo tikėjimo, kaip palaidumas, ištvirkimas.

Nurodytieji ištvirkimo padariniai žmogaus prote ir valioje, o taip gi ydos, vedančios žmogų į paleistuvystę, turi paskatinti mus vengti to viso, kas į dvasios ištvirkimą veda. Šv. Tėvas, Innocentas III, nurodo Dievo bausmes už ištvirkimo nuodėmes. Jisai sako: „ištvirkimas sugriovė Pentapolį (Sodomą, Gomorą ir 3 kitus miestus) su apylinke; jis išmušė Judo sūnus; išnaikino Benjamino gentį dėliai Levito žmonos; patiesė kovos lauke Helio sūnus; ji nužudė Ammoną puotos metu; užmušė Uriją; suvedžiojo Samsoną, sugadino Salamoną, ir t.t. (De cont. mundi l. 2. c. 23). Naujausiais amžiais tas pats ištvirkimas (pav. Henriko VIII) išplėšė Bažnyčiai tautas; tūkstančius šviesiausių žmonių išžudė; iš krikščioniškos Rusijos padarė tautų gėdos namus.

Tai vis tų pačių nuodėmių padariniai. Siela, susiteršusi ištvirkimo nuodėme, Dievo nebematys; nebent mestų savo nuodėmes, už jas gailėtųsi, taisytųsi su Dievo pagalba ir daugiau V. Dievui nenusikalstų.

Kad apsisaugotume nuo ištvirkimo purvinos bangos, turime stiprinti savyje skaistybės dorybę.

S k a i s t y b e i p a l a i k y t i v e i k s m a i. 1. Būk visuomet drovus, kuklus; venk visų pagundų ir progų pagundoms sukilti, ypač per didelio susibičiuliavimo su kitos lyties asmenimis.

2. Kuo greičiausiai šalink nepadorias mintis. Jeigu namams užsidegus stengiesi kuo greičiausiai ugnį užgesinti, tai juo greičiau gesink pragaro ugnį savo mintyje ir jausmuos.

3. Tegul tavo širdis dienos metu būna užimta šventais jausmais ir mintimis. Galvok ką turi daryti. Netinginiauk. Dievo akivaizdą prisimindamas, žadink dorybių aktus.

4. Apsimarink, pasninkauk kiek tau leidžia dvasios vadovas, ypač susilaikyk ir negerk vyno, svaigalų, nė nevalgyk saldumynų, žinoma, jei atsisakinėdamas nuo skanėsių neįžeisi artimo meilės, ar bendrijos tvarkos.

5. Būk ramus ir niekink tuščią baimę. Perdaug nesirūpink. Daryk viską didesnei Dievo garbei. Atsiduok Dievo Apveizdai.

Savo abejones ar kilusią baimę pasakyk dvasios vadovui.

6. Paprask dažnai pažvelkti į kenčiantį Jėzų ant kryžiaus. Erškėčių vainikas, kryžiaus medis, vinys, švenčiausios Kristaus žaizdos, jų sopuliai — vis tai dėl tavęs iškentėti. Pagundų metu bėk prie švenčiausių Jėzaus žaizdų, prie ragotine pervertos Jo Širdies, ir išsigelbėsi.

7. Venk išdidumo, tuščios garbės. Dievas teikia savo malones tik nuolankiems. Kilus pagundai, nusižemink, prašyk malonės jai nugalėti, prisimink savo mirtį, teismą, pragarą, dangų.

8. Pamainyk užsiėmimą. Imkis rankų darbo. Nebijok bedirbdamas pavargti. Užlaikyk padorų kūno švarumą, naudodamas drungną, ar apyšaltį vandenį. Per daug nemiegok. Gana 7—8 valandų. Paprask gulėti ant dešinio šono, kad širdis galėtų nespaudžiama veikti ir neturėsi sunkių sapnų.

Vieni šių veiksmų tiesiogiai padeda ūgdyti sieloje skaistybės dorybę, kiti netiesiogiai. Jie visi yra naudotini, norint apsisaugoti nuo ištvirkimo nuodėmių, įsigyti atsparumo pagundose ir augti Dievo meilėje.

Kadangi dvasinė meilė dažnai išsigema į jausmingąją kūno meilę, verta prisiminti ženklai, kurie nurodo, jog toji dvasinė dviejų asmenų meilė ima išsiginti, blogėti. Tie ženklai yra šie:

1. Jeigu savitarpiai mylintieji asmenys nevaldo savo akių, išsiilgusiai ieško vienas kito, ilgai ir nenaudingai šnekasi, plepa nereikalingus dalykus, glamonėja rankas, juokauja.

2. Nėsant mylimo asmens, jį nuolatos prisimena ypač maldoje. Pateisina visas mylimojo klaidas ir ydas.

3. Skiriantis vienam nuo kito, širdyje jaučia didį graudumą ir neramybę; savitarpiai reiškia didelio palankumo ir taria meilės žodžius; duoda atminimui dovanas.

Šie visi ženklai nurodo, kad dvasinė jųdviejų meilė perėjo į jausmingąją ir gali baigtis labai skaudžiai abiem. Tai žinant, reikia kuo greičiausiai pašalinti iš savo širdies nuodėmingąją meilę, atsiskirti ilgesniam laikui, kad Išganytojo meilė vėl pilnumoje galėtų apimti visą pasišventusio Dievui asmens širdį, jausmus, protą, atmintį, darbus ir maldas.

Būk atsargus, budėk ir melskis. Apsvarstyk Išganytojo žodžius: „Štai šetonas reikalavo jūsų, kad persijotų jus, kaip kviečius'' (Luk. 22, 31). „Žinokite, jei šeimininkas žinotų, kurią valandą vagis ateis, juk jis budėtų ir neleistų įsiveržti į savo namus'' (Mat. 24, 43). „Budėkite, nes jūsų priešininkas velnias aplink eina, kaip kriokiąs liūtas, ieškodamas, ką prarytų,'' (1 Petr. 5, 8) mokina apaštalas.

„Paleistuvystė ir bet koks susitepimas ar

godulystė tenebūna nė minima jūsų tarpe, kaip pritinka šventiesiems; nei begėdystė, nei paikos šnekos, nei juokavimai, kas nepritinka, bet velyk dėkojimas,'' (Efez. 5, 3-4) nes „kas mėgsta pavojų, pavojuje žus'' (Eccli. 3, 27). „Turi vardą, lyg tu esąs gyvas, ir esi numiręs'' (Apr. 3, 1). „Kurie kūniškai gyvena, negali įtikti Dievui'' (Rom. 8, 8). „Dangaus karalystė kenčia prievartą ir smarkieji sau ją plešia'' (Mat. 11, 12). „Jei tavo dešinė akis tave piktina, išlupk ją ir mesk šalin nuo savęs; nes tau geriau, kad vienas tavo narys žūtų, kaip kad visas tavo kūnas būtų įmestas į pragarą'' (Mat. 5, 29). „Nes ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, savo gi sielai kęstų nuostolį?'' (Mat. 16, 26). „Kas nugalės, taip bus apvilktas baltais rūbais; aš neišdildinsiu jo vardo iš gyvenimo knygos ir išpažinsiu jo vardą mano Tėvo akivaizdoje ir jo angelų akyse'' (Apr. 3, 5). „Palaiminti nesuteptos širdies, nes jie matys Dievą.'' (Mat. 5, 8).

26. Rūstybė.

Kas yra rūstybė? Rūstybė yra polinkis atkeršyti. Rūstybė gali būti tvarkoma proto nurodymais. Bet... ji kartais veikia taip smarkiai protą, jog jį atitraukia nuo teisingo dalykų sprendimo. Kartais veikia su-

lig proto nurodymais prieš ydas ir klaidas, kad už tas ydas ir nusikaltimus gautų kaltininkas tinkamą bausmę. Noras bausti kąnors, yra kerštas. Kerštas būna teisingas ir neteisingas. Teisingas yra, jei nusikaltėlis gauna tiek bausmės, kiek užsitarnavo. Neteisingas — jei daugiau baudžiamas negu užsipelnė. Be to, baudimas ir noras bausti gali būti išvidiniai ir išoriniai ramus, ir gali būti su dideliu įsikarščiavimu.

Sunku yra rasti tiek dvasiniai stiprų asmenį, kuris, keršto aistrai pakilus širdyje, pajėgtų visada teisingai reikalą išspręsti ir kaltininkui teiktų užsitarnautą bausmę be įsikarščiavimo.

Pav. vaikas — padauža tyčia išmušė dolerio vertės langą ir, tėvelių baramas, atsišneka. Dviguba vaiko kaltė jam turi teikti teisingą dvigubą bausmę: vieną už lango tyčiomis išmušimą, antrą už atsišnekėjimą prieš savo tėvelius. Vaikas turi gauti bausmę, to reikalauja teisybė; bet ar visados vaikas yra teisingai baudžiamas? Ne. Jeigu tėveliai visai nebaustų padaužos vaiko, jie nusikalstų prieš sąžinę, prieš Dievą ir prieš savo kūdikį. Šv. Jonas Auksaburnis sako: „Kas nerūstauja, esant priežasčiai, nusideda: kadangi neprotingas kantrumas platina ydas, augina nepaisymą, ir ne vien bloguosius, bet taip-gi geruosius skatina prie blogo. (Žr. Chrysost. 11 hom.) Vienu žo-

džiu, sunku yra rasti šiuo atveju aukso vidurį; t. y. kad būtų kaltininkai tiek nubausti, kiek užsitarnavo, bet nedaugiaū.

Apaštalas mokina: „visoks kartumas, rūstybė, narsas, šauksmas ir piktžodžiavimas tebūna pašalinti nuo jūsų su visokiu piktumu. Būkite kits kitam maloningi, gailestingi, kits kitam dovanokite, kaip ir Dievas dovanojo jums Kristuje'' (Efez. 4, 31-32).

Jeigu rūstybės polinkis yra netvarkomas, jisai greitai pasireiškia nevaldomu piktumu, kerštu r įvairiausiomis neteisybėmis. Pavydas, artimo nekentimas ir skriauda seka rūščią širdį. Kadangi įvairūs nusikaltimai ir dvasinės ydos prasideda rūstybe, užtat ji įskaitoma į stambesniųjų ydų skaičių, į nuodėmių versmę.

R ū s t y b ė s p a s i r e i š k i m a i p a m a l d ž i o s e s i e l o s e. Pamaldžios sielos vengia sunkių nuodėmių. Bet rūstybė dažnai ir joms sumažina teisingą sprendimą ir iškreipia teisingumo sąvoką.

Rūstybei pasiduodantį žmogų galima greitai pažinti. Jo suraukta kakta, sučiauptos lūpos, įtariantis visus žvilgsnis ir sunki eisena rodo, jog toji siela nepasitenkinus ir laukia progos širdies rūstumą pareikšti kalba ar darbais.

Rūstaus asmens žodžiai yra rūstūs, nemandagūs storžieviški, įžeidžianti, pilni akiplėšiškumo ir mėtomi be atodairos. Jis nepaiso,

ar jie teisingi ar ne. Gana jam to, jog pasakė, išliejo tulžį ir aprimo kuriam laikui.

Nuolatos mąsto apie kerštą, džiaugiasi, artimui turint žalos, skriaudos. Kartais prisimena savo kartų gyvenimą, ir jį ima noras velyk mirti ir pabėgti nuo visų sunkumų; pakyla pagundos sutrumpinti sau gyvenimą; įsižeidžia kiekviena teisinga pastaba ir širdyje kyla didelis sumišimas.

Barniai, riksmas, piktažodžiavimai artimui, keiksmai prieš Dievą ir šventuosius taipgi kyla iš nevaldomo piktumo, rūstybės. Toji siela apserga, pasidaro nekantri ne vien su žmonėmis, bet ir su negyvais daiktais, mašinomis ir įvairiais darbo įrankiais, taip-gi su gyvais daiktais, k. a. gyvuliais.

Ne pas visus rūstybėn palinkusius asmenis pasireiškia toji stambi yda siutimo laipsnyje. Tik tos širdys, kurios atsižada Dievo, viešai laužydamos Dievo įsakymus, pavyde, neapykantoj, keršte ir rūstybėje prieina pasiutimo.

Daugiau yra tokių žmonių, kurie, nesuprasdami rūstybės ydos pavojų, jai pasiduoda.

Labai maža yra pamaldžių sielų, kurios tyčiomis rūstybei pasiduotų. Dažniausiai jose kyla rūstybė iš teisingos priežasties, norint pataisyti nusikalstančius, uždedant jiems pabaudas, ar teikiant pabarimus; bet sumišusi širdis neišlaiko pusiausvyros ir baudžia daugiau, negu užsitarnauta.

Kodėl taip įvyksta? Nes rūstybės aistra daugiau vadovaujasi padidintais vaizduotės vaizdais, negu protu ir jo teisingu sprendimu. R e i k i a v e n g t i r ū s t y b ė s, nes ji dažniausia būna neteisinga ir todėl yra nuodėminga. Be to, ji veda į daug kitų nuodėmių.

Rūstybė yra polinkis keršyti. Jei pasiduoda proto teisingiems nurodymams, tada rūstybė nėra bloga; bet jei nepaiso proto sprendimų, — ji yra žalinga. Netvarkinga ir nuodėminga rūstybė pasidaro: a) atsižvelgiant į bausmę, pav. nori bausti kaltininką daugiau, negu nusikalto, arba visai nenusikaltusį, ne sulig teisėta tvarka, ar su blogu tikslu. Tikrasis bausmės tikslas turi visuomet būti: teisybės užlaikymas ir nusikaltimo atitaisymas. b) Atsižvelgiant į rūstavimo būdą. Jei savo širdyje, ar išoriniai nesusivaldo, perdaug karštai ima rūstauti, nors būtų teisinga priežastis, — be nusikaltimo neapsieis.

Pirmuoju atžvilgiu daromoji neteisybė gali būti atleidžiama nuodėmė, jei duotoji bausmė yra nežymi, pav. už plaukų patraukimas; gali būti mirtina nuodėmė, jei neteisingoji bausmė yra žymi, didelė, skaudi, žodžiu — smarkiai įžeidžianti teisingumą.

Jei širdyje sukilo rūstybė, bet nepasireiškė nė jokiais keršto veiksmais, tokia rūs-

tybė yra atleidžiamoji nuodėmė, mokina šv. Tomas (2. 2. q. 158. a. 3.).

Dėl neteisingos priežasties kilusi rūstybė išeina iš teisingumo ribų. Ji yra neteisinga, nuodėminga. Supykęs žmogus daugiau panašus į gyvulį, negu į protingą Dievo kūrinį. Šv. Gregorius Didysis sako. „Rūstybėje nustojama išminties, aptemsta protas, kas darytina — neišmanoma, nustojama gyvenimo, apsilenkiama su teisingumu, netenkama bendrojo gyvenimo malonumo, sulaužoma santaika, pašalinamos Šventosios Dvasios malonės.'' (pal. Moral. 1. 5, c.).

„Kiekvienas, kurs pyksta ant savo brolio, bus smerktinas teisme,'' sako Išganytojas. Kasgi tąjį piktumą imtų reikšti įžeidžiančiais artimą žodžiais, sunkiai nusikalstų, nes Išganytojas sako: „kas sakytų: Beproti! bus smerktinas į pragaro ugnį'' (Mat. 5, 22).

P r i e m o n ė s r ū s t y b e i n u g a l ė t i . Rūstybė yra stambių nuodėmių versmė. Siekdami tobulumo, privalome tą nuodėmių versmę pašalinti. Šaliname gi tokiu pat būdu, kokiu rūstybė įsigali širdyje. O tai įvyksta valioje — širdyje, kalboje ir darbuos.

1. Pašalinkime rūstybės priežastis iš savo širdies, suvaldykime norą keršyti. Jeigu artimas blogai padarys, nesvarstykime ir neteiskime jo greitomis. Blogi yra patarėjai protui

šiuo atveju vaizduotė ir jausami. Valdykime juos, kaip dera protingam žmogui.

2. Tyla yra čia brangesnė už auksą. Pirmam piktumui užėjus, pasirūpink jį nugalėti, susilaikydamas, netardamas nė vieno aštraus žodžio. Kaip gaisro negalma užgesinti žibalu, aliejumi ir panašiais riebalais, taip negalima užgesinti piktumo įžeidžiančiais, rūščiais, nemandagiais žodžiais. Juo daugiau išmoksime tylėti skaudžiose valandose, juo greičiau savo polinkį į rūstybę nugalėsime.

3. Venk barnių su artimu. „Nesiduok apgalėti savęs piktumu, bet apgalėk piktą gerumu,'' mokina šv. Povilas (Rom. 12, 21).

4. Nesikabinėk prie artimo žodžių, ar jo netikslių darbų. Žiūrėk, kad iš tavo burnos neišeitų keiksmo žodis ir kitų neapkalbinėk. Rūpinkis turėti švelnią sąžinę, ramią ir gerą širdį, nes iš blogos ''širdies išeina piktos mintys... vagystės, neteisingi liudijimai, piktžodžiavimai,'' (Mat. 15, 19) sako Išganytojas. „Meskite šalin visa: rūstybę, norsą, pyktį, piktžodžiavimą, begėdišką kalbėjimą iš savo burnos,'' mokina tautų apaštalas (Kolos. 3, 8.)

5. Būk mandagus su visais ir visur. Nugalėk artimo įsikarščiavimus, nemandagumus maloniu veidu, ramiu žodžiu, nusileidimu. Tie dalykai teiks V. Dievui daugiau garbės ir tau naudos negu priešo nugalėjimas skaudžiais žodžiais, ar nemandagiu elgesiu.

6. Nesusipratimui ir piktumui kilus, greitai susitaikink su savo artimu. "Jei rūstinatės, tai nenusidėkite. Tegul saulė nenusileidžia ant jūsų rūstybės." (Efez. 4. 26).

7. Visame matykime Dievo Apveizdą. Jeigu V. Dievas leidžia, kad artimas mus pajuoktų, skriaustų, žinokime, jog kilnia širdimi nugalėję sunkenybes, susilauksime gausios V. Dievo palaimos.

8. Papraskime dažniau prisiminti Išganytoją Jo kančios metu. Kiek Jisai kentėjo? Be galo daug. O ar piktžodžiavo, prikaišiojo? Ne. „Jis nepadarė nuodėmės, ir nerasta vyliaus jo burnoje; kai jam piktžodžiavo, jis nepiktžodžiavo; kai kentėjo, negrasė, bet pasidavė tam, kurs teisė jį neteisiai." (1 Petro 2, 22-23).

Patsai Išganytojas ragina mus: „mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; taip jūs rasite savo sieloms atilsio" (Mat. 11, 29.)

27. Apsirijimas.

Kas yra apsirijimas? Yra tai netvarkingas skonies pojūčio patenkinimas. Visi sveikų pojūčių žmonės turi skonies pojūtį. Visi esame linkę patenkinti jį, atskirdami, kas mums yra gardu ir negardu.

Skonies pojutis apima pirmiausia visus

valgius ir gerimus, o toliau — narkotikų, t. y. tabako ir kitų nuodingų augalų rūkymą.

Netvarkingas valgio naudojimas, norint vien skonies pojūtį patenkinti, ir nežiūrint, ar jis sveikatai naudingas ir reikalingas — yra tikroje prasmėje apsirijimas, persivalgymas.

Kas vartoja svaigalus ne sveikatos dėliai, bet vien gomurį patenkinti, — pasigeria, apsvaigsta, protą sumažina arba laikinai visai jo netenka. Nors Katalikų Bažnyčia nedraudžia tikintiesiems valgius, ar gėrimus, bet draudžia persivalgymą ir pasigėrimą. Iš visų ji reikalauja, kad visi elgtųsi protingai kaip rimtiems žmonėms pritinka, ir įsakmiai pataria susivaldyti, susitūrėti nuo visų svaigalų. Ji pataria pasninką ir blaivybę.

Rūkymas yra vien skonies pojūčio patenkinimas. Jeigu rūkymas žymiai apsvaigina žmogų, kad svaigulys net veikia protą, — yra nusikaltimas prieš žmogiškąją prigimtį ir Bažnyčios yra draudžiamas. Paprastojo tabako negausus vartojimas suaugusiems žmonėms tiesa, nėra nuodėmė. Tačiau nėra ir dorybė. Priešingai, tas parodo įsigalėjusią valioje ydą, netvarkingą paprotį skonies pojūtį tenkinti neprotingu, nelemtu būdu.

Pamaldūs žmonės vengia visų ydų, visų silpnybių. Jie taipgi susilaiko ir nuo rūkymo. Daugelyje vyrų vienuolynų įsakmiai yra pa-

tarta susilaikyti nuo rūkymo. Atskirais atsitikimais daromos, tiesa, išimtys; bet su dideliais sunkumais.

Kiekvienas, tad, netvarkingas valgio, gėrimo, ar narkotikų vartojimas, kad patenkintų skonies pojūtį, yra vienu žodžiu vadinamas— apsirijimu. Su juo kovoti nėra taip lengva, kaip pirmu pažvelgimu gali atrodyti. Skonies pojūtis mums yra įgimtas ir būtinai reikalingas. Turime būtinai valgyti, stiprintis, kad ne vien gyvybę, bet kūno jėgas tvarkoj palaikytume, nes tik sveikame kūne galingai gali pasireikšti žmogaus dvasia. Gi tą pojūtį tenkinant labai lengva nuklysti ir nusikalsti. Skonies pojūtis apima džiuginančius, malonius dalykus, o apsirijimas nurodo į netvarkingą to džiaugsmo ir polinkio naudojimą.

N u o d ė m i n g u m a s. Ne kiekvienas noras valgyti ir gerti yra nuodėmė. Žmogus alksta ir trokšta gerti visai natūraliai, neatsižvelgiant, ką gaus valgyti, ar gerti. Troškulys, alkis, virškinimas valgių ir kai kurios kitos palaikančios žmogaus gyvavimą jėgos nesiduoda protui tvarkyti. Troškulio, alkio etc. numalšinimas nėra nuodėmė. Nuodėmė pasidaro ten, kur protas ir valia turi sprendžiamos galios, tačiau jų sprendimų nesilaikoma.

Jeigu dėliai malonumo žmogus pasiryžęs geriau nusikalsti Dievo įsakymams, negu atsižadėti patenkinti savo skonį, pav. penktadienį

valgyti mėsą, — yra sunkus nusikaltimas, mirtinoji nuodėmė.

Jei valgio malonumas ir skonies tenkinimas nesiekia galutinio žmogaus tikslo, bet vien per daug pageidauja žmogus skonies malonumų, turi kasdieninę, atleidžiamąją nuodėmę. Nuodėmės visai nebus, jei ir jaus valgio, gėrimo etc. malonumą, bet valgys, gers dėl reikalo.

Šv. Gregorius sako: „Apsirijimo ydai valdant, visa, ką žmonės su vargu įsigijo, nustoja; ir kuomet pilvas nesuvaržomas, visos kartu dorybės griūva'' (pal. 2. 2q. 148a. 2).

Apsirijimas yra priskaitomas prie didžiųjų nuodėmių, nes iš jo kyla daug kitų nuodėmių ir ydų.

Apsirijimo ydos pamaldžiose sielose netaip aiškiai pasireiškia, kaip pasaulio pramogų mėgėjuose. Bet vis tiek verta jas prisiminti. Pirmiausia atsižvelgiant į valgymo būdą.

1. Valgo nepaskirtu laiku, ne paskirtoj vietoj.

2. Godžiai, su triukšmu, skubinimosi, ryte ryja valgius, nors ir skirtu laiku.

3. Ieško vis skanesnių, brangesnių valgių, nors jie ir nebūtų sveikesni už paprastuosius.

4. Barasi lyg tai už netinkamą pagaminimą valgių, ar kad paduotieji valgiai neatitinka valgytojo socialę aukštybę.

5. Perdaug valgo ir geria, užsimiršdamas, kad tie valgiai gali pakenkti sveikatai, sukelti nevirškinimą ir kitus kūno sopulius. Trumpai išreiškiant šias ydas, bus, — k a d a, k a i p, k ą i r k i e k valgo.

Apsirijimams pasiduodantieji žmonės nuolatos galvoja apie valgius, su džiaugsmu prisimena puotas ir gautus ten skanumynus, su dideliu pamėgimu pasakoja apie tų valgių brangumą, nepaprastumą, jų tobulą sutaisymą, iškepimą, pagaminimą, arba priešingai, ko tuose valgiuose stokojo. Jie yra papratę valgio valandėles pratęsti, visų esamų ant skobnio valgių ir gėrimų ragaudami, jais besidžiaugdami.

Pamaldžios sielos turi nepamiršti, jog žmogus yra sutvertas ne tam, kad vien valgytų, bet valgo, kad gyventų.

Protingam žmogui nedera savo širdies pririšti prie skonies pojūčio netvarkingo patenkinimo. Turime būti V. Dievui dėkingi už tą malonų pojūtį, bet negalime vien tam malonumui gyventi. Pasiduodantieji šiai ydai greitai pajunta dvasioje ir kūne nuostolius.

1. Perdaug gausūs valgiai neigiamai veikia per skonį ir kitus pojūčius į protą; pasidaro protinis ištižimas.

2. Nesuvaldomas džiaugsmas, pamačius mėgstamus skanumynus, silpnina valią ir kitus asmenis piktina.

3. Gausūs valgiai atidaro kalbai burną; kalba kas nereik ir daugiau negu reikia.

4. Visame elgesy parodo daug apgailėtino juokingumo, nepadorumo.

5. Per daug valgiu apsunkintas kūnas suserga. Žymi ligų dalis pranyktų iš žmonių jei jie nenusikalstų apsirijimui. Apsirijimas taipgi yra palaidumo motina.

Reikia vengti apsirijimo ydos. Kodėl? Nes apsirijimas yra nuodėmė ir veda į įvairias kitas nuodėmes. Be to: „pilvui vergauti ne žmonių, bet gyvulių yra dalykas,'' sako šv. Jonas Auksaburnis. „Iš per pilno skilvio kyla nepadorūs džiaugsmai, pasigailėtini juokavimai, nešvarumai, minties ištižimas,'' mokina šv. Gregorius.

„Apsirijimas uždarė rojų, pardavė pirmgimystės teisę, nukirsdino šv. Joną Krikštytoją,'' pastebi Innocentas III (De contemptu mundi, l. 2. c. 18.)

Šv. Povilas apaštalas mokina: „kursai valgo, tegul neniekina nevalgančiojo; nes Dievas jį priėmė... Kas valgo, valgo Viešpačiui, nes jis sako ačiū Dievui. Nes nei vienas iš mūsų negyvena sau ir nei vienas sau nemiršta, Viešpačiui mirštame. Taigi, ar esame gyvi, ar mirštame, mes esame Viešpaties'' (Rom. 14, 2-8). Išganytojas paliko mums geriausią apsimarinimo pavyzdį, parodydamas, jog ir mums

reikia kovoti su skonies pojūčio netvarkingu tenkinimu.

„Jėzus buvo Dvasios nuvestas į tyrus, kad būtų velnio gundytas. Išpasninkojęs keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis nakčių, po to buvo alkanas. Tuomet gundytojas prisiartinęs jam tarė: Jei tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos. Jis, atsakydamas, tarė. Parašyta: Žmogus yra gyvas ne vien duona, bet kiekvienu žodžiu, kurs išeina iš Dievo burnos.'' (Mat. 4, 1-4). Kitu atveju Išganytojas pamokino apaštalus, sakydamas: „Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkintos apsirijimu, girtuoklyste.'' (Luk. 21, 34).

Šv. Povilas apaštalas rašo su sopama širdimi į Pilypiečius, peikdamas tuos, kurie apsirijimu nusikalsta. Jis sako: „daugelis, apie kuriuos aš jums dažnai kalbėjau, (dabar gi ir su ašaromis sakau), elgiasi kaip Kristaus kryžiaus neprieteliai. Jų galas pražuvimas, jų dievas yra pilvas ir jų gyrius susideda iš jų gėdos, nes jie trokšta žemiškų dalykų. Mūsų gi elgesys yra danguje. Iš ten taip pat mes laukiame Išganytojo mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus. Jis pakeis mūsų žemumo kūną, padarydamas jį panašų į savo skaistumo kūną.'' (Pil. 3, 18-21).

P r i e š i n g i a p s i r i j i m u i v e i k s m a i. 1. Nesipratink ne valgio

metu ką nors kramtyti, čiulpti, ir jei būtum įgavęs amžino valgytojo ydą, — pasiliuosuok nuo jos.

2. Ar būsi pats vienas, ar su kitais kartu sėsi į stalą, neskubink valgydamas. Išmok padoriai elgtis su šaukštu, peiliu, šakutėmis ir lėkštėmis. Biauru yra kaimynui žiūrėti, kaip valgio dalys atgal krinta iš godžiojo burnos į lėkštę.

3. Valgio metu nesmaguriauk, nesirink gardesnių, malonesnių kąsnelių, bet imki iš eilės, artimesnius.

4. Sėsk į stalą su gera intencija, bent trumpa malda prašydamas Viešpaties palaimos: „ar valgote, ar geriate, ar ką kitą darote, visa darykite Dievo garbei,'' ragina apaštalas (1 Kor. 10, 31).

5. Žinok saiką; nepersivalgyk. Daug sveikiau bus neprivalgyti iki sočiai, negu vieną kąsnį per daug suvalgyti.

6. Kiekvieno valgio metu apmarink savo skonį nors mažmožiais.

7. Jeigu tiesioginiai tavo vyresnieji leis, gali pasninkauti. Bet žinok, jog pasninke saiko nežiūrėdamas, suardysi sveikatą ir įpulsi į neprotingumo ydą. Pasninkas yra reikalingas, naudingas ir geras dalykas, bet turi būti protingas.

8. Gyvendamas bendrijoj, jei nori pasistiprinti valgiu, gauk leidimą. Geriau bus, jei

sveikata leidžia, visai leidimo neieškoti ir palaukti valgiui skirto laiko.

9. Jei gydytojas neįsako, neieškok sau išimčių iš bendrojo stalo. Venk visokių nepaprastumų, savotiškumų. Sveikatą taisydamas, naudokis leidimu valgyti neskirtu bendrijai laiku kol esi ligonis. Pasveikęs, turi gauti vyresniųjų naują leidimą, jei nori neskirtu laiku valgyti.

10. Užlaikyk Bažnyčios skirtus pasninkus.

11. Atsipratink ieškoti brangių, skanių valgių, bet valgyk, kad galėtum daugiau dirbti Kristaus Bažnyčioje, būdamas kūnu ir dvasia sveikas.

28. Pavydas.

K a s y r a p a v y d a s? Pavydas yra tai liūdesys arba skausmas, kad kitiems gera ir sekasi. Pavyduoliams išrodo, lyg kitų pasisekimai, garbė ir įgautos dorybės mažina jų pasisekimus, garbę ir dorybes. Juo kas yra didesnis savimyla, juo didesnis ir pavyduolis. Jisai pavydi kitam turtų, sveikatos, žmonių pagarbos, viešos geros nuomonės; pavydi Dievo malonių ir dideliu vargu atsiektų dorybių. Visame mato sau pažeminimą, skriaudą ir pavojų. Pavydas dažniausia sukyla tarp lygių maž daug turtu ir galybe žmonių, tebegyvenančių vienodu visuomeniniu gyvenimu.

Niekas nepavydi buvusių amžių žmonėms

sveikatos, turtų ar garbės. Jie buvo, bet jau jų nėra. Jų buvusieji pasisekimai ir pagarba nė kiek nemažina gyvųjų nuopelnų. Todėl jiems ir nepavydi niekas.

Kaip reiškiasi pavydas sieloje? Keturiais būdais pasireiškia pavydas sieloje, būtent: 1. pavyduolis liūdi, kad artimui yra gera ir sekasi, nes mato, jog ano pasisekimai bus jam žalingi.

Pavyzdžiui. Du kaimynai atsidūrė teisme. Vienam jų pavyko gauti geras advokatas. Kitas jam to pavydi, nes sau mato pavojų iš to pasisekimo.

Šios rūšies pavydas gali būti ir be nuodėmės.

2. Kartais sieloje sukyla skausmas, matant kaip kiti turi pageidaujamų gėrybių, o mes jų neturime, bet norime turėti.

Ši pavydo rūšis gali apimti girtinus, dvasinius, garbingus dalykus, o taipgi peiktinus. Pirmame atvejuj nebus tikroj prasmėje pavydas, bet noras ir stengimasis gauti dvasinių dovanų. Prie to ragina šv. Povilas apaštalas, sakydamas: „ieškokite meilės, stenkitės gauti dvasinių dovanų'' (1 Kor. 14, 1). Kol nėra gautos dvasinės dovanos, sieloj kilęs liūdesys nėra pavydo, bet uolumo žymė.

Taipgi žmogus gali pageidauti laikinųjų gėrių ir jų pavydėti savo artimui. Šiuo atveju

pavydas būna kartais nuodėmingas, o kartais be nuodėmės.

3. Pasitaiko, jog liūsta žmonės, matydami artimą gavusį gėrybių, dovanų, kurių jisai nėra vertas. Pav. mokykloje sukčius mokinys nusirašė svetimą darbą, uždavinio sprendimą, prigavo mokytoją ir tapo pagirtas, apdovanotas. Kiti gerieji mokiniai liūsta dėl tokio nuotykio. Jų širdyje kyla noras keršyti ir atitaisyti negerumą, parodyti, jog nevertai sukčius mokinys apdovanotas.

Visur yra gerų ir blogų žmonių. Pasitaiko, jog blogiems, nedoriems, sukčiams gyventi sekasi, jie net pagarbos, tiesa nevertai, susilaukia. Teisiųjų širdyje sukilęs pavydas, veda į liūdesį. Tas liūdesys nėra geras. Tikėjimas mums rodo į amžinuosius gėrius, kurių turėtume siekti, o laikinosios gėrybės yra teikiamos net nelabiems. Per jas Dievas vienus veda į atgailą, kitiems atsiteisia už jų teisingus darbus. Nepamirškime turtuolio ir vargšo nuotykio: „Sūnau, atsimink, kad tu gavai gėrybių savo gyvenime, tuo tarpu kad Lozorius gavo nelaimių; dabar jis turi paguodos, tu gi kankinamas.'' (Luk. 16, 25).

4. Tikrasis pavydas apima širdį to, kuris liūdi, matydamas savo artimą turint kokių nors gėrybių *daugiau, negu jis.* Pav. pavydi turtų, sveikatos, kūno gražumo, rūbų, teisingos pagarbos pas žmones ir t.t. Iš tų dalykų

mylinti širdis turėtų džiaugtis, o ne liūsti. Šis pavydas visados yra blogas ir nuodėmingas. Ar reikia kovoti su pavydu? Taip. Pavydas yra nuodėmingas, jis yra įvairių nuodėmių versmė.

Pavydas yra priešingas artimo meilei. Teisingoji gi meilė yra sielos gyvenimas. „Mes žinome, kad perėjome iš mirties į gyvenimą, nes mes mylime brolius. Kas nemyli, pasilieka mirtyje'' (1 Jon. 3, 14). Taigi, kas pavydi savo artimui tyčiomis, mirtinai nusikalsta.

Pirmieji nejučiomis pakilusieji pavydo jausmai, arba pavydas mažame dalyke yra atleidžiamoji nuodėmė. Šių nusikaltimų pasitaiko net tobulybės įgijusiuose asmenyse.

Mažuose vaikeliuose kilusis pavydas, kadangi jiems stoka protingumo, yra vien atleidžiamoji nuodėmė.

Be to, pavydas yra neapykantos priežastis; iš jo kyla kitos nuodėmės.

1. Noras pakenkti artimui žodžiu ir veiksmu; slaptai ir viešai. Todėl, —

a) džiaugiasi girdėdamas, jog artimą ištiko nelaimė;

b) džiaugiasi net įsivaizduota jo nelaimę;

c) liūsta dėliai artimo pasisekimų, ar vien, kad pramatomi yra tie artimo pasisekimai turtuose, sveikatoje, garbėje ir t.t.

d) nutyli geruosius artimo privalumus;

e) įkyriai išnagrinėja visus artimo netobulumus, klaidas;

f) džiaugiasi galėdamas savo artimo paklaidas viešumon iškelti;

g) sugalvoja tūkstančius būdų savo tariamąjį priešą pažeminti, jo gerus darbus papeikti.

Visa tai stengiasi pavyduolis pridengti tvarkingos meilės, pagarbos, apsisaugojimo sumetimais.

2. Jeigu tik gali, viešai prigaudinėja, meluoja savo artimui.

3. Nevaldydamas savo blogos nuotaikos, tariamąjį savo priešą kolioja, užgaulioja ir veiksmu įžeidžia jo garbę, gerą vardą, sveikatą.

Šie visi nusikaltimai eina iš pavydo, pasireiškia artimo neapykanta ir yra didelės nuodėmės.

Šv. Petras Apaštalas ragina mesti "šalin visą piktumą, visą vylių ir veidmainystes, pavydus ir visus apkalbinėjimus," ir trokšti dvasinių gėrybių. (pal. 1 Petr. 2, 1).

Iš tikrųjų, pavydas yra labai biaurių, niekšingų sielų nuodėmė. Ji iš žmogaus velnio atvaizdą padaro, nes "dėliai velnio pavydo mirtis atėjo į pasaulį," sako Išminčius (Išm. 2, 24).

Pavydu apimtas žmogus atlieka velnio darbus žmonių tarpe.

"Pavydas — tai tikroji blogybė, neturinti

nieko patogaus. Ji pilna kankinimų; neturi nei jokio suraminimo, nei pageidautinų dalykų,'' sako šv. Tomas iš Villanovo.

Šv. Augustinas mokina: „pašalink pavydą, ir tavo bus, ką turiu; pašalinsiu pavydą, ir mano bus, ką tu turi; geismai atskiria, meilė sujungia'' (pal. Tract. 32 sup. Joan. n. 7.)

P r i e š i n g i p a v y d u i v e i k s m a i.

1. Neprigaudinėk tų, kuriems tu pavydi; mesk šalin prigaudinėjimo ydą.

2. Sutvarkyk savo kalbą ir elgesį, kad nenusikalstum artimo meilei.

3. Kratykis pavydo minčių kaip kiekvienos pagundos.

4. Savo teisingą nusiteikimą ir norą apgalėti pavydą parodyk veiksmu, darydamas gailestingus darbus artimo kūnui ir sielai.

5. Ugdyki savo širdyje vis galingesnę Dievo meilę. Jos aktais nugalėsi pavydo pagundas.

6. Jei patsai neturi tų ydų, kurias pastebi pas artimą, dėkok Dievui, jog tų blogybių išvengei.

7. Jei artimas viršija tave laikinose gėrybėse, neliūsk, bet už jį padėkok Dievui.

8. Ieškok sau nenykstančių turtų, kurių negali niekas nuo tavęs atimti, būtent: Dievo meilės ir amžinos sau garbės danguje. ''Nekraukite sau turtų žemėje, kame rūdys ir

kandys gadina ir kame vagys iškasa ir vagia, bet kraukite sau turtus danguje.'' (Mat. 6, 19).

29. Tingējimas tarnauti Dievui.

Septinta nuodėmių versmė — tai tingėjimas Dievui tarnauti. Šis tingėjimas reiškiasi sieloje apsunkinančiu dvasią liūdesiu, jog dėl Dievo turi žmogus atlikti pasiimtas dvasines pareigas, ar kurios nors dorybės veiksmą. Pavydžiui, liūsta, jog dėl Dievo garbės turi kas šventadienis išklausyti šv. Mišių; liūsta, kad teisme reikia išpažinti savo tikėjimas į Dievą, į Kristų, ir panašiai.

Šis dvasios liudesis bendrai nėra vengimas dvasinių gėrių. Jis yra žmogaus nenoras, tingėjimas padirbėti Dievo garbei, nors turi pareigos ir tai supranta, dėl Dievo imtis ir įvykdyti dorybių aktus.

Tinginys liūdi ten, kur turėtų džiaugtis, ir tas jo liūdesys yra nuodėmingas. Jis liūdi, jog iš jo veiksmo bus Dievui garbės. Tuo būdu nusikalsta Dievo meilei, kuri džiaugiasi iš to, kas Dievui teikia garbės. Toks liūdesys nėra pagal Dievo valią, bet jai priešingas. Jis atima sielai Dievo meilę, kuri yra sielos gyvenimas.

Sąmoningas tingėjimas Dievui tarnauti, suardo sielos meilės santykius su Dievu ir yra sunkus nusikaltimas. Užtat tyčiomis pa-

daryti dvasiškose pareigose apsileidimai virsta mirtinomis nuodėmėmis.

Liūdesis tik toks yra pateisinamas ir giriamas, kuris veda prie Dievo, prie atgailos; bet ne tingėjimas tarnauti Dievui.

Šv. Povilas rašo: ''Dievui tinkąs nuliūdimas gimdo ištvermingą atgailą išganymui; pasaulio gi nuliūdimas gimdo mirtį.'' (2 Kor. 7. 10). Tasaigi pasaulio nuliūdimas yra tai tingėjimas Dievui tarnauti.

Be abejo, ne visi šio tingėjimo aktai yra vienodai nuodėmingi. Jeigu jie kyla iš to, kad kūnas priešinasi dvasios reikalavimams, arba yra neapsvarstytai, neapgalvotai pareikšti, — yra atleidžiamoji nuodėmė. Bet jei su pilnu su pratimu bėgama ir nekenčiama Dievo dovanų ir reikalaujamos Dievui aukos, — bus mirtinoji nuodėmė.

Pavyzdžiui, pasišventusieji Dievui asmenys — vienuoliai pasiima pareigą tobulėti. Nustatytos tvarkos laikymas veda prie tobulybės. Jei kas, lepindamas savo kūną ilgesniu miegu, negu leista, pav. ilsėsis guolyje ir liūs, jog reikia keltis, nusikals, nors nesunkiai. Bet kas jei liūstų, pav., jog reikia užlaikyti skaisčią sielą ir tyrą sąžinę, kad galėtų priimti Šv. Komuniją kartu su kitais, — tas liūdesys būtų mirtinai nuodėmingas.

Atsiranda pasaulyje žmonių, kurie liūdi, jog jie yra žmonės, o ne gyvuliai ir negali

ištvirkusiai elgtis. Toks liūdesys -- sunkus nusikaltimas, nes jis prieštarauja Dievo meilei.

K a i p t i n g ė j i m o y d a r e i š k i a s i s i e l o j e.

Dvasiškos gėrybės, dėliai kurių liūsta tinginys, tikrumoje yra patsai žmogaus tikslas ir į jį vedančios priemonės. Pav. Dievo garbė. Žmogaus veiksmų tikslas turi būti Dievo garbė. Jei tinginys, nenorėdamas atlikti gerai pasiimtų pareigų, bėga nuo gyvenimo tikslo, tai: 1. jo sieloje kyla n e b v i l t i s.

Tikslo negalima pasiekti be tinkamų priemonių. Negana norėti, kad sieloje būtų tvarka, sąžinės ramybė. Reikia dar imtis reikalingų priemonių: Atgailos ir kitų sakramentų, kad padarius ten tvarką.

2. Tinginys liūsta, kad tenka jam naudotis tomis jo manymu sunkiomis priemonėmis. Šiuo atveju jo sieloje kyla b a i m i n g u m a s, n e p a s t o v u m a s, l e n g v a p ė d i š k u m a s.

3. Tinginys nenori prisitaikyti prie nustatyto bendrijoj teisingumo ir jo sieloje todėl kyla a i t r u m a s ir pasipriešinimo noras paskelbtiems įstatymams.

4. Tinginio širdyje sukyla visa n e p a s i t e n k i n i m o ir į s i ž e i d i m o audra prieš tuos asmenis, kurie drįso nurodyti jam jo dvasines pareigas.

5. Tinginio sieloje kyla priešingas Dievo

teikiamoms dovanoms nusistatymas. Jis jas sau skaito blogybėmis.

To dėliai dvasiško tinginio širdis, valia visiškai pagenda, ir tame yra tikras tingėjimo b l o g u m a s.

6. Tinginys, liūdėdamas dėliai Dievo dovanų, nusikreipia nuo jų ir ieškosi išorinių džaugsmų. Tada jo siela b l a š k o s i n e l e i s t i n u o s e dalykuose.

Aptingusį Dievui tarnauti nesunku pažinti. Jisai yra kalbus, žingeidus, nepastovus, mėgstąs ilsėtis, neramus. Visas pareigas eina tingiai, it apsnūdęs. Jas atlieka netvarkingai, nepaisydamas kaip bus padaryta, ir koki padariniai jo veiksmus seks.

Dvasiškose pratybose jie yra nuolatos išsiblošką, jas atlikinėja be dvasios, iš papratimo, Dažnai ir visai apleidžia.

Pratę yra apkalbėti žmones, smaguriauja, miega daugiau, negu reikia, netvarko vaizduotės ir pojūčių.

Jaučia ir parodo savo nepalankumo pamaldiems, kadangi jų uolumas tinginius gėdina.

Šv. Bernardas aptaria dvasiškus tinginius šiaip: „tai nepastovūs, ištižę žmonės, sunkniumbantieji po sunkenybe, rykštės ir bausmių (pentinų) reikalingi; jie trumpai ir retai susitelkia, gyvuliškai galvoja, nepadoriai kalba. Jų klusnumas nėra pamaldus, šneka be atodairos, meldžiasi be nuoširdžios intencijos. Jų

skaitymai yra dvasiai be naudos. Jiems beveik nedaro įtakos nei pragaro baimė, nei protingumas, nei drausmė.'' (pal. Serm. 6 in Asc. D-ni.)

Suprantama, jog tingėjimas Dievui tarnauti negalima painioti su dvasišku ataušimu ir atšalimu, kuriuose valia nori Dievui tarnauti, tik neišgali. Tinginys nenori Dievui tarnauti, nei imtis dvasiškų pratybų ir Dievo dovanų, kurias veda prie amžinojo tikslo.

T i n g ė j i m o y d o s r e i k i a v e n g t i. Visos septynios didžiosios ydos yra mirtinų nuodėmių versmės. Liūdesys dėliai gaunamų nuo Dievo dovanų prieštarauja Dievo meilei ir suardo sielos antprigimtinį gyvenimą. Tasai „nuliūdimas gimdo mirtį'' (2 Kor. 7, 10). Žiūrėkime, kad Viešpats Dievas mums nepasakytų: „piktasis tarne ir tinginy''... „ir nenaudingą tarną išmeskite laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo.'' (Mat. 25, 26 ir 30), nes „prakeiktas, kuris atlieka Viešpaties darbą apgaulingai'' (Jerem. 48, 10).

Pagalvokime, kiek praranda tinginys nuopelnų, kuriuos gautų, stropiai atlikdamas pasiimtus darbus. Dabar jų visai nustoja, jų negaus ir turės amžinai žūti. Tegul V. Dievas apsaugoja mūsų sielą nuo to dvasiško tingėjimo. Rūpinkimės save išganyti, dirbdami visa didesnei Dievo garbei.

T i n g ė j i m u i p a š a l i n t i

p r i e m o n e s. Trečioje knygoje 27 persk. „apie Kristaus Sekimą" randame pasakyta: „kogi tuščiu nuliūdimu varginies, ko nereikalingais rūpesčiais kankinies?

Pamylėk mano valą, o neturėsi nė kokio nuostolio...

Mažai apgina vieta, jei karštumo dvasios nėra; taip pat neilgai pateks toji ramybė išoriniai ieškoma, jeigu neturi pamato širdyje; tai yra, jei nebūsi manyje, gali persimainyti, bet pasitaisyti negali."

Jei nori pasitaisyti, grįžk prie Jėzaus meilės.

1. Iš naujo imkis apleistųjų dvasiškų pratybų, nors jos iš karto nė kokio tau malonumo nesuteiktų.

„Aš turiu prieš tave, kad tu palikai savo pirmąją meilę. Taigi, atsimink, iš kur išpuolei, daryk atgailą ir daryk pirmuosius darbus," sako Viešpats (Apr. 2, 4-5).

2. Dažnai prisimink paskutiniuosius daiktus: greit ateinančią mirtį, teisingą Dievo teismą, amžiną pasmerkimą ir be galo didelę danguje nesibaigiančią laimę.

3. Atlik trijų, ar penkių dienų rekolekcijas. Stropiai peržvelk savo sąžinę ir, nuodėmklausiui leidžiant, atlik visuotinę išpažintį.

4. Įprask apmąstinėti ir gilintis į tikybinių tiesų pažinimą. Jeigu sunku ištesėti susitelkusiam pusę valandos, pabandyk 10 minučių pa-

vesti Šv. Jėzaus Širdžiai, 10 minučių garbei Šv. Mergelės, likusias 10 — Šv. Juozapo garbei ir panašiai.

5. Tvirtai pasiryžk būti pamaldus ir kaip ištikimiausias sūnus pasitikėk Dangaus Tėvo gerumu.

Kalbėk su Tomu a Kempi: „Pastiprink mane, Dieve, Šventosios Dvasios malone. Duok man, Viešpatie, dangiškos išminties, kad išmokčiau Tave už viską ieškoti ir surasti, labiau už viską branginti ir mylėti, o kitus daiktus sulig Tavo išminties tvarka, kaip jie yra suprasti.

Duok protingai apsilenkti nuo mane giriančio, ir kantriai nukęsti persekiojimus.'' (Apie Kristaus Sekimą 3 kn. 27 sk.).

§2. *KŪNO POJŪČIŲ SUTVARKYMAS.*

30. Klausimo tūris.

Žmogaus dvasioje, šalia gerų savumų, randasi daug blogų dalykų, — tai aistringi žmogaus polinkiai ir žalingos dvasios ydos. Tos ydos yra nuodėmių versmės. Apie jas kalbėjome; pasiryžome jų saugotis. Be abejo, pirmiau galėjome pastebėti, jog žmogaus aistringieji polinkiai su ydomis veržiasi prie neleistinų dalykų pojūčių pagalba. Netvarkomi kūno pojūčiai augina ir daugina sieloje nuodėmes. Būtinai reikia sutvarkyti, apmarinti kūno pojūčiai, jei norime dvasiškos pažangos padaryti, jei norime sąžinės ramybe pasidžiaugti.

Jei žmogus turi jau sutvarkęs savo kūno pojūčius, — nedaug turės darbo juos atitaisydamas ir pavesdamas dvasiai tvarkyti.

Dievas nori, kad mes, sutvarkę savo sąžinės dalykus, ją apvalę Atgailos sakramente, imtume Jam tarnauti visa savo siela ir kūno jėgomis, nes Jis yra viso žmogaus leidėjas. Šv. Povilas apaštalas ragina: „aš maldauju jus, broliai, dėl Dievo gailestingumo, parodykite savo kūnus kaip gyvą, šventą, Dievui tinkamą auką; tai bus jūsų protingas tarnavimas Dievui.'' (Rom. 12, 1.)

Be to, mes esame Kristaus mistinio kūno nariai, kaip tas pats apaštalas mokina: „Ar jūs nežinote, kad jūsų kūnai yra Kristaus nariai?" (1 Kor. 6. 15).

Reikia tat, kad mes išoriniu užsilaikymu sektume Kristaus pavyzdžiu ir taptume tobula Šv. Dvasios bažnyčia: „Ar jūs nežinote, kad jūsų nariai yra bažnyčia jumyse esančios Šventosios Dvasios, kurią turite iš Dievo ir nebesate savo pačių? Nes jūs esate atpirkti didžia kaina. Garbinkite ir nešiokite Dievą savo kūne!" (1 Kor. 6, 19-20).

Mūsų pačių šventėjimas ir nauda reikalauja, kad sutvarkytume kūno pojūčius ir visą išorinį užsilaikymą. Menkas būtų žmogui gyvenimas namuose be stogo ir su sugriuvusiomis sienomis. Dar menkesnis gyvenimas sielai, kuriai kūnas nepadeda Dievui tarnauti.

„Taigi, tegul nuodėmė nebeviešpatauja jūsų mirtingame kūne, taip kad jūs būtumėte paklusnūs jo geiduliams. Neleiskite nuodėmei naudotis savo nariais kaip neteisybės ginklais; patys pasiduokite Dievui kaipo atgaivintieji iš numirusių ir savo narius Dievui kaipo teisybės ginklus," (Rom. 6, 12-13) ragina šv. Povilas apaštalas.

Taip gi artimo dvasios nauda ir tikroji artimo meilė reikalauja, kad būtume jiems pavyzdys, atrama tobulybės siekiantiems. Gyvename bendrijoje ar šeimoje. Visur turime į-

nešti viešojo padorumo, susivaldymo dvasią. Apaštalas sako: „Neduokime nė vienam jokio papiktinimo, kad mūsų tarnystė nebūtų pei kiama, bet visame parodykime save, kaip Dievo tarnus, didele kantrybe sielvartuose, varguose, suspaudimuose.'' (2 Kor. 6, 3-4). „Mylimiausieji, aš maldauju jus, susilaikykite kaipo ateiviai ir keleiviai nuo kūniškų geidulių, kurie kovoja su siela. Tebūnie jūsų elgesys tarp pagonių geras, kad ir ten, kame jie neteisiai apkalbinėja jus, lyg piktadarius, pažintų jus iš gerų darbų ir garbintų Dievą aplankymo dieną.'' (1 Petro 2, 11-12).

Tą visa galima padaryti, sutvarkant kūno pojūčius. Jie yra reikalingi tinkamos drausmės, nes kitaip pasilieka amžinai nepasotinami, ištvirkę, ištižę ir sukelia glūdančių aistrų nuodėmingą geismą, it baisiausią gaisrą. Todėl pojūčius reikia valdyti d i k t a t o r i š k a i, t. y. su griežtu valios nusistatymu, kuriam vadovautų protingumas, kad progai pasitaikius pojūčiai nenukryptų į nuodėmės pusę.

Čia svarstomi yra žmogaus kūno pojūčiai iš atžvilgio į dvasišką žmogaus gyvenimą. Pojūčių laisvumas, palaidumas, jų netvarka daug kenkia dvasiškai pamaldžios sielos pažangai. Todėl pirmiausia čia nurodoma yra į kylančias kliūtis iš pojūčių nesutvarkymo, o paskui nurodoma priemonės tiems pojūčiams sutvarkyti.

Pojūčiai sutvarkomi dvejopu keliu:

1. Pojūčių suvaldymas, pavedus jų naudojimą proto nurodymams; ir

2. Pojūčių apmarinimas, arba auka, t. y. leistinųjų dalykų atitraukimas nuo pojūčių tuo tikslu, kad būtų lengva juos atitraukti nuo neleistinųjų dalykų, kad lengviau galėtume mylėti Dievą, laikydamiesi Jo įsakymų: „nes tai yra Dievo meilė, kad mes laikytumėm Jo įsakymus; ir Jo įsakymai nėra sunkūs," (1 Jon. 5, 3) sako šv. Jonas. Išganytojas pasakė: „Mano jungas saldus ir mano našta lengva." (Mato 11, 30).

Užtat, jei norime greitu laiku padaryti žymios pažangos dvasiškame gyvenime, privalome gerai sutvarkyti savo kūno pojūčius.

31. Matymas.

Švelniausias ir garbingiausias mūsų kūno pojūtis yra matymas. Matome akimis. Jos įdėtos mūsų galvos priešakinėje daly, apsaugotos veido ir galvos kaulais nuo pažeidimo, valomos blakstienais. Nė vienas pasaulyje fotografijos įtaisas nėra tiek tobulas, kaip akys. Jos mato ne vien daiktų spalvą, bet ir daiktų būklę, jų trilypį matavimą, jų atstumą. Matymo pojūčio dėka žmonės sukūrė visuomenes, tautas, valstybes, meną. Iš tikrųjų, matymas yra garbingas žmogaus pojūtis. Bet jisai

yra pavojingiausias pojūtis žmogaus dvasiai. Akys gali žmogų pakelti prie Dievo. Bet tos pačios akys gali žmogų tiek paveikti, kad jas patenkindamas, gali patekti pragaran, nes akys tai širdies durys.

Išganytojas pasakė: „Kiekvienas, kurs žiūri į moteriškę, kad jos geistų, jau su ja svetimoteriavo savo širdyje.'' (Mat. 5, 28). Prisiminus gi nelaimingąjį nuotykį pirmosios moteriškės, Ievos: „pamatė tuomet moteriškė, jog medis geras valgyti ir gražus akims ir malonus regėjimui; ir paėmė nuo jo vaisių, ir valgė, ir davė savo vyrui, kuris irgi valgė'' (Gim. 3, 6); prisiminus nuopuolį garbingų žmonių, k. a. Dovido, Samsono ir kitų ir tai, kad juos toji dvasios nelaimė ištiko tik dėl to, kad nesaugojo savo matymo pojūčio, — baugu darosi.

Tikrai, matymo pojūtis viešame gyvenime būtinai yra reikalingas. Jį mes turime, ačiū Dievui. Bet pasaulio patvirkusi dvasia, jo daromos nedorybės gyvai atsiliepia mūsų vaizduotėje, kuria ten ištvirkimo vaizdus ir siūlo valiai pasigrožėti jais. Kas gi blogybe grožisi ir jos nori, — turi blogybę; jau atstoja savo širdimi nuo tikros gėrybės, nuo Dievo.

Todėl būtinai reikia išmokti tvarkyti matymo pojūtį, kad jisai neužterštų mūsų dvasios, nepatrauktų į nuodėmės širdies.

Jei pasauliečiai žmonės, bet pamaldūs,

stropiai saugoja savo matymo pojūtį, juo labiau savo akis privalo saugoti Dievui pasišventę tarnauti asmens. Dažnai privalo budėti ir melstis, kad neįpultų į pagundinimą.

M a t y m o p o j ū t i s t v a r k o m a s šiuo būdu:

1. Nežiūrima atydžiai į kitos lyties asmenis.

2. Vengiama teatrų, lošimų, kur nėra tobulai užlaikomas kuklumas, arba per daug išblaškoma dvasia.

3. Privačiai ir viešai reikia laikytis didžiausio kuklumo, drovumo. Nežiūrėk kitiems į akis, ar į veidą, jei to nereikalauja tavo pareiga.

4. Praeik nepastebėjęs įžeidžiančius, nekaltybės dorybę paveikslus, statulas.

5. Mokėk sutvarkyti savo akis maldos metu, ypač šv. Mišių klausydamas, dalyvaudamas procesijose, bendrose maldose. Tavo akių nesuvaldymas ir kitus gali atitraukti nuo maldos ir pažadinti pagundas.

6. Vaikščiodamas gatvėse būk saugus, akis valdyk, daugiau dabodamas kelią, kuriuo eini, negu asmenis, kuriuos sutinki.

7. Atsipratink godžiai žiūrėti į valgius. Valgomajame kambaryje atsisėdęs nesižvalgyk į kaimyno lėkštę, kokių valgių ir kaip daug prisidėjęs.

8. Paprask dažnai akis pakreipti prie kybančio ant kryžiaus Išganytojo.

9. Visados atsimink, kad V. Dievas mato visas slapčiausias tavo mintis ir darbus ir už juos turėsi Jam duoti apyskaitą.

10. Pamaldi siela nešvaisto akimis į visas puses. Dažniausia ji vaikščioja nuleistomis akimis, nuolat karštai prašo Dievo malonių, kad apsisaugotų nuo pavojų.

M a t y m o p o j ū t i s a p m a r i n a m a s, atsisakant žiūrėti į leistinuosius daiktus, nes juo yra didesnis akių gyvumas, juo didesnė turi būt duota joms apsauga.

1. Užsidraudžiame žiūrėti į kaikuriuos paveikslus, vaizdus, įvykius, nors jie būtų padorūs.

2. Atsisakome ir nevykstame pamatyti namų statybų, ar paminklų, kurių matymas mums nėra naudingas, ar būtinai reikalingas.

3. Nesižvalgoma per langus, arba namuose nebojama juokingų nuotykių, nors jie ir nebūtų žalingi dvasiai.

Kai kurie šventieji pasiekė šiuo atvėju didelės tobulybės: jie mokėjo valdyti ir apmarinti savo matymo pojūtį.

Pav. Šv. Aloyzas tarnavo dvejus metus Ispanijos karalienei Marijai ir, kaip sako jo gyvenimo rašytojai, nė kartą nepažvelgė karalienei į veidą.

Šv. Jonas Berchmans taip mokėjęs savo akis valdyti, jog niekas negalėjęs žinoti jo akių spalvos. Bet užtat jisai su noru žiūrėdavo

į prikaltąjį prie kryžiaus Išganytoją, paskendęs maldoje.

Išmokime suvaldyti matymo pojūtį, o užtversime kelią nuodėmėms įsibrauti mūsų širdin.

32. Girdējimas.

Įvairiausius mus paliečiančius garsus girdime labai švelnučiu klausos organu — ausimis. Klausos arba girdėjimo pojūtis yra mums labai naudingas. Sunku įsivaizduoti žmonių visuomenę be šio taip reikalingo pojūčio. Garsų pagalba išreiškiame mintį. Ji praplečia artimo žiniją, pamokina jį.

Girdėjimo pojūtis be galo yra svarbus tikėjimui pažinti, suprasti. Apaštalas sako: "kaip jie šauksis to, kuriam netikėjo? Arba kaip tikės tą, apie kurį negirdėjo?" (Rom. 10, 14). Reikia, kad vieni skelbtų Išganytoją, kiti gi klausytų. Apaštalai gavo pasiuntęnybę iš paties Kristaus skelbti Evangeliją visoms tautoms. Juos pastatė Jėzus savo vietoje: "kas jūsų klauso, tas manęs klauso" (Luk. 10, 16). "Taigi, kiekvienas, kurs girdi šituos mano žodžius ir juos daro, bus panašus į išmintingą žmogų, pastačiusį savo namus ant uolos" (Mat. 7, 24).

Visa bažnytinė muzika, giedojimo menas, galingai veikiantis ir jaudinantis net užkietė-

jusias sielas, remiasi šiuo naudingu ir garbingu pojūčiu. Yra šventųjų, kurie bažnyčioje, išgirdę Evangelijos žodžius: „Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, ir duok beturčiams, ir turėsi turtą danguje, paskui ateik ir sek mane'' (Mat. 19, 21), palikę savo turtus vargšams, pradėjo atgailos gyvenimą ir tapo šventi, k. a. šv. Antanas.

Girdėjimo pojūtis turi tą ypatybę, kad jisai mums patiekia betarpiai svetimas mintis, naujas tiesas. Iš čia ima savo pradžią žmogaus noras ką nors gero išgirsti ir kas naujai suprasta, kitiems pasakyti. Išganytojas vadina palaimintais „kurie klauso Dievo žodžio ir laikosi jo'' (Luk. 11, 28).

Tiksliai naudojamas girdėjimo pojūtis teikia žmogui daug naudos. Bet jei žmogus nemoka jo sutvarkyti ir prilaikyti, gali turėti labai daug žalos. Pojūtis yra kūno galia, patarnaujanti protingai žmogaus sielai. Jis ima į save visa, ką girdi. O girdi nevisuomet sielai naudingus dalykus. Gana dažnai gali išgirsti labai žalingų, kuriais gali išstatyti sielą į pagundas ir ji gali nusikalsti V. Dievui.

Užtat protingas žmogus ne visko klauso, ką gali išgirsti. Jis klauso, kas jo dvasiai yra naudinga. Girdėjimo pojūtį norėdamas sutvarkyti, rūpinkis:

1. Atsidėjęs ir su pamaldžiu nuolankumu

klausyti skelbiamojo Dievo žodžio pamoksluose.

2. Stropiai klausyti dvasinio skaitymo, jei jisai atliekamas, keletos asmenų bendrai.

3. Su noru dalyvauti padoriose kalbose. Jos veda prie Kristaus, prie artimesnio dvasiškųjų dalykų supratimo. „Kiekvienas, kurs yra iš tiesos, klauso mano balso," sako Išganytojas (Jon. 18, 37).

4. Klausyti ir stropiai vykdyti savo vyresniųjų įsakymus. „Kas pažįsta Dievą, mūsų klauso; kas ne iš Dievo, tas mūsų neklauso. Tuo pažįstame tiesos dvasią ir paklydimo dvasią." (1 Jono 4, 6).

5. Šalinkis nuo dviprasmių, nepadorių kalbų. Neklausyk paleistuvingų dainų. Patyrimas rodo, jog biauriausi žmonių nusikaltimai iš čia ima nuodėmingą pradžią.

6. Pašiepiančios vyresniųjų įsakymus kalbos suardys tau dvasios ramybę. Jei neįstengi neleistinas kalbas pakreipti geron pusėn, pasišalink nuo jų.

7. Neieškok sau pagyrimų, neklausyk tokių kalbų, žinok, jog išdidumas ir puikybė beregint gali apimti tavo sielą ir gali visiškai sugadinti gerųjų darbų nuopelnus.

Norėdamas apmarinti girdėjimo pojūtį, atsisakydamas nuo leistinų, bet nebūtinai reikalingų dalykų, pamėgink:

1. Nuolankiai išklausyti papeikiančias tave

kalbas, nors būtum visai nekaltas. Jei dirksniai neleidžia jų išklausyti, nerūstauk, bet, prisiminęs šmeižiamą Išganytoją, sujunk savo dvasios skausmą su Jo skausmais ir tyliai pasišalink, jei gali, nuo nenuoramų.

2. Nesiteirauk, ką kiti apie tave gero, ar blogo kalbėjo. Jų teismas yra ir bus tau skaudus. Visados tikrai norėk gera daryti ir eik tobulai savo pareigas.

3. Neieškok nereikalingų žinių, dienos skandalingų įvykių. Blogi pavyzdžiai veikia panašiai kaip supuvęs valgis. Blogas valgis užnuodina vidurius, o nedori žmonių darbai nuodina tavo sielos ramybę, pamaldumą, tobulumą.

4. Niekad slapta neklausyk prie durų, ką kiti kalba. Savo smalsumą sutvarkyk ir girdėjimo pojūtį apmarink.

33. Kalba.

Žmogaus girdėjimo pojūtis ir kalba yra glaudžiai susiėję. Girdime kaip kiti žmonės reiškia proto sąvokas žodžiais. Iš žodžių pina sakinius ir jais reiškia atskiras mintis, ir mintis nuosekliai dėstydami padaro ištisą kalbą. Kalba yra protingo žmogaus savumas, kuriuo jis reiškia savo mintis. Kadangi prie kalbos daugiausiai prisideda liežuvis, tai daugelis rašytojų, dėstydami kalbos tikslumą, aiškina, kaip reikia liežuvis valdyti.

Šv. Jokūbas apaštalas rašo: „Jei kas neprasikalsta žodžiu, tas yra tobulas žmogus. Jis gali taip pat laikyti pažabotą ir visą kūną. Jei mes pažabojame arklius, kad jie mūsų klausytų, mes valdome ir visą jų kūną... Liežuvis yra, tiesa, mažas narys, tačiau didžiuojasi dideliais dalykais. Štai koki maža ugnis kokį didelį mišką uždega. Ir liežuvis yra ugnis; tai neteisybės pasaulis. Liežuvis yra mūsų narių tarpe; jis sutepa visą kūną ir padega mūsų gyvenimo tekinį, pats pragaro padegtas. Nes visų žvėrių, paukščių, žalčių ir kitų prigimtis duodasi pavergti ir yra žmogaus prigimties pavergta; liežuvio gi nė vienas žmogus negali pavergti: jis yra neramus nelabumas, jis pilnas mirtingų nuodų. Juo mes laiminame Dievą ir Tėvą, ir juo keikiame žmones, sutvertus Dievo panašumu. Iš tos pačios burnos eina palaiminimas ir prakeikimas. Tai neturi, mano broliai, taip būti. Argi versmė išleidžia iš tos pačios skylės saldų ir kartų vandenį? Argi gali, mano broliai, fygos medis nešti vynuoges, arba vynmedis fygas? Taip nė sūri versmė negali duoti saldaus vandens.'' (Jok. 3, 2—12).

Papratę valdytis kalboje, galime greitai pastebėti ne vien artimo kalbos netikslumus, bet net kalbančio dorovinę vertę, „nes nėra gero medžio, kurs neštų blogų vaisių, nė blogo medžio, kurs neštų gerų vaisių. Kiekvienas me-

dis pažįstamas iš vaisių. Nei nuo usnių nerenkama fygų, nei nuo erškėčio neskinama vynuogių. Geras žmogus iš gero savo širdies iždo išneša, kas gera, ir piktas žmogus iš pikto iždo išneša, kas pikta; nes burna kalba iš širdies gausumo,'' mokina Išganytojas (Luk. 6, 43—45).

Kuris asmuo yra artimiau susivienijęs su V. Dievu, to visos mintys ir kalba veikia Šv. Dvasios įtakoje.

Norėdami patobulinti savo kalbą, laikykimės šv. Bonaventuros patiektųjų nuostatų.

1. Nesiskubink ir nesiveržk kalbėti. Jei yra reikalas prabilti, atsižvelk, ar yra tam tinkamas laikas, vieta ir ką klausantieji veikia.

2. Būk atsargus kalboje. Visados žinok, ką kalbi, kaip sakai ir su kuo šneki. Į savo kalbą neįdėk piktumo ar melo. Išganytojas sako: „žmonės teismo dieną duos atskaitą iš kiekvieno nenaudingo žodžio, kurį jie kalba.'' (Mat. 12, 36).

3. Kalbėk trumpai. Kas daug kalba be jokio tikslo, neišvengia nuodėmės. Jei turi ką sakyti, kas tau arba artimui būtinai reikia žinoti, arba naudinga yra, sakyk. Nedaug kalbėk, bet naudingai.

Jeigu laikysies šių trijų nuostatų, turėsi keleriopą naudą:

1. Išsisaugosi nusikaltimų kalboje.

2. Tavo dvasia bus kilni ir sąžinė rami.

3. Protingai tavo tartas žodis bus didesnės svarbos žmonėse.

4. Užsitarnausi ypatingos garbės danguje. Taip mokina šv. Bonaventura (pal. J. Janssen, Tugendschule, I p. 267 ir t.).

Tobulybės siekiantieji asmenys privalėtų dažniau kalbėti apie tuos dalykus, kurie tobulybėn veda, k. a. apie V. Dievą, apie dorybes, žmogaus amžiaus trumpumą, apie garbingąjį dvasiškio pašaukimą, savas dvasiškas papagarbą, apie Šv. Dvasios veikimą, Šv. Mergelės Marijos, šv. Juozapo ir kitų pavyzdžius tobulybėn.

Saugotis kalboj įpratę, galime išvengti daugybės klaidų ir nusikaltimų. Tos gi klaidos gali skaudžiai paliesti artimo gerą vardą, meilę, ramybę, jo pasisekimą darbe, tobulybę ir iš dalies išganymą. Savo kalboje turime saugotis nuodėmių ir klaidų.

1. Saugokis melo. Nemeluok, nes kiekvienas melas yra nuodėmingas.

2. Savo neatsargiu žodžiu neįžeisk artimo meilės. Neapkalbėk ir neteisk artimo. Reikale išreišk teisingai savo nuomonę.

3. Neįžeisk kalboje skaistybės, ar paklusnumo dorybės, nes papiktintojai sunkiai atsakys Dievo teisme.

4. Nepeik savo pašaukimo, nes jis tau suteiktas Dievo.

5. Laikyk tau patikėtas paslaptis. Abejo-

nėse gali jas pareikšti nuodėmklausiui ir jo nuomonę išgirsti.

6. Nesigirk nuveiktais' darbais, ar atsiektu mokslu. Tavo darbai iškalbingiau patys už save šneka.

7. Savo kalboje būk atviras; per daug nesirūpink kam įtikti; neniekink kitų asmenų.

8. Nepasakok nenaudingų dalykų. Laikas trumpas, o daug gero reikia patiekti per tą trumpą laiką.

9. Nebūk savo nuomonėje užsispyręs. Nepašiepk kitų nuomonės, nes jų nuomonė gali būti kartais saugesnė ir tikresnė.

10. Nevartok šnekoje be reikalo V. Dievo, ar šventųjų vardo.

Polinkis šnekėti apmarinimams: 1. Tyla. Išmok tylėti, o mokėsi šnekėti. Vienuolynuose tyla yra labai branginama. Paskirtomis valandomis visi privalo tylomis savo darbus dirbti. Bet ir pasaulyje gyvenantieji gali pasiskirti pav. prieš piet 1 valandą nieko nekalbėti ir po piet bent 1 valandą, jei pareigos ir visa aplinkuma leidžia.

2. Jei kyla noras ką nors aštriau pasakyti, arba nori pranešti kurį nereikalingą žinoti įvykį, — susivaldyk ir nesakyk. Dievo akivaizdą prisiminęs, apsvarstyk, ar tavo toji kalba sutiktų su Dievo valia, ar ne, ar ji teiktų Dievui garbės ir artimui naudos, ar ne.

3. Negaudyk žinių, ypač kas pasaulyje nepaprasto įvyko. Tie įvykiai dažniausiai yra skandalingi. Jie kenkia susitelkimui, pamaldumui ir naudos neduoda. Besikalbėdamas su kitais asmenimis nejučiomis pasuk šneką prie dvasios ar mokslo dalykų.

Savo laiku ir tinkamu būdu šnekėti yra naudinga. Be reikia savo kalbą tvarkyti ir polinkį per daug šnekėti suvaldyti. Išmintingas žmogus nekalba bereikalingų dalykų.

34. Juokas.

Triukšmingas džiaugsmo pareiškimas vyksta juoku. Juokas yra žmogaus prigimties savumas ir labai yra susiėjęs su kalba. Bet kaip yra protingų ir nepilnai protingų žmonių, taip ir jų juoką galime skirstyti į protingą ir neprotingą. Kiekvienas nuodėmingas juokas bus neprotingas, nes atneša sielai žalos. Iš čia kyla reikalas sutvarkyti savo juoką.

Rašytojas Adarisus nustatė šias taisykles pažinti iš juoko žmogaus būdą.

Kas juokiasi garsu —

a — yra žmogus nuoširdus ir pasitikįs

e, i — juokiasi nuobodus žmogus

a su o jungdamas — yra drąsus iki nepadorumo.

o (aiškiai) — yra dosnus.

u — šykštuolis ir veidmainis.

Baisus ir pavojingas, kuris niekuomet nesijuokia.

Klastos ir neapykantos pilnas, kuris juokiasi slėgiančiai ir kurčiai, kurio balsas, rodos, neišeina iš vidaus, bet rusena, kaip požemio ugnis.

Negali žmogus amžinai būti suniuręs, nuliūdęs, nes tai reikštų dvasios ligą. Iš antros pusės negali amžinai juoktis, nes iš tokio juoko pažįstami bepročiai.

Protingiems žmonėms reikia sutvarkyti, suvaldyti juoką, kad jis būtų padorus ir nekenktų žmogui. Viešasis padorumas reikalauja, kad žmogus per daug nesijuoktų, nors džiaugsminga širdis sustiprina dvasią.

Nuodėmingas juokas tada yra, kai žmogus džiaugsmą reiškia dėl blogų dalykų.

1. Jei juokiasi, ką nors bloga padaręs, išgirdęs, patyręs.

2. Jei juokiasi pagieža vedamas iš artimo nelaimės.

3. Jei juokiasi iš prigavimo, melagysčių.

4. Jei juokiasi, kad kitas asmuo ko nors nesuprato.

Žinokime, jog iš juoko matoma dorovinė žmogaus vertė. Iš ko jis juokiasi, iš to jis džiaugiasi. Kuo gi džiaugiasi, to nori. Nepaprastuose atsitikimuose, nors jie būtų ir labai juokingi, protingas nesijuokia. Dar labiau jis susilaiko, jei per tuos įvykius atsitiko artimui nelaimė.

Užtat, kur kvailas netveria juokais, ten išmintingas tik nusišypso. Taigi:—

1. Negera per daug juoktis.
2. Yra laikas verkti ir yra laikas juoktis. „Palaiminti, kurie dabar verkiate, nes juoksitės'' (Luk. 6, 21). „Deja jums, kurie dabar juokiatės, nes gedėsite ir verksite'' (Luk. 6, 25).

Suvaldant savo juoką, atmink štai ką:

1. Nesijuok dėl blogybės.
2. Nesijuok iš artimo nuostolių.
3. Nesijuok iš artimo neišmanymo.
4. Nesijuok taip, kad kiti turėtų stebėtis.
5. Turėk juoke saiką, nesijuok per daug.

Verta dažniau prisiminti paskutiniuosius dalykus, ir bus lengva neprotingą juoką suvaldyti.

35. Pauostymas.

Kiekvienas augalas, paukštis, gyvulys kitaip kvepia. Rožės turi kitokį kvapsnį, negu bijūnai, arkliai kitokį kvapsnį, negu avys ir t.t. Žmonės taip gi skiriasi šiuo atžvilgiu, nes kitoks yra juodųjų žmonių kūno kvapas, kitoks baltųjų.

Visus tuos skirtumus kvepėjime užuodžiame pauostymo pojūčiu, uosle. Užuodimo pojūtis yra sutelktas žmogaus nosyje ir yra labai reikalingas žmogui. Matymas ir lytėjimas ne visados pasako žmogui, ar imamas valgis yra

sveikas, ar supuvęs. Uoslė pasako pirmiau, negu įdėsime valgį į burną. Šio pojūčio neturėdami turėtume didelio gyvybei pavojaus. Gyvulių, paukščių uoslė yra galingiausia maistui surasti priemonė. Žmoguje šis pojūtis užima antraeilę vietą, nes ko žmogus pojūčiais nepasiekia, — pasiekia protu.

Bet kaip kiekvienas kūno pojūtis, taip ir pauostymas, jei nėra proto tvarkomas, gali atnešti dvasiškam žmogaus gyvenimui skaudžios žalos.

Gyvenimas parodo, jog išsilepinusių pojūčių žmonės daugiau tarnauja kūnui, negu V. Dievui; daugiau rūpinasi pojūčius patenkinti, negu sielą išganyti. Esant reikalui pagelbėti pavojuje artimui, išsilepinusių pojūčių žmogus derėsis ir nenorės suteikti būtinos pagalbos. Tokie neslaugys ligonių, nelankys vargšų, nors ir turėtų pareigos. Jie lengva širdimi nusikalsta artimo meilei ir nusikalsta Dievui.

Švelnučių rūbų, kvepalais palaistytų, čiužesys dažniausia dengia tuščią, nešvarią lepūno dvasią. Bet kurie žmonės siekia tobulybės, — tie sutvarkę turi savo pauostymo pojūtį. Tą pojūtį sutvarkyti reikia šiuo būdu:

1. Patsai nepirk ir nenaudok kvepalų ar tai kambariui pakvėpinti, ar savo rūbus pašlakstyti, ar savo kūnui tepti.

2. Raštus, knygas, laiškus ir kitus daiktus palik, kaip yra ir nešlakstyk jų kvepalais.

3. Gautąsias gėles, laiškus ir kitokius daiktus godžiai neuostyk; susivaldyk.

4. Turėdamas progos, atlankyk ligonius, kalinius, vargšus, nerodydamas nepasitenkinimo del oro tvankumo pas juos, ar ligos blogumo. Jei gali, patarnauk jiems, išvėdindamas orą, ir prisidėk prie jų sveikatos grąžinimo.

36. Skonis.

Skonies pojūtis nurodo valgių rūšis. Vieni valgiai yra saldūs, kiti rūkštūs, treti kartūs, ketvirti aitrūs. Skonies pojūčio dirksniai apima burnos vidų: gomurį, liežuvį ir lūpas. Valgio vienodumas nepatenkina skonies. Tas pojūtis ieško įvairumo ir kartu su temperatūros valgių atjautimu, džiugina žmogų. V. Dievas suteikė žmogui šį svarbų pojūtį, kad žmogus galėtų ir norėtų savo gyvybę palaikyti. Jei skonies pojūčio netektume, nebenorėtume nė valgio imti, pranyktų apetitas t. y. noras valgyti ir išbadėję turėtume silpti ir mirti. Skonis taip gi nurodo žmogui valgio gerumą, ar blogumą ir tuo apsaugoja žmogų nuo gausingų susirgimų. Taigi, skonies pojūtis yra geras dalykas, mums naudingas, tikrai reikalingas. Jo uždavinys — tarnauti žmogui, apsaugojant jo gyvybę.

Bet kiekvieną gerą dalyką žmogus gali sugadinti, iškreipdamas jo nustatytąjį tikslą. Jei

ne skonies pojūtis žmogui tarnauja, bet žmogus tam pojūčiui, visame ieškodamas jam patenkinimo, — pasidaro didelė netvarka. „Nes Dievo karalystė ne valgis ir ne gėrimas, bet teisumas, ramybė ir džiaugsmas šventojoje Dvasioje,'' (Rom. 14, 17) mokina Apaštalas. „Valgis nedaro mūsų geresnių Dievui. Nes jei mes valgysime, mes neturėsime daugiau, ir jei nevalgysime nieko nenustosime,'' (1 Kor. 8, 8) t. y. vertybės Dievo akivaizdoje. „Taigi, ar valgote, ar geriate, ar ką kitą darote, visa darykite Dievo garbei.'' (1 Kor. 10, 31).

Išsilepinusiu skonies pojūčiu asmenys, gyvenantieji pasauliniu gyvenimu, yra tikra sunkenybė savo šeimose. Bet jei tobulybės siekiantieji asmenys bendrijose, vienuolijose su godumu ieško skonies patenkinimo, — teisingai sakoma, jog jų pamaldumas yra klaidingas: save prigaudinėja ir piktina kitus. Negali būti tikro pamaldumo, kur kūno pojūčiai netvarkomi, nesuvaldomi. Užtat reikia skonies pojūtį sutvarkyti. Bet jį sutvarkyti nėra lengva. Kasdien po keletą kartų valgome, geriame, ir skonies pojūtis dažnai ten nurodo mums valgio reikalingumą, kame yra vien pojūčio tenkinimas. Net iš tikrųjų būtinai mums reikalinguose valgiuose skonis lengvai sugadina intenciją, ieškodamas greičiau pojūčiui džiaugsmo, negu sveikatai naudos.

S k o n i e s p o j ū t i s s u t v a r k o m a s šiaip:

1. Valgyk ir gerk ne dėl to, kad valgis ar gėrimas teikia skoniui malonumo, bet kad reikalinga valgyti ar gerti. Turėk gerą intenciją.

2. Prieš valgį bent trumpai pasimelsk. Pavalgęs, padėkok V. Dievui už Jo malonias dovanas.

3. Laikykis duotų nurodymų, kaip kovoti su apsirijimo yda.

S k o n į a p m a r i n k š i t a i p.

1. Paskirtomis pasninkauti dienomis, pasninkauk, susilaikydamas nuo kai kurių valgių, ypač mėsos.

2. Valgio metu atsisakyk nuo skanesnio kąsnio kito asmens naudai. Tai daryk ne vieniš mandagumo, bet kad pasitaiko proga apmarinti skonies pojūtį.

3. Be reikalo ne valgio metu nieko nečiulpk, nei neragauk. Bet jei esi vaišėse, ar vyresnieji duoda kokių skanumynų, neatsisakyk, jei matai, kad atsisakydamas jiems padarysi nesmagumo; bet ir tuomet valgyk didesnei Dievo garbei ir savo sveikatos naudai.

4. Jeigu esi sveikas ir gali pasirinkti valgį prie bendrojo stalo, pasirink mažiau patinkamą skoniui.

5. Negerk svaigalų: vyno, alaus, degtinės ir kitokių. Jeigu kartais pasidarytų tikras rei-

kalas jų vartoti gydytojo įsakymu, ar kad išvengtum didesnių blogumų, vartok komažiausiai. Šv. Povilas Apaštalas sergančiam Timotiejui patarė: „Negerk vien tik vandens, bet vartok truputį vyno del savo vidurių ir savo tankių neįgalėjimų'' (1 Tim. 5, 23). Bet sveikam žmogui nė to nereikia.

6. Padarytas virėjų ar patarnaujančių klaidas tyliai nukęsk. Jei turi pareigos juos pamokyti, pamokysi tinkamu metu, tik ne valgio metu.

7. Kad skonį apmarintum, vietoj skanumynų, gali paimti aitrių žolių etc., tik žiūrėk, kad tai nepakenktų sveikatai.

8. Ligos metu neieškok vien malonių, saldžių vaistų; lygiu nusiteikimu imki ir tau teikiamus karčius ir nemalonius vaistus.

37. Palytėjimas.

Palytėjimo pojūtis parodo žmogui paliestų daiktų kietumą, minkštumą, šiurkštumą, švelnumą. Jisai veikia išoriniai. Bet prie šio pojūčio prijungiame visus likusius: k. a. temperatūros atmainų atjautimą, sąnarių ir kitus pojūčius. Juos visus čia skaitome per vieną palytėjimo pojutį.

Palytėjimo pojūtis yra labai didelės vertės žmogui. Kadangi kiekvienai kūno daliai gali būti pavojaus, tat suteiktas žmogui palytėjimo

pojūtis, kuris tą pavojų jam parodytų. Bet šis pojūtis, būdamas išsklaidytas visame žmogaus kūne, jei nėra tinkamai sutvarkytas, teikia sielai daug žalos. Sunku ir beveik negalima apmarinti ir sutvarkyti kitų pojūčių, jei palytėjimo pojūtis nėra sutvarkytas. Kaip namo sunkumą atlaiko pamatai, taip visų pojūčių suvaldymas remiasi palytėjimo pojūčio tvarka.

Jei žmogus nei pats, nei kitiems nesileidžia kaip nors nepadoriai lytėti, su Dievo pagalba galės lengvai sutvarkyti kitus pojūčius. Jeigu gi nusikalsta prieš šventąją skaistybės dorybę, tai ir kiti pojūčiai į tą pusę visą žmogų traukia. Tada įsigali sieloje nedorybės. Tai žinodamas šv. Povilas Ap. sako: „tegul nuodėmė nebeviešpatauja jūsų mirtingame kūne taip, kad jūs būtumete paklusnūs jo geiduliams. Neleiskite nuodėmei naudotis savo nariais kaip neteisybės ginklais.'' (Rom. 6, 12-13).

Šv. Bazilius, rašydamas apie nekaltybės dorybę, mokina visomis išgalėmis rūpintis išlaikyti nepažeistą dorybę, ypač saugojant visų pojūčių pavojingaiusią ir klastingiausią palytėjimo pojūtį. „Kas dervos prisilies, susiteps,'' sako Išminčius (Ekkli. 13, 1). Kas nesaugos savo palytėjimo pojūčio, beregint nusikals V. Dievui. Tasai nuolatinis pavojus labai buvo įkyrėjęs šv. Povilui apaštalui. Jisai pats apie save sako: „man duotas akstinas mano kūnui,

šetono angelas, kurs mane muštų veidan. Todėl aš tris kartus meldžiau Viešpatį, kad tas atstotų nuo manęs; bet jis man tarė: Gana tau mano malonės, nes jėga įgyja tobulumo silpnybėje'' (2 Kor. 12, 7-9).

Kiekvienas žmogus turi tas silpnybes, bet ir kiekvienam duodamos yra pakankamos Dievo malonės susitvarkyti, persigalėti ir nenusikalsti.

Kad pajėgtume pavojaus metu su V. Dievo pagalba apgalėti netikėtai sukilusias geidulių audras, būtinai privalome išmokti suvaldyti ir apmarinti palytėjimo pojutį.

P a l y t ė j i m o p o j ū t i s t v a r k o m a s š i a i p:

1. Saugokis negarbingų palytėjimų. Geriau mirti, negu geiduliams pasiduoti.

2. Jei nėra reikalo, nelytėk ir nesiglausk prie kitų žmonių, nors būtų tos pačios lyties; bet ligoje patarnauk padoriai artimui.

3. Nesusidėk per daug su vaikučiais. Neglamonėk jų ir nemeilikauk su jais, ypač su priešingos lyties vaikučiais.

4. Nesipratink silsėtis per daug minkštose lovose. Per daug kūnui pataikaudamas, pojūčių nesutvarkysi ir turėsi skriaudos sielai.

5. Neskirtu pasilsiui metu, jei esi sveikas, negulėk lovoje, netinginiauk, bet nuolatos dirbk naudingą darbą.

6. Venk bereikalingų sveikinimųsi ir ran-

kų bučiavimo, nors tai būtų daroma dėkingumo vardan.

Apsimarinimas nurodo reikalą:

1. Tobulai atlikti pasiimtas pareigas, o ypač tas, kurios yra mums kitų uždedamos, k. a. pasninkai, sunkūs darbai, kankinantis troškulys, noras valgyti, liga ir t.t.

2. Stovėti, sėdėti nepasiremiant; atsiklaupus, ar ištiestomis rankomis poteriaut ir t.t.

3. Atsisakyti nuo kai kurių patogumų ir pasirinkti mažiau patinkančius dalykus pojūčiams, pav. troškulį numalšinti paprastu vandeniu, nieko į jį neįdedant.

38. Išorinis užsilaikymas.

Visas žmogaus elgesys, jo išorinis užsilaikymas, turi daug reikšmės žmonių santykiuose. Be to, svarbu yra taip sutvarkyti savo visą elgesį, kad tinkamiau būtų galima suvaldyti kūno pojūčius ir įvairius polinkius. Tasai elgesys turi visai sutikti su krikščioniškojo kuklumo nuostatais, kaip to reikalauja Jėzus Kristus: „Tegul jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje.'' (Mat. 5, 16).

Išorinis žmogaus užsilaikymo klausimas yra tiek įvairus, kiek yra įvairus visas gyve-

nimas. Čia įeina ne vien mandagumo mokslas, bet ir įvairių santykių dorovinis sutvarkymas. Taisyklės kaip eiti, sėdėti, kalbėti su kitais žmonėmis, kaip ir kokius rūbus dėvėti; be to: kaip užsilaikyti bažnyčioje, valgomajam kambary, darbo vietoje; kaip naudotis įvairiais įrankiais prie valgio, prie darbo; kaip užsilaikyti kelionėje, sveikatoje ir ligoje ir daugybė kitų: k. a. mūsų elgesys prie vyresniųjų, lygių mums ir jaunesniųjų; santykiai su giminėmis, kitos lyties asmenimis, pasauline ir dvasine valdžia. — Visi šie klausimai svarbūs ir reikalingi. Bet juos visus čia dėstyti užsibrėžtas šios knygos planas neleidžia.

Pasistengsime žymesnius patarimus suimti keliais punktais, kad būtų galima lengviau juos suprasti ir įvykdyti.

Kaip šventieji danguje džiaugiasi savo laimės aureole — vainiku, taip pamaldieji ant žemės, tinkamai elgdamiesi, nusipelno sau viešąją žmonių pagarba, net to nenorėdami. Jei proto nurodymais žmogus tvarko savo kūno judesius, pojūčius, valgį ir rūbus, kuriais vilki, — įgyja viešojo padorumo dorybę.

Pagal išorinį elgesį, žmonės vieni kitus įkainoja. Vieni yra mandagaus, inteligentiško elgesio asmens, kiti yra neaptašyti storžieviai; vienų elgesys patraukiantis, kitų — atstumiantis.

Tobulybės siekiantieji asmens turi būti

šiuo žvilgsniu tobuli: nei per daug, nei per maža. Labai malonu yra matyti dvasiškį, kurio visas išorinis elgesys yra gražus, grakštus be įsišokimų, rimtas be pavėlavimų, skubus, skaidrus, ramus. Jis subrendęs reikale atkaklus, ypač ginant Dievo garbę ir dorybes, bet be užsidegimo, be piktumo.

Kiekvienas krikščionis privalo tvarkyti visą savo išorinį elgesį, žinodamas, kad viešuoju padorumu gali žymiai pagelbėti silpnesniems sugrįžti prie Dievo. Be to, jo asmeniška tobulybė to reikalauja. Todėl:

1. reikia vengti nepaisimo dvasios, lengvapėdiškumo, staigumo, vėlinimosi, ar nuduoto rimtumo.

2. Kalbėdamasis su kitais, rankomis nemostykuok; nesikabinėk prie žodžių, nešūkauk.

3. Venk meilinimosi, lepšiškumo savo žodžiuos ir darbuos, o taip gi nebūk akiplėša, ar storžievis.

4. Žinok, kada reikia kalbėti ir kada tylėti; nepertrauk kitų kalbos, neatsiprašęs.

5. Akimis nešaudyk, bet ir į vieną daiktą neįsispoksok. Galvą laikyk tiesiai, kiek pasidavusią priekin; nelenk jos ant kairio, ar dešinio peties.

6. Kalbėdamas nedaryk grimasų, minų, bet būk savo veido išraiška palankus tam, kuriam kalbi, būk skaidrios dvasios.

7. Vilkėk savo pareigoms tinkamą rūbą, ge-

riau bus pasirinkti paprastesni, bet padorios išvaizdos ir be ryškių papuošimų.

8. Paprask lygiai rimtai ir padoriai užsilaikyti pats vienas būdamas, kaip būdamas viešose vietose prie daugelio žmonių.

9. Viešame pasirodyme ir pasipuošimuos pasirink verčiau žemesnį, negu žymesnį būdą.

10. Neatsisakyk kalbėtis su vargšais, prastais darbo žmonėmis ir dėl Kristaus meilės galėdamas jiems nuolankiai patarnauk.

„Taigi visa, ko jūs norite, kad žmonės jums darytų, ir jūs jiems darykite,'' (Mat. 7, 12) mokina Išganytojas. „Pagaliau, broliai, kas tik yra tiesa, kas tik gerbtina, kas teisinga, kas šventa, kas meilinga, kas turi gerą vardą, jei kas yra dorybė, jei kas yra girtina drausmė, apie tai mąstykite,'' ragina šv. Povilas apaštalas (Pilyp. 4, 8). „Neduokime nė vienam jokio papiktinimo, kad mūsų tarnystė nebūtų peikiama, bet visame parodykime save, kaip Dievo tarnus.'' (2 Kor. 6, 3-4).

§3. IŠVIDINIŲ JAUSMINGŲJŲ GALIŲ VALYMAS.

39. Žmogaus išvidinės jėgos.

Kiekvienas sveikas žmogus turi visus išorinius kūno pojūčius. Paprastai jų skaitoma yra penki: regėjimas, klausa, uoslės, skonis ir

palytėjimas. Kokią turime iš jų naudą, kokius pavojus dvasiškam gyvenimui ir kaip tuos kūno išorinius pojūčius sutvarkyti ir apmarinti, — gana plačiai svarstėme. Dabar imame svarstyti išvidines žmogaus jėgas.

Kartu su išoriniais kūno pojūčiais turime keletą išvidinių jausmingųjų galių, kurias skaitome žmogaus kūno savumais, o ne protingosios sielos jėgomis.

1. Nelaimėje kilus pasiaubai, vieno asmens žodis, nurodąs tiksliausią išsigelbėjimo būdą, grąžina visiems savo būklės suvokimą.

2. Svajonių ir sapnų šalyje viešpatauja žmogaus vaizduotė. Ji vaivorykštės spalvomis dabina malonius dalykus, ir tamsiais šešėliais vengtinus daiktus.

3. Jeigu atsitinka įvertinti, kiek sveria, kaip toli, ar kaip aukštai yra kuris nors daiktas, tai atlieka jausmingoji įvertinimo jėga. Aišku, protas jai pagelbsti.

4. Dažnai prisimename malonias valandas, patirtus pojūčiais smagius jausmus, k. a. kokius skanius valgius valgėme svečiuose ir t.t., — tai mums primena jausmingoji atmintis.

5. Maldos metu kartais užeina įstabus jausmingas malonumas. Jisai nėra sielos jėga, o kūno galia. Dėl to ir malda, tuo malonumu papuošta, vadinasi jausmingoji malda, o pats

malonumas, — s e n t i m e n t a l i z m u. Visos šios jausmingosios galios padeda suprasti, įvertinti jausmais patiriamus dalykus. Yra dar kitos žmoguje jausmingos galios, kurios įvairiais geismais apima širdį. Yra tai jausmingieji geiduliai arba geidimai.

1. Jei kuris nors asmuo, ar daiktas mums patinka, — norime jį turėti, su juo susivienyti, iš čia kyla *meilės* geismas.

2. Tie dalykai ar asmenys, kurie kliudo turėti tai, ką mes mylime, pav. liga kliudo mums džiaugtis sveikata, sukelia mumyse n e a p y k a n t o s geidulį.

3. Jei mūs mylimas dalykas ar asmuo, pav. geroji motinėlė, nėra kartu su mumis, kyla širdyje artinantis mus prie mylimo asmens geismas — t r o š k i m a s.

4. Bet artinantis blogybei, kurios nekenčiame, pav. bausmei, atjaučiame norą p a b ė g t i, turime v e n g i m o norą.

5. Apturėję mėgstamą daiktą, turime d ž i a u g s m o geidulį.

6. Jei gavome nepatinkamą, nemėgstamą dalyką, norime atsitolinti nuo jo ir jaučiame l i ū d e s į.

7. Pasitaiko, jog mylimas dalykas sunkiai yra pasiekiamas. Tada sukyla d r ą s a.

8. Jei blogybė yra sunkiai išvengiama, — atjaučiame b a i m ę.

9. Kol yra galimybės mylimą daiktą gau-

ti, nors sunkiai pasiekiamą, mus džiugina v i l t i s.

10. Jei nebelieka nė kokios galimybės, — sukyla n e b v i l t i s, n u s i m i n i m a s, d e s p e r a c i j a.

11. Kuomet gi blogybė paliečia mus, — smarkiai sukyla p i k t u m o geidulys, kuris pažadina keršto geismą.

Be šių jausmingųjų žmogaus galių ir geidulių, turime dar protingosios sielos medžiaginį pasaulį viršijančias galias: 1. dvasinę atmintį; 2. protą; 3. laisvą valią.

Šiame skyriuje panagrinėsime jausmingųjų galių: vaizduotės, jausmingos atminties ir sentimentalizmo apmarinimą ir vienuolikos pageidimų sutvarkymą, kad jie visi tarnautų mūsų dvasiškam gyvenimui, ir paskui pažvelgsime į sielos dvasines galias.

40. Vaizduotē ir jausmingoji atmintis.

Du išvidiniai žmogaus pojučiai, kuriuos būtinai reikia sutvarkyti ir apmarinti, atsakant net leistinųjų prisiminimų ir vaizdų, — yra v a i z d u o t ė ir j a u s m i n g o j i a t m i n t i s. Nors viena nuo kitos labai skiriasi, nes ši atmintis siekia vien tikrumoje patirtus jausmus, o vaizduotė apima ir dabartį ir ateitį, padabina buvusius įvykius ir galimus įvykti vaizduoja kaip esamus,

— vis gi abidvi eina kartu. Jos yra be galo didelės vertės, jei tik yra sutvarkytos.

Vaizdais padabintoji tiesa lengviau yra suprantama žmogaus protui. Išganytojas, skelbdamas amžinąsias tiesas, naudojo vaizdus, prilyginimus ir maža kalbėdavo be prilyginimų. Tvarkinga vaizduotė padeda gerai mąstyti, nuolat prisiminti Dievo akivaizdą, pažadinti tikybinius aktus, paskatina prie uolumo ir prie didelių artimo meilės darbų.

Panašiai veikia jausmingoji atmintis. Prisiminimas atjaustųjų Dievo malonių bei gerų darbų, kuriuos kiti mums padarė, pripildo žmogaus širdį dėkingumo ir meilės jausmais. Patirtoji meilė ir palankumas, pažadina mūsų dvasioje meilę ir palankumą geradėjams.

Gerai sutvarkyta vaizduotė ir jausmingoji atmintis dvasiškam mūsų gyvenimui turi daug reikšmės. Tas dvi dvasios galias neturime savyje panaikinti, bet tinkamai sutvarkyti. Kaip vargonų graudinanti širdį muzika kelia sielą prie maldos, prie Dievo, bet jos negązdina, neatstumia nuo kilnių idealų, panašiai gerai sutvarkytos jausmingosios dvasios galios kelia sielą prie Dievo ir artimo meilės.

Bet tikras yra vargas žmogui, kuris tas dvi galias laiko palaidas. Dvasiškame gyvenime tuomet turi labai daug žalos. Jos tampa svarbiausioji kliūtis tobulėti. Nes vietoje, kad būtų tvarkomos proto ir valios

norinčios įtikti visame Dievo valiai, jos temdo protą ir valdo žmogaus valią. Biauriausi vaizdai, žalingiausi prisiminimai suparaližuoja žmogaus davsiškas jėgas, išblaško, brangų maldos ir darbo laiką, pažadina tūkstančius įvairiausių pagundų, ypač prieš skaistybę, meilę, nuolankumą ir kitas dorybes.

Šv. Teresė, senesnioji, mokina, jog netvarkingoji vaizduotė galinti padaryti mums daugiau žalos, negu pats velnias. (Pal. Fundaciones, c. 4, n. 1.).

Šv. Dvasia kalba: „tavo širdis nuo vaizdų kenčia... neatiduok jiems savo širdies, nes daugelį suklaidino sapnai,'' (Eklli. 34, 6-7).

Be to, atsiminkime, jog ir piktoji dvasia betarpiai negali veikti žmogaus protą ir valią. Ji veikia per vaizduotę ir pageidimus. Todėl reikia tas mūsų jausmingasias jėgas sutvarkyti ir apsaugoti.

Vaizduotės rūšys. Kasdieninis patyrimas sako, jog dėl nesutvarkytos vaizduotės turime trejopą žalą sielai: išsiblaškymus, prisigavimus ir pagundas, t. y. paskatinimus į blogą. Pagal šią žalą yra lengva atskirti įvairiuose asmenyse įvairias vaizduotės rūšis, arba tame pačiame žmoguje pasikeičiančias jos rūšis.

1. Nevaldoma, triukšminga, gyva ir nerami vaizduotė bloško sielą įvairiausiais būsimais, ar buvusiais reikalais, bet

nepadeda esamuosius gerai atlikti. Ji žmogui yra išsiblaškymų priežastis.

2. Klaidinanti vaizduotė liepia žmogui tikėti savo padarais: svajonėmis ir sapnais. Nekliudomai įsigalėjus, ji nuveda žmones į bepročių namus. Iš karto žmogus pav. įsivaizduoja, jog jisai yra Napoleonas, ar popiežius, o paskui pats sau įtiki. Įsivaizduoja, kad Dievas jam davė nepaprastų apreiškimų, jų nenori patikrinti, ar teisingi, įtiki savo klaidinančiai vaizduotei, kalba kaip beprotis ir lengvai gali atsidurti bepročių namuos.

3. Paskatinanti į blogą. Ji yra be galo smarki nesuvaldomų geidulių talkininkė. Labai dažnai ji sukelia blogiausius geismus žmogaus pojūčiuose ir žmogaus valiai reikia daug kovoti, kol ji sutvarko savo kūno geidulius ir kylančias pagundas. Ji traukia girtuoklį į girtuokliavimą, o ištvirkėlį į paleistuvystę ir t.t. Tūkstančiais pagundų užpuola valią ir neatsargų žmogų paskandina nuodėmių purvyne.

Kasdien turint tiek daug pavojų iš vaizduotės ir jausmingosios atminties, aišku, kad reikia tas išvidines galias sutvarkyti, sunaudojant jų jėgą sielos gerovei.

Kaip sutvarkyti? Pirmiausiai tenka priminti, jog išvidinės galios sunkiau yra tvarkomos, negu kūno pojūčiai. Galime akis užmerkti ir jau nebematysime pavo-

jingų dalykų. Bet to negalima padaryti su vaizduote ir jausmingaja atmintimi. Šių savo galių nepajėgiame despotiškai, nekliudomai valdyti. Vien budėjimu, sumanumu ir apsimarinimu galime pakeisti šių jausmingųjų galių pavojingus vaizdus ir prisiminimus. Kadangi patys vieni be Dievo pagalbos to padaryti negalime, reikia taipgi melstis. "Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą" (Mork. 14, 38); "nes be manęs jūs nieko negalite padaryti," (Jon. 15, 5) mokina Išganytojas.

Tai žinodami, pirmiausia rūpinkimės sutvarkyti nesuvaldomai gyvą savo vaizduotę. Ją atveskime tvarkon šiaip:

1. Sudarykime dienos darbų ir užsiėmimų sau patogią tvarką.

2. Sumažinkime nereikalingus, nenaudingus užsiėmimus.

3. Darbo metu bent retkarčiais susitelkime, prisimindami Dievo akivaizdą.

4. Savo dvasinius užsiėmimus ir maldas atlikdami naudokimės knygomis. Jos padės mums susitelkti ir gerai atlikti pasiimtas dvasiškas pratybas.

Klaidinančią vaizduotę sutvarkykime šitaip:

1. Stiprinkime savyje nuolankumo ir nusižeminimo dvasią. Tai pamokins mus gerbti kitų žmonių nuomonę.

2. Nepasitikėkime sau: Svajonių bei sapnų

užkerėtas protas lengvai gali priimti už tiesą tai, kas vaizduotėje ar jausmingoje atmintyje sukilo.

3. Tikėjimo ir dorovės srityje tikėkime savo dvasios vadovui, nuodėmklausiui ir savo tiesioginiems vyresniesiems, o ne savo sapnams ir svajonėms.

4. Ramus gamtos kampelis, apaugęs medžiais, ramina suižusią dvasią, — galėdami, padoriai pasivaikščiokim ten.

5. Imkimės daugiau rankų darbų, arba ką nors rimtesnio rašykime.

6. Netrumpink reikalingo poilsio. Jausmingajai galiai susirgus, kūnas turi būti tvarkon grąžintas, nes tik sveikame kūne būna sveika dvasia.

Į blogą skatinančią vaizduotę tvarkyti reikia šitaip:

1. Paprask daugiau dirbti ir mažiau svajoti.

2. Saugokis nenaudingų svajonių, nes jas seka pavojai. Kas įpranta vengti nenaudingų minčių, tas lengvai pergalės blogąsias.

3. Pasirūpink sustiprėti toje dorybėje, prieš kurią vaizduotė teikia negeistinų vaizdų. Septynios didžiosios nuodėmės, ar kuri jų, gali kartais įsigalėti tavo jausmingose galiose. Šalink tas nuodėmes, stiprėk dorybėje.

4. Ką pasiėmei padaryti, daryk gerai. Ištikimybė pareigoms išgydys vaizduotę.

5. Netinginiauk. Rask naujų naudingų užsiėmimų.

6. Jei gali, skaitydamas dvasiškas knygas, ieškok jose gražiausių minčių, palyginimų, vaizdų. Kai kuriuos jų persirašyk. Ypač daugiau kreipk dėmesio į Dievo akivaizdos įsivaizdavimą, į Išganytojo kančios smulkmenas, į šventųjų gyvenimą.

7. Šalinkis kuogreičiau nuo dvasios pavojų.

41. Sentimentalizmas.

K a s j i s y r a ? Sentimentalizmas, arba malonus jausmingumas, kuris pasireiškia dvasiškame žmogaus gyvenime, yra tai jausmingoji maloni iki džiaugsmo ašarų nuotaika dvasinių lavybų ir maldos metu, apimanti dvasią ir kelianti sielą prie artimesnio vienijimosi su V. Dievu.

Toji maloni jausminga nuotaika dažnai būna per daug žmogaus įvertinama. Kai kurie žmonės pradeda net manyti, jei maldos metu ar dvasinių lavybų laiku nejaučia to jausmingo malonumo, tai lyg jų malda esanti negera. Tokios sielos eina toliau ir suskirsto savo pareigas: kurios sukelia tą jausmingą malonumą — sako, esančios geros pareigos, o kurios neteikia tos nuotaikos — esančios negeros. Tuo būdu jausmingoji nuotaika pasidaro dvasiškų lavybų, maldų ir pareigų teisėjas.

Teisėjas turi būti proto teisingas sprendimas. Jausmingumas negali būti tiesos rodytojas, nes jausmai vien pagelbsti protui surasti tiesą, ją-gi supranta protas, o ne jausminga maloni nuotaika, kuri nėra pastovi, bet dažnai mainosi ir kartais visai nepasireiškia žmoguje.

J a u s m i n g u m o p a d a r i n i a i. Visi pojūčiai, tinkamai naudojami, duoda žmogui malonumo. Švelni muzika, gražios spalvos, skanus kvapas, malonus skonis, švelnutis palytėjimas — tai vis malonūs pojūčiams dalykai. Pojučiais pasiekiame mus gaubiančią aplinkumą, bet jais negalime pasiekti dvasinių sričių: proto, valios, dvasinės atminties, sąžinės. Užtat pojūčiais patiriami jausmai tik tiek yra geri, kiek jie patarnauja žmogaus dvasiai tobulėti. Būtų didelė klaida manyti, kad pojučiais atjaučiamas malonumas pasako apie mūsų dvasinių jėgų veikimo vertę. Tos dvi sritys yra labai skirtingos.

Mūsų laikų išsilepinusieji žmonės visur ieško sau jausmingojo malonumo, net maldoje; nors malda yra minties ir valios pakėlimas į Dievą, o ne pojūčių. Nors kiekvienas darbas duoda pasitenkinimo ir malonumo, jei tik buvo tinkamai atliktas; bet gerus darbus, pasninkus, maldas ir budėjimus atliekame iš Dievo meilės, o ne del patiriamojo malonumo. Jį galime jausti ir galime nejausti. Maldos ir

gerų darbų vertė dėl to nė kiek nesumažėja, bet dar padidėja. Klaidai įsigalėjus, seka jos blogi padariniai.

1. Malonaus jausmingo pasitenkinimo ieškantieji maldoje asmenys pasidaro taip pat nepastovūs, kaip tas jausmingumas.

2. Jų maldos atlikimo būdas reiškiasi paviršutiniškumu, nerviškumu. Savo vaizduote skrajoja, beieškodami jausmingų malonių vaizdų ir džiaugsmo ašarų.

3 Neturi savyje nė vienos pastovios dorybės, nes kiekvienas dvasios pastovumas juos erzina.

4. Į jausmingumą pakreipę savo mintį, gyvena jausmais, o ne protu; todėl dažnai padaro skaudžių klaidų ir nusikaltimų artimo ir Dievo meilei.

Kas tikrai Dievo neieško, Jo rasti negali. Kas save ieško, save randa kartu su blogais palinkimais. Savo jausmingame pasitenkinime matydamas laimę, jos kitur neieško. Gyvena jausmais, nusikalsta Dievui ir pražudo savo amžinąją laimę. Jausmingumas turėtų žmogui tarnauti; bet netvarkomas, išbujojęs jis pavergia žmogų. Reikia sutvarkyti.

P r i e m o n ė s sutvarkyti per daug išaugusiam jausmingumu yra šios:

1. Iš naujo padėti dvasinio tobulumo pamatus. Jie yra: a) Šventa Dievo baimė; b) Atgaila; c) nuodėmių nekentimas; d) nuošir-

dus Dievo ieškojimas; e) Dievo malonių aukštas įvertinimas.

2. Reikia pakeisti dvasios vadovą ir savo draugus, jei jie yra jausmingo gyvenimo priežastis ir skatintojai.

3. Venk jaudinančių vaizdų ir aprašymų.

4. Nesivadovauk pirmuoju įspūdžiu; nieko nepasiryžk, nieko nedaryk gerai neapsvarstęs; kuomet mintis jau bus rami ir valia laisva nuo jausmingųjų įspūdžių, tada padarytas sprendimas bus daug protingesnis.

5. Apsisaugok ir budėk, kad nesukiltų jausmingoji prigimtis, ypač į nuodėmę vedanti, kad nebūtum pasmerktas, kaip stabmeldžiai, kurie "pažinę Dievą, jie negarbino jo kaip Dievo ir nedėkojo; savo mintyse pasidarė tušti, ir neišmintinga jų širdis aptemo. Tardamies esą išmintingi, pasidarė paiki... Todėl Dievas juos padavė jų širdies geismams, į susitepimą... tuos, kurie pamainė Dievo tiesą melu, garbino ir tarnavo velyk sutvėrimui kaip Sutvertojui." (Rom. 1, 21-25).

42. Jausmingieji Geismai.

Geismai arba geiduliai, iš atžvilgio į žmogaus prigimtį, nebūtinai turi būti blogi. Jie yra žmogaus prigimties savumai, jėgos, kurias gerai panaudoję, turime naudos, o blogai vartodami, — didžiausius nuostolius.

Paprastoje žmonių kalboje geiduliai reiškia nesutvarkytas jausmingąsias asmens galias, vedančias į blogą.

Kadangi, nagrinėdami didžiąsias nuodėmes, daug esame kalbėję apie atskirus geidulius, čia tenka vien bendrais bruožais, suglaustai nurodyti geidulių veikimą, jų gerus ir blogus padarinius ir kaip juos sutvarkyti.

Kas yra geidulys? Geidulys yra tai staigus veiksmas jausmingo pojūčio, siekiant geidžiamo gėrio, su didesniu ar mažesniu susijaudinimu. Pav. žmogus supyko. Kraujas mušė jam į veidą, pasidarė neramus, susierzino dirksniai. Arba štai išsigando. Nublanko veidas; susispaudė širdis. Tai įvyksta dėl to, kad žmogaus siela su kūnu artimai susivienijus.

Geiduliai nevisada sutampa su valios norais. Žmogaus protingas noras, Dievo malonės stiprinamas, turi valdyti geidulius, pakreipti juos į gerą. Bet nevisada pasiseka.

Žmoguje yra vienuolika geidulių, būtent: 1) meilė; 2) neapykanta; 3) troškimas; 4) vengimas; 5) džiaugsmas; 6) liūdesys; 7) drąsa; 8) baimė; 9) viltis; 10) nebviltis; 11) piktumas.

Geiduliai, kurie atskirame žmoguje ryškiau pasirodo, duoda to asmens būdui savo požymį. Vieni žmonės yra drąsūs, kiti bailiai;

vieni pilni palankumo ir meilės, kiti pilni neapykantos ir piktumo ir t. t.

Išganytojas, Jėzus Kristus, turėjo žmogišką prigimtį, turėjo ir geidulius. Tik jie pasireiškė kilniausiu būdu. Be galo Jis mylėjo visus žmones ir nekentė nuodėmės; troško mūsų išganymo, laimės ir parodė kaip vengti ir nugalėti pagundas. Jisai džiaugėsi žmonių laime, liūdėjo ir verkė Jeruzalės, kad šventasis miestas nepažino aplankymo dienos. Drąsiai skelbė tiesą, bet baimė suspaudė Jo Širdį Alyvų darže prieš kančią. Vilties reiškė, jog mokiniai atgailos savo Išganytojo apleidimą Jo suėmimo metu; bet Jisai neturėjo vilties pataisyti sugedusią Judo Iskarijoto širdį. Šventame uolume užsirūstinęs išvaikė iš Jeruzalės šventovės pirklius, sakydamas, kad ten yra maldos vieta, o ne galvažudžių lindynė.

Visai kitaip žmonės valdo savo geidulius. Čia pasitaiko daug iškrypimų. Tinkamai nevaldomi geiduliai padaro be galo daug sielai žalos. O tinkamai sutvarkyti: 1. tarnauja protui; 2. pažadina valią į gerą.

Pav. Žmogus, kuris nori patarnauti savo tautai ar kokiu nauju išradimu, ar naudingu raštu ir t.t., uoliai imasi darbo, ieško tiesų, dirba daug, net nuovargio neatjausdamas. Dalyko meilė, viltis jį pasiekti gimdo smarkų troškimą ir pasiekus jį — didelį džiaugsmą. Tai-

gi, į tinkamą pusę ir tinkamu būdu pakreiptieji jausmingieji geismai tarnauja žmogui.

Bet nesutvarkyti geiduliai:

1. Užtemdo sielą ir jos dvasines jėgas. Geiduliams netvarkingai įsigalėjus, mąžta proto šviesa. Ne protas, o geiduliai valdo tada žmogų.

2. Netvarkingi geiduliai niekad nepasitenkina. Žmogui teikia jie sopulių ir labai karčią išvidinę kovą su sąžine. Iš to kyla sielvartai.

3. Nusilpnina valią, nes kiek kartų žmogus pasiduoda netvarkingiems geismams, tiek kartų tuos geidulius stiprina, o savo valią silpnina.

Neprotinga yra manyti, kad į senatvę ištvirkėlis ims taisytis. Tikrai, reikia nepaprastos Dievo malonės, kad panašus asmuo galėtų kada nors įsigalėjusius geidulius apmalšinti.

4. Pažemina žmogaus vertę. Žmogaus vertė glūdi sielos tyrume, skaidriame panašume V. Dievui, artimiausiame su Juo susivienijime. Kas nuoširdžiai ir tikrai myli Dievą, pasidaro į Jį vis labiau ir labiau panašus. Kas myli žemės purvus, — tampa panašus į purvus. Nuodėmingi netvarkomi geiduliai suteršia skaistų sielos veidą ir pažemina visą žmogaus dorovinę vertę.

Iš to seka, jog reikia sutvarkyti žmogiškos prigimties jausminguosius geismus.

K a i p s u t v a r k y t i ? Visi mūsų geiduliai, k. t. meilė, neapykanta, džiaugsmas,

baimė ir t.t. kyla mumyse, veikiant tam tikrai minčiai, idėjai. Pavyzdžiui manome, kad tas žmogus mus myli ir mes jį mylime; manome, jog jis mūsų nekenčia, imame jo nekęsti ir t.t. Minties jėga yra labai didelė. Ji nepasilieka neveikli, bet būtinai ieško būdo pasireikšti. Todėl kas nuolat tyčiomis užsiima blogomis mintimis, negalimas daiktas, kad pajėgtų suvaldyti kūno geidulius.

Norėdami gi atsikratyti negeistinos minties ir suvaldyti kylantį geidulį, būtinai turime rasti galingesnę mintį, idėją. Pav. mirė brangus asmuo. Liūdesys lengvai gali užvaldyti žmogų. Į nusiminimą įpuolęs, gali padaryti daug dvasiškai skriaudos. Prieš liūdesio geidulį statoma vilties ir džiaugsmo mintis, būtent: mirusis yra pas Dievą, kovą baigęs. Džiaukimės, kad ir mes amžinybėje susitiksime su juo.

Be galo yra svarbu, tvarkant savo geidulius, kad mūsų mintys būtų skaisčios, kilnios, šventos ir pastovios. Šventas mintis palaiko: dvasinis skaitymas, pamokslai, trumpi aktai, dvasiškoji Komunija, dažnas prisminimas Dievo akivaizdos ir visi kiti dvasiški pratimai. Jais apvaldome savo prigimtį ir užsipelnome gausesnių Dievo malonių.

Pakilus kuriam nors netvarkingam geiduliui, panaudokime visas prigimtines ir antpri-

gimtines priemones tam geiduliui nugalėti. Pav. sukilo neapykanta ar nebviltis.

1. Tuojau pakeisk užsiėmimą, vietą ir savo mintį Prisimink kenčiantį Išganytoją.

2. Bent trumpais atsidusimais prašyk Dievo pagalbos.

3. Susijaudinęs, susierzinęs nekalbėk. Verčiau įsivaizduok sau mylimus asmenis, lyg jų patarimų klausaisi. Atsimink, kad Dievas tavo širdies nelabumą mato ir žino.

Jei sukilo džiaugsmą teikiantieji, bet netvarkingi geiduliai, panaudok savo vaizduotę ir atmintį. Prisimink dorus, garbingus užsiėmimus, šventą džiaugsmą, spręsk kurį nors svarbų gyvenimo klausimą. Jei gali, eik pasivaikščioti su kitais, ar pasikalbėti. Žinok, geiduliams pasidavęs, nutolsti nuo tobulumo, išsistatai pavojun amžinai pražūti, gali daug ką papiktinti.

5. Pakilusius netvarkingus geidulius nugalėk priešingais gerais veiksmais. Pav. sukilo nepamėgimo, piktumo, antipatijos jausmas. Tuoj pasirūpink savo netvarkingą geidulį nugalėti, stengdamasis įgyti palankumo, patarnaudamas tam asmeniui ir melsdamasis už jį. Sukilo, pavyzdžiui, nuodėmingo prisirišimo gedulys. Pergalėk jį, vengdamas susitikti pats vienas su tuo asmeniu, arba, jei to negali išvengti, būk rimtas, šaltas, kaip visiems kitiems žmonėms.

Priešingi geiduliams aktai sustiprina dorybę ir padeda žmogui sparčiau žengti tobulumo keliais.

IV SIELOS GALIŲ VALYMAS.

43. Sielos galios.

Turime tris sielos galias: atmintį, protą ir valią. Jos yra išvidinės žmogaus jėgos. Bet jos yra priklausomos viena nuo kitos. Yra žinomas dėsnis, kad valia nieko negeidžia, jei pirmiau protas nenurodys jai kaip pageidautiną dalyką. Protas savo sprendimuose turi vadovautis ir prisilaikyti Viešpaties Dievo įsakymų. Apreikštųjų tiesų ir nuostatų prisiminimas turi vadovauti protui, kuris tuo būdu turi savyje dvejopą išminties šviesą: supratimą ir tikėjimą. Tomis trimis sielos galiomis mes esame panašūs į Šv. Trejybę, kaip mokina šv. Tomas.

Kaip Dievas Tėvas yra priežastis Dievo Sūnaus ir abudu Šv. Dvasios, taip atmintis sieloje yra protingumo priežastis, ir išmintis, — laisvos valios priežastis.

Šios aukštesnės sielos galios privalo valdyti ir tvarkyti visas kitas žmogiškos prigimties galias, pajūčius, geismus. Bet, deja, nevisada taip būna.

Protas turėtų siekti tiesos ir, tiesą pažinęs,

nurodyti valiai teisingus darytinus veiksmus. Bet šv. Povilas apaštalas, kalbėdamsa apie senovės išminčius, sako: „pažinę Dievą, jie negarbino jo kaip Dievo ir nedėkojo; savo mintyse pasidarė tušti, ir neišmintinga jų širdis aptemo. Tardamies esą išmintingi, pasidarė paiki.'' (Rom. 1. 21-22).

Atmintis turėtų nuolat priminti mums Dievo gerumą ir Jo suteiktąsias malones. Bet žmogus, per daug pasitikėdamas savim, pamiršta Dievą ir nusikalsta. Panašiai atsitiko su šv. Petru. Gaidžiui sugiedojus, jis prisiminė, ką Jėzus buvo jam pasakęs, būtent: „pirma negu gaidys giedos, tu tris kartus manęs išsiginsi. Ir išėjęs laukan jis graudžiai verkė'' (Mat. 26, 75).

Visi žmonių nusikaltimai ,V. Dievui yra laisvos žmogaus valios padariniai. Išganytojas pasakė: „iš širdies išeina piktos mintys, žmogžudystės, svetimoterystės, paleistuvystės, vagystės, neteisingi liudijimai, piktžodžiavimai.'' (Mat. 15, 19).

Visa tai rodo, kad kilniausios žmogaus prigimties galios: atmintis, protas ir valia kartais neveikia tiksliai. Tose galiose pasireiškia įvairių ydų. Ydas gi būtinai reikia pašalinti.

Užtat reikia atitaisyti proto suklydimai, atminties pamiršimai ir valios netikslumai. Valia privalo pasiduoti teisingojo proto sprendi-

mams. Ji turi būti apmarinama ne savą, o svetimą valią pildydama.

Laisvoji žmogaus valia, nors tikrumoj vadovaujasi proto nurodymais, bet ji, kūno pojūčių ir geidulių pavergta, nukreipia kartais teisingąjį proto sprendimą klaidon. Tuo ji ardo sielos jėgų sutartinę, iškreipia sąžinės balsą, sukelia neramybę.

Dvasinės tobulybės siekiantieji asmenys nepalieka nesutvarkę savo sielos galių. Kiek galėdami, rūpinasi pažinti savo sielos galių ydas, rasti tinkamas priemones toms ydoms pašalinti ir, valant savo sielą, tas priemones įgyvendinti.

Šiame skyriuje bus nurodyta, bent suglaustai, sielos galių valymo nuostatai.

44. Atminties ydos.

Atmintis nuolatos turėtų priminti žmogui didžiausią jo geradarį ir be galo dideles to geradario malones, būtent Dievą. Bet nevisada taip būna. Žemės mažmožiai ir smulkūs asmeniški reikalai panardina žmogaus atmintį, pririša ją prie savęs. Ilgesnį laiką šitaip pagyvenęs žmogus įgauna stambių atminties ydų.

1. Užmiršta Dievą ir Jo malones. Išrinktajai tautai Dievas teikė gausių, nepaprastų malonių. Bet ir ji, ramybės dienoms atėjus, užsimiršdavo aiškiai regimą Dievo globą. Skun-

džiasi Viešpats Psalmisto lūpomis: „Pamiršo Dievą, kuris juos išgelbėjo" (Ps. 105.) Tai didžiausias nedėkingumas.

2. Pamiršta savo pareigas ir geruosius pasiryžimus. Užtat padaro stambių nusikaltimų. Visi žinome šv. Petro gerą nusistatymą. „Petras jam tarė: Nors man reiktų ir mirti draug su tavim, aš tavęs neišsiginsiu." Bet greit pamiršo, ką buvo žadėjęs. Baimės apimtas, kad jo neįtartų esant Kristaus mokiniu „jis išsigynė visų akivaizdoje, sakydamas: Aš nežinau, ką tu sakai." (Mat. 26; 35, 70). Jeigu jisai būtų prisiminęs Išganytojui duotus pažadus, būtų gal visai nenusikaltęs.

3. Žmonės apsunkina savo atmintį, išblaško dvasią, pažadina vaizduotę ir atsiranda dideliuose dvasiai pavojuose, prisimindami daiktus, vietas ir asmenis, su kuriais bendraudami nusikalsta Dievui.

Didžiausia žmogui nelaimė — tai nelaisvė, vergija. Išrinktoji tauta buvo Egipto vergijoj. Dievas išvedė ją iš vergijos, grąžino laisvę. Bet prisiminę Izraelitai Egipto svogūnus, pilnus puodus mėsos ir iki sočiai turėtos duonos, ėmė murmėti ir išmėtinėti Mozei, kam jis paliuosavęs juos iš vergijos. (palyg. Išėjimų kn. 16, 3). Už valgį, už rūbą, ar nuodėmingą džiaugsmą kitas žmogus parduotų net savo amžiną laimę. Žalingi sielai prisiminimai nu-

kreipia atmintį į pavojingą sritį ir lenkia valią prie nusikaltimų.

Šias visas atminties ydas reikia pašalinti. Nevalia mums pamiršti didžiausio savo Geradario — Dievo, nevalia pamiršti pareigų ir jose apsileisti, arba savo atmintį pakreipti į nuodėmingus prisiminimus. Vieną tik kartą gyvename pasaulyje. Turime nuoširdžiai rūpintis savo išganymu. Kas-gi nenori pamesti minėtųjų atminties ydų, tas jų nori. Išganymo klausime nepateisys žmogaus pamiršimai. Jie buvo ir yra nugalimi. Reikia netingėti atminties ydas pašalinti.

45. Atminties sutvarkymas.

Yda yra įsigalėjęs blogas įprotis. Blogąjį įprotį galime pašalinti geru—anam priešingu.

Atminties ydos — tai pamiršimai, arba nuodėmingi prisiminimai. Reikia juos šiaip sutvarkyti:

1. Jei retai kada atsimeni apie Dievą, apie savo sielos ir išganymo reikalus — būtinai turėtum atsitraukti keletą dienų nuo paprastų užsiėmimų, gerai atlikti rekolekcijas ir nuodėmklausiui leidžiant, atlikti iš ilgesnio laiko išpažintį.

2. Lavinkis trumpomis maldelėmis, atsidusimais, Dievo akivaizdos prisiminimu ir dvasiš-

kaja Komunija palaikyti artimesnę vienybę su V. Dievu.

3. Neprisirišk nė prie vieno daikto ar asmens. Pojūčius sutvarkęs atrasi sielos ramybę ir savo širdį paruoši Šv. Dvasios malonėms priimti.

4. Būtų klaida nesidomėti savo luomo pareigomis. Ką privalai žinoti ir atsiminti, pasistenk nepamiršti. Ką darai, daryk gerai.

Verta čia paminėti šv. Boneventūro nurodomus tris atminties laipsnius. Jie liečia žmogaus bendravimą su Dievu maldos ir kitų dvasiškų pratybų metu.

P i r m a s, žemiausias atminties ir dvasios skaidrumo laipsnis, — tai kuomet žmogus, nors ir su didelėmis pastangomis, savo maldose, dvasiniuos skaitymuos ir susitelkimo valandėlėse savo dėmesį atitraukia nuo savo paprastųjų darbų ir prisimena, bent trumpais momentais, V. Dievą.

Šiam atminties laipsniui įgyti ir sustipriti reikia:

1. Pašalinti nuodėmingas, neskaisčias, negailestingas, išdidžias ir pilnas savimeilės mintis.

2. Sutvarkyti jausmingąjį džiaugsmą ir slėgiantį liūdėsį.

3. Reikia nuoširdžiai ir karštai pasimelsti; dažniau prisiminti Dievą ir mažiau galvoti apie Jo kurinius.

4. Ištikimai atlikinėti kasdien dvasinį skaitymą iš knygos.

5. Reikia įprasti bent kelioms sekundoms susitelkti, prisiminti Dievo akivaizdą, pav, laikrodžiui mušant valandas, arba pradedant naują darbą.

A n t r a s atminties laipsnis yra aukštesnis. Jis parodo bendrąją sielos pažangą dorybėse.

Jeigu žmogus gali atlikti savo mąstymus ir maldas be žymių išsiblaškymų, jisai pajėgia tada savo širdies gelmėse rimtai užsiimti dvasios reikalais. Tai pažangą dorybėse darančių sielų laipsnis. Kiekvienas žmogus gali pasiekti šį laipsnį. Jis pasiekiamas:

1. M a l d a. Siela, pakėlusi savo mintį ir troškimus prie Dievo, pagarbos, dėkonės, permaldavimo ar prašymo maldoje, bendrauja su V. Dievu. Nuolatinė malda ir nuolatinis Dievo akivaizdos prisiminimas yra patarti apaštalų: „nuolat melskitės. Dėkokite visuose atvejuose; nes ta yra jums visiems Dievo valia Jėzuje Kristuje,'' rašo šv. Povilas apaštalas (1 Tesal. 5, 17-18). Ir šv. Petras ragina: „būkite išmintingi ir budrūs maldose (1 Petro 4, 7).

2. Pasiekiamas antras atminties laipsnis s u s i t e l k i m u. Kuomet žmogus, supratęs pašvenčiamos Dievo malonės veikimą savo sieloje, prisimena, jog Šv. Trejybė jį pamėgo,

apsigyveno jo sieloje, padarydama savo bažnyčią joje, — su dideliu džiaugsmu dėkoja V. Dievui už tas gausias malones ir paruošia savo širdį naujoms Dievo malonėms.

3. Iš savo pusės siela privalo pasiaukoti V. Dievui. Ji turi tarnauti su pavaldinio baime ir kūdikio atsidavimu savo geriausiam dangaus Tėvui. Užtat reikia, kad siela visados būtų ištikima V. Dievo valiai, kad pagundų ir pavojų metu maldautų Jo pagalbos, ir suklydusi, ar nusikaltusi, kad maldautų dovanojimo del Jėzaus kančios, ir savo nuoširdžia atgaila atitaisytų klaidas. Savo darbą ir meilę, maldą ir susitelkimo kilnias valandėles aukok V. Dievui, sakydamas: „pasirengusi, Viešpatie, mano širdis, pasirengus'' (Ps. 107, 2).

Trečias aukščiausias atminties laipsnis nuolatos primena žmogui Dievo akivaizdą be galo tyriu būdu. Siela nuolatos atjaučia, jog Dievuje „mes gyvename, judame ir esame,'' (Apd. 17, 28). Žmogus tada nepaiso savo reikalų, tik nori įtikti V. Dievui. Sieloje pasidaro tuomet panaši būklė, kaip apaštalų ant kalno Tabor, Išganytojo persimainymo metu. „Mokytojau, mums čia gera būti, padarykime tris padangtes, vieną tau, vieną Mozei ir vieną Elijui.'' (Mork. 9, 4). Siela pasilieka visuomet Dievo akivaizdoj, jaučia teikiamąsias Dievo malones, užtat džiaugiasi ir ilsisi savo

Viešpatyje. „Aš turiu visuomet Viešpatį savo akivaizdoje, nes jis yra mano dešinėje, kad nebūčiau pajudintas. Todėl mano širdis linksminasi ir mano liežuvis džiaugiasi, be to ir mano kūnas ilsėsis su viltimi.'' (Apd. 2, 25-26).

Šis atminties laipsnis pasiekiamas yra ant žemės tik išrinktųjų sielų ir šventųjų danguje, kaip apaštalas sako: „Dabar mes matome atspindyje lyg mįslę, tuomet gi veidu į veidą'' (1 Kor. 13, 12).

Yra pasakojama apie šv. Aloyzą, kad jis išlaikė šventame skaistume ne vien savo sąžinę ir kūną, bet taipgi savo dvasią. Jo atmintis buvo laisva nuo nepadorių minčių. Ištisomis savaitėmis galėdavęs melstis be jokių išsiblaškymų. O ir kitu laiku jis būdavęs it pasinėręs Dievo akivaizdoje. Vieną kartą jisai pasakęs: „man kur kas sunkiau savo dėmesį nukreipti nuo dieviškų dalykų ir mąstyti apie kitus reikalus. Dažnai tai darydamas, tiek įpratau, jog pasidarė it prigimties dalis. Malda ir apmąstymai nėra man darbas, bet džiaugsmas.'' (Palyg. J. Janssen: Tugendschule t. 1 p. 405).

Atminties uždavinys mūsų sieloje yra didelis. Negalima šios dvasiškos jėgos apleisti, bet reikia nuolat ją lavinti, prisimenant Dievo akivaizdą, savo luomo pareigas, neapsunkinant atminties, net dažnai pavojingais prisiminimais.

Negalime pamiršti savo svarbiausio tikslo — sielos išganymo. Ką mums padės visų kitų reikalų prisiminimai, jei pamiršime dirbti savo sielos išganymui? Šiuo atžvilgiu negali būt pasiteisinimų. Padėję į šalį tinginystę, apsileidimą, dažnai prisiminkime Dievą ir jo šventą valią.

46. Proto ydos.

Protingumas — yra žmogaus prigimties savybė. Kitų apdovanotų protu sutvėrimų regimam pasaulyje neturime. Žmogaus protas yra žmogaus valios vadas. Reikia, kad tas vadas nebūtų aklas, nes aklas aklą toli neves. Proto akiračius galime praplėsti, pažindami naujas tiesas. Protas ieško tiesos ir vengia klaidos. Jei protas nežino kurios tiesos, jos nesupranta, — pasilieka nežinojime ir dažnai klaidoj.

Išganytojas patiekė visiems žmonėms dieviškąjį tikėjimo mokslą. Jis apreiškė žmonėms naujas tiesas. Jei mes jas priimame, — protas pasidaro laisvas nuo nežinojimo ir klaidų. Išganytojas sako: „jei pasiliksite mano moksle, jūs būsite tikri mano mokytiniai, pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus.'' (Jon. 8, 31-32). Tikėjimas ir protas, — tai du žmogaus dvasiai žiburiai į laimę.

Proto nelaisvė — tai jo ydos. Jas turi dau-

gybė žmonių. Dažnai net pamaldžios sielos klaidžioja tose proto tamsybėse. Jos yra tokios:

1. N e ž i n o j i m a s, nesupratimas ir nesistengimas pažinti savo p a r e i g ų.

Tą proto ydą turintieji asmens dažnai suklumpa, suklysta, bet prie klaidos neprisipažins išdidus savo nuomonės vertinimas neleidžia jų puikybei nusilenkti. Jie nemėgsta teikiamų patarimų bei pareigų tikslesnio nurodymo. Patys visiems siūlosi su savo nuomone ir patarimais, nors iškeltais klausimais nedaug tenusimano.

2. Ž a l i n g a s ž i n g e i d u m a s apie nereikalingus sau dalykus ir išdidus užsimojimas savo protu suprasti apreikštąsias V. Dievo paslaptis, tiesas.

Ieško, tiria įvairiausias mokslo ir gyvenimo problemas, klausimus, bet nesigilina į sau pavestą sritį. Užtat pasitaiko, kad advokatas smulkmeniškai tyrinėja anatomiją, gydytojas — architektūrą, o kunigas — ekonomiją ar panašiai.

Kiti vėl besistengdami į savo mažo proto įtalpą supilti didžiausias Dievo tiesos jūras, pasijunta prislėgti. Gerai, jei padarys proto nuolankumo Dievui aktą ir priims tikėjimu Dievo apreikštas tiesas; priešingai įvykus, — gresia dvasios nuopolis, net Dievo išsižadėjimas.

Nupuolusių angelų pavyzdys vaizdžiai rodo protinio išdidumo padarinių žalą.

Išganytojas subarė apaštalus, kuomet jie paklausė: „Viešpatie, ar šiuo laiku tu sugrąžinsi karalystę Izraėliui''? Jis jiems atsakė: ''Ne jūsų dalykas žinoti laikus ir valandas, kurias Dievas nustatė savo valdžia.'' (Apd. 1, 6—7).

3. U ž s i s p y r i m a s savo n u o m o n ė j e, nors protingų žmonių būtų visai kitokia nuomonė tuo pat klausimu.

Tą ydą turėjo šv. Tomas apaštalas, kol Išganytojas nepriverté jo pakeisti savo nuomonės: „Kiti mokytiniai jam sakė. Mes matėme Viešpatį. Bet jis jiems atsakė: Jei nepamatysiu jo rankose vynių perdurimų, neįdėsiu savo piršto į vynių vietą ir neįdėsiu savo rankos į jo šoną, netikėsiu'' (Jon. 20, 25). Praėjo aštuonios dienos, pasirodė vėl prisikėlusis Išganytojas ir paliepė Tomui: „Įdėk čia savo pirštą, matyk mano rankas, ištiesk savo ranką ir įdėk į mano šoną, ir nebūk netikėlis, bet tikintis'' (Jon. 20, 27).

Išdidus nenori nusileisti savo nuomone. Jis kiek gali priešinasi net savo vyresniesiems.

4. S k u b o t a s, nesusivaldantis kitų žmonių t e i s i m a s bei nepamatuoti įtarinėjimai.

Išdidus žmogus nėra gailestingas nei teisingas. Greit užsigauna ir parodo daug nepa-

lankumo kitiems. Išganytojas pamokė visus, sakydamas: „neteiskite, kaip akims rodosi, bet darykite, teisingą teismą'' (Jon. 7, 24).

Parisiejus Simonas pasikvietė kartą Išganytoją pas save valgyti. Tuo įvykiu pasinaudojo viešа nusidėjėlė, kad atgailautų savo nuodėmes prie Jėzaus kojų. Bet parisiejus tuojau įtarė. Jis taip manė savo širdyje: „jei šitas būtų pranašas, juk žinotų, kas ir koki yra moteriškė, kuri prisiliečia jo, nes ji nusidėjėlė.'' (Luk. 7, 39).

Tą jo nepamatuotą įtarimą Išganytojas papeikė, parodydamas, jog jisai skaito ir žino paties parisiejaus mintis.

5. S u k t o j i p o l i t i k a, arba sugedusio pasaulio išmintis, tiesos paslėpimas.

Erodas išklausinėjo išminčių apie nuostabią žvaigždę, kuri juos atvedė Jeruzalėn, patyrė iš Šv. Rašto žinovų, jog pasaulio Atpirkėjas turi gimti Betliejuje ir, nors savo širdyje nutarė nužudyti Dieviškąjį Kūdikėlį, siunčia išminčius į Betliejų, sakydamas: „eikite ir rūpestingai klauskitės apie vaikelį; radę gi, duokite žinią man, kad ir aš nuėjęs pagarbinčiau jįjį.'' (Mat. 2, 8). Visi pasaulio sukčiai eina Erodo pėdomis: slepia tiesą.

Šios visos proto ydos veda žmogų į klaidas, į liguistus minties nukrypimus. Kadangi žmogus yra atsakomingas už minėtas proto ydas, tai nesistengdamas pagilinti, ar sutvarky-

ti savo proto, jis kaltas yra, nors netiesioginiai, ir už padaromas klaidas.

Jeigu apsileidęs chirurgas imtų daryti sau nepažįstamą operaciją, beregint padarytų gyvybei pavojingų klaidų ir tikrai jisai būtų atsakomingas už savo nežinojimą.

Dangų pasiekt yra didesnis darbas, negu padaryt sekmingą operaciją. Galime pažinti visas savo tikybines pareigas, galime pagilinti savo išmintį, galime gauti V. Dievo gausios pagalbos kelionėj į dangų, — jei tik norėsime paruošti savo sielą Dievo malonėms. Todėl ją tobulinkime ir ruoškime, apvalydami savo protą nuo ydų ir klaidų.

47. Proto valymas.

Proto ydos tai yra savo rūšies ligos. Kokias proto ligas turime ir kiek jos mumyse pasireiškia, — pirmiausia turime nustatyti, ir paskui jas gydyti. Kadangi įvairiuose asmenyse įvairiai protinės ligos pasireiškia: vieni per daug ieškodami sau visai nereikalingų, net kartais dvasiai žalingų žinių, -- kiti vėl — nesirūpindami savo svarbiausių pareigų pažinti, — negalima todėl visiems žmonėms nustatyti vienodų taisyklių proto ydoms valyti. Atskirais atvėjais daug gali padėti dvasios vadovas. Pačiam žmogui reikia:

1. Žinoti kurių savo tiesioginių pareigų ne-

supranta. Jas reikia pirmiausia sužinoti, išsiaiškinti, išmokti. Tai pagelbės atlikti savęs pažinimas ir tikras nuolankumas.

2. Tiesa, turime mokytis įvairių reikalingų prigimtinių mokslų, bet neprivalome pamiršti, jog mūsų svarbiausias mokslas — tai pažinti ir mylėti Dievas; žinoti bent pagrindines apreikštas tiesas, dorovės nuostatus ir dvasios tobulinimo taisykles. Šiuo atveju stipriausia pagalba yra tikėjimas. Jis papildo proto jėgas.

„Jei pasiliksite mano moksle, jūs... pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus," (Jon. 8, 32) pasakė Išganytojas.

3. Imdami mokintis kurio nors mokslo, pirmiausia pradėkime nuo to, kas mums būtinai reikalinga žinoti, paskui — kas naudinga ir pabaigoje — kas teikia pasigrožėjimo, malonumo. Svarbu yra sužinoti pav. dvasios tobulinimo taisyklės, bet daug svarbiau yra jas įgyvendinti ir savo sielą patobulinti, apvalant širdį atgailomis ir nuolankumu.

4. Atsipratink kritikuoti savo vyresniuosius. Jų vietoj būdamas gal nė tiek nesugebėtum gero padaryti. Neįtarinėk ir nesmerk žmonių be tikros priežasties. Dievas mato jų širdis, jų intencijas, ir ką patsai laikai nedovanotinu pasielgimu, ten gal būti vien protinė klaida.

5. Ginčuose valdykis. Ieškok tiesos, o ne savo nuomonės užmetimo kitiems. Mylėdamas

tiesą, su noru priimsi ją iš kitų išgirdęs.

6. Neprigaudinėk nei nemeluok. Pastoviai mokintis tau būtinai reikalingų tiesų, norėdamas įtikti V. Dievui, pasidaryti nuolankaus proto ir širdies. Tada būsi didelis Bažnyčioje. „Kas tik pasižemina kaip šitas kūdikis, tas didžiausias dangaus karalystėje,'' (Mat. 18, 4), sako Išganytojas.

48. Valios ydos.

Valia yra žmogaus veiksmų karalienė, tikroji tobulybės turėtoja. Žinome, jog žmogus privalo suprasti, pažinti Dievą, atsiminti Jo apreikštą žmonėms valią. Dievo valia — žmogaus laimė. Dievo valią vykinsime, — būsime laimingi. Todėl reikia savo valią palenkti Dievo valiai. Už gerus mūsų laisvos valios veiksmus Dievas žada amžiną gyvenimą, be galo didelę laimę, o už klaidingus, nesutaikomus ir griežtai priešingus Dievo valiai veiksmus, Viešpats grasina atmetimu, amžinu kalėjimu kančiose ir tamsybėse.

Be galo yra svarbu apvalyti savo žmogišką valią, ją sutvirtinti gerame, padaryti ją visų žmogiškos prigimties jėgų ir geismų vadove. Jei ji eis Dievo apreikštu keliu, — nevaikščios tamsybėse; jei savo užgaidas pradės varinėti — beregint suklys, nupuls, nusikals.

Visų ant žemės įvykstančių nuodėmių prie-

žastis yra žmogaus valia. Valia nori blogybės, jos ieško, siekia ir tuomi užsitraukia sielai dėmę, neištikimybę ir bausmę.

Sutvirtėjusi dorybėse valia beveik nenusikalsta, arba labai retai. Greitai ji pastebi savo nuopolį, keliasi, taisosi, atgailauja.

Jei norime savo valią apvalyti, sustiprinti, į gerą palenkti, — pažiūrėkime valios ydas, raskime tinkamų priemonių valios silpnumams gydyti ir pasistenkime ją pagydyti, padedant V. Dievo malonei.

1. Pirmoji valios yda — tai p a s i r y ž i m o s t o k a lavintis dorybėmis. Nesistengia net pažinti, kurios dorybės yra sielai reikalingiausios.

Apsnudus, apsileidus, tingi siela velka vargų naštą, visiškai nesirūpindama pažanga. Dienos nyksta, gyvenimas trumpėja, o sieloje dorybės neauga, — ten įsivyravus tinginio dvasia. Gyvena aplinkumos pilna įtaka, neturi pastovaus dorovingumo ir, dažnai nusikalsdama prieš padorumą, vykdo pojūčių užgaidas, eina prie visiško valios sunykimo, atrofijos.

2. N e s u t v a r k y t a s n o r a s patenkinti visus savo geidulius, neatsižiūrint nei Dievo įsakymų, nei protingų žmonių patarimų.

Visus geidulius privalo valdyti žmogaus valia, o ne geiduliai valią. Jeigu žmogus laisva

valia atsiduoda savo kūno geiduliams valdyti, aišku, valia yra nugalėta. Nors tokiam asmeniui atrodytų, kad savo prieštaravimu Dievo įsakymams ir protingųjų žmonių nuomonei parodo daug savarankiškumo. Tikrumoje toks žmogus yra savo geidulių vergas, pasigailėjimo vertas puikuolis, nusidėjėlis. Visi nusidėjimai yra blogos valios padarai. Jie teikia žmogui gėdą ir bausmę, o ne garbę. Iš blogybės džiaugtis gali vien blogas asmuo.

3. Intencijos suktumas, arba veidmainiavimas su įvairiais prigaudinėjimais, nudavimais, melagystėmis. Taipgi blogų žmonių pašiepos ir kritikos baimė.

Susirgusieji šia liga asmens geriausius savo veiksmus sugadina bloga intencija. Pasninkauja, kad būtų garbinami žmonių; teikia išmaldas, kad patį vargšą išnaudotų, meldžiasi dėl žmonių akių.

„Ir kad meldžiatės, nebūkite kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad būtų žmonių matomi. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokesnį'' (Mat. 6. 5).

4. Savimeilė ir tvarkos stoka. Nepaiso bendrijos, visuomenės, Bažnyčios labo, tik žiūri, kad jam pačiam vienam būtų naudos. Ieško, kas teikia džiuginančio malonumo, o apleidžia savo svarbiausias pareigas, atidėdamas jas neribotam laikui.

Ši valios yda ypač aiškiai matoma pas girtuoklius. Su svaigalų stiklu išvilios jį iš namų, atitrauks nuo pareigų, įstums į nuodėmes vien už gomurio patenkinimą.

5. N e p a s t o v u s s k u b o t u m a s, įsikarščiavimas numatyto gėrio siekiant, lengvapėdiškumas, abejonės.

„Abejojąs žmogus yra nepastovus visuose savo keliuose." (Jok. 1. 8). Tokiems asmenims stoka yra rimtumo. Nežino jie, ko imsis, kaip sieks numatyto gėrio.

6. N e p a s i s e k i m ų b a i m ė. Dar nėra pradėjęs siekti gėrio, tikrai nepažinęs kliūčių, nė nepasiryžęs nugalėti sunkenybių, jau valią apnyko baimė, jog vis tiek nepavyks. Ši yda — visų pesimistų žymė.

49. Valios sutvarkymas.

Pamaldžios sielos, siekiančios tobulumo, privalo sutvarkyti, sustiprinti ir ištobulinti savo valią. Valia siekia to, ką protas nurodo pageidautinu gėriu. Protui šviesti daug padeda Dievo malonė. Todėl reikia visas šias tris jėgas protą, valią ir Dievo malonę panaudoti savęs tobulinimui.

1. Kad protas galėtų teikti valiai neginčijamų įrodymų, reikia, kad protas persvarstytų pagrindines tikybines tiesas, daugiau įsigilintų į žmogaus trejopas pareigas: Dievui,

savu ir artimui, kad surastų tinkamiausias priemones tobulintis. Tai atliks žmogus nuošalume, tyloj, susitelkime, maldoj rekolekcijų metu. Tad reikia pirmiausia gerai atlikti rekolekcijas.

2. Savo sąžinę apvalę Atgailos sakramente, turime pasistengti savo širdį atpalaiduoti nuo visų nuodėmingų, pavojingų ir nenaudingų prisirišimų prie daiktų, savo kūno džiaugsmų, ar prie kitų žmonių. Būdami visai laisvi, lengviau galėsime suprasti ir įvykdyti V. Dievo valią.

3. Tvirtai būkime pasiryžę, nelaukdami nepaprastų įvykių ir didelių progų, su Dievo pagalba vykdyti visa, ko nuo mūs reikalauja Dievas mūsų vyresniųjų lūpomis: „Viešpatie, ko nori, kad daryčiau?" (Apd. 9, 6) klausė Saulius ir padarė tai, ką Viešpats nurodė daryti.

4. Dvasios tvirtumas eina su išvidine ramybe ir tvarka. Nenusimink nepasisekimuos. Nugalėsi visa su tuo, kuris visus stiprina, t. y. su Dievo pagalba. Šv. Povilas ap. sako: „aš moku ir būti pažemintas, moku taip pat ir apstume gyventi... būti sotus ir alkti, apsčiai turėti ir kentėti skurdą. Aš visa galiu tame, kurs stiprina mane." (Pilyp. 4, 12-13).

5. Nuoširdžiai pasiryžkime siekti tobulybės, lavinantis nuolankumo, pamaldumo, darbštu-

mo, Dievo ir artimo meilės dorybėje, o taipgi kitose dorybėse neapsileisdami.

Kuri sritis yra pas mus silpniausia, — tą stiprinkime. Ją pažinti nesunku. Kiekvieną išpažintį skundžiamės iš tų pat nuodėmių. Jos nurodo, kur yra mūsų silpnybė ir kurią dorybę pirmiausia turime įgyti.

6. Visur ir visados norėkime patikti V. Dievui. Visokio nudavimo, veidmainiavimo venkime daugiau negu plėšikų, vagių. Jie apvagia mus iš dvasiškų turtų.

7. Dievo meilė turi uždengti mūsų širdį, ir mes privalome pirmiausia ieškoti dangaus karalystės ir jo teisybės, o visa kita mums bus duota.

Patys iš savęs ką gero padaryti negalime, bet galime daug gero padaryti sau, artimui ir Dievui garbės teikti su V. Dievo pagalba. Prašykime karštai, pasitikėdami ir gausime Viešpaties malonių.

Malda, budėjimai ir apsimarinimai suteiks jėgos suvaldyti kūno geismus ir visus palinkimus į blogą.

TREČIOJI DALIS.

IŠORINIS DVASIOS VALYMAS.

49. Išorinio dvasios valymo įvairumai.

Žinome, jog yra išvidinis ir išorinis dvasios valymas. Iki šiam laikui svarstėme išvidinį sielos valymą, t. y. kurį mes patys atliekame su Dievo pagalba, sutvarkydami savo kūno ir sielos galias, išnaikindami savyje ydas, nuodėmių šaltinius.

Kaip kaitrios saulutės spinduliui įsiskverbus į mūsų kambarį pamatome labai daug lakiojančių aplinkui dulkių ir dėl to net pasidaro mums nejauku sėdėti tame kambaryje, panašiai įvyksta su siela, kai Dievo išminties spindulys apšviečia mūsų protą ir toje šviesoj pamatome savo dvasios dulkes. Jos, tarsi, mus ima troškinti. Tikrai turime daug trūkumų, padarome daug klaidų, lengvai atsiduodame įprastoms ydoms, o net kartais žmogus išdrįsta savo geriausiam dangaus Tėvui nusidėti. Tai visa žinodami, pasiryžome valyti savo dvasią, gryninti sielą, ruošti ją Šv. Dvasiai tinkama buveine.

Bet žmogus yra silpnas. Čia pasiryžta, čia vėl pamiršta. Aukos baimė, dvasinė tinginystė dažnai žmogų prislėgia neveikliu apsileidimu.

Reikia, kad kas nors žmogų išjudintų, paskatintų į darbą, į tobulybę.

Kuomet susipurvinęs vaikas tingi patsai apsivalyti, tada geroji motinėlė paima ir jį išprausia, apvalo.

Panašiai yra dvasios srityje su visais žmonėmis. Jeigu patys žmonės, ypač siekiantieji tobulybės, tingi apsivalyti nuo ydų, klaidų ir netobulybių, — V. Dievas, tas geriausias mūsų Tėvas, leidžia įvykti išoriniems sunkumams, suspaudimams, nelaimėms ir per jas Dievas mūsų sielą valo ir prie savęs kviečia.

Yra tai išorinis dvasios valymas, arba p a s y v i s valymas.

Pasyvis arba išorinis valymas yra, kada siela be ypatingo savo veiklumo priima Dievo siųstas sunkenybes. Tuo veiksmu turime pasinaudoti, savo dvasią paliuosuodami nuo bereikalingų prisirišimų prie kurinių ir visa širdimi atsduodami Dievui.

Išorinis sielos valymas reiškiasi ketveriopai: 1. pagundomis; 2. sausumais; 3. skrupulais, arba sąžinės liguistu baimingumu; 4. išorinėmis sunkenybėmis, nelaimėmis.

Kad pamaldi siela turėtų iš išorinio valymo naudos, privalo būti kantri ir atsidavusi Dievo valiai.

Keturias išorinio sielos valymo rūšis turime arčiau pažinti, kad galėtume jomis pasinaudoti. Dėlto sekančiuose skyrimėliuose bus kalbama plačiau šiais klausimais.

50. Pagundos.

Kas yra pagunda? Platesne prasme pagunda yra kiekvienas noras ištirti žmogaus dorybę. Siauresne ir paprastąja prasme pagunda yra skatinimas žmogaus į nuodėmę.

''Palaimintas žmogus, kurs kantriai kenčia mėginimą, nes kuomet bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką.'' (Jok. 1, 12). ''Tiria jus, Viešpats jūsų Dievas, kad pasirodytų, ar jūs jį mylite iš visos savo širdies, ar ne'' (Deuter. 13, 3).

„Nė vienas gundomas tegul nesako, kad jis Dievo gundomas, nes Dievas negali būti gundomas į piktą, ir pats nė vieno negundo. Bet kiekvienas yra gundomas savojo pageidimo patrauktas ir paviliotas'' (Jok. 1, 13-14). „Visa, kas yra pasaulyje, yra kūno pageidimas, akių pageidimas ir gyvenimo puikybė'' (1 Jon. 2, 16). „Būkite blaivūs ir budėkite, nes jūsų priešininkas velnias aplink eina, kaip kriokiąs liūtas, ieškodamas, ką prarytų.'' (1 Petro 5, 8). „Taigi, kas tariasi stovįs, teveizi, kad nepultų. Jūsų nebuvo užpuolusi pagunda, perviršijanti žmogaus jėgas. Dievas yra ištikimas; jis neleis jūsų gundyti virš jūsų jėgų.'' (1 Kor. 10, 12-13).

Iš tų Šv. Rašto žodžių aiškiai suprantame: 1. jog V. Dievas mūsų negundo ir neleidžia mus gundyti virš žmogiškų jėgų; 2. pagundų

priežastys glūdi: a) mumyse, b) doroviniai sugedusiame pasaulyje; c) piktoje dvasioje.

Kad mes galėtume pasakyti su Apaštalu: „aš kovojau gerą kovą, pabaigiau bėgti, užlaikiau tikėjimą'' (2 Tim. 4, 7), kad užsitarnautume teisybės vainiką, apsivalę kovoje su pagundomis nuo išdidumo, per didelio savimi pasitikėjimo, kad galėtume padaryti žymios dvasioj pažangos, — V. Dievas leidžia pasauliui ir piktajai dvasiai gundyti mus, nors kartu žada: „pasaulyje jūs turėsite suspaudimo; bet pasitikėkite, aš apgalėjau pasaulį'' (Jon. 16, 33). „Mūsų kova yra ne su kūnu ir krauju, bet... su šių tamsybių pasaulio valdovais, su piktumo dvasiomis,'' (Efez. 6, 12) sako šv. Povilas.

Piktosios dvasios pagundos ypač smarkiai ima varginti pamaldžią sielą, kai pradeda arčiau susivienyti su V. Dievu. Pasilikusieji nenugalėti geismai, neišnaikintos ydos ir per daug laisva vaizduotė sukelia sieloj pavojingų vaizdų.

Bet ne visi pamaldūs žmonės būna lygiai gundomi. Dažniau pagundų turi ir jos smarkiau pasireiškia jausminguose, staigaus būdo ir silpnavaliuose asmenyse. Rimti, energingi, ramūs ir pusiausvyrą užlaikantieji žmonės daug rečiau yra gundomi.

Be to, kurie pamaldumo pratybomis ir apsimarinimais pakilę yra Dievo meilėje ir pilni yra šventos Dievo baimės, — tie lengviau yra

gundomi ir lengviau nugali pagundas. Bet kurie yra išsilepinę, sau visame pataikauja, vengia darbo, skausmo ir nemalonumų, besivaikydami pasaulio madas ir jo jausmus, — tie yra ne vien dažnai, bet ir sunkiai gundomi.

Tiesa, Dievas neleidžia gundyti virš žmogiškų jėgų. Su Dievo pagalba gali kiekvienas asmuo nugalėti pagundą. Tik, deja, ne visi bendrai veikia su Dievo malone, bet pasiduoda pagundai ir nusideda.

Kol žmogus nusideda, sutikdamas su pagunda, pereina dvasioje šiuos laipsnius:

1. Vaizduotėje ir jausmuose kyla viliojantis vaizdas, kurs taip pasidaro galingas kai kuriuos asmenyse, kad jie visa užmiršę, bėga paskui nepadorų vaizdą. Yra tai pasiūlymo laipsnis. Pav. Velnias kalba į Ievą.

2. Vaizduotės pakiršinti pajūčiai ima smarkiai veikti kuną ir protą. Kūnas ieško sau neleistino džiaugsmo, o pagunda nori nugalėti proto teisingą dalykų įvertinimą, nes protui nenusileidus, valia nenusilenks pagundai. Čia glūdi tikras pavojus. Pav. Ieva derasi ir grožisi uždraustu vaisiu.

3. Besidžiaugiant ir besiderant protui silpnavalis asmuo tuoj sutinka su pagunda, nors toliau ir sąžinė imtų išmėtinėti. Yra tai sutikimo ir nuodėmės laipsnis.

Jei žmogus nesutiko su pagunda, — jis pagundą nugalėjo, nieko nenusikalto V. Dievui,

ir net nuopelną turi. Jei pagundai pasidavė, — nusikalto. Tų nusikaltimų dydis yra pagal pagundų rūšį. Vienos nuodėmės yra mirtinosios, kitos atleidžiamosios.

Bet patsai pagundoms pritarimas ir sutikimas ne visuomet būna aiškus.

1. Tikrai nesutiko žmogus su pagunda, jeivisą laiką su ja kovojo, jausdamas pasibaisėjimą savo sieloje nuodėme ir atjausdamas kovos nesmagumą.

Jei su neatsargiu veiksmu davė progos sukilti pagundoms, nors pasilieka kaltas už nerimtą, neapsvarstytą pavojingą žingsnį, bet jei toliau kovoja ir nesutinka, — pagundą jis nugalėjo.

Pav. žino žmogelis, kad pas savo gerą kaimyną užėjęs gali nenugalėti girtybės pagundos ir gali pasigerti. Nepaisydamas pavojaus, eina. Kaltas yra, kad išsistato pagundai. Bet jei negers ir nepritars, — jis bus nugalėjęs tą pagundą.

2. Būna neaiškus pritarimas pagundai, tai yra netobulas sutikimas, kai žmogus, pajutęs sielai pavojų, nesiskubina jį pašalinti, bet delsia, ima abejoti, derasi su pagunda, tingiai su ja kovodamas, nors galutinai nesutinka.

Labai neprotingas yra dalykas imti abejoti ar Dievo reikia klausyti, ar pagundai pasiduoti. Toji abejonė ir tingi kova yra nuo-

dėmingos. Tiesa, nuodėmė nėra mirtinoji, bet vis dėlto yra įžeidimas geriausio V. Dievo.

3. Pilnas sutikimas įvyksta valiai visiškai palinkus į pagundos siūlomą blogybę, ieškant uždraustų džiaugsmų. Kol nepasireiškė sutikimas veiksmu, jis pasilieka širdies nuodėme. Jei žmogus ima džiaugtis patiektąja pagunda, pilnai savo širdyje su ja sutikęs, dar žemiau nupuola ir nusikalsta.

Nuodėmės dydis yra sulig pageidautos blogybės didumo. Išganytojas, kalbėdamas apie sunkias širdies nuodėmes, pasakė. „kiekvienas, kurs žiūri į moteriškę, kad jos geistų, jau su ja svetimoteriavo savo širdyje'' (Mat. 5, 28).

Visomis protingosios sielos išgalėmis privalome kovoti visas pagundas. Toji kova mus patobulins, dorybėse sustiprins, dvasiai padės ir jai nieko nekenks. Bet šalinkime kartu ir pagundoms sukilti progas.

51. Ištyrimo nauda.

Pasaulyje buvo ir bus įvairiausių papiktinimų ir pagundų, „tačiau deja tam žmogui, per kurį papiktinimas ateina,'' (Mat. 18, 7) pasakė Išganytojas. Įvairiausių papiktinimų patirti teko šventiesiems. Įvairios pagundos juos vargino, kaip ir mus, bet jie savo nuoširdžia kova nugalėjo sielos priešus. Piktoji dvasia išdrįso gundyti patį Išganytoją. „Iš-

pasninkojęs keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis nakčių, po to buvo alkanas. Tuomet gundytojas prisiartinęs jam tarė: „Jei tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos...'' (Mat. 4, 2-3). Prisileisdamas gundyti piktajai dvasiai, Išganytojas parodo, jog pagundų žmonės turės, bet reikia visas pagundas nugalėti.

Štai kokios naudos iš tos kovos turime.

1. P a s i m o k i n a m e geriau save pažinti. Priešas visuomet puola silpniausią vietą. Kuri dorybių mumyse silpnesnė, — prieš tą piktoji dvasia labiau veikia. Vienam stengiasi tikėjimą sumažinti, kitam Dievo meilę išplėšti, trečiam sėja nebvilties mintis, o kitus gundo į palaidumą, godumą, girtavimą ir t.t. Šv. Augustinas aiškina šiaip: „Petras, kuris pirma pagundos savimi pasitikėjo, pagundos metu save pažino.'' (Sup. ps. 36). Ir Tomas a Kempi sako: „dažnai nežinome ką galime, bet pagunda parodo, kas esame... Pagundose ir nuliūdimuose žmogus ištiriamas, kiek pakilo gerame; ir kur yra daugiau nuopelnų, ten ir dorybė geriau pasireiškia'' (Apie Kr. Sek. 1 kn. 3 sk. 4, 8).

2. Pagundos ir prispaudimai yra gera n u o l a n k u m u i mokykla.

Pavojų ir nelaimių metu geriau pažįstame savo negalią ir silpnumą, suprantame, kad reikia savo pajūčius santūroje laikyti, jei no-

rime nenusikalsti ir Kristų sekti. „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane'' (Luk. 9, 23).

3. Išmokstame geriau m y l ė t i D i e v ą. Žinodami savo silpnybes ir ieškodami pagalbos pas V. Dievą, visiškai Jam atsiduodami nuoširdžioj maldoj. Ji daugina Dievo meilę mūsų sieloje. „Reikia dabar trumpam laikui nuliūsti įvairiuose ištyrimuose, kad jūsų tikėjimas būtų rastas brangesnis už auksą'' (1 Petr. 1, 6-7).

4. Skaudūs ištyrimai ir įkyrios pagundos a p v a l o k o v o j a n č i ą s i e l ą. Pavojaus metu mums pasidaro aišku, kad turime padaryti daugiau pastangų pagundoms nugalėti, kad negalime apsnūdę vaikščioti. Kadangi negarbinga praeitis ar Dievui parodytas nedėkingumas sugraudina kovojančią sielą su naujomis pagundomis, — tai gailesčio, nuolankumo, susigėdinimo aktais apsivalome nuo pasilikusių Dievui skolų, sustiprėjame dorybėje.

Kantrumas, susitaikinimas su Dievo valia ir nuolankumas — tai vis dorybės, augančios išmėginamoj širdyje. Be to, pažinę pagundos linkmę, rūpinamės sutvirtinti atatinkamą dorybę, darydami gausesnius jos aktus. Šv. Petras ap. ragina: ''Todėl sujuosę savo dvasios strėnas, būdami blaivūs, turėkite pilną viltį malo-

nėje, kuri jums teikiama Jėzaus Kristaus'' (1 Petr. 1, 13).

5. N u o p e l n ų š a l t i n i s. Visi privalome užsitarnauti dangų gerais darbais. Sunkenybių, išmėginimų ir pagundų nugalėjimas yra geras darbas. Už tą mūsų kovą Dievas žada dangų. „Palaimintas žmogus, kuris kantriai kenčia mėginimą, nes kuomet bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką, kurį Dievas pažadėjo jį mylintiesiems.'' (Jok. 1, 12).

Nuolatinis budėjimas, malda, įvairių dorybių daromi aktai išmėginimo ar pagundų metu stiprina sielą, „nes jėga įgyja tobulumo silpnybėje,'' (2 Kor. 12. 9) sako šv. Povilas. Nebūtų pergalės, jei nebūtų kovos, nebūtų kovos, jei nebūtų priešo. Savo sielos priešus privalome nugalėti. Kiek kartų išmėginimus kantriai nukenčiame ir kiek kartų pagundas nugalime, tiek kartų padarome gerus darbus ir užsitarnaujame aukštesnio požymio ir garbės pas Dievą. Jeigu ši ašarų pakalnė niekad neapsunkintų teisingojo galvos erškėčiais, jis ir dangaus karštai neieškotų.

„Laikykite, mano broliai, tikru džiaugsmu, kai jūs patenkate į įvairius išmėginimus, žinodami, kad jūsų tikėjimo ištyrimas daro kantrumą. Kantrumas gi turi būti tobulas savo darbu, kad jūs būtumėte tobuli ir pabaigti, kuriems nieko netrūksta.'' (Jok. 1, 2-4).

52. Kaip nugalėti pagundas.

Pagundos yra skaudus ir pavojingas sielai dalykas. Nors pati pagunda nesudaro nuodėmės, bet ji kreipia žmogaus mintį ir valią nuodėmėn. Jei žmogus nėra gana saugus, — greit gali nusikalsti Dievui. Kovojančiai ir nugalinčiai pagundas sielai, tiesa, jos duoda progos dorybėmis stiprėti; bet pati kova yra pavojinga. Kasdien maldose prašome V. Dievo, kad neleistų mus gundyti. Bet visų pagundų išvengti negalime. Jų turėjome ir turėsime. Tai žinant, verta pažiurėti bendrąsias pagundoms nugalėti priemones.

Pagundą galime palyginti su gaisru, arba liga. Pirmiausia saugojamės sukelti gaisrą, ar įgyti nesveikatos, o jeigu kyla gaisras, ar susergame, — tučtuojau gaisrą gesiname, sveikatą geriname. Aišku, kitaip elgiamės pavojui iš tolo gresiant, o kitaip darime paties pavojaus metu. Su pagundomis kovojame panašiai.

1. Žinome, jog pagundos mus užklups ir gal visai netikėtu metu. Reikės su jomis kovoti ir nugalėti. Užtat rūpestingai saugojame savo širdies palinkimus, kad jie nesudarytų sielai pavojų.

2. Piktoji dvasia ir sugedęs pasaulis daugiausia veikia mus per vaizduotę ir pojūčius. Užtat santūroj laikome savo pojučius ir vaizduotės pavojingas svajones, rūpinamės jas

pakeisti skaudžia tikruma, prisimindami savo mirtį, teismą, pragarą ir dangų.

3. „Kas pavojų mėgsta, jame pražus," (Eccli 3, 27) sako šv. Dvasia. Dėl to vengiame visų pavojų ir neduodame progos pagundoms sukilti.

4. „Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą," (Mat. 26, 4) pasakė Išganytojas. Taigi, be budėjimo, privalome dar melstis; ir meldžiamės, prašydami pagalbos išmėginimo valandai.

Pavojui užėjus ir kovai prasidėjus su pagundomis, kurios kartais vilioja mintį nuodėmėn vedančiomis svajonėmis, privalome:

1. pasiprieišnti pagundai pačioje pradžioje, aiškiai sau ir V. Dievui pareikšdami, kad pagundai nenorime pasiduoti.

2. Reikia pakelti savo mintį prie šventų dalykų, atmetant šalin blogas mintis ir gautus pavojingus įspūdžius.

3. Trumpais maldingais atsidūsimais ir maldelėmis prašykime V. Dievo pagalbos kovoje su pagundomis, visai pasitikėdami V. Dievo gerumu. „Viešpats mano šviesa ir mano išganymas, ko bijosiu?" (Ps. 26). „Taigi, būkite pasidavę Dievui; priešinkitės velniui, ir jis bėgs nuo jūsų." (Jok. 4, 7).

4. Kovokime nuoširdžiai su kilusiomis pagundomis ir su jomis nesiderėkime. Pradėsi derėtis, jei galutinai ir nesutiksi, — būsi pa-

gundos nugalėtas, nors ne visiškai, ir sužeistas. Su mūsų išganymo priešu ir derėtis negalime be žalos, — turime jį visai nugalėti.

5. Kovos metu stiprinkime naujais aktais tas dorybes, kurias pagundos puola.

Jeigu toji kova tęsiasi ilgesnį laiką, panaudokime patartų apsimarinimų rūšis savo pojūčiams sutvarkyti.

6. Nebijokime kovos. Turime rūpestingą Dangaus Motiną Šv. Mergėlę Mariją. Jos globai atsiduokime, kovokime ir jai padedant nugalėsime, nes nuo amžių nėra girdėta, kad kas ieškodamas jos globos, melsdamas jos pagalbos, šaukdamasis jos užtarymo būtų buvęs apleistas.

Angelas Sargas ir šv. Globėjai pagelbės kovoje su išganymo priešu, jei tos pagalbos prašysime.

7. Savo pagundas ir kovas pasisakykime savo dvasios vadovui — nuodėmklausiui. Vadovaukimės jo patarimais ir suraminimais.

8. Piktoji dvasia bijo kryžiaus ženklo ir kitų Bažnyčios sakramentalijų: šventinto vandens, agnosėlių etc. Naudokimės Bažnyčios teikiamomis priemonėmis apsiginti velnią ir jo pagundas.

9. Kovoje stiprėja dorybė. Jei nuoširdžiai kovosime, nuolankiai ir kantriai atsidavę V. Dievo valiai, kuris, leisdamas patirti mums kovos sunkumus, apvalo mus nuo prisirišimo

prie pasaulio niekų, — iš tos kovos vien naudą ir nuopelną turėsime.

10. Sukilusius vaizdus — pagundas prieš tikėjimo, meilės ir skaistybės dorybes, paniekinkime, atmeskime ir jų visai nepaisykime; bet stenkimės daugiau sutvirtėti tose dorybėse.

§ 2. *SAUSUMAI.*

53. Dvasinių sausumų priežastys.

Dvasiškas sausumas yra pasitaikomojo jausmingojo pamaldumo stoka. Kaip žinome, pamaldumas, kuris siekia maldos esmės, būtent artimo sielos santykiavimo su V. Dievu, yra esminis. Yra kita pamaldumo rūšis, kuri apima mūsų nuotaiką maldoje, — tai pasitaikomasis, neesminis pamaldumas. Jis būna kartais sujungtas su proto, valios pasigrožėjimu ir pakeltu džiaugsmu. Kartais toji pamaldumo nuotaika paliečia iki džiaugsmo ašarų mūsų pojūčius. Yra tai pasitaikomas jausmingas pamaldumas.

Dvasiški sausumai paliečia vien jausmingąjį, t. y. atsitaikomąjį pamaldumą. Sausumai nėra atšalimai bei atvėsimai, nes šie paliečia esminį pamaldumą, t. y. žmogus pamažu netenka visai pamaldumo, nustoja pašaukimo, brenda į nuodėmes, apsileidžia savo pareigose, nepaiso bendrijos nuostatų, kratosi kiekvienos atgailos,

draugauja su blogais asmenimis ir visai nesirūpina dvasios tobulybe. Tai atašlusio asmens vaizdas.

Dvasiško sausumo paliestas žmogus yra pamaldus, uolus ir savo dvasios tobulybe yra nuoširdžiai susirūpinęs. Jis skaudžiai atjaučia pageidautinos nuotaikos netekimą pamaldumo lavybose, jaučia dvasios prislėgimą ir savo nejautrumą kilniausiose lavybose, mąstymuose, kurie jį anksčiaus iki ašarų sujaudindavo.

Toji nejauki būklė pamaldžiai sielai, pasilikdama ilgesnį laiką, pasidaro labai įkyri. Tiesa, kartais įvyksta atmainų. Malonūs suraminimai kartais apgobia sielą, sustiprindami jos pasiryžimą tobulėti, bet vėl užeina tamsios mėginimo valandos, dienos ir mėnesiai.

Tą dvasišką sausumą lydi įvairios pagundos, baimės, abejonės, sąžinės neramybės — skrupulai. Sausumas yra pradėjusios tobulėti sielos žymė. Jis yra išorinė valanti sielą priemonė. Kiekviena tobulėti pasiryžusi siela dvasiško gyvenimo pradžioj perkenčia mažesnį, trumpesnį, ar smarkesnį ir ilgesnį sausumą. J o ž y m ė s yra šios:

1. Neturi nė kokio malonumo santykiuose su pasauliu, ar maldos metu su Dievu.

2. Bijosi ir mano lyg negana uoliai Dievui tarnaujanti.

P r i e ž a s t y s sausumų gali būti betarpinės ir bendrosios.

Dvasios sausumai pasireiškia daugiausia pojūčiuose ir dvasios nuotaikoje. Jie yra sausumo betarpinė priežastis. · Ir taip:

1. Kūno ligotumas. Nesveikata dažnai gązdina žmogų ir apima rūpesčiais mintį.

2. Dvasios neramybė, kilusi iš įvairiausių pagundų, baimių ir sąžinės baimingo ligotumo.

3. Ypatingosios Dievo malonės netekimas, kuri džiugino žmogaus prigimtį. Tą malonę V. Dievas sielai kartais duoda kartais atitraukia. Dievas tai daro todėl, kad siela ar tai nenorėjo tinkamai ja naudotis, ar mėginimais sustiprintų ją dorybėse.

Bendroji sausumų priežastis yra viena — maloninga Dievo Apveizda. Ji veda sielą į tobulumą.

Iš karto V. Dievas suteikia sielai daug pamaldumo džiaugsmo, bet kiek pašaukime įsistiprėjusiai sielai palieka pačiai vienai pamaldume augti.

Dvasiško gyvenimo mokytojai čia taiko Šv. Rašto žodžius: „Aplankai jį anksti rytą ir tuojau jį turi.'' (Job. 7, 18). „Aš sakau jums tiesą: Jums geriau, kad aš einu.'' (Jon. 16, 7).

53. Sausumų nauda.

„Kristaus Sekimo'' knygų rašytojas sako: ''Didelis ir labai didelis yra daiktas mokėti nukęsti lygiai žmonių ir Dievo palinksminimo

trukumą ir del Dievo garbės noriai širdies ištrėmimą kentėti, ir nei kokiam daikte savęs neieškoti ir neatsižiūrėti į savo nuopelnus.'' (II kn. 9 sk. 1).

Širdies ištrėmimas, — tai dvasios sausumas. Jisai skaudus yra sielai, bet jis tiksliai valo ją ir teikia, anot šv. Jono nuo Kryžiaus, sekančias naudas:

1. Sausumų metu tikrai pažįstame savo negalią ir nesugebėjimą gyventi pamaldų gyvenimą.

2. Tai žinodami, labiau vertiname Dievo veikimą mūsų sieloje.

3. Išmokstame pareikšti V. Dievui savo aukštesnę pagarbą ir labiau įvertiname Dievo teikiamas mums malones, be kurių patys nieko negalime gero padaryti.

4. Sekmingiau atitraukiame savo širdį nuo pamėgimo įvairių daiktų, nuo pavojingų prisirišimų prie kitų asmenų ir savęs ieškojimo.

5. Iš tikrųjų tada ieškome Dievo ir nuoširdžiai Jam aukojamės, nes suprantame, jog mums reikia ne tiek trokšti dieviškų palinksinimų ir suraminimų, kiek veržtis prie paties Dievo.

Iš to seka didesnis sielos apsivalymas ir didesnis dorybėse sustiprėjimas.

''Tikras Kristaus mylėtojas ir stropus jo dorybių sekiotojas, nesiduoda smaguriams suklaidinti, neieško jausmuose saldybių, bet ver-

čiau trokšta iškentėti del Kristaus sunkų darbą ir kentėjimus,'' sako Tomas a Kempi.

„Ne naujas tai dalykas ir nesvetimas Viešpaties kelias pažįstantiems, nes didi šventieji ir pranašai panašias permainas dažnai kentėdavo... Jei taip dėjosi su didžiais šventaisiais, nenusiminkime mes silpni ir pavargę, jei esame stropūs ir kartais ataušę.'' (Apie Kristaus Sek. II kn. 9 sk. 3, 4, 5).

55. Sausumų panaudojimas.

Dvasios sausumai yra labai nejaukūs sielai. Tiesa, jie valo sielą, ją tobulina. Bet tik tam jie bus naudingi. kuris žino kaip dvasios sausumus panaudoti. Jei tyrimo ir valymo valandoj pradėtų kas abejoti, ar nebvilčiai pasiduoti, kad neturįs dvasios ramumo ir del to nenorėtų tobulėti bei eiti pasirinktu keliu į šventumą, — tas nevertas dangaus. Išganytojas pasakė: ''Nėvienas, kur prideda savo ranką prie arklo ir atgal dairosi netinka Dievo karalystei.'' (Luk. 9, 62). Mūsų arklas — noras tobulėti — neturi užgesti mūsų širdyje nepaisant gyvenimo sunkumų.

Kad šių dvasios sunkenybių metu tobulėtume ir daugiau pelnytume pas geriausiąjį V. Dievą, privalome: —

1. Neapleisti ir nemažinti dvasiškų lavybų, kurias pirmiau turėjome pasirinkę.

2. Daugiau kantrumo ir dėmesio skirkime savo darbams ir dvasiškoms lavyboms.

3. Kiek galime, pašalinkime sausumų priežastis: kūno nesveikatą ir sąžinės neramumą, visiškai atsiduodami V. Dievo gailestingumui. „Tėve, jei nori, atimk šitą taurę šalin nuo manęs. Tačiau tebūna ne mano valia, bet tavo,'' (Luk. 22, 42).

4. Reikia imtis daugiau išorinių darbų. Gali tai būti įvairūs gailestingumo darbai, garsiai kalbamos maldos, giesmės, dvasiškas skaitymas ir kiti.

5. Nusižemink Dievo akivaizdoje, savo menkumą pažinęs. Ši nejauki tau dvasios būklė, gal, yra visų naudingiausia.

Tomas a Kempi mokina: ''džiaugsmo netekęs nenusimink, bet nusižeminime ir kantrybėje lauk dangiško aplankymo, nes galingas yra Dievas ir gali tau dar didesnį džiaugsmą suteikti.'' (Apie Kr. Sek. II kn. 9 sk. n. 4).

6. Pamaldžioj tyloj galima laukti naujų suraminimų. Jų gali prašyti pas Viešpatį, kaip elgeta prašo išmaldos. „Nereikia tuomet nėi nusiminti, nėi abejoti, o visa, kas mus ištiks, kantriai dėl Jėzaus Kristaus garbės nukęsti: nes po žiemos užstoja vasara, po nakties — diena, po audros — didi giedra,'' mokina Tomas a Kempi (Apie Kr. Sek. II kn. 8 sk. n. 5).

Apie šią nejaukią dvasios buklę paprastai, nesiteiraujama pas paprastuosius nuodėm-

klausius. Norėdamas pasitarti kreipkis į tikrą dvasiškų dalykų žinovą — dvasios vadovą.

§ 3. *SKRUPULAI.*

55. Skrupulai ir jų priežastys.

Pirmoje šios knygos dalyje, 15 skyriuje, kalbėdami apie nuodėmių nekentimą, nurodėme plačiau kas yra sąžinė ir kokia ji būna.

Sąžinė yra proto sprendimas apie dorovinę veiksmo vertę. Ji būna tikra, klaidinga ir supainiota. Supainiotoji būna suvaržyta ir palaida. Suvaržytoji yra skrupulingoji sąžinė.

Doroviniai skrupulai yra tai tuščia baimė, kuri sukelia sąžinėje neramybės. Tos tuščios baimės įgazdintas asmuo ten mato nuodėmę, kur jos visai nėr, arba kur yra vien atleidžiamoji nuodėmė, mano esanti mirtinoji. Tai skrupulų žymė. Jie yra sąžinės liga. Labai skiriasi nuo jautriosios sąžinės, kuri vengia ir mažiausių klaidų bei nusikaltimų, neturėdama tų neramybių. Jautrios sąžinės žmogus nuoširdžiai myli V. Dievą, nuodugniai tiria savo visus veiksmus. Skrupulingos sąžinės asmuo serga tuščia baime, kuri savo pagrinde yra klaidinga. Pav. įsibauginęs tikrai mano, būk sunki nuodėmė bus, jei prieš valgį nepersižegnos. Gera ir girtina yra visais veiksmais pagerbti Die-

vą, bet padarytas netobulumas, ar klaida ne visuomet yra nuodėmė.

Kadangi skrupulai yra dvasios liga — jie gali būti labai naudinga priemonė sielai apvalyti jei ligonis sugebės tinkamai juos tvarkyti.

Kame pasireiškia skrupulai? Jie gali pasireikšti įvairiausiuos dalykuos. Skrupulingieji nerimauja už savo buvusius, esamus ir busimus veiksmus.

1. Abejoja ar gerai, vertai ir tinkamai yra atlikę kai kuriuos veiksmus, pav. išpažintis, maldas, Mišių klausimą; ar vertai yra padarę vienuolių apžadus, priėmę kunigystės šventimus ir t. t. Tos abejonės apima: prisirengimą prie veiksmų, intenciją, dėmesį, ištartus maldos žodžius.

2. Bijosi, bene bus sutikę su varginančiomis pagundomis prieš tikėjimą, meilę, skaistybę, ar tyčiomis dasileidę išsiblaškymų.

3. Bijosi nusikalsti būsimais veiksmais, kurių tinkamai nesupranta ar yra leistini, ir kuriuos vos pajėgs atlikti dėl pareigų gausumo.

Skrupulų žymės. Serganti skrupulais sąžinė galima pažinti iš šių žymių.

1. Užsikirtimas savo nuomonėje. Skrupulų apimtas asmuo visai nesitaiko prie nuodėmklausio patarimų, ar kitų išmintingų asmenų nurodymų. Jis daugelio teiraujasi ir nei vieno nuomonei neužsileidžia.

Juo daugiau nuomonių išgirsta, juo labiau painiojasi.

2. S a v o n u o m o n ė s d a ž n a s k e i t i m a s vertinant to paties veiksmo gerumą. Tai sudaro nepastovumą veiksmuos ir nuolatinį minties sumišimą.

3. B a i m ė v i s a m e k a m e n u s i k a l s t i, sujungta su savos nuomonės užsikirtimu prieš nuodėmklausio, ar išmintingų nurodymus. Dažnai jis teiraujasi, ką sakęs nuodėmklausis ir kartodamas klausia, ar vykindamas duotąjį patarimą, nenusikalsiąs prieš savo sąžinę.

4. Į k y r u s s v a r s t y m a s kokiose aplinkybėse buvo padarytas abejotinos vertės veiksmas, ar kokios galėjo būti to veiksmo sąlygos.

5. U ž s i s p y r i m a s t ą p a č i ą t a r i a m ą j ą n u o d ė m ę i š p a ž i n t i, nors nuodėmklausis keletą kartų įtikrinėjo, jog tame atsitikime nuodėmės nebuvo.

6. P a s t o v u s b a i l u m a s, jog buvusios išpažintys nebuvo gerai atliktos, nežiūrint nuodėmklausio nuomonės nei išpažinčių pakartojimo.

7. B e a i š k i n d a m i sąžinės dalykus n e r a n d a p a b a i g o s. Smulkiausius dalykus iškelia, kurių visai nepastebi teisingos sąžinės asmens. Jie painiojasi, nervuojasi ir bijosi.

8. Jie vartoja juokingus ženklus, gestus norėdami pagundas pašalinti, pav.: staiga užsimerkia, susiraukia, kraipo galvą, arba šnabžda: *nenoriu; šalin kipše!*

Prie skrupuliatų negalima priskaityti asmenų, kurie:

1. tiksliai ir nuosaikiai yra susirūpinę, kad nenusikalstų Dievui.

2. Kurie vedė nuodėmingą gyvenimą, bet jau atgailoja ir pilni yra baimės, jog nėra gana atsilyginę Dievo teisybei. Jie, kartodami per išpažintį buvusias nuodėmes, nori pilnai atsiteisti.

3. Kurie tyčiomis sutiko su pagunda ir sunkiai nusikalto, bet susipratę, gailisi.

4. Kurie viename, ar kitame dalyke turi lengvai pereinamus skrupulus.

Kurie turi skrupulus, o kurie yra vien jautrios sąžinės, — nuodėmklausiui išspręsti nėra lengva.

Skrupulų priežastys. Keturios gali būti skrupulų priežastys: 1. patsai žmogus; 2. kiti žmonės; 3. piktoji dvasia; 4. Dievas.

1. Patsai žmogus būna sau skrupulų priežastis, jei yra palinkęs prie įtarinėjimų ir baimės, kaip tai randame melancholikų būde; arba jei yra silpnos galvos, kas dažniau pas moteris pasitaiko; arba protavimo sunkumas, jog gerai ne-

skiria kur yra Dievo, o kur Bažnyčios įsakymai; arba užslėpta puikybė, per daug savo išminčiai pasitikint; arba žiaurūs pasninkai ir netvarkingi budėjimai, kurie nusilpninę kūną, lengvai suerzina dvasią.

2. Kiti žmonės, ypač skrupulingi auklėtojai, draugai, nepatyrę dvasios vadai ir netinkamos knygos, daro labai daug įtakos į sielą. Su kuo sutapsi, toksai pats tapsi, sako priežodis.

3. Piktoji dvasia, leidžiant Dievui, gali pažadinti baimingą žmoguje nuotaiką, įtarinėjimus, per kuriuos vaizduotė arba gali suklysti, arba prisivaryti bereikalingos baimės. Piktosios dvasios veikimas suprantamas iš tikslo, kuris veda į atšalimą ir apsileidimą pareigose, į ydas ir ypač stumia į nebviltį.

4. Dievas kartais leidžia apimti skrupulams teisingųjų dvasią, kad skaidrūs būdami, dar geriau apsivalytų, kad atšalusieji imtųsi karščiau krikščioniško pamaldumo lavybų; kad nusidėjėliai turėtų progos nuodėmes apgailėti.

Jeigu skrupulai sielas veda į tobulumą, — jie paeina iš tobulybės šaltinio.

Dievo daleidimu užėję skrupulai būna nuosaikūs ir trumpi. Velnio pažadinti — pasižymi išgąstingu skaudžiu nepaprastumu. Žmonių sukeltieji baigiasi pakeitus draugystę. Il-

giausiai tveria paties žmogaus kalte įgautieji skrupulai.

56. Skrupulų padariniai.

Skrupulų padariniai sieloje gali būti geri ir blogi. Skrupulai, kuriuos lydi dvasios pamokimas, patiektas išmintingo vadavo nurodymais, teikia sielai didelės naudos.

1. Skrupulai apvalo sielą nuo praėjusio gyvenimo ydų likučių ir sutvirtina ją tolimesniam gyvenimui.

2. Sukuria stebėtino teisingumo sąžinę ir Dievo baimę, kuri yra dvasiško gyvenimo pagrindas.

3. Žmogus išmoksta atsižadėti savo nuomonės ir pasivesti nuodėmklausio nurodymams, jei nori iš tos dvasios ligos pasveikti.

4. Skrupulai — tai garbinga skaistykla ir tikra kankinystė, kurią netikėtai turi iškentėti sielą, vengdama nuodėmių. Jie yra nuopelninga sielos būklė, nes V. Dievas leisdavo kartais atjausti skrupulų naštą net aukštos tobulybės asmenims.

5. Skrupulai gelbsti įsigyti reikalingo dvasiško gyvenimo patyrimo, kuriuo būtų galima naudingai kitoms sieloms vadovauti.

Sunkiai vadovaus skrupulais sergančioms sieloms, kuris nėra sirgęs šia dvasios liga.

Jei skrupulai nėra Dievo leisti, bet yra ki-

lę dėlei paties žmogaus kaltės, — jie sielai sudaro tikrą pavojų, teikia svarbių nepatogumų ir neša ž y m i ų n u o s t o l i ų.

1. Kenkia kūnui. Nuolatiniai neišsprendžiami rūpesčiai vargina žmogaus širdį, ardo dirksnius, silpnina kraują, džiovina ir silpnina protavimo jėgą.

2. Skrupulai kenkia mūsų geriems santykiams su artimu. S krupulatai yra labai įkyrūs, nuobodūs ir skaudūs kitiems. Šios dvasiškos ligos nesuprantantieji sergančius skaito nepilno proto asmenimis. Tai labai įžeidžia sergančius.

3. Jie kenkia mūsų švenčiausioms pareigoms. Skrupulais apimtas žmogus nepajėgia tinkamai eiti savo pareigų, nes skrupulai jam užima per daug laiko. Be to, jis pajuokai išstato įgytąsias dorybes ir skaudus pasidaro savo draugams ir dvasios vadovui.

4. Skrupulai kenkia žmogaus dvasiai, nes susilpnina dorybes, ypač tikėjimą, viltį ir klusnumą. Skrupuliatas labiau tiki savo liguistoms svajonėms, negu dvasios vadovui ir tuo budu jis lengvai nusikalsta Dievo valiai, kuri jam nuodėmklausio lūpomis teikiama.

5. Toji dvasios liga ardo mūsų pastangas gerai melstis, silpnina šventąją meilę, ir kartais visai ją naikina. Maldos metu nuolat nervuojasi, išsiblaško, pripildo dvasią baime ir

sielai neleidžia arčiau susivienyti maldoj su V. Dievu. Tai tikras sielai nuostolis.

6. Skrupulatai laužo stiprybės dorybę. Skrupuliatas niekuomet neišdrįs pradėti ką nors geresnio. Jis paskęs smulkmenose, įsivaizduos sunkenybes ir, bijodamas atsakomybės, tik pamos ranka.

7. Labai sumažina viltį ir net ją kartais naikina, nes siela nustojusi pasitikėti Dievu, pradeda palaidą gyvenimą. Dievą įsivaizduoja vien kaip žiauriausią teisėją ir kankytoją. Jei skrupuliatas drąsiai nekovos, greit jis įpuls į nebviltį. Jis geiduliams duos laisvę, ir tik su dideliu vargu vėl pakils. Tokiai sielai aiškiai gręsia amžinas pasmerkimas.

Jei žmogus neužima Bažnyčioj atsakomingos vietos, jo skrupulai yra tik silpnybė. Bet jei skrupulai apima kunigą, jie pasidaro u ž k r e č i a m a l i g a. Būtinai reikia pažinti šią dvasios ligą. Veiksmuos reik turėt gerą intenciją ir daugiau pasivesti Dievo valiai. Dievas priims mūsų gerą, nuoširdų norą, nors darbo nepajėgtume atlikti. Jis yra gailestingiausias ir geriausias mūsų Tėvas, kuris nenori nusidėjėlio mirties. bet kad pasitaisytų ir gyventų.

58. Skrupulų gydymas.

Kaip nurodyta, skrupulai teikia daugeriopos žalos sielai. Būtinai, tat, reikia iš tos są-

žinės ligos pasigydyti. Vaistai yra nurodomi Bažnyčios pripažintų dvasiško gyvenimo mokytojų. Vieni jų liečia patį ligonį, o kiti nurodomi nuodėmklausiams. Čia paduodame šv. Alfanso patiektąsias priemones skrupulams gydyti.

1. Tuojau ir su pasitikėjimu atsiduoti Dievui, "kurs mus paguodžia kiekviename mūsų sielvarte," kaip sako šv. Povilas (2 Kor. 1, 4).

2. Reikia pašalinti skrupulų priežastis, kad pasiliautų jų padariniai. Taigi, išdidusis tegul nesivadovauja savo išmintimi; užsikirtėlis tepanaikina savo užsispyrusią nuomonę; neišmanantis turi mokytis; tingusis — dirbti; baimingasis tegul dažniau svarsto Dievo gerumą; nusiminėlius reikia suramint; ligonius — gydyti.

3. Svarbiausi-gi vaistai, — pilnai įvykinti nuodėmklausio nurodymus. Kas nepajėgia dalykų išspręsti savo protu, turi naudotis kitų nurodymais.

Skrupulų paliestas asmuo turi žinoti:

1. Negali būti visiško tikrumo doroviniuose veiksmuose, būtent, taip įvertinti, kaip V. Dievas juos įvertina.

2. Nuoširdžiai ir atvirai išpažink savo nuodėmklausiui sąžinės sunkenybes.

3. Su dideliu pasitikėjimu ir nuolankumu pilnai ir aklai jo klausyk.

4. Kilus abejonėms, jas paniekink. Abejo-

nės sveikiems gal būt protingos, bet ligotos sąžinės asmeniui, jos nieko nereiškia. Šiam svarbu tik norėti nenusikalsti V. Dievui.

5. Kovok skrupulus priešingais jiems veiksmais.

6. Nekartok praėjusių išpažinčių nebent visiškai būtum tikras, kad ji buvo n e v e r t a i, šventvagiškai atlikta. Nepradėk išnaujo svarstyti tik ką atliktos išpažinties, nors kiltų abejonė, ar nepamiršęs buvai mirtinąją nuodėmę pasakyti.

7. Nebėgiok pas nuodėmklausius ieškodamas, gal kuris tavo abejonėms pritars; laikykis vieno kol pagysi.

8. Nesiginčyk su kitais skrupulų klausime.

9. Melskis nuolankiai ir su pasitikėjimu, nekartodamas maldų, ar naujindamas intenciją. Maldos metu reikia melstis, o nesvarstyti, ar turi išsiblaškymų, ar ne.

N u o dė m k l a u s i a m s yra patariama, kad su srupuliantais butų k a n t r ū s, a t s a r g ū s, i š m i n t i n g i ir m a ž a i su jais kalbėtų.

1. Dvasios vadovas turi būti kantrus, nes skrupulų gydymo eiga yra ilga, sunki ir varginanti. Ligonis turi rasti jame tikrą tėvą, prielankiausį draugą, kuris abejones išblaškytų ir padėtų pataisyti sąžinę.

2. Turi atsargiai tyrinėti kilusių skrupulų

priežastis, ar yra visame kame skrupuliatas, ar tik kai kuriuose dalykuose.

3. Privalo išmintingus duot nurodymus, kas darytina. Tie patarimai ir įsakymai turi būt bendri, visiems tinką nuostatai, nes skrupulais sergantieji nesugeba ypatingų, atskirų nuostatų sau pritaikyti. Jie nuolat abejoja, ar gerai pasakę nuodėmklausiui, ar tuoj vykintinas nuodėmklausio patarimas, ar įsakymai tinką šiam laikui ir t. t.

4. Atsakymas į paklausimus turi būt aiškus, trumpas, diktatoriškas, be abejonių priemaišo.

5. Reikalaudamas klusnumo, nuodėmklausis neprivalo nusileisti ligonio norams. Jis gali kartais įsakyti net nuodėmės bausme, jei ligonis drįstų neklausyti.

6. Negalima skrupuliato klausinėti apie abejojamus dalykus, nei leisti jam save kaltinti abejonėmis.

7. Prie išpažinties galima leisti vieną, daugiausiai du kartu savaitėje, ji turi būti trumpa.

8. Negalima apsunkinti ligonio daugybe patarimų. Turi būt duotas vienas, kitas bendras nuostatas.

9. Jei skrupuliatas turi baimės, kad nenusikalstų, — patartina jam nebijote ten, kur nėra aiškios nuodėmės.

10. Lai niekad neabejoja savo gerų darbų intencija, nes nėra būtino reikalo ją aiškiai

naujinti kiekvienam geram veiksmui, — ji nuolat pasilieka, kol nėra atšaukta.

§4. IŠORINĖS NELAIMĖS.

59. Kokios būna nelaimės ir jų priežastys.

Skaudus žmogaus dvasios ir pujūčių valymas įvyksta išorinėmis nelaimėmis. Jos yra erškėčių vainikas išdidžiai galvai, ir nuopelnų aureolė šventai. „Gerai man, Viešpatie, jog mane nužeminai, kad tavo teisybės išmokčiau,'' (Ps. 118, 71) sako Pranašas, „nes ką Viešpats myli, baudžia; plaka gi jis kiekvieną sūnų, kurį priima,'' mokina šv. Povilas (Žyd. 12, 6).

Išorinės nelaimės yra įvairios. Jos liečia mūsų valdomąjį turtą. Skaudu yra nustoti turto: pinigų, namų ir t. t. Prie ko pirmiau žmogus buvo visa širdimi prisirišęs, — štai nustojo. Turto netekimas yra sunkiai pernešama nelaimė žmogui, kuris mažai rūpinasi dvasios reikalais.

Labiau už pinigą brangina žmogus savo gerą vardą bei teisingą žmonių pagarbą. Padarytoji klaida, ar kitų bloga valia atima iš mūs tą turtą. Žmonių akyse būname paniekinti, pašiepti, apšmeižti. Tie, kurie pagarbos reiškė, dabar erškėčiais vainikuoja. Toks įvykis yra skaudus žmogui.

Dar skaudžiau atjaučiame nustoję mylimų žmonių: tėvų, brolių, seserų, giminių, su kuriais pirmiau dalindavomės laime ar vargais. Žiauri mirtis yra gyviems, nes gyvieji skaudžiai atjaučia jos pasėkas. Jie dažnai karštomis ašaromis vilgo veido skruostus. Prailgsta skausmo dienos. Kartumas pripildo širdį. Liūdna vienuma apgobia žmogaus dvasią. Žmogus mato įvykusią gyvenime spragą, liūdi ir kremtasi.

Šių skausmų beveik kiekvienas yra patyręs, nežiurint ar dar yra jaunas, ar jau kiek ilgiau pagyvenęs.

Bet skaudžiausiai žmogaus pojūčius, dažnai ir dvasią, prislėgia kūno ligos, nesveikata. Paliegęs, sunykęs žmogus, pats nebegalėdamas savo smulkiausių reikalų aprūpinti, jaučiasi esąs našta kitiems. Be to, nuolatiniai skausmai suremia kūną ir sopulių ugnis degina sveikatos likučius. Tokia sveikatos būklė yra nebvilties priežastis mažatikiams, ir skastyklos apvalymas tikintiesiems. Jie žino, — "jog šio gyvenimo dienos trumpos ir piktos, sopulių ir prispaudimų pilnos," („Apie Kristaus Sekimą" II k. 48 s. 2 n.), užtat skausmus kenčia kantriai tikėdamies gausaus atlyginimo danguje.

Išorinių nelaimių priežastys gali būti šios:

1. maloningoji *Dievo Apveizda,* kurios žinioj visa yra. V. Dievas, mūsų geriausias Tėvas,

valo skausmais mūs dvasio ir pojūčius nuo visų nereikalingų ir žalingų prisirišimų. Jis nori, kad tobuli taptų tobulesniais ir teisingi šventesniais, teikdamas visiems progos skaistyklą atlikti čia šiame pasaulyje.

2. Įvairūs nelaimingi atsitikimai, pav. ugnis sunaikino turtą, nuskendo brangus asmuo, patys paslydę, susižeidėm ir t.t.

3. Pikta žmonių valia. Pavydo, keršto ar kito nesuvaldomo geidulio vedini, jie teikia aštraus skausmo širdžiai.

4. Piktosios dvasios darbai. Išganymo priešas naudoja jam prieinamas priemones. Dievui leidžiant, jis gali kankinti kiekvieną, kaip pav. Sename Įstatyme yra kankinęs kantrųjį Jobą. Jobas neteko turtų, savo vaikų, savo gero vardo ir sveikatos.

Dievas gali žmones apsaugoti nuo tų nelaimių. Bet jei Jisai jas leidžia, tai nori, kad taptume tobulesni ir šventesni.

60. Nelaimių nauda.

Nėra žmogaus, kuris tikrai norėtų sau nelaimės. Pasitaiko, tiesa, tamsių žmonių, kurie save keikia, linkėdami įvairių blogybių. Bet tai nesusivaldantieji, nežinantieji patys ką šneką žmonės. Ištikrųjų jie nelaimės bijo. Nelaimė yra skaudus ir žmogaus prigimčiai priešingas dalykas. Bet nelaimių ir sielvar-

tų bus. Apaštalas sako: „Sielvartas ir suspaudimas kiekvieno žmogaus sielai, kurs daro pikta," (Rom. 2. 9) nes visi mus spaudžiantieji vargai ir nelaimės yra nuodėmių padariniai. Su pirmąja nuodėme atėjo didžiausia nelaimė — mirtis: „Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis." (Rom. 5, 12). Patys dažnai nusikalstame V. Dievui. Mūsų nusidėjimai yra mūsų nelaimių tikrosios priežastys.

Jei žmogus nusikalsta prieš protingąją savo prigimtį, — jį sąžinė graužia, išmėtinėja jo nedorą veiksmą. Jei nusikalsta viešajai visuomenės tvarkai, jį baudžia pasaulinė valdžia. Jei nusikalsta bendrajai dieviškai tvarkai, — turi bausti Dievas.

Kadangi nėra žmogaus, kuris begyvendamas nusikalstų: „Jei sakytumėm, kad neturime nuodėmės, mes patys save suvedžiojame, ir nėra mumyse tiesos," (1 Jon. 1. 8) tai nėra žmogaus, kuris nekentėtų įvairių nelaimių, bausmių už nuodėmes. Nelaimės yra bausmės už prasižengimus. Jei Dievas nesiųstų gyvenančiam ant žemės žmogui laikinių bausmių žmogus būtų labai nelaimingas, nes visos bausmės tektų kentėti skaistykloje.

Šv. Jeronimas sako, jog didelė Dievo bausmė ruošiama tam, kurio Dievas dabar nebaudžia. Juo labiau bijome skaudžių bausmių, juo labiau venkime nuodėmių.

Visos šios išorinės nelaimės labai sekmingai valo nusidėjėlio ir teisiojo pojūčius ir dvasią. Dvasiškame žmogaus gyvenime išorinės nelaimės gali būti labai naudingos, ypač apsileidusiai sielai.

1. Paskatina prie a t g a i l o s. „Mudu juk teisingai, nes gauname tai, ko mūsų darbai verti,'' (Luk. 23, 41) kalbėjo atgailojantis piktadaris ant kryžiaus.

Išganytojas negalėjo ir nepadarė nė kokios nuodėmės. Jis kentėjo už žmonių nuodėmes palikdamas mums begalinės kantrybės pavyzdį. „Jis nepadarė nuodėmės, ir nerasta vyliaus jo burnoje,'' (Petr. 2, 22) sako šv. Petras.

2. Tos nelaimės p a t a i s o žmogaus dvasią, kaip sako Jeremijas: „Nubaudei mane, ir esu išmokytas, it nesuvaldomas jaunuolis'' (Jer. 31, 18).

3. A t i t r a u k i a žmogaus širdį nuo tvarinių. „Viešpats davė, Viešpats atėmė...'' (Job. 1, 21). ''Gerai man, Viešpatie, jog mane nužeminai, kad tavo teisybės išmokčiau.'' (Ps. 118, 71).

4. P a k r e i p i a širdį prie artimesnio bendravimo su Dievu. Daug žmonių būna apsileidusių tikėjimo reikaluos. Bet štai liga paguldė į mirties patalą mylimiausį asmenį. Neturėdami kitos pagalbos su ašaromis maldauja Viešpaties suteikti mylimam žmogui sveikatos.

Ko nepajėgė padaryti Dievo malonės, padarė prispaudimas, nelaimė, būtent: pakreipė širdį prie Dievo.

5. Žymios pažangos dorybėse padaro siela, kuri, išorinių nelaimių slėgiama, drąsiai eina pilnu skausmų ir kruvinu kryžiaus keliu paskui Jėzų į savo amžiną garbę. „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul neša savo kryžių ir teseka mane,'' pasakė Išganytojas (Luk. 9, 23). Jei kas nori su Kristumi danguj karaliauti, privalo ant žemės dalintis su Kristumi Jo sopulingomis žaizdomis ir erškėčių vainiku.

61. Panaudojimas.

Išorines nelaimes galime panaudoti savo dvasios pažangai. Tikslus bus mūsų vargas ir skausmas jei jis mus pakels ir ves prie Dievo. Tai įvyks, jei —

1. neįpulsim į nusiminimą ir nebviltį. „Nes aš laikaus tos nuomonės, kad šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta,'' sako šv. Povilas Apaštalas. (Rom. 8, 18).

2. Jei prisiminsime ir atjausime, jog geriausio mūsų dangiškojo Tėvo daleidimu ištiko mus nelaimės, ir mažiau dėmesio kreipsime į betarpiškas priežastis: ar tai žmonių blogą valią, ar visuomenės netvarką ir t. t. „Būkite

ištvermingi drausmės metu. Dievas elgiasi su jumis kaip su sūnumis; nes kurs yra sūnus, kurio tėvas nepabaudžia?" (Žyd. 12, 7). Ir kartodami su Kristumi: „nejaugi aš negersiu tos taurės, kurią mano Tėvas yra man davęs," (Jon. 18, 11) pilnai atsiduokime V. Dievo valiai.

3. Jeigu norime nugalėti kilusį širdyje nepasitenkinimą, užsigavimą ir liūdėsį, darykime susitaikymo su Dievo valia aktus. „Viešpatie, atmink mane, kuomet įeisi į savo karalystę," maldavo dešinėje kybąs piktadaris. Ir Jėzus jį suramino: „Iš tikrųjų, sakau tau, šiandien tu būsi su manim rojuje." (Luk. 23, 43).

Skausmams surėmus dvasią ir karčioms ašaroms beriedant iš pasiilgusių laimės akių, — padauginkime maldas, eikime dažniau prie Šv. Sakramentų ir greit pajusime maloningą ir guodžiančią Viešpaties ranką. Tada skausmo ašaros virs karštos Dievo meilės himnu. Per skausmus pasieksime amžiną laimę ir garbę.

TURINYS:

ANTROJI DALIS

§1 *Apsivalymo pratimai*

§2 *Kūno Pojūčių sutvarkymas*

§3 *Išvidinių jausmingųjų galių valymas.*

§3 *Skrupulai.*

§4 *Išorinės nelaimės.*

ŠIOS KNYGOS LEIDĖJAI

A

Abromaitē B., Chicago, Ill.
Abluz M., Kingston, N. J.
Adomaitienē J., Pittsburgh, Pa.
Adomaitienē Ap., W. Phila, Pa.
Adamskis V., Worcester, Mass.
Agentas Steponas, Linden, N. J.
Ambrulevičienē M., Shenandoah, Pa.
Andriulionis A., Chenandoth, Pa.
Antanaitienē A., Luzerne, Pa.
Albriek Petras, Cicero, Ill.
Arlauskienē M., Scranton, Pa.
Armonas Ben. ir U., Donora, Pa.
Arlauskaitē J., Detroit, Mich.
Atraškienē T., Chicago, Ill.
Atkočiūnienē M., Chicago, Ill.
Austin, St., Libertyville, Ill.
Aukštakalnis Pr., Minersville, Pa.
Ašmontienē B., Linden, N. J.

B

Balčiūnienē St., Chicago, Ill.
Brundzienē Bronē, Brooklyn, N.Y.
Burke A., Broad Brook, Conn.
Brundza Jonas, Brooklyn, N. Y.
Bulava Justinas, Chicago, Ill.
Bulava Jurgis, Chicago, Ill.
Bartinskis M., Youngstown, O.
Bagdanavičienē M., Minersville, Pa.
Bublienē Ona, Calumet City, Ill.
Bakšienē R., New Britain, Conn.
Blaškevičius Sim. Detroit, Mich.
Brown Ieva, Eaton, Colo.
Balkus Petras, Detroit, Mich.
Baronienē,. A., Elizabeth, N. J.
Barzilauskas Pranas, Rochester, N. Y.
Brazauskas V., S. Boston, Mass.
Baltutis Jonas, Chicago, Ill.
Bartininkas J., Pittsburgh, Pa.
Balčikonienē B. Racine, Wis.
Babrauskienē M., Westfield, Mass.
Baltrukonis V., Chicago, Ill.

Balzaraitė Ona, Chicago, Ill.
Bartininkienė M. St. Louis, Mo.
Balčiūnienė M. Bridgewater, Mass
Bacevičius Antanas, Chicago, Ill.
Belekevičius V., Sheboygan, Wis.
Beliunas Jonas, Bayonne, N. J.
Berkelis Juozas, Chicago, Ill.
Biekšienė Dom., Elizabeth, N. J.
Bokus Juozas, Waukegan, Ill.
Brazinskas A., Somersville, Conn.
Brangaitienė M., Brooklyn, N. Y.
Briedienė V., West. Phila, Pa.
Bukauskas Mikas, Homstead, Pa.
Butkevičius C., Chicago, Ill.
Bukantas Ant., Melrose Park, Ill.
Bukauskas Vlad., Cicero, Ill.
Buteikis V., Hamtramck, Mich.
Bučienė S., Chicago, Ill.
Butkus Jonas, Brooklyn N. Y.
Būdvietis Stasys, Worcester, Mass.
Budrys J., Peterson, N. J.

C

Ceikauskas Sim., Round Lake, Ill.
Čenkus Kazimieras, Ashley, Pa.
Čelka Br., Chicago, Ill.
Česnauskaitė M., Boston, Mass.
Čepas Rapolas, Chicago, Ill.
Čeponienė Ant., Orange, Mass.
Četkauskas Viktoras, Cambridge, Mass.
Čižauskas Antanas, Pana, Ill.

D

Dailydieniūtė, K., Brooklyn, N. Y.
Daniūnas Antanas, Chicago, Ill.
Daugirdaitė R., Oakville, Conn.
Daugirdienė V., Chicago, Ill.
Dargužis V., Chicago, Ill.
Daunorai K. ir O., Custer, Mich.
Dainauskienė F., Detroit, Mich.
Daknis Petras, Harvey, Ill.
Debesis Vincas, Cleveland, Ohio
Dicmonienė A., Cleveland, Ohio
Dominican Sisters, Union City,N.J.
Doveikienė Vikt., Chicago, Ill.
Domkus V., Chicago, Ill.
Drungila A., Chester, Pa.
Dryža Kazimieras, Phila, Pa.

Dragūnas Matas, S. Boston, Mass.
Dusevičienė Emilija, Worcester, Mass.
Dzenkauskienė Ag., Detroit, Mich.
Dzikienė Ona, Burnside, Conn.
Dzekevičius J., Providence, R. I.

E

Eitavičiūtė R., Montello, Mass.
Elias Stella, Gary, Ind.

G

Gailienė Placida, Chicago, Ill.
Galinskienė Ona, Cicero, Ill.
Galčiuvienė E., L. I. City, N. Y.
Galchus Antanina, Maspeth, N.Y.
Garliauskas Povilas, Chicago, Ill.
Gailienė Ant., Braddock, Pa.
Galnaitė V., Chicago, Ill.
Geležienė O., Montello, Mass.
Gerdžiūnas J., Chicago, Ill.
Gilienė Agnietė, Chicago, Ill.
Gibienė A., Shenandoah, Pa.
Ginkevičius L. M., Phila, Pa.
Glugodienė Paulina, Cleveland, O.
Grncienė M., Elizabethport, N.J.
Gritėnas Petras, Rockford, Ill.
Grabauskaitė Ona, Haboken, N.J.
Grubliauskai M. ir P., Grand Rapids, Mich.
Gruzdis Kazimieras, Chicago, Ill.
Grimailienė E., Ind. Harbor, Ind.
Griškauskienė A., West Cheshire, Conn.
Grigienė Teofilė, Rockford, Ill.
Gudelis Ignas, Sykesville, Pa.
Gužienė Ona, Chicago, Ill.
Gudžius Petras, Melrose Park, Ill.

I

Ignatavičius Conrad, Chicago, Ill.
Ivanauskienė Pr., Chicago, Ill.
Ivanauskis Antanas, Chicago, Ill.

J

Janušauskas B., Chicago, Ill.
Jakštas Ona, Waterbury, Conn.

Jančius Just., Waukegan, Ill.
Janušauskas M., Melrose Park, Ill.
Jankauskas Jonas, Waukegan, Ill.
Jasinskienė Ona, Chicago, Ill.
Jakutis Ona, Brighton, Mass.
Jankauskienė M., Worcester, Mass.
Jankauskienė A., Walltham, Mass.
Jasnauskienė M., Chicago, Ill.
Janušauskienė M., Chicago, Ill.
Janušauskas, J., Cicero, Ill.
Juknevičius Al., Worcester, Mass.
Jakavičiūtė A., Waterbury, Conn.
Jeskelevičienė M., Montello, Mass.
Jesevičienė V., Kearny, N. J.
Jokubaitis Kazim., Detroit, Mich.
Jokantas Jonas, Chicago, Ill.
Jokubauskaitė Alb., Chicago, Ill.
Jodzevičienė M., Brooklyn, N..Y.
Jonikaitienė Ona, Newark, N. J.
Juskevičius Antanas, Gary, Ind.
Juknienė Ona, Brockton, Mass.
Jurgaitienė Ona, Phila, Pa.
Juodbalienė O., L. I. City, N. Y.
Juškauskas A., Brooklyn, N. Y.

H

Hoffman Ona, Brooklyn, N. Y.

K

Kun. J. Ambotas, Hartford, Conn.
Kun. A. P. Baltutis, Chicago, Ill.
Kun. S. Bystrais, Dayton, O.
Kun. J. Bakšys, Rochester, N. Y.
Kun. Jurgis G. M. Česna, Sioux City, Iowa.
Kun. P. Česna, Mahanoy City, Pa.
Kun. A. Dexnis, Chicago, Ill.
Kun. P. M. Juras, Lawrence, Mass.
Kun. Fr. Juškaitis, Cambridge, Mass.
Kun. Jonas B. Kloris, Waukegan, Illinois
Kun. A. Kruša, Chicago, Ill.
Kun. J. P. Klimas, Mt. Carmel, Pa.
Kun. I. Kelmelis, Newark, N. J.
Kun. Magnus J. Kazėnas, Pittsburgh, Pa.
Kun. L. Kavaliauskas, Providence, R. I.

Kun. J. Karalius, Shenandoah, Pennsylvania
Kun. J. Lietuvninkas, Baltimore, MD.
Kun. B. Moleikaitis, Delmar, N.Y.
Kun. C. E. Paulonis, Brooklyn, N. Y.
Kun. M. A. Pankus, Bridgeport, Conn.
Kun. J. Svirskas, Chicago, Ill.
Kun. E. J. Shteigmanas, Cleveland, Ohio
Kun. J. Švagždys, Brockton, Mass
Kun. J. Šupšinskas, Sugar Notch, Pa.
Kun. M. J. Urbonas, DuBois, Pa.
Kun. Pr. Vaitukaitis, Chicago, Ill.
Kun. K. A. Vasys, Worcester, Mass.
Kun. Ig. Valančius, Girardville, Pa.
Kun. F. Virmauskas, S. Boston, Mass.
Kun. J. Židanavičius, Amsterdam, N. Y.
Kun. T. Žilinskas, Forest City, Pa.
Kaklaitė Barbora, Phila, Pa.
Kasparas Viktorija, Taylorville, Ill.
Kalėva Ipolitas, Chester, Pa.
Kalinauskienė V., Kingston, Pa.
Kalašinskaitė Ag., Chicago, Ill.
Katauskienė V., Chicago, Ill.
Karbauskas M., S. Boston, Mass.
Kazkauskas Petras, Chicago, Ill.
Karosas Petras, Nashua, N. H.
Krasauskas J., Toronto, Ont.
Krakauskiūtė M., Baltimore, Md.
Kauklis M., Kearny, N. J.
Kavolis Sim., So. Boston, Mass.
Kairis Ant., So. Boston, Mass.
Kazlauskas T. A., Phila, Pa.
Karaliunas J. P., Worcester, Mass
Kavolynas J., Cambridge, Mass.
Kašetienė Elzbieta, Brooklyn, N.Y.
Kalvaitė Bennett,, Chicago, Ill.
Karlonas P., New Britain, Conn.
Karpiūtė Justa, Westville, Ill.
Kastrickas Petras, Donora, Pa.
Kavaliauskienė S., Chicago, Ill.
Kasulis Antanas, Chicago, Ill.
Karskis Kazys, Canada.

Kačinskaitė Elz., Elizabeth, N. J.
Keturakis J., Chicago, Ill.
Kerulis Alice, Worcester, Mass.
Kisielienė Katarina, · Maywood, Ill.
Kimantas Ig., So. Boston, Mass.
Kiškūnienė Jadvyga, Chicago, Ill.
Kilmoniūtė M., Mattapan, Mass.
Kiniutienė J., Phila, Pa.
Kirtiklienė M., Seltzer City, Pa.
Kiškis K., Mattaan, Mass.
Klimašauskienė Ona, Lawrence, Mass.
Knasas Benediktas, Quincy, Mass.
Koncevičiūtė B., Pittsburgh, Pa.
Kontrymas L., Braddock, Pa.
Koncevičius J., Chicago, Ill.
Krasauskas A., Chicago, Ill.
Kremenskaitė Judita, Chicago, Ill.
Kriščiūnas Pijus, Grand Rapids, Mich.
Kristaporienė Pet., Phila, Pa.
Kulikauskas Jonas, Chicago, Ill.
Kučinskas Kaz., Kingston, Pa.
Kubeliūtė Mar., Freeland, Pa.
Kurpalienė Ona, Gary, Ind.
Kudulienė M., Chicago, Ill.
Kulbienė Valerija, Rochester, N.Y.
Kubilienė Magd., Yonkers, N. Y.
Kubilius Tadas, Brockton, Mass.
Kuzinas Pr., Chicago, Ill.
Kudarauskienė A., E. Haven, Conn
Kubertavičius P. J., Mahanoy City, Pa.
Kunickienė M. Melrose Park, Ill.
Kučinskas V., Cicero, Ill.
Kumšlytis Antanas, Chicago, Ill.
Kvedaitienė, Ona, Scranton, Pa.
Kvietinskas F. D., Worcester, Mass
Kvietinskienė Mar., Kewanee, Ill.
Kviečienė O., Milwaukee, Wis.
Kvederienė L., S. S. Pittsburgh, Pa.

L

Lasata K., Scranton, Pa.
Labutis Barbora, Yonkers, N. Y.
Landis Ona, Chicago, Ill.
Laužikaitė E., Phila, Pa.
Le Vanda Juozas, Brooklyn, N.Y.

Lenkauskienė Ste., Chicago, Ill.
Liaugaudas Juozas, Cicero, Ill.
Litvinavičius St., Cicero, Ill.
Linkienė B., Scottville, Mich.
Liberis V., Worcester, Mass.
Lukoševičiūtė Ad., Girardville, Pa.
Lukas Aleksandras, Phila, Pa.
Lukoševičius J., Worcester, Mass.
Lukošiūtė J., Chicago, Ill.

M

Mačiulis J. P. Woodhaven, N.Y.
Matulaitis Kasp., W. Frakford,Ill.
Mankus Pranas, Worcester, Mass.
Makarauskienė M., Kearny, N. J.
Magonienė K., Maspeth L.I.N.Y.
Martinaitienė Elena, Chicago, Ill.
Matulevičius A., Shenandoah, Pa.
Mažeikaitė A., Melrose Park, Ill.
Maumavičienė Ona, Worcester, Mass.
Makarauskas J., Baltimore, MD.
Maldeikis Laurinas, Rockford, Ill.
Matulionis Jok., N. W. Grand Rapids, Mich.
Maželauskienė R., Chicago, Ill.
Malis, P., Gary, Ind.
Meškauskas J., S. Boston, Mass.
Mežlaiškis Jonas, Chicago, Ill.
Medinis Juozas, Detroit, Mich.
Merkevičienė Ona, Detroit, Mich.
Mišeikis Jonas New Haven, Conn.
Misukaitienė Marg., Detroit, Mich.
Minatienė Grasilda, Braddock, Pa.
Miliauskas Petras, Brockton, Mass.
Minikaitis Mikas, Worcester, Mass.
Mikėnas Antanas, Sioux City, I.
Mikolaitienė Ona, Waukegan, Ill.
Mikitienė Ona, Phila, Pa.
Mikulėnas J., Chicago, Ill.
Misevičienė Domic., Lowell, Mass.
Misienė Liudvina. Cleveland, Ohio
Milukienė Ona, Elizabeth, N. J.
Mikutė Ona, Baltimore, Md.
Miliunienė Katrė, Homestead, Pa.
Misiūnaitė T., Phila, Pa.
Milerienė Ant., Chester, Pa.
Milašienė P., Auburn, Maine.
Morkunienė A., Worcester, Mass.
Muzdakienė B., Baltimore, Md.

N

Naudžiūnas A., S. Boston, Mass.
Nasakaitis Pr., Chicago, Ill.
Narušaitienė V., Westville, Ill.
Naugžiemienė B., Chicago, Ill.
Nausėda Antanas, Chicago, Ill.
Naujokas J., Chicago, Ill.
Navickienė Morta, Shenandoah, Pa.
Nautužienė B., Melrose Park, Ill.
Naujalis Jonas, Chicago, Ill.
Nenartonis B., Chicago, Ill.
Neverdauskienė J., Gary, Ind.
Norbutas Matas, Cambridge, Mass.
Noreika Ignas, Chicago, Ill.
Norvaišienė S. Chicago, Ill.
Norkunienė L., Nashua, N. H.

O

Olberkis S., Chicago, Ill.
Oželienė Barbora, Chicago, Ill.
Ogintienė Apolonija, Cicero, Ill.
Oksienė Ona, Montello, Mass.

P

Pažerienė Konstancija, Gary, Ind.
Pažasis F., Dorchester, Mass.
Paukštis Vincas, Chicago, Ill.
Palinauskis J., Lietuva
Pavalkisienė M., Elizabeth, N. J.
Pašvenskienė M., Plansville, Pa.
Paulienė El., Chicago, Ill.
Pakalniškis Ipolitas, Chicago, Ill.
Peldžius Antanas, Chicago, Ill.
Pasternokienė C., Cleveland, O.
Petrauskas Motiejus Bristol, Conn.
Petrauskienė Ona, Providence, R.I.
Peleckienė Ona, Mt. Carmel, Pa.
Petkus A., Chicago, Ill.
Petrulis Marija, Chicago, Ill.
Petruškienė Vikt., Waukegan, Ill.
Petraitienė, Dom., Chicago, Ill.
Pilackas Simas, Chicago, Ill.
Pikūnienė Ieva, Rochester, N. Y.
Pikutienė M., Wilkes Barre, Pa.
Platakis Mikalojus, Chicago, Ill.
Plečkaitis Pijus, Chicago, Ill.

Pladienė Julijona, Newark, N. J.
Pleinis Petronėlė, Phila., Pa.
Poškienė J., Phila., Pa.
Povilaičiai J. ir M., Ashley, Pa.
Pocaitė O., Chicago, Ill.
Povilaičiutė Ona, Ford City, Pa.
Pranckunaitė P., Minersville, Pa.
Prakaitis J., Calumet City, Ill.
Praninskienė Ona, Chicago, Ill.
Pranicienė Ieva, Cambridge, Mass
Puplesis J., Chicago, Ill.
Puidokas Jurgis, Brockton, Mass.
Putsavage Adomas, St. Clair, Pa.
Pupauskas Iz., Chicago, Ill.
Puidokienė Marė, Granby, Conn.
Puišienė Ona, St. Clair, Pa.
Pusčiuvienė Paulina, Athol, Mass.

R

Radzevičienė P. Newark, N. J.
Rabikauskienė Ona, Kingston, Pa.
Radavičius Pranas, Chicago, Ill.
Rakauskas Mikas, Waukegan, Ill.
Rakauskienė Mar., Westville, Ill.
Ragelienė Ona, Brooklyn, N. Y.
Ramanauskaitė E., Montclair, N.J.
Raulinaitis J. ir V., Lowell, Mich.
Radzevičius P., Chicago, Ill.
Razickienė Pr., Brooklyn, N. Y.
Rimkai K. ir R., Grand Rapids, Mich.
Rimgaila V., Phila, Pa.
Rimkus Anrdius, Chicago, Ill.
Rieškevičius Adomas, Chicago, Ill.
Ropienė Alena, Luzerne, Pa.
Ročkutis Kaz., Worcester, Mass.
Ropiai A. ir P., Shenandoah, Pa.
Rugienis Antanas, Chicago, Ill.

S

Savickas G., Worcester, Mass.
Svirskas Juozas, Worcester, Mass.
Saja F., Scottville, Mich.
Sakovich W. J., La Crosse, Wash.
Samoškienė J., Chicago, Ill.
Samužis Juozas, Moline, Ill.
Sakalienė Ona, Racine, Wis.
Samienė Paulina, Cleveland, O.

Savickaitė A., Baltimore, Md.
Serbentas L., Calumet City, Ill.
Senkus C. J., Worcester, Mass.
Šeimis Tamas, Chicago, Ill.
Sečkus Jonas B., Phila, Pa.
Seserys Nukryžiuotojo Jėzaus, Elmhurst, Pa.
Seskevičienė M., Worcester, Mass.
Sesuo M. Albertina, Utica, N. Y.
Sedlevičienė Ieva, Hudson, Mass.
Seserys Pranciškietės, Pittsburgh, Pa.
Sidabrienė Ona, Worcester, Mass.
Simmonis Ona, E. St. Louis, Ill.
Simonauskienė A., Kenosha, Wis.
Sienulis Kaz., Phila, Pa.
Sinusienė M., Huntington, N. Y.
Slivinskas Juozas, Detroit, Mich.
Slaninienė M. L. I. City, N. Y.
Skeivienė L., Montello, Mass.
Skruodenis M., Brooklyn, N. Y.
Sklenis Aug., Athol, Mass.
S. M. Pranciška, Homstead, Pa.
S. M. Antonina, Kenosha, Wis.
S. M. Ona, Union City, N. J.
S. M. Casimir, Amsterdam, N. Y.
S. M. B., Chicago, Ill.
Smilgius Pr. Chicago, Ill.
Smilgienė J., Aurora, Ill.
Smilgis Jonas, Chicago, Ill.
Smitienė Ant., Amsterdam, N. Y.
Smulskis Jonas, Cicero, Ill.
Sodeikienė M., Chicago, Ill.
Srogienė E., Orange, Mass.
Staniūtė Marijona, S. Arange, N.J.
Stankevičienė O., St. Charles, Ill.
Streckis P., Chicago, Ill.
Staskevičius Tamas, New Britain, Conn.
Steponaitienė A. Rochester, N. Y.
Stanikaitienė P., Bridgeport, Conn
Staselka V., Shenandoah, Pa.
Staražinskaitė Pet., Chicago, Ill.
Stulginskis M., Waukegan, Ill.
Stoškiūtė M., Worcester, Mass.
Stirbis Petras, Chicago, Ill.
Staniulienė J., Chicago, Ill.
Susa Ona, Camden, N. J.
Sudaitė Veronika, Chicago, Ill.
Subatienė St., Richmond Hills

Š

Šarkauskienė Ona, Chicago, Ill.
Šaulis Jonas, Pittsburgh, Pa.
Šatienė Pr., Chicago, Ill.
Šatienė Pr., Chicago, Ill.
Šambarienė Ona, Aurora, Ill.
Šeštauskaitė T. Calumet City, Ill.
Šerkšnienė Elena Gary, Ind.
Šimkus St. Chicago, Ill.
Šidlauskas St., Chicago, Ill.
Šimkus St., Chicago, Ill.
Šklenikas Kazim., St. Louis, Mo.
Šlogeris Julius, Chicago, Ill.
Šleinis Danielius, Chicago, Ill.
Štaupienė Paulina, Cleveland, O.
Šv. Kazimiero Seserys, Gary, Ind.

T

Tamašauskas J., Amsterdam, N. Y.
Tamošaitienė D., Chicago, Ill.
Tamulevičienė M. Brockton, Mass.
Tamošaitis J., Manchester, Conn.
Taciulauskienė A., Springfield, Ill.
Taurozas Petras, Cicero, Ill.
Taujanskienė J., Braddock, Pa.
Tamulevičius V., Nashua, N. M.
Tamošauskas J. St. Louis, Mo.
Tamošaitienė M., Brooklyn, N. Y.
Tamošauskienė L., Rochester,N.Y.
Tamoševičienė A., Montello, Mass.
Tamulaitis V., So. Boston, Mass.
Tiškienė Ant., New Haven, Conn.
Toleikienė A., Chicago, Ill.
Totulis V., Chicago, Ill.
Trakinaitė Elena, Chicago, Ill.
Tumasonis P., Chicago, Ill.
Tutkus Ignas, Dorchester, Mass.
Tumsienė A., Westfield, Mass.
Tvirbutas Adomas, Racine, Ill.

U

Urbaitis E., So. Boston, Mass.
Urmonienė M., Worcester, Mass.
Urbonienė M., DuBois, Pa.
Urbonas Ignas, Chicago, Ill.
Usaitė Kar. Chicago, Ill.

V

Vaitkienė Marijona, Waterbury, Conn.
Vaškevičienė Ona, Detroit, Mich.
Valentukevičius P., Cambridge, Mass.
Vaiciekėnas K., North Fon Du Lac, Wis.
Vaitkevičius A., Argo, Ill.
Valaitė K., Baltimore, Md.
Vasiliauskis St., Detroit, Mich.
Vaznonienė Ona, Hartford, Conn.
Vilkas D., Sheboygan, Wis.
Vizgaitienė Katarina, Pittston, Pa.
Vabalas J., Chicago, Ill.
Vaškūnas Pranas, Chicago, Ill.
Vatkevičius D., Chicago, Ill.
Vaisieta K. S., DuBois, Pa.
Vagris Pranas, Chicago, Ill.
Vaitkus Antanas, Dayton, O.
Vaišvilienė Valerija, Cicero, Ill.
Valiūnienė P., Chicago, Ill.
Varkalienė Martina, Chicago, Ill.
Vaičiūnienė M., Melrose Park, Ill.
Valaitė Pranciška, Chicago, Ill.
Valaišis Antanas, Rockford, Ill.
Valatkevičius A., Brockton, Mass.
Venis T. G., S. Boston, Mass.
Vedeckis Petras, Toronto, Ant.
Venskienė Ona, Linden, N. J.
Vendzelis Pranas, Chicago, Ill.
Veisbunienė Magd., Cleveland, O.
Višniauskas, J., So. Boston, Mass.
Viturienė Barbora, Phila, Pa.
Virginis Antanas, Duquesne, Pa.
Virbilienė Ieva, Chicago, Ill.
Vosyliūtė Magd. Waterbury, Conn.
Vosylienė Kot., S. Boston, Mass.

W

Wargon, F., Westville, Ill.

Y

Yango S., Cambridgeport, Mass.

Z

Zakarevičienė K., Spring Vally, Ill.
Zamulevičienė P., Pittsburgh, Pa.
Zarunskaitė Petronelė, Phila, Pa.
Zizminskaitė Agota, Racine, Wis.
Zurlis Liudvikas, Chicago, Ill.

Ž

Žalnieraitienė E., Worcester, Mass.
Žasytis D., Chicago, Ill.
Žakas Juozas, Worcester, Mass.
Zaičikas Jul., So. Boston, Mass.
Žemantis J. S., Newark, N. J.
Žemaitaitis A., Baltimore, Md.
Žiaubra Petras, Chicago, Ill.
Žilinskaitė Marijona, Cleveland, O.
Žmuidinienė A., Waterbury, Conn.
Žilinskienė P., Brighton, Mass.
Žukauskienė M., Minersville, Pa.
Žukas Tamas Cleveland, O.
Žvirblienė K., Melrose Park, Ill.
Žylė Vincas, Chicago, Ill.